

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

13'üncü Toplantı

15 Kasım 2024 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

- 1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması
- 2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Van Milletvekili Sinan Çiftçiyürek'in Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo'nun Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 4.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Ağrı Milletvekili Nejla Demir'in Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 5.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2025 yılı bütçesi üzerinde verdikleri önergeyle ilgili yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

- 1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri
 - a) Hazine ve Maliye Bakanlığı
 - b) Gelir İdaresi Başkanlığı
 - c) Türkiye İstatistik Kurumu
 - ç) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
 - d) Sermaye Piyasası Kurulu
 - e) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
 - f) Kamu İhale Kurumu
 - g) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
 - ğ) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu
 - h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
 - ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi
 - i) Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi

IV.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Van Milletvekili Sinan Çiftyürek'in Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*
- 2.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un yaptığı açıklaması üzerine yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*
- 3.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Ağrı Milletvekili Nejla Demir'in Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

13'üncü Toplantı
15 Kasım 2024 Cuma

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.05'te açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş,

Komisyonun bugünkü gündemine,

Van Milletvekili Sinan Çiftiyürek'in Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo'nun Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

Ağrı Milletvekili Nejla Demir'in Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2025 yılı bütçesi üzerinde verdikleri önergeyle ilgili yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç,

Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Van Milletvekili Sinan Çiftiyürek'in Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Ağrı Milletvekili Nejla Demir'in Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine;

Samsun Milletvekili Erhan Usta, Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un yaptığı açıklaması üzerine yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin 2025 yılı bütçesi ve 2023 yılı kesin hesabının sunumu yapıldı.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Hazine ve Maliye Bakanlığının,

Gelir İdaresi Başkanlığının,

Türkiye İstatistik Kurumunun,

Özelleştirme İdaresi Başkanlığının,

Sermaye Piyasası Kurulunun,

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun,

Kamu İhale Kurumunun,

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun,

Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun,

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının,

Yatırımcı Tazmin Merkezinin,

Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketinin,

Görüşmeleri tamamlanarak,

Hazine ve Maliye Bakanlığının,
Gelir İdaresi Başkanlığının,
Türkiye İstatistik Kurumunun,
Özelleştirme İdaresi Başkanlığının,
Sermaye Piyasası Kurulunun,
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun,
Kamu İhale Kurumunun,
Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun,
Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun,
2025 yılı bütçeleri ve 2023 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüőülecek başka konu bulunmadığından, kamu kurum ve kuruluşların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay tezkerelelerini görüşmek için 18 Kasım 2024 Pazartesi günü saat 11.00'de toplanmak üzere 22.22'de toplantıya son verildi.

15 Kasım 2024 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.05

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, basınımızın kıymetli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 13'üncü Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Yatırımcı Tazmin Merkezi ve Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketinin Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakana söz vermeden önce Bakan Yardımcılarımızdan başlamak üzere Komisyonumuzdaki değerli bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Bakanımıza konuşmalarını yapmak üzere söz veriyorum.

Sayın Bakanım, süreniz otuz dakikadır.

Buyurun lütfen.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri

a) Hazine ve Maliye Bakanlığı

b) Gelir İdaresi Başkanlığı

c) Türkiye İstatistik Kurumu

ç) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

d) Sermaye Piyasası Kurulu

e) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

f) Kamu İhale Kurumu

g) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu

ğ) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu

h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi

i) Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi¹

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri, değerli basın mensupları; konuşma başlarken hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Bugün Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerin bütçelerini görüşeceğiz. Bu süreçte yapacağımız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ediyorum. Bugünkü sunumumuzda, uygulamakta olduğumuz programa ilişkin değerlendirmelerimizi ve maliye politikası önceliklerimizi paylaştıktan sonra 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporu ile Bakanlığımız, bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşların bütçeleri

¹ (1/278) ve (1/277) esas numaralı Kanun Teklifleri 22/10/2024 tarihli 3'üncü Toplantı Tutanağı'na ektir.

hakkında özet bilgiler aktaracağım.

Sayın Başkan, değerli üyeler; geçen sene uluslararası standartlara uygun, kurala dayalı, iyi tasarlanmış bir programı uygulamaya başladık. Programımızın nihai hedefi sürdürülebilir yüksek büyüme ve daha adil bir gelir dağılımıdır. Bu hedefe giden yolda fiyat istikrarı, bütçe disiplini, sürdürülebilir cari açık ve yapısal dönüşüm en temel bileşenlerdir. Program ve sonuçlarına ilişkin detaylara geçmeden önce küresel ekonomik görünümü kısa bir şekilde değinmek istiyorum. Küresel büyüme artan korumacılık, yüksek borçluluk, yaşlanan dünya nüfusu gibi yapısal sorunlar ve konjonktürel zorluklara direnç gösteriyor. Enflasyonla mücadele için uygulanan politikalara rağmen küresel ekonomi yumuşak inişi başarmış ve 2023 yılında yüzde 3,3 büyümüştür. Önümüzdeki beş yılda küresel büyümenin yüzde 3,2 seviyesinde ılımlı seyretmesi bekleniyor. İhracatımızın yüzde 72'sini oluşturan Avrupa, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da büyümenin 2025 yılında hızlanması beklenmektedir. Salgın öncesinde büyümenin itici gücü olan küresel ticaret hacmindeki artış, korumacılık ve jeopolitik gerilimler nedeniyle 2023'te yüzde 0,8'le oldukça düşük bir seviyede gerçekleşmişti. Küresel ticaret hacminin 2024 ve 2025'te toparlanarak sırasıyla yüzde 3,1 ve yüzde 3,4 büyümesi öngörülmüyor. Küresel finansal koşullardaki sıkı duruş bu yılın ikinci yarısından itibaren yerini gevşemeye bıraktı. 2025 yılı sonuna kadar piyasalar ABD Merkez Bankasının 75 baz puan, Avrupa Merkez Bankasının ise 135 baz puan daha faiz indirimi yapmasını öngörmektedir. Bu durum, gelişmekte olan ülkeler açısından olumludur. 2024'ün ilk on ayında yıllık yüzde 2,9 gerileyen küresel emtia fiyatlarının 2025'te de yüzde 0,9 düşmesi öngörülmüyor. Enerji fiyatları kaynaklı emtia fiyatları üzerindeki riskler aşağı yönlüdür. Özetle, önümüzdeki dönemde küresel büyüme, ticaret ve finansal koşulların ülkemiz için daha destekleyici olması beklenmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; uyguladığımız programla dış kırılganlıkların azaltılması ve makrofinansal istikrarın güçlendirilmesinde önemli bir mesafe katettik. Son yirmi yılda cari açığın milli gelire oranı ortalama yüzde 3,8 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Mayıs ayında bu oran yüzde 5,5'e yükselerek önemli bir kırılganlık kaynağı olmuştu. Aldığımız tedbirlerle yıllık cari işlemler açığını eylülde 9,7 milyar dolara ve milli gelire oran olarak da yüzde 0,8'e düşürdük. Bu gelişmede ağırlıklı olarak para politikasının etkisiyle normalleşen altın ithalatı, enerji fiyatlarındaki gerileme, mal ve hizmet gelirlerindeki artış ve iç talepteki yavaşlama etkili olmuştur. Program döneminde, ilave rezerv birikimini sağlamak ve dış borç sürdürülebilirliğini güçlendirmek için cari açığın milli gelire oranını yüzde 2'nin altında tutmayı hedefliyoruz. Politikalarımızı bu doğrultuda oluşturuyoruz. Yerli ve yenilenebilir enerjideki kapasitemizin daha da artırılmasını önceliklendiriyoruz. Bu kapsamda, yurt içi petrol ve doğal gaz üretimini artıracak yatırımlar yapıyoruz. Elektrikte kurulu kapasitemizin yüzde 59'una ulaşan yenilenebilir enerji yatırımlarının hızlandırılması için gerekli düzenlemeleri hayata geçiriyoruz. Aynı zamanda, katma değerli üretimi ve rekabet gücümüzü artırmak için güncellenmiş yatırım taahhütlü avans kredisi ile HIT-30 gibi aktif sanayi politikaları uyguluyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; dış finansmana erişim iyileşiyor, Türk lirasına talep artıyor, rezervler ve makrofinansal istikrar güçleniyor. Cari açığındaki düşüş, dış finansmana erişimin iyileşmesi ve Türk lirasına artan güven sonucunda önemli ölçüde rezerv birikimi sağladık. Uluslararası tanınma göre rezerv yeterliliğimiz eşik seviyeye ulaşmıştır. 2023 yılı Mayıs ayına göre brüt rezervlerimiz 59 milyar dolar, swap hariç net rezervlerimiz ise 106 milyar dolar artmıştır. Bu artışın yaklaşık dörtte 3'ü yurt içi portföy tercihlerinden yani ters para ikamesinden kaynaklanmıştır. Yabancı para mevduatların toplam içindeki payı, 2023 yılı Mayıs ayındaki yüzde 63,7'den yüzde 43,8'e gerilemiştir. Makrofinansal istikrarı pekiştirmek ve dezenflasyon sürecini hızlandırmak için kur korumalı mevduattan çıkıyoruz. Rezerv birikiminin diğer bir kaynağı ise dış finansmana erişimdeki artıştır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kur korumalı mevduata kim girdi acaba?

CAVİT ARI (Antalya) - Hele şükür!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Girerken de övünüyordunuz, çıkarken de övünüyorsunuz; nasıl bir grupsunuz siz ya!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sayın Ağbaba...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Ağbaba'nın insicamı bozmasına müsaade etmeyelim.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - 2023'ün ilk beş ayında dış borç çevirme oranı; reel sektörde yüzde 73, bankacılık sektöründe yüzde 97 iken son on altı ayda bu oranlar sırasıyla yüzde 130'a ve yüzde 154'e yükselmiştir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - O zaman alkışlıyordunuz, şimdi burada da alkışlıyorsunuz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Müsaade ederseniz Bakanı dinleyeceğiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ök...

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Dış finansman maliyeti program sayesinde oldukça azalmıştır. ABD Hazinesi benzer vadeli tahvil getirisi üzerine ilave prim farkı yani spread, gelişmekte olan ülkelerde 2023 yılı Mayıs ayına göre 66 baz puan, ülkemizde ise bu dönemde 434 puan gerilemiştir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; makrofinansal istikrarımızın güçlenmesiyle ülke risk primimiz düşüyor, kredi notumuz artıyor. 2023 yılı Mayıs ayında 700 baz puana yükselen risk primimiz 260 puanın altına gerilemiştir. Risk primindeki iyileşmeyle gelişmekte olan ülkelere olumlu bir şekilde ayrıştık. Bu dönemde gelişmekte olan ülkelerin ortalama risk primindeki düşüş 47 baz puan iken, ülke risk primimiz 445 baz puan azalmıştır. 2024 yılında 3 büyük kredi derecelendirme kuruluşu tarafından notu iki kademe artırılan tek ülkeyiz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; yüksek enflasyon, karşı karşıya olduğumuz en önemli makro dengesizliktir. Uyguladığımız programın temel amacı fiyat istikrarını sağlamak tabii ki uzun soluklu bir çaba gerektiriyor. Bu nedenle, programın ilk yılını dezenflasyona geçiş dönemi olarak planlamıştık. Yıllık enflasyon öngördüğümüz gibi mayıs ayında zirveye ulaştı. Hazırda başlayan dezenflasyon süreci devam ediyor. Son beş ayda yıllık enflasyon 26,9 puan azalarak yüzde 48,6'ya geriledi. Para politikasına hassasiyeti yüksek olan temel mallarda enflasyon düşüşü daha belirginken, dünyada olduğu gibi bizde de hizmetlerde atalet yüksek seyrediyor. Özellikle geriye dönük fiyatlama davranışının yüksek olduğu kira ve eğitim grubundaki yıllık artışlar ve kiralardaki yüzde 25'lik tavan uygulamasının kalkması enflasyonda düşüşü sınırlamıştır. Enflasyondaki katılıkların giderilmesi zamana yayılsa da ekim ayında tüm kesimler için on iki ay sonrası enflasyon

beklentilerinin son iki buçuk yılın en düşük seviyesine gerilemesi bu konudaki olumlu gidişata işaret ediyor.

Önümüzdeki dönemde dezenflasyonda üç temel hususun belirleyici olmasını bekliyoruz: Birincisi, para politikasının enflasyona gecikmeli etkisi zamanla daha net görülecektir; ikincisi, 2025 yılında bütçe açığının millî gelire oranının azalması negatif mali etki yaratacaktır; üçüncü olarak, bütçe imkânlarının elverdiği ölçüde yönetilen ve yönlendirilen fiyatları enflasyon hedefiyle uyumlu olarak belirleyeceğiz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; dezenflasyon sürecinde büyüme ılımlı ve daha dengeli seyrediyor. 2023 yılında yüzde 5,1 olan büyümenin makrofinansal istikrarı güçlendirmeye yönelik atılan adımların etkisiyle bu yıl yüzde 3,5 olarak gerçekleşmesini bekliyoruz.

Büyümedeki dengelenme öngörülerimiz doğrultusunda devam ediyor ancak jeopolitik gelişmeler ve en büyük ticaret ortağımız Almanya'daki zayıf talep 2024 yılında ihracatımızın büyüme katkısını sınırlamıştır. Bunun yanı sıra, stok maliyetlerindeki artış, iç talepteki yavaşlama ve diğer ihracat pazarlarımızdaki görece zayıf talep imalat sanayisinde daralmaya neden olmuştur. Ancak millî gelirimizin yaklaşık dörtte üç'ünü oluşturan hizmetler, inşaat ve tarım sektörlerinde ekonomik aktivite hâlen güçlü görünümünü korumaktadır. Enflasyondaki düşüş ve destekleyici küresel koşullarla birlikte gelecek yılın ikinci yarısından itibaren ekonomik aktivitede görece bir toparlanma öngörüyoruz.

İş gücü piyasasında olumlu görünüm devam ediyor. Son bir yılda toplam istihdam 1,1 milyon kişi artarak Eylül ayında 32,8 milyona ulaşmıştır. İşsizlik oranı yüzde 8,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Onlar staj öğrencileri Sayın Bakan.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Sayın Başkan, değerli üyeler; sürdürülebilir yüksek büyüme, programımızın temel amacı olan fiyat istikrarıyla mümkündür. Dezenflasyon sürecinde büyüme kısa vadede geçici olarak yavaşlayabilir ancak ülkemizin geçmiş dönem tecrübeleri büyüme ve dezenflasyon arasında orta vadede ters yönlü bir ilişki bulunmadığını göstermektedir. Son on yılda ortalama enflasyon yüzde 22,5; ortalama büyüme yüzde 4,9 olarak gerçekleşti. Bundan önceki on yılda ortalama enflasyon yüzde 8,3 iken büyüme yüzde 5,9 olmuştur. 1994-2003 döneminde ise ortalama enflasyon yüzde 69 iken büyüme yüzde 2,8 seviyesindeydi. Özetle, fiyat istikrarı sürdürülebilir büyümenin ön koşuludur.

Sayın Başkan, değerli üyeler; uygulamakta olduğumuz programın kazanımlarını kalıcı hâle getirmek ancak yapısal reformlarla mümkündür. Orta vadeli programımız yapısal reformlara ilişkin detaylı bir yol haritası içeriyor. AR-GE ve yenilikçilik kapasitesini geliştirmek; yeşil, dijital ve teknolojik dönüşümü sağlamak; beşerî sermayeyi güçlendirmek; iş gücü piyasasını daha da etkinleştirmek; iş ve yatırım ortamını iyileştirmek ve kayıt dışılığı azaltmak programın temel eksenlerini oluşturuyor.

Bu alandaki tedbirleri bir takvime bağladık. 2024 yılının ilk üç çeyreğinde 58 adet tedbirin 35'ini hayata geçirdik. Dezenflasyonu sadece talep yönlü politikalarla değil; aynı zamanda gıda, konut ve enerji gibi birçok alanda arz yönlü tedbirlerle de destekliyoruz.

Kamu maliyesi alanında kamu ihale reform taslağı ve KİT yönetim reformuna ilişkin çalışmalarımızı parti grubumuza sunduk. Yapısal reformlarla verimliliği ve rekabet gücümüzü artırarak büyüme potansiyelimizi güçlendireceğiz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; mali disiplini güçlendiriyoruz. 2023 yılında aldığımız tedbirlerle bütçe açığının millî gelire oranını yüzde 5,2'yle sınırladık. Bu sene yüzde 4,9'a gerilemesi öngörülen bu oranı 2025'te yüzde 3,1'e indirmeyi hedefliyoruz; böylece, negatif mali etki üzerinden dezenflasyonu destekleyeceğiz. Bütçe açığındaki düşüşü etkin gelir tahsilatı ve harcama disipliniyle gerçekleştireceğiz. Bütçe giderlerinin millî gelire oranını ağırlıklı olarak deprem harcamalarındaki düşüş kaynaklı 1,5 puan azaltacağız. Bu sene olduğu gibi, deprem dışındaki alanlarda harcama disiplini devam edecek. 2025 yılında vergi gelirlerimizin millî gelire oranını 0,9 puan artırarak yüzde 18,1 olmasını öngörüyoruz. Bu artışa yeni ihdas ettiğimiz asgari kurumlar vergisi başta olmak üzere, aldığımız gelir tedbirleri, kayıt dışılıkla mücadele, vergilemede gönüllü uyumu güçlendirecek çalışmalar, tahsilat ve denetim performansımızla ulaşacağız.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2024 yılında Kamuda Tasarruf ve Verimlilik Paketi'ni uygulamaya aldık. Önceki tasarruf tedbirlerinden farklı olarak, Bakanlığımız nezdinde Tasarruf Tedbirleri Bilgi Sistemi'ni geliştirdik ve Kamu Filo Yönetim Sistemi'ni de etkinleştirdik. Muhasebat Genel Müdürlüğümüz tasarruf tedbirleri kapsamında bakanlıklar, valilikler, üniversiteler, belediyeler ve diğer kurumlar olmak üzere 145 kamu kurum ve kuruluşunda denetim yapmıştır. Kanun gereği denetim raporlarını Cumhurbaşkanlığı ve ilgili kurum idareleriyle paylaşacağız. Sağlık, savunma ve güvenlik hariç yeni araç tahsisini, kullanımdakilerin tasfiyesi koşuluyla ve mümkün olduğunca yerli ve elektrikli araçlarla sağlıyoruz. Genelge sonrası dönemde hizmet alımı suretiyle kullanılan taşıtlardan sözleşmesi sona erenleri yüzde 15 oranında azalttık.

Sayın Başkan, değerli üyeler; gelir politikalarında hedefimiz vergi adaletini daha da güçlendirmek ve dolaysız vergilerin payını artırmaktır. Bu kapsamda 2023 yılı Haziran ayından bu yana önemli adımlar attık. Kurumlar vergisi oranını yüzde 20'den yüzde 25'e; yapı-şirket-devret ve kamu-özel iş birliği projelerden elde edilen kazançlar ile banka ve finans kurumları için yüzde 30'a yükselttik. Çok uluslu şirketlere yüzde 15; yurt içi şirketlere yüzde 10 asgari kurumlar vergisi getirdik. Yatırım fon ve ortaklıklarının kazanç istisnasını, gayrimenkul kazançlarının yüzde 50'sinin kâr olarak dağıtılması şartına bağlayarak daralttık. Ayrıca, bu fon ve ortaklıkların gayrimenkul kazançlarını yüzde 10 asgari kurumlar vergisine tabi tuttuk. KKM ve kazançlarına uygulanan kurumlar vergisi istisnasını kaldırdık. Bireysel hesaplara da stopaj uygulaması getirdik. Vadeli mevduatların yüzde 86'sını oluşturan altı aya kadar vadeli mevduat gelirleri için stopaj oranını yüzde 5'ten yüzde 10'a yükselttik. Yatırım fonları için yüzde sıfır olan stopaj oranını yüzde 10'a yükselttik. Şirketlerin taşınmaz satışlarında yüzde 50 olarak uygulanan kazanç istisnası ile yatırım fonlarından elde ettikleri kazançlara uygulanan istisnayı tamamen kaldırdık. Serbest bölgelerdeki istisnaları işletmelerin ihracat gelirleriyle sınırladık. Dolaysız vergilerin payını artıracak tüm bu adımlarla vergide adaleti güçlendiriyoruz.

Vergilemede etkinliği artıracak düzenlemeler de yaptık. Ağustos ayında yapılan hasılat tespitine ilişkin düzenleme kayıt dışılıkla mücadelede çok etkin bir araç olacaktır. Vergi güvenliğini sağlamak amacıyla elektronik ticarete gelir ve kurumlar vergisi tevkifatı

uygulamasını getirdik. Ayrıca, uzlaşmada vergi asıllarını kapsam dışına çıkarttık.

Sayın Başkan, değerli üyeler; ülkemizde vergi yükünün yüksek olduğu algısı gerçeği yansıtmıyor. Toplam vergi yükü sıralamasında yüzde 20,8'le 38 OECD ülkesi arasında en düşük vergi yüküne sahip 3'üncü ülkeyiz. Vergi yükü ortalaması OECD'de yüzde 34, Avrupa Birliğinde ise yüzde 41,2 seviyesindedir. Dolaylı vergi yükünün çok yüksek olduğu yönündeki kanaat de doğru değildir. Vergi sistemimizdeki temel sorun, dolaysız vergilerin yeterli düzeyde olmamasıdır. Ülkemizde dolaylı vergilerin millî gelir içerisindeki payı yüzde 9,1 iken OECD ortalaması yüzde 10,5; Avrupa Birliği ortalaması ise yüzde 13,6'dır. Ülkemizde genel KDV oranı yüzde 20'dir. Bu oranla Avrupa Birliği ülkeleri arasında en düşük vergi oranına sahip 6'ncı ülkeyiz. Temel gıda, eğitim, sağlık, giyim, sosyal konut gibi birçok alanda uygulamadaki indirimli KDV oranı ile efektif KDV oranımız yaklaşık yüzde 15'tir. Gelir ve kazançlar üzerinden alınan vergilerin millî gelire oranı yüzde 5,8'dir, bu oranla OECD ülkeleri arasında en düşük vergi yüküne sahip 3'üncü ülkeyiz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; kayıt dışı ekonomiyle mücadelede kararlıyız. Kayıt dışı faaliyetlerin yarattığı haksız rekabeti gidermek ve devletin gelir kaybını azaltmak için gereken tedbirleri alıyoruz. Bu çerçevede, 2024 yılında usulsüzlük ve özel usulsüzlük ceza tutarlarını önemli ölçüde artırdık. Kayıt dışı faaliyette bulunan mükelleflere artırılmış ceza uygulamasını getirdik. Kira sözleşmelerinin e-devlet kapısı üzerinden hazırlanmasına imkân sağladık. Akaryakıt satışlarında plaka bilgilerinin otomatik olarak tanımlanmasına imkân sağlayan Ulusal Taşıt Tanıma Sistemi'ni geliştirdik, 1 Ocak 2025'te uygulamaya başlayacağız. İnşaat Demiri İzleme Sistemi'ni devreye aldık, 1 Temmuz itibarıyla EFT-POS özellikli yeni nesil ödeme kaydedici cihazların kullanımını zorunlu hâle getirdik ve bu geçişi sağlamayanlara uygulanan cezaları artırdık.

Vergi denetimine gelince, yapay zekâ ve büyük veri analitiğini kullanarak denetimlerde etkinliği artırıyoruz. 2024 yılında büyük mükellef incelemeleri başta olmak üzere lüks araç ve lüks tüketim incelemeleri, lüks yat ve tekne satışları, araç kiralama faaliyetleri, ikinci el araç ve gayrimenkul ticareti, kira denetimleri, kuyum sektörü ve altın ticareti, alkol, tütün ve akaryakıt sektörleri, sosyal medya kazançları, banka ve kredi kartıyla ödeme almayan işletmeler, IBAN'la kayıt dışı bırakılan kazançlar, kâr payı transferleri, gelir beyanı olmayan yüksek tutarlı kredi kartı harcamaları, sahte belge düzenleme ve kullanımı gibi birçok alanda yaygın ve yoğun denetimler gerçekleştirdik.

Sayın Başkan, değerli üyeler; deprem nedeniyle artan bütçe açığına rağmen kamu borçluluğumuz düşük seyrediyor. 2024 yılının ikinci çeyreği itibarıyla Avrupa Birliği tanımlı kamu borcunun millî gelire oranı yüzde 26,1'e gerileyerek serinin açıklanmaya başlandığı tarihten itibaren en düşük seviyeye ulaştı. Düşük kamu borcumuza rağmen dezenflasyonu desteklemek, kamu tasarruflarını artırarak cari açığı azaltmak ve yapısal dönüşüm için mali alan yaratmak amacıyla bütçe disiplini sürdürüyoruz.

Borçlanma politikamızı 4 stratejik ölçüt üzerinden yürütüyoruz. Birincisi, kur riskini azaltmak için ağırlıklı olarak Türk lirası cinsinden borçlanıyoruz. Türk lirası borcunun stok içindeki payını 2023 sonuna göre 6 puan iyileştirerek yüzde 42'ye çıkardık. İkincisi, borcun vadesini uzatarak stokun refinansman riskini düşürüyoruz. Vadesine bir yıldan az kalan senetlerin stok içindeki payını 6 puan azaltarak yüzde 17 seviyesine düşürdük. Üçüncüsü, faiz riskini azaltmak için değişken faizli borçlanmanın payını sınırlıyoruz. Merkezî yönetim borç stokunun yüzde 70'i sabit faizli borçlardan oluşuyor. Son olarak, nakit rezervi güçlü tutarak olumsuz piyasa koşullarına karşı likidite ve refinansman riskini yönetiyoruz. 2023'te yüzde 139,5 olarak gerçekleşen iç borç çevirme oranını bu yıl yüzde 132'ye, 2025'te de yüzde 119'a düşürmeyi hedefliyoruz. 2024 yılında yükümlülük yönetimi dâhil 11,7 milyar dolar anapara öderken 10,5 milyar dolar borçlandık. 2025 yılında 11 milyar dolar dış borç alıp 13 milyar dolar anapara ödemesi yapacağız.

Sayın Başkan, değerli üyeler; ülkemizin gri listeden çıkma sürecini tamamladık. Bu süreçte mevzuat uyumu kapsamında 40 Mali Eylem Görev Gücü tavsiyesinin 39'unda uyumlu konuma gelerek en başarılı ülkeler arasında yerimizi aldık. Terörizmin finansmanı ve suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadelemizi uluslararası standartlara tam uyumlu ve kararlı bir şekilde sürdürüyoruz.

2024 yılında kripto varlıklara yönelik yapılan yasal düzenlemeyle kripto varlık hizmet sağlayıcılarının kuruluşu ve faaliyetleri izne bağlanmıştır. Düzenlemelerle işlemler daha güvenli hâle getirilmiş, gerekli tedbir ve yaptırımların uygulanabilmesi sağlanmıştır.

Önümüzdeki dönemde suç gelirlerinin aklanmasını önlemek amacıyla yasa dışı bahis ve kumarla mücadelemizi güçlendireceğiz. 2023 yılında yasa dışı bahisle ilgili bloke ettiğimiz işlem tutarı 644 milyon TL'dir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; müsaadenizle, Bakanlığımız faaliyetlerine yönelik birçok teknik konuyu süre kısıtı nedeniyle geçerek konuşmama 26'ncı sayfadan devam edeceğim.

Sayıştay Başkanlığının Hazine ve Maliye Bakanlığı 2023 yılı Denetim Raporu'na ilişkin değerlendirmelerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum. Kamu mali yönetiminde saydamlık ve hesap verilebilirliğin artırılmasında dış denetimi önemsiyoruz. Bakanlığımız, Sayıştay denetim raporlarına hassasiyetle yaklaşıyor. Denetim bulgularının çözümüne yönelik çabalarımızı önceliklendiriyoruz. 2023 yılı Denetim Raporu'nda Bakanlığımıza yönelik toplam 10 denetim bulgusuna yer verilmiştir. Söz konusu bulgularla ilgili olarak 5 bulgunun gereği Bakanlığımız birimlerince yerine getirilmiştir, 3 bulguyla ilgili çalışmalarımız devam ediyor, yazılım ve mevzuat değişikliği gerektiren bulguların en kısa zamanda yerine getirilmesini sağlayacağız, 2 bulguyla ilgili olarak Bakanlığımız tarafından yapılan işlemlerin hâlihazırda mevcut mevzuata uygun olarak yürütüldüğü değerlendirilmekte olup bu hususların çözümüne yönelik Sayıştay Başkanlığıyla görüşmelerimiz devam etmektedir.

Diğer taraftan, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ilişkin tüm Sayıştay denetim raporlarını inceleyerek eleştiri konusu bulguları gruplandırıyor ve hataların kaynağını tespit ediyoruz. Muhasebe kayıt hatalarından kaynaklanan bulguların en aza indirilmesini sağlamak amacıyla kamu idarelerine eğitimler veriyor, sistemsel iyileştirmeler gerçekleştiriyor ve bulguların gereğinin yerine getirilip getirilmediğini takip ediyoruz. Ayrıca, Sayıştay raporlarında yer verilen ve çözümü mevzuat düzenlemesi veya değişikliği gerektiren hususları tespit ediyor ve gerekli düzenlemelerin hayata geçirilmesi konusunda ilgili birimlerle paylaşıyoruz. Bu vesileyle, Bakanlığımızı denetleyen tüm Sayıştay denetim ekibine özenli ve özverili çalışmalarını için huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Bakanlığımız Gelir İdaresi Başkanlığının, Özelleştirme İdaresi Başkanlığının ve Türkiye İstatistik

Kurumunun 2023 yılı kesin hesabına ilişkin kısa bilgiler vermek istiyorum. 2023 yılı sonu itibarıyla 2,68 trilyon lira olan Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinin 2,66 trilyon lirası kullanılmıştır. Bunun yaklaşık yüzde 1,2'sine tekabül eden 31,3 milyarlık kısmı Bakanlık hizmetlerinde kullanılmıştır. 2023 yılı sonu itibarıyla 19,4 milyar lira olan Gelir İdaresi Başkanlığı bütçesinin 19 milyar lirası kullanılmıştır. 2023 yılı sonu itibarıyla 165 milyon lira olan Özelleştirme İdaresi Başkanlığı bütçesinin 157,6 milyon lirası kullanılmıştır. 1,8 milyar lira olan Türkiye İstatistik Kurumu bütçesinin 1,6 milyar lirası kullanılmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2025 yılı bütçe teklifinde Bakanlığımız ana hizmetlerine ilişkin olarak Finansal Sistemin Geliştirilmesi ve Sigortacılık Programı, Hazine Varlıkları ve Yükümlülüklerinin Yönetimi Programı, Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Programı ile Stratejik Yönetim ve Kaynak Tahsisi Programı yer almaktadır. Bakanlığımızın 2025 yılı bütçe teklifi 6,6 trilyon liradır. Faiz hariç tutulduğunda bütçe teklifi 4,65 trilyon lira olmaktadır. Bu teklifin yaklaşık yüzde 1,6'sına tekabül eden 74,4 milyar lira Bakanlığımız hizmetleri için kullanılacaktır. Bakanlığımız 2025 yılı bütçesinin faiz hariç yaklaşık yüzde 98,4'lük kısmı olan 4,7 trilyon lira ise diğer kamu idarelerinin hizmetlerinin finansmanı için ayrılmıştır; bu kapsamda üç büyük kalem olan Sosyal Güvenlik Kurumuna 1,3 trilyon lira, mahallî idarelere verilen paylara 1,3 trilyon lira, fon paylarına 392,2 milyar lira aktarılacaktır.

Gelir İdaresi Başkanlığının 2025 yılı bütçesi için teklif ettiğimiz ödenek tutarı 47,5 milyar liradır. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı için 362 milyon lira ve Türkiye İstatistik Kurumu için teklif edilen ödenek tutarı 5,1 milyar liradır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Sayın Cumhurbaşkanımızın güçlü desteğiyle uygulamaya koyduğumuz programımıza kararlılıkla devam ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, toparlayın lütfen.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Fiyat istikrarının sağlanması için ne gerekiyorsa yapacağız çünkü çiftçi, esnaf, işçi, asgari ücretli, memur, emekli yani tüm vatandaşlarımızın alım gücünü kalıcı olarak ancak ve ancak fiyat istikrarıyla artırabilir ve gelir dağılımını iyileştirebiliriz. Aynı zamanda vergi politikalarımızla vergide adaleti güçlendirmeye devam edeceğiz. Son iki yılda olduğu gibi deprem yaralarının sarılmasını önceliklendirmeye devam edeceğiz, diğer tüm harcamalarda disiplin esas olacaktır. Kaynakları verimli kullanarak elde edeceğimiz mali alanı eğitim, sağlık, tarım, sosyal konut, sosyal destek, yeşil ve dijital dönüşüm alanlarında kullanacağız. Ülkemizin rekabet gücünü ve büyüme potansiyelini artıracak tüm alanlarda yapısal reformlara hız vereceğiz.

Sözlerime burada son verirken başta siz değerli üyeler olmak üzere bütçenin hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür eder, 2025 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Bu düşüncelerle hepinizi tekrar sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, bu 128 milyar dolarla ilgili Sayın Bakan bilgi vermedi, bu konuda açıklama istiyoruz biz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Onu soru-cevap kısmında soracağız.

CAVİT ARI (Antalya) - Şimdiden soralım da hazırlansın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Soru-cevap kısmında siz sorun.

Sayın Ağbaba, ya Sayın Arı sorsun ya Sayın Ağbaba sorsun, ikinizden biri sorsun.

CAVİT ARI (Antalya) - Şimdiden soralım da hazırlığını yapsın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan, hoş geldin, sefa geldin... Ama Türkiye'nin merak ettiği hiçbir konuda açıklama yapmadı.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Ağbaba sorsun, ben de destekliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hepsini soracağız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yirmi iki yılda ülkeyi nasıl batırdığınızı da Bakan anlattı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Enflasyonla ilgili bir açıklaması yok, bu 128 milyar dolar ne oldu? Kur korumalı mevduatın yükü kimin omzuna bindi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, hepsini soracağız diyorum. Ne diyebilirim?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bunların hepsini açıklamak lazım Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Soracağız, açıklayacak Sayın Bakan.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Daha çok zam, daha çok vergi...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Daha yeni geldi Sayın Bakan.

CAVİT ARI (Antalya) - Ne zaman açıklayacak Başkanım? Bu yarım saatte açıklamamış, kırk dakikada açıklamamış, ne zaman açıklayacak?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne zaman açıklayacak? Gece yarısı mı açıklayacak Sayın Başkan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Daha yeni geldi Sayın Bakan.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kamuoyunun en çok merak ettiği konu ne? 128 milyar dolar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, ben zaten gece yarısına kalsın istemiyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kamuoyunun en çok merak ettiği konulardan biri bu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz isterseniz iki saate de bitiririz, üç saate de bitiririz.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Merkez Bankası Başkanı müstemleke memleketin memuru gibi Amerika'da konuşunca...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Memleketi işe, aşa, ekmeğe muhtaç eden bir bütçe!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Şimdi, sayın milletvekillerinin görüşlerini alacağız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - AK PARTİ Grubundan da ses çıkmıyor, onlar da baktılar vergi geliyor, sustular. Yeni vergiler geliyor, Bakan açıkladı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer, Sayın Bakan öyle bir şey söylemedi, nereden çıkardınız?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Okuduğunuz zaman yazıyor, satır arasında gizli.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vallaha, biz, hiçbirimiz anlayamadık.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - "Aldım, yetmedi; daha çok vergi alacağım." diyor. "Alım fiyatlarını düşüreceğim, işçi ve emekçiye bir şey vermeyeceğim." diyor. Daha ne desin?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, müsaadeniz olursa...

Şimdi, Sayın Gürer...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, en önemli bütçe yani Plan ve Bütçenin kendi bütçesi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, Plan ve Bütçenin bütçesi...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Plan ve Bütçenin en etkili olduğu Komisyon...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Her bakanlığın bütçesine aynı cümleyi kuruyorsun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hayır, hiçbirine aynı cümleyi kullanmadım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, şimdi, SPK Başkanına beş dakika söz vereceğim, onlar da meramlarını...

VELİ AĞBABA (Malatya) - O zaman, SPK Başkanına şimdiden sorumuzu soralım belki cevaplandırır. Geçtiğim dönemde SPK'de bir AK PARTİ'li milletvekilinin de isminin geçtiği yolsuzluk konusunda, bizzat SPK Başkanının isminin geçtiği yolsuzluk konusunda ne yapılmış, bir açıklaması var mı, bir cezası var mı? Bu konuyu da merak ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Çünkü Sermaye Piyasası Kurulu Türkiye'nin en önemli kurumlarından biri, maalesef bunun da içini bozdunuz, berbat ettiniz burayı da.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Damlaya damlaya göl olur Sayın Ağbaba.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hakikaten bu konu önemli. Biliyorsunuz, sizin eski Erzurum Milletvekilinizin ağabeyinin çalıştığı kurumdu, o konuda lütfen bir açıklama bekliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Ağbaba.

Aslında, Sayın Ağbaba diyor ki: "SPK'yi ben sunuyum." Vallaha, olur.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yok, vallaha, merak ediyoruz, bu konuda cevap bekliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, söyledikleriniz duyulmuştur, kayıtlara geçmiştir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Suç örgütü lideri Sedat Peker'in de iddiaları var, biliyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, suç örgütü liderlerinin söylemlerini Komisyona taşımasanız iyi olur.

Sayın Gönül, buyurun lütfen.

SPK BAŞKANI İBRAHİM ÖMER GÖNÜL - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Değerli Komisyon üyeleri...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siyasetçi adamsın, yakışıyor mu sana!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Niye? Sizinkilerin kankası, bakanlarla direkt konuşuyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siyasetçi adamsın...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, mikrofonu açtım, lütfen... VELİ AĞBABA (Malatya) - Şu resimlere baksana, fotoğraflara, her gün bir mafya lideri... Bir gün bir bakan, bir gün öbürü liderlerle poz veriyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu konu kamuoyunun bilmesi gereken bir konu Sayın Başkan. SPK Başkanımız da burada. Lütfen, bu konuda açıklama yaparsa sevinirim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, eğer sükûneti tesis edersek söz vereceğim Sayın Başkana yani ona bile müsaade etmiyorsunuz.

Buyurun Sayın Başkan, mikrofonu açtım tekrar.

SPK BAŞKANI İBRAHİM ÖMER GÖNÜL - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Değerli Komisyon üyeleri ve kıymetli basın mensupları; sözlerime başlamadan önce şahsım ve kurumum adına sizleri saygıyla selamlıyorum. Komisyon çalışmalarının yüce Türk

milletine hayırlı olmasını temenni ederim.

Sermaye piyasalarımızın gelişimi açısından son dönemde oldukça önemli mesafeler kaydedilmiş, piyasalara olan yatırımcı ilgisi ve talebi artmıştır. Pay senetlerinde 7 milyon, yatırım fonlarında 5,4 milyon yatırımcıyla birlikte tahvil, bono, bireysel emeklilik sistemi ve benzeri araçlar yoluyla da yaklaşık 36 milyon vatandaşımız doğrudan veya dolaylı olarak sermaye piyasalarımızın yatırımcısı olmuştur. 2023 yılında 54 şirket toplam 79,3 milyar TL tutarında halka arz gerçekleştirmiştir. Ülkemiz 2023 yılında halka arzlardan sağlanan fon büyüklüğüne göre dünyada 10'uncu Avrupa'da ilk sırada yer almıştır. 2024 yılı Ekim sonu itibarıyla da halka arzı tamamlanan 31 şirket piyasadan toplam 55,9 milyar TL tutarında fon sağlamıştır. Yine, şirketlerimiz 2023 yılında 888,7 milyar TL tutarında borçlanma aracı ve kira sertifikası ihracı yapmıştır. Ekim 2024 sonu itibarıyla 1 trilyon 606,4 milyar TL tutarında borçlanma aracı ve kira sertifikası ihracı gerçekleşmiştir.

Girişim sermayesi yatırım fonlarının büyüklüğü 192,3 milyar TL'ye çıkmış, girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının aktif büyüklüğü de 41,1 milyar TL olmuştur. Menkul kıymet yatırım fonları tarafından yönetilen varlık miktarı Ekim 2024 sonu itibarıyla 3,7 trilyon TL'ye ulaşmıştır. Mevcut durumda Kurul kaydında toplam 692 adet şirket bulunmaktadır, bunların 570'i borsada işlem görmekte olup bu şirketlerin toplam piyasa değeri 12 trilyon 163 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Bu yıl gerçekleştirdiğimiz en önemli çalışmalarımız toplumun her kesimine ücretsiz finansal eğitim imkânı sağlayan Finansal Okuryazarlık Platformu'nun hizmete girmesidir. Platformumuz, Hazine ve Maliye Bakanımız Sayın Mehmet Şimşek'in himayesinde 22 Mayıs 2024 tarihinde açılmış, platform üzerinde mevcut durumda "bütçe" "bankacılık" "kredi" "yatırım" "borsa" ve "kripto varlıklar" başlıklarında ücretsiz eğitimler verilmektedir. Kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarıyla sonuçlandırılan ve imzalanacak protokoller vasıtasıyla platform içeriğinin geliştirilmesine devam edilecektir.

2024 yılında gerçekleştirilen en önemli düzenlemelerden biri de kripto varlık hizmet sağlayıcılarının düzenlenmesine yönelik Sermaye Piyasası Kanunu değişikliğinin temmuz ayında yürürlüğe girmesi olmuştur. Özellikle bu yıl girişim sermayesi yatırım fonlarına yönelik düzenlememizi de dikkate değer buluyoruz. Bireysel emeklilik fonlarından girişim sermayesi yatırım fonlarına aktarılacak asgari yatırım tutarının artırılmasını öngören düzenlememiz de girişimcilik ekosistemine katkı sağlayacak bir diğer önemli gelişmedir. Gayrimenkul yatırım fonlarının konut üretiminde finansa katkısını sağlayabilmeleri amacıyla proje gayrimenkul yatırım fonlarına ilişkin düzenlememizi de hayata geçirdik.

Aracı kurumlara yönelik bu yılki düzenlememize değinmek isterim. Aracılık sektöründe sisteme girişte aracı kurumların asgari kuruluş öz sermayesini 300 milyon TL olarak belirledik. Bu düzenlememizle, aracı kurumların güçlü sermaye yapısına kavuşmalarını destekleyeceğiz.

Sermaye piyasaları yoluyla cari açığın azaltılmasını sağlamak, ekonomik büyümeyi cari fazla yaratarak sürdürülebilir kılmak, yeşil ve sürdürülebilir büyümeye katkı sağlamak amacıyla 2024 yılında önemli düzenlemeler yaptık. Bu amaca matuf ortaklık ve şirketlere yönelik ilk halka arz başvuru koşullarında olan aktif toplam ve net satış hasılatı tutarında indirim sağladık. Kurulumuza yapılan başvuru süreçlerinde etkinliği artırmak, şeffaflığı sağlamak, kırtasiyeyi azaltmak ve başvuru sürelerini kısaltmak amacıyla sermaye piyasalarında devrim niteliğinde olan bir projeyi hayata geçirdik. E-Başvuru Sistemi projemizle Kurulumuz mevzuatına tabi tüm kuruluş ve şirketlerin başvurularını elektronik ortamda almaya başladık.

Kurulumuzun gözetimi ve denetimi altında 1,1 trilyon TL portföy büyüklüğüyle 382 adet emeklilik yatırım fonu, 1.680 adet menkul kıymet yatırım fonu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Süreniz doldu.

Şimdi de...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkanım, bir şey sormak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Soru-cevaba geçmedik ki.

VELİ AĞBABA (Malatya) - SPK Başkanına bir otuz saniye bir şey... Ama açıklığa gelmesi lazım bu konunun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, her şey açıklığa gelecek Sayın Ağbaba.

VELİ AĞBABA (Malatya) - SPK'ye geçtiğimiz hafta İstanbul Başsavcısı Akın Gürlek'in eşi atandı. Acaba hangi deneyiminden dolayı atandı, hangi özelliğinden dolayı atandı? Bunu merak ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkan, Veli Bey konuşmasını kullanmış oluyor bu şekilde.

VELİ AĞBABA (Malatya) - SPK gibi önemli bir kuruma hiçbir deneyimi olmayan, İstanbul'da sadece siyasi operasyonlar yapan bir başsavcının eşinin atanması hakikaten SPK'nin de çökmesine sebep olacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, teşekkür ederim.

BDDK...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Türkiye'de herkesin güvenmesi gereken bir kurum. Enflasyonun yüzde 50 olduğu bir dönemde SPK'ye yapılan operasyon doğru değildir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu, bir siyasi operasyonun diyetini ödemektir Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, şimdi, böyle yaparsak sabaha kadar buradayız biz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - E, ne yapalım Sayın Başkan!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani her şeye müdahale ederseniz... Ya, ben size söz vereceğim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - SPK Başkanı gelmiş, bunu söylemek bizim görevimiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - E, ben size söz vereceğim zaten.

Bunların hepsini gelecekteki konuşmanızdan kesiyorum.

Evet, Sayın BDDK İkinci Başkanı, buyurun.

BDDK İKİNCİ BAŞKANI YAKUP ASARKAYA - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; sözlerime başlarken şahsım ve Kurumum adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türk bankacılık sektörü kurumsal yönetim anlayışı, güçlü mali yapısı, nitelikli insan kaynağı ve sahip olduğu uluslararası itibarla ülkemizin en önemli istikrar unsurlarından biridir. Ülkemizin ekonomik kalkınmasında finansal kuruluşlarımızın ve kredi piyasamızın etkin bir şekilde çalışması ve finansal istikrarın sağlanması hayati bir öneme sahiptir. Bankacılık sektörünün kendisinden beklenen işlevleri etkin bir şekilde yerine getirmesinin ilk şartı şüphesiz finansal açıdan sağlam olmasıdır. Bu amaçla, sermaye yeterliliği, likidite ve kârlılık gibi finansal sağlamlık göstergelerinin uluslararası kabul görmüş düzeylerde olması büyük önem taşımaktadır. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu ve söz konusu kanunlara ilişkin alt düzenlemeler mali sektörümüzün finansal açıdan sıkı bir şekilde denetlenmesine ve gözetimine imkân sağlamaktadır.

2024 yılı Ekim ayı itibarıyla Kurumumuzun doğrudan düzenleme ve denetimi altında 63 adet banka, 19 adet finansal kiralama şirketi, 48 adet faktoring şirketi, 22 adet finansman şirketi, 28 adet varlık yönetim şirketi ve 6 adet tasarruf finansman şirketi olmak üzere toplam 186 adet kuruluş bulunmaktadır.

Bankacılık sektörümüz son bir yıllık dönemde yüzde 46 oranında büyüme kaydetmiş ve Ağustos 2024 itibarıyla 29,7 trilyon TL aktif büyüklüğüyle gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 80'i seviyesinde bir büyüklüğe ulaşmıştır. Kredilerin takibe dönüşüm oranı, likidite göstergeleri, yabancı para pozisyonu ve kaldıraç oranı makul düzeylerde seyretmekte, sermaye yeterliliği rasyosu Ağustos 2024 itibarıyla uluslararası standartların öngördüğü asgari düzeyin oldukça üzerinde, yüzde 17 seviyesinde bulunmaktadır. Sürdürülebilir bir kârlılıkla beslenen söz konusu güçlü sermaye yapısı, sektörü gelecekte de şoklara karşı koruyabilecek niteliktedir. Ağustos 2024 itibarıyla sektörün aktif ve öz kaynak kârlılık oranları sırasıyla yüzde 2,2 ve yüzde 27,8 olarak gerçekleşmiş olup bu oranlar da pek çok ülke ortalamasından yüksektir.

Bir yandan bankacılık sektörü kredileri artmaya devam ederken diğer yandan da varlık kalitesinin önemli bir göstergesi olan takibe dönüşüm oranı yüzde 1,7'yle düşük seviyelerde seyretmektedir. Şunu açıklıkla ifade etmek gerekir ki ülkemiz bankacılık mevzuatı uluslararası düzenlemelere tam uyumlu az sayıdaki birkaç ülkeden biridir. Önümüzdeki dönemde de güçlü finansal yapısı ve uluslararası en iyi uygulamalara uyumlu düzenleme çerçevesiyle bankacılık sektörünün Türk ekonomisinin en önemli çıplarından biri olmayı sürdüreceğine inancımız tamdır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; sürekli değişen ve gelişen dinamik bir ortamda faaliyet gösteren bankacılık sektörü bu değişimi yakından izlemek ve bu koşullara hızlı şekilde uyum sağlamak durumundadır. Günümüzde bu dinamik ortam küresel düzeyde iki temel değişim dinamiğiyle karakterize olmaktadır: Bunlardan birincisi dijital dönüşümdür. Bu dönüşüm, eş zamanlı olarak finans sektörünün işleyişini, amaçlarını hatta tanımını bile değiştirecek köklü değişikliklere yol açmaktadır. Son yıllarda hızla gelişen şubesiz banka, servis modeli bankacılığı ve açık bankacılık gibi dijital uygulamalar finansal hizmetlerin daha kolay ve düşük maliyetle sunulabilmesini sağlayarak finansal erişimi ve kapsayıcılığı artırmakta, daha rekabetçi ve müşteri dostu fiyatlamalarla müşterilerin refahını yükseltmektedir.

Diğer yandan, dijital dönüşüm bazı riskleri de beraberinde getirmektedir. Özellikle finansal kuruluşların ve müşterilerin karmaşık dolandırıcılıklar da dâhil olmak üzere siber tehditlere maruz bırakılmaması büyük önem taşımaktadır. Kurumumuz da yakın dönemde dijital bankacılık ve servis modeli bankacılığı için ihtiyaç duyulan mevzuat altyapısını tesis etmiş olup bu alandaki gelişmeleri yakından takip etmekte ve proaktif bir yaklaşımla gerekli adımları süratle atmaktadır.

İkinci temel değişim dinamiği ise yeşil ve sürdürülebilir ekonomiye geçiş sürecidir. Bu konuda yayınladığımız taslaklar da şu anda görüşe açılmış durumdadır.

Yukarıda değindiğim hızlı değişen ve gelişen dinamik ortama uyum ihtiyacı, pek çok alanda uzmanlık gerektiren karmaşık süreçler içermesi, uluslararası piyasalarla yüksek entegrasyon düzeyi ve ulusal ekonomi içerisindeki ağırlığı dikkate alındığında bankacılık sektörünün etkili bir şekilde düzenlenmesi ve denetlenmesi için Kurumumuzun da uluslararası standartlarda bir kurumsal kapasiteye sahip olması gerektiği açıktır. Bu kapasitenin başlıca unsuru da kurumların üretkenliğinin ve yaratıcılığının temelini oluşturan insan kaynağıdır. Bu çerçevede, nitelikli yeni personel istihdam edilmesi, mevcut personelin bilgi ve beceri açısından geliştirilmesi ve yetişmiş personelin kurumda tutulması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, burada bir önemli durum var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Şahap Kavcıoğlu acaba niye gelmedi? O BDDK Başkanı acaba Merkez Bankasındaki üstün başarılarından dolayı mı buraya gelmedi, niçin gelmedi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - BDDK Başkanı niye gelmedi? Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı olarak sizin merak etmeniz lazım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Acaba Merkez Bankasını çok iyi yönettiği, faizi, enflasyonu çok iyi yönettiği için mi gelmedi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hani meşhur bir şey vardı ya, "Faiz sebep, enflasyon netice." vardı ya, onun için mi gelmedi, merak ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Türelî'ye söz vereceğim.

Sayın Türelî, hazır mısınız?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hazırım. Arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Siz de merak etmiyor musunuz niye gelmemiş?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Hayır, merak etmiyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sizin adınıza da soruyorum ben. Veli Ağbaba varsa, CHP varsa herkes için var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - O slogan CHP'nin değil miydi, onu şahsınıza mı aldınız Sayın Ağbaba, ne yaptınız?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hayır, niye sormuyorsunuz, BDDK Başkanı niye gelmedi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kurumsal bir sloganı şahsınıza mı aldınız?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Niye getiremediniz?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bu adam nasıl batırdığını mı anlatacak gelip de ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yoksa o Sayın Şimşek'e bağlı değil, direkt merkeze mi bağlı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî konuşacak ama...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Acaba Sayın Şimşek mi getiremedi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba...

Sayın Şimşek'le bir alakası yok değerli arkadaşlar. İnsanların mazereti vardır, yoktur...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kime bağlı?

CAVİT ARI (Antalya) - Yılda bir kere gelecek Sayın Başkan, yılda bir kere gelecek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Biz sorarız değerli arkadaşlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir mazeretini öğrenelim Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bilmiyoruz, hasta demiyoruz değerli arkadaşlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Belki midesi ağrıyordur 128 milyar dolardan sonra; karnı ağrıyordur karnı bir de.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, cuma namazına gideceğiz.

Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Allah kabul etsin.

Bu arada, Sayın Başkan, Malatya'da 4,9 şiddetinde bir deprem oldu, geçmiş olsun diyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Geçmiş olsun, Allah korusun.

Sayın Türelî, buyurun lütfen.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlarımız, değerli basın mensupları; konuşmama başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün çok önemli bir bakanlığı görüşüyoruz. Hazine ve Maliye Bakanlığı, bağlı kurumlarıyla, kuruluşlarıyla beraber düşündüğümüz zaman görev alanının son derece yaygın olduğu ve Türkiye'nin ekonomik politikalarını şekillendiren bakanlıklardan biri. Burada tabii, orta vadeli program, bütçe, bunlar üzerinde fikirlerimi paylaşmak istiyorum sizlerle ve tabii, sorularım olacak.

Şimdi, öncelikle şunu söylemek lazım: Bütçe bir yeniden dağıtım mekanizması. Yani tabii, bütçeler teknik metinler, içinde birçok rakam var, işte, göstergeler var...

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, önemli bir Bakanlık, önemli bir görüşme yapılıyor, Sayın Türelî grubu adına konuşuyor, lütfen sükûnetle dinleyelim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - ...teknik metin ama aynı zamanda politik metinler, ekonomi politik metinler, bunun için de bunlar tarafsız değil; bir biçimde, uygulanan politikaların bu ülkede yaşayan bütün insanlar üzerinde etkileri var. Bütçe bir yeniden dağıtım mekanizması dedim çünkü insanların gelirlerinin belli bir kısmına vergileme yoluyla el koyuyoruz, ondan sonra, onları değişik harcamalara dağıtıyoruz. Kimlerden vergi aldığımız, hangi tür vergi aldığımız ve harcamaları nerelere, hangi alanlara yaptığımız konuları -işte, biraz önce söylediğimiz gibi- bütçenin bir biçimde kaynakları nasıl tahsis ettiği konusunda ilgili. Tabii, burada şu soruyu sormak lazım: Bu bütçe kimin

bütçesi? Ben bu bütçeye plan, orta vadeli program ve bütçe ölçeğinde baktığım zaman şunu görüyorum: Bu bütçe bu ülkede yaşayan milyonlarca insanın bütçesi değil, mevcut olan Türkiye'nin hiçbir sorununu çözecek perspektife sahip olmayan, var olan geçmişteki politikaları gene enflasyon oranıyla belli bir fiyat artışı üzerinden arttıran ama Türkiye'nin hiçbir yapısal sorununu çözmeyen bir bütçeyle karşı karşıyayız. E, bununla nasıl olacak? Bu kadar ağır koşullarda olduğunu düşündüğümüz zaman, dediğim gibi, bu bütçenin ne yazık ki Türkiye'nin hiçbir sorununa derman olamayacağını görüyoruz.

Orta vadeli program ve bütçe, burada tabii, kritik olan bir nokta var, normal şartlar altında bir ülke için kalkınma, gelişme, büyüme önemlidir fakat orta vadeli program ve ona dayalı olarak hazırlanan bütçenin, temel özelliği, bir kalkınma planı/programı olması gerekirken bir istikrar programı niteliğinde olması. Türkiye'nin var olan özellikle yüksek enflasyon sorununu çözmek üzerine tasarlanmış. Temel öncelik bu, başka bir öncelik falan yok. Dezenflasyon ve bu dezenflasyon süreciyle ilgili ne yapılması gerektiği, onlar var, onları da birazdan konuşacağız.

OVP ve kalkınma planı ilişkisi konusu önemli. Hatırlarsınız Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Değerli Bakan; geçen sene hem Plan ve Bütçe Komisyonundaki konuşmamda hem de Genel Kuruldaki konuşmamda bir şey söyledim, dedim ki: Orta vadeli program ve kalkınma planı arasında bir ilişki, bir uyum yok. Beş yıllık bir süreç, 2024-28 arasını kapsıyor kalkınma planı ama bunun üç yılını kapsayan OVP 2024-26 arası. Oradaki rakamlar, oradaki perspektifler ve sonra 2027-28 -iki yıl planın yılıydı- arasındaki uyumsuzluğu söylemiştim. Bu sene 2027 de OVP'ye dâhil oldu, 2028 sadece tek bir yıl olarak kaldı fakat ilginç olan, şu: OVP'de 2027 yılında ulaşılması hedeflenen göstergeler, rakamlar, makro büyüklükler ile 2028'de plan döneminin sonunda ulaşacaklarımız arasında hiçbir ilişki yok. Büyüme hızı, OVP'de, bakıyorum, dört yıl, OVP'nin rakamlarını aldığım zaman yüzde 4,25 ama plan ortalaması o beş yıl için yüzde 5'ti. Ayrıca, bunun tutmayacağını da biliyoruz. Bu sene için, biliyorsunuz, bizim söylediğimiz 3,5; 4 ve önümüzdeki sene 4'lük rakamlar vardı, IMF en son açıkladığı bülteninde 2024 yılı büyümesini yüzde 3,5'tan 3'e çekti, 2025 büyümesini de yüzde 4'ten 2,7'ye çekti. Böyle baktığımız zaman, 2028 yılında o yüzde 5'lik toplam beş yıllık ortalamaya ulaşmak için ekonominin herhâlde yüzde 10'ların üzerinde büyümesi lazım.

Gayrisafi yurt içi hasıla dolar cinsinden plan döneminde diyorduk ki biz "2028'de 1 trilyon 589 milyar dolar olacak." ama şimdi baktık ki 2027'de bunu geçmişiz; 1 trilyon 774 milyar dolar. Kişi başına millî gelir planda 17.554 dolardı, şimdi bakıyoruz 2027 yılında 20.420 dolar. İstihdam artışı planda o beş yıllık dönem için toplam 4 milyon 984 bin yani yaklaşık 5 milyon kişi olacaktı, ortalaması 997 bin kişi, şimdi bakıyoruz bu 3 milyon 309 bine düşmüş dört yılda, ortalaması 827 bin kişi. Cari açık planda 2028 yılında 2,8 milyar dolar olacaktı, OVP'ye bakıyoruz 2027'de eksi 22,6 milyar dolar. Yani kesinlikle bunların birbiriyle bağlantısı koptu, plan diye bir şey ortada yok. Plan zaten -söyledik bunu- çöpe atılmıştı. Şimdi, OVP'nin buradaki ortaya koyduğu hedeflerle aslında orta vadeli programın da çöpe atıldığını görüyoruz. OVP'nin, buradaki hedeflerin falan gerçekleşme şansı yok. Bütün bu dolar... Tabii, dolar kurundaki değişiklikler, Türkiye millî gelirini TL cinsinden hesaplayıp sonra döviz kuruna böldüğü için rakamlar burada yüksek gözüküyor. Yani 2027 yılında OVP'de ulaşılacak olan rakamlarla övünmeyelim. Bu rakamlar biraz önce de söylediğim gibi tamamen hesap sistematüğinden kaynaklanan konular.

Diğer taraftan, OVP'nin perspektifleri, biraz önce de söyledik, tamamen dezenflasyon süreci. İyi ama bu dezenflasyon sürecine nasıl geldik; neden Türkiye bu noktada? Siz âdeta miladı kendinizle, kendinizin göreve geldiği zamanla başlatıyorsunuz. Ama öyle değil, yirmi iki yıldan beri iktidarda olan bir AKP var, uygulanan politikalar var ve üstelik sizin de geçmiş dönemlerde hem Hazine ve Maliye Bakanı olarak hem de Başbakan Yardımcısı olarak aldığınız görevler var. Yani böyle bir şey, bakın, Cumhurbaşkanının "faiz sebep, enflasyon sonuç" tezi bugün Türkiye'yi içinde bulunduğu bu yüksek enflasyon sürecine soktu. Bunun sonucunda Türkiye... Bu beş yıl içinde, geçtiğimiz iki buçuk yıl, iki buçuk yıl da sonrasında bu dezenflasyon sürecini yürütüp enflasyonu tek haneye çekmeyi hedefliyorsunuz ki en son Merkez Bankası artık 2026 sonundaki hedefi de tek hane olan yüzde 9,7'den yüzde 12'ye çıkardı. Zaten "tek hane" dediğimiz zaman biz yüzde 3, yüzde 5'leri anlıyoruz. Türkiye'nin orta vadeli programlarına geçmişten itibaren, 2006'dan itibaren bakarsak o dönemlerde hep yüzde 3, yüzde 5'ler civarında bir enflasyon öngörülmüştü. Yani uygulanan yanlış politika, enflasyonu yüzde 19'lar seviyesinden yüzde 85'lere çıkardı, şimdi yeniden o seviyelere indirmeye çalışıyorsunuz. Yüzde 19 olan faiz yüzde 8,5'a indi, yüzde 50'ye çıktı ve bütün bu yaşanan olumsuzlukların yükü bu ülkede yaşayan milyonlarca insanın sırtında. Gelir dağılımı bozuldu, yoksulluk artıyor, yaygınlaşıyor, ekonominin büyüme yapısı gittikçe aşınıyor.

Bakın, en son bu yıl içinde baktığımız zaman artık negatif seviyeye, yani sanayi üretimi negatife geçti. Bu açık ve nettir; yüksek enflasyonun sebebi Türkiye'nin uyguladığı yanlış politikalar; bu, bunların sonucunda oldu. Dış dinamiklerin elbette etkisi olmuştur, dünyanın her yerinde etkisi olmuştur ama eğer enflasyonda Avrupa'nın en yüksek oranına sahipsek, dünya ülkeleri içinde en yüksek oranlardan birine sahipsek bunun nedeni AKP'nin uyguladığı yanlış politikalar. Şimdi, dezenflasyona ulaşmak için ne yapıyorsunuz? Temelde iki ayak var: Bir, toplam talebi kırmak, sıkı para politikası, yüksek faiz, kredileri sınırlama, sıkı gelirler politikası bununla bağlantılı çünkü konuşmalarımızdan öyle anlaşılıyor; "Geçmiş enflasyona endeksleme anlayışı terk edilmeli. Türkiye'nin bundan sonra ücret ve gelir artışları beklenen enflasyon, hedef enflasyona göre belirlensin." demek, bu demek. Bir taraftan da ikinci olarak, zaten yüksek faiz var, dışarıdan para girişi olacak, kur böylece baskı altında tutulacak, böylece buradan maliyetler üzerinde, gelen maliyet enflasyonu baskısını hafifletmeye yönelik bir politika. Ama bu politikanın maliyeti, biraz önce söylediğim gibi, bu uygulanan yanlış politikanın yükünü taşıyan insanların sırtına o yükü vermeye devam edecek.

"Dezenflasyon süreci" dedik. En son enflasyon, OVP'de -üzerinden daha iki ay geçti- 2024'te yüzde 41,5'tu, Merkez Bankası "yüzde 44" dedi; yüzde 17,5'tu 2025 için şimdi yüzde 21 oldu; 2026'da -biraz önce de söyledim- yüzde 9,7'den yüzde 12'ye çıktı. Ama şunu söylemek lazım: Baktığımız zaman, ortada bir para politikası var belki ama maliye politikası ayağının son derece zayıf olduğunu görüyoruz. Biraz sonra ayrıntısıyla da söyleyeceğim, ortada bir vergi reformu yok, ortada bir tasarruf da yok. Tasarruf ve verimlilik paketinin de yani şimdi söylediğiniz, işte "Bir kısım buradaki sonuçlar alınacak, bunlar Cumhurbaşkanına bildirecek..." Göreceğiz tabii onun içinde. Ama şunu görüyoruz: Devletin en tepesindeki harcamaların, savurganlığın, israfın aynen devam ettiğini görüyoruz. Cumhurbaşkanının yurt dışı gezilerine 5 uçakla gittiğini, yanındaki koruma ordularıyla beraber gittiğini, personeli de düşündüğümüz zaman aslında devletin tepesinde bir tasarrufun olmadığını, aşağıda da bir tasarrufun olamayacağını açık ve net olarak görüyoruz.

Şu soruları tekrar sorup oradan diğer konulara geçeceğim: Biraz önce de söyledim, siz risk primini düşürdüğünüzü söylüyorsunuz ama Türkiye'nin risk primini kim yükseltti? "Kredi reyting kuruluşları not düşürdü, 2 puan yükseldi." diyorsunuz. Hâlâ yatırım yapılabilir seviyenin 3 ya da 4 basamak altında yani aşırı spekülâtif seviyede. "OECD'nin gri listesinden çıktık." diyorsunuz. Türkiye'yi gri listeye kim soktu? İşte, bu uygulanan yanlış politikalar. Bunlara bir süreklilik içinde bakmak lazım; biz her zaman onu söylüyoruz. Bu ülkenin kaynakları doğru ve yerinde kullanılmalı. "Doğru kullanılması"yla kastımız, hiçbir hukuksuzluğa, usulsüzlüğe, yolsuzluğa mahal vermeden kullanılmasıdır. "Yerinde kullanılması"yla da yapılması gereken yatırımların doğru önceliklendirilerek yapılmasıdır.

Buradan bütçe konusuna geçeyim. Bütçe açığı azalıyor gibi gözüküyor. OVP'ye baktım yani yaklaşık 2 trilyon lira civarında fakat ilginç olan şu: Aslında tabii, TÜFE yıl sonunu hep konuşuyoruz ama aslında bir gayrisafi yurt içi hasıla deflatörü var, o deflatör aslında bir ortalama enflasyon demek çünkü bu rakamlar ortalama rakamlar. Harcamalardaki artışa bakıyorum, 2025 için yüzde 31,4, gayrisafi yurt içi hasıla deflatörü yüzde 33,9'du, yüzde 34, şimdi biraz daha yükselecek çünkü o enflasyonun, yıl sonu enflasyonunun çıkması bunun da yukarı çıkması demek. Harcamalardaki artış deflatörün, enflasyonun altında ama vergilerdeki artış enflasyonun üzerinde; vergilerdeki artış yüzde 46,5. Faiz harcamaları son derece yüksek; yüzde 50,3'lük bir faiz artışı var. İşte, uygulanan bu yanlış faiz politikası Türkiye'yi yeniden faize, bütçe açığı kadar faiz giderine mahkûm etmiştir.

Bütçe harcamalarına biraz kategorik olarak bakmak istiyorum. Personel giderleri; 2025 yılı ödenek artışı yüzde 29,8 ama dediğim gibi, deflatörün altında. Şimdi, tabii, memur, işçi, sözleşmeli personeli var bütçenin içinde. 2025 yılında, biliyorsunuz, toplu sözleşmeye göre artış yüzde 6 olacak, ücret artışı, ikinci yarıda da yüzde 5; bileşiği yüzde 11,3'e denk geliyor ama bu rakama enflasyon olarak diğer bu fiyatların yukarıya doğru revize edilmesiyle birlikte baktığımızda çok ciddi bir sıkıntı olacak.

Biz her zaman şunu söylüyoruz: Enflasyon farkının sonradan verilmesi bu kayıpları telafi etmiyor çünkü insanlar her gün harcama yaparken siz altı ay sonra bir enflasyon farkı veriyorsunuz ama o, dediğim gibi, o kayıpları engelleyici bir şey değil. Üstüne üstlük, TÜİK'in enflasyon rakamlarının toplumda, kamuoyunda yaygın biçimde tartışıldığını, kimsenin bu rakamlara inanmadığını düşündüğümüzde de olay daha da dramatik hâle geliyor ve dediğim gibi tekrar -sizin de konuşmalarınız var OVP'de- ücret ve gelir artışlarının gerçekleşen enflasyona göre değil, beklenen enflasyona göre belirlenmesi demek bugün ülkede yaşanan gelir dağılımı bozukluğunun ve yoksulluğun artması ve bu programın yükünün zaten bu yükü taşıyan insanlar tarafından, milyonlarca insan tarafından; sabit gelirli kesim, işçi, memur, emekçi, çiftçi tarafından üstlenilmesi anlamına geliyor.

Yatırım giderleri, sermaye giderleri 2025 yılında -bütçe açısından söylüyorum- binde 8 artıyor ve genel olarak kamu yatırımlarına da baktığımızda millî gelir içindeki pay 2002'de yüzde 4,8'miş, 2025'te yüzde 3,2; aşağı doğru iniyor. Bir ülkenin büyümesi için en önemli kaynaklardan biri o ülkenin sermaye stokunu büyütme, potansiyel büyümesini yukarıya doğru çekmektedir ama burada baktığımız zaman ne yazık ki yatırımlardaki bu düşüşün, kamu yatırımlarındaki bu düşüşün çok ciddi anlamda Türkiye'nin arz kapasitesini sınırladığını görüyoruz.

Kamu yatırımlarının millî gelir içindeki payının azalması, kamunun ciddi anlamda bu fiziki ve sosyal altyapıdan çekilmesiyle ve KÖİ modelinin uygulanmasıyla da çok yakından ilişkili. Bakın, 2025 yılında kamu-özel iş birliği modeliyle yapılacak projelere verilecek para 204,2 milyar Türk lirası, 2025-2026-2027, üç yıl; 689,1 milyar lira. Kamuoyunun bilmediği, sözleşmelerini bilmediğimiz, şartlarını bilmediğimiz, şeffaflığın olmadığı bir yapının bugün Türkiye'yi getirdiği noktadır. Bazen konuştuğumuz zaman -ilgili bakanlar değişik torba kanunlarda geldiği zaman konuşuyorduk- "İşte bu yatırımları yaptık, iyi ki yapmışız, şimdi olsa yapamayız." diyorlar ama öyle değil. Türkiye dışarıdan dış tasarruf alan yani yurt içi tasarruflarının yatırımları karşılamadığı bir ülke; dış tasarruf alıyor, cari açık veriyor. Bu ülkenin kaynakları, kıt kaynakları en iyi şekilde kullanması gerekiyor. Kamusuyla, özeliyle elbette Türkiye bir bütündür ama bunların sözleşmelerinin iyi yapılmasına ihtiyaç vardı, o şeffaflık olmalıydı. Burada geçiş garantileri, uçuş garantileri, hastanelerde yatış garantileri, döviz cinsinden garantiler; bunlar kabul edilebilir şeyler değil. Bunlar bütçede kara deliktir Sayın Bakan, siz de biliyorsunuz bunu. Transfer harcamaları, tarımsal destekleme ödemeleri; 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesi net, diyor ki: "Bütçeden tarıma verilen pay, destekleme payı, transfer millî gelirin en az yüzde 1'i olmalı." Ben bakıyorum, geçen sene binde 2,1'miş, 2024'te, içinde bulunduğumuz yıl olarak söyleyeyim, 2025'te binde 2,2. Verilen para 135 milyar lira oysa yüzde 1'i olsa 615 milyar lira. 2007-2025 döneminde verilen toplam destek, alt alta koyduğumuzda yani her yılın kendi cari fiyatını da topladığımızda 493 milyar, verilmesi gereken destek ise 1 trilyon 867 milyardı; 1 trilyon 374 milyar lira eksik ödenmiş. Ben bir de bunu bugünkü fiyatlara getirdim, enflasyonla bugüne getirdiğim zaman 2,9 trilyon gibi bir rakam çıkıyor.

Bakın, bunu bırakın, bunun onda 1'ini de vermiş olsaydınız bugün Türkiye'deki tarım bu noktada değildi. Tarımda kendi kendine yeterlilik hemen hemen tüm ürünlerde yok oldu. Çiftçi ve hayvancı ciddi anlamda yoksulluk sınırı içinde. Mazot desteği var Sayın Bakan bu 135 milyar doların içinde, 20,1 milyar. Bir hesap yaptım, çiftçi ve hayvancının tarımsal amaçla kullandığı mazot 3-3,5 milyar litre olarak öngörülür, bütün hesaplamalarda böyledir, üzerinde uzlaşmıştır; 3 milyar litre mazot kullansalar üzerindeki vergi payını hesapladım, 53,8 milyar. Yani siz çiftçiye 20,1 milyar mazot desteği veriyorsunuz, 53,8 milyar -54 milyar- lirayı ondan vergi olarak geri alıyorsunuz. Ben ne anladım bu destekten?

Sosyal yardımlar hâlâ millî gelir içinde yüzde 1'ler seviyesinde oysa OECD ortalamaları yüzde 2,5'larda. Faiz giderleri 1 trilyon 950 milyar lira, 2025 için konuşuyorum, bütçe açığı 1 trilyon 930 milyar lira. Bütçe açığını da geçmiş ve dediğim gibi, bütçe giderlerinin de ve ortalama enflasyonun, deflatörün de üzerinde. 2023'te de 2024'te de baktığımızda faiz gideri bütçe açığının yarısı kadardı ama yukarıya, en yüksek seviyelere çıkmış.

Kur korumalı mevduat sistemi 2023 yılında... Burada 2023 Temmuzda gelmişti biliyorsunuz, hazinenin üstlendiği kur zararları da Merkez Bankasına devredilmişti. O zaman şiddetle karşı çıktık, hatta size de söyledik bunu. Bu doğru değil. Bu, aslında bu bütçede yer alması gereken bir şeydir ama Merkez Bankasına devredildi ve Merkez Bankası 2023'te 830 milyar lira zarar etti. Şimdi de gene açıklama yapılmadı en son Merkez Bankası geldiği zaman ama Merkez Bankası bilançosundaki bir kalemden gittiğimizde toplam zararın 1 trilyon 299

milyara ulaştığını görüyoruz yani geçen senenin sonuna göre baktığımızda bu sene için 350 milyar liralara civarında bir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, mikrofonunuzu açacağım.

Değerli milletvekilleri, uygulamalarımızı biliyorsunuz ancak grup sözcülerine daha esnek davranacağız ama grup adına dışarıdan da milletvekili gelse diğer arkadaşlarımıza da süre kısıtlarımız çok net ama sözcülere esnekliğimiz olacak.

Buyurun Sayın Türel.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yani hep bir bütçe açığını düşürdük diye övünüyorsunuz ama bunlar da aslında hazinenin üstlendiği kur zararı da bir çeşit gizli bütçe açığıdır. Ayrıca, bütçenin birliği ilkesinin de yok edilmesidir. Sizin Hazine ve Maliye Bakanı olarak en sıkı biçimde sahip çıkmanız gereken bir ilke olması gerekiyor bütçe birliğinin ama ne yazık ki sahip çıkmadınız, çıkmıyorsunuz ve bunun sonucunda bu zararlar oluşuyor ve Merkez Bankası tabii, para basarak bunu karşılıyor. Bunların da enflasyon üzerinde mutlaka etkisi var.

Vergi gelirleri kısmına gelirse -biraz önce söyledim- şunu görüyoruz: Vergi gelirlerindeki artış yüzde 46,5. Bir kere şunu söyleyelim: Vergi gelirlerinin millî gelir içindeki payı artıyor. Bakın, 2022 yılında yüzde 15,7'ymiş, 2025 yılında yüzde 18,1 olarak öngörülmüş, son üç yıllık artış 2,4 puan, yüzde 2,4 puan artış var. Vergi yükü artıyor, 2002 yılında yüzde 21'ler seviyesindeymiş, 2025'te yüzde 24 gözüktüyor sosyal güvenlik primleri dâhil. Siz o vergi yükünün OECD ülkeleri arasında en düşük seviyede olduğunu söylediniz ve temel sorun da dolaysız vergilerin yeterli düzeyde olmaması dediniz. İyi ama şimdi, bakın, bir kere şunu söyleyeyim: OECD'yle bir kıyaslama yaparken şunu yapmak lazım: Orada vergi yükünün en yüksek olduğu ülkeler İskandinav ülkeleri ama bunlar aynı zamanda kamu harcamalarının da en yüksek olduğu ülkeler yani o ülkelerin kendi yapısı içinde vergi ve kamu harcamaları birbiriyle bağlantılı; bizde kamu harcamaları düşük. Biraz önce söyledim, rakamları konuşuyoruz burada yani böyle bir kıyaslama yaparken bunlara bakmak lazım, öyle oturup da "OECD'yle biz kıyaslıyoruz, onlara göre." Aynı şey yıllarca sermaye piyasası için de konuşuldu, işte, Türkiye'nin finansal sisteminin millî gelir içindeki payı açısından. Kıyaslamaları yaparken ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ve ülkelerin kaynakları nerelere, nasıl kullandığıyla bağlantılı bakmak lazım.

Dolaylı vergi, dolaysız vergi ayrımı devam ediyor. Yüzde 65, yüzde 35; bir şey değişmemiş. Vergi harcamaları var, OVP'de de var, sizin sunularınızda da geçen sene vardı. "Etkin olmayan istisna, muafiyet ve indirimlerin kaldırılması hususunda kapsamlı bir çalışma yürütüyoruz." dediniz geçen sene, bir sene geçti üzerinden Sayın Bakan; ne yaptınız? Bir şey yapmadığınızı anlaşıyor. Bir de ben bir rakam söyleyeyim: 2025 yılında vergi harcaması, vazgeçilen vergi 3 trilyon. 2 trilyon bütçe açığı var, 3 trilyon vergiden vazgeçiyoruz; böyle bir şey olabilir mi? Bir ara "Bir vergi paketi, vergi reformu gelecek." denildi, işte 104 sayfalık bir metin bir biçimde basına da sızdı ya da bilemiyorum, artık belki de bir nabız tutmaya yönelikti bu ama ondan sonra baktık, onun içinden son derece küçük bir vergi paketi geldi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, toparlayınız.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim, sağ olun.

Ve orada sizin olmanızı isterdik. Bu konunun sahibi sizsiniz, vergi konusunun ama siz gelmediniz o sunuşa. Burada, İç Tüzük'te Bakanın toplantılara katılmasını engelleyen bir hüküm yok, isterse gelebileceği İç Tüzük'te hükme bağlanmış yani eğer vergi konusu önemliyse gelir burada savunurdunuz, biz de yapılması gerekenler konusunda gerçek bir, doğru bir vergi reformu konusunda size gerekli desteği verirdik; gelmediniz. Yani denetimle, polisiye tedbirle, yapay zekâyla vergi kaçacağını önleyemezsiniz; bunlar vardır, gerekli tabii ama bununla vergi kaçığını önleyemezsiniz, vergi adaletini sağlayamazsınız. Yine, bakıyorum, vergide adalet, dar gelirlilerin vergi yükünün azaltılmasına ilişkin hiçbir şey yok ve daha da ilginç olan şu: OVP'de, bütçede gelir adaletine ilişkin hiçbir şey yok. Türkiye Cumhuriyeti'nin belki de en büyük bölüşüm şoklarından birini yaşadığı bir dönemde gelir dağılımı bozukluğu yokmuş gibi, yoksulluk yokmuş gibi davranmanın anlaşılabilir hiçbir yanı yok. Ülke böyle yönetilmez. Bu ülkede yaşayan herkesin uygun koşullarda, bir arada, adaletli bir yapı içinde birlikte yaşaması esastır ve ülkeyi yönetenlerin bu konuda gerekli tedbirleri alması, gerekli politikaları uygulaması gerekir.

Dezenflasyon sunuşunuzda "Dezenflasyon sürecinde büyüme kısa vadede geçici olarak yavaşlayabilir, büyüme ve dezenflasyon arasında orta vadede ters yönlü bir ilişki yok." dediniz. Uzun vadede olur ama orta vadede ne anladığınızı da çok anlamış değilim ben çünkü OVP'ye baktığım zaman bunu göremiyorum. Yani bugün ortada olan açık ve net olarak şudur...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Toparlayacağım, bir iki husus kaldı.

Bu OVP, buna dayalı olarak çıkan bütçe, dediğim gibi, dezenflasyona, yanlış politikalarla yükselttiğiniz enflasyonun yeniden aşağı indirilmesine odaklanmış ve bu yük, biraz önce de söylediğim gibi, içinde hedef enflasyona göre ücret, maaş artışları, asgari ücret, asgari ücretin belirlenme esasları -şimdi aralık ayında konuşacağız- bunların hepsi şunu gösteriyor: Dar gelirli kesim üzerindeki bu yükün, zaten var olan yükün daha da artacağı anlamına geliyor. Ve, büyüme hızı yavaşlıyor, ekonomi içinde büyüme yapısının aşındığı bir süreçle karşı karşıyayız. Türkiye iki buçuk yıl uygulanan yanlış politika, iki buçuk yıl da bunu düzeltmek için, tekrar eski seviyesine, 2021 Eylül seviyesine getirmek için yaklaşık beş yıl kaybetmiştir, beş yıl kaynakları yanlış kullanmıştır. Yanlış politikaları yeniden düzeltmek için Türkiye'nin kalkınmaya ayıracak, yatırımları artıracak, tarımı yeniden Türkiye'de var edecek, eğitimde, sağlıkta yaşanan ciddi sorunları çözebilecek bir perspektifi, bir kaynak kullanımı olabileceken ne yazık ki bunların hepsi heba edilmiştir.

Başta dönmek istiyorum. Bu bütçe kimin bütçesidir diye sordum. Bu bütçe, bu ülkede yaşayan milyonlarca dar gelirlinin bütçesi değildir. Bu bütçe, geçtiğimiz günlerde İzmir'de hayatını kaybeden 5 çocuğumuzun bütçesi değildir. Bu bütçe, çöpten yiyecek toplayan

insanların bütçesi değildir. Bu ülkede eşitsizliklerle, adaletsizliklerle karşılaşan, hâlâ taşeron çalışma ilişkisinin devam ettiği insanların bütçesi değildir. Kademeli emeklilik bekleyenlerin, çıraklık staj mağdurlarının bütçesi değildir. Ülkeyi yönetmek, doğru politikalar uygulamak ve bunları adaletle uygulamakla mümkündür diyorum.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları ve bürokrasimizin, basınının değerli temsilcileri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Görüşmelerimizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; şimdi, bugün ben burada makro konulara girmeyeceğim çünkü bunu geneli üzerinde konuşurken orada konuştuk. Piyasa size bakıyor ama mevzuat diyor ki: "Cevdet Yılmaz'a konuş." Biz öyle yaptık, biz kanuna uyduk, her ne kadar sizler kanuna uymasınız da. Bugün siz burada makro anlatıyorsunuz ama sizin Bakanlığımızın sorumluluğunda hiçbir makro mesele yok, böyle bir durum var; Türkiye'de her şey böyle gidiyor maalesef.

Dolayısıyla, tabii gelir dağılımı çok önemli, yoksulluk meselesi çok önemli, cari açık gerçekten düşüyor mu, düşmüyor mu çok önemli. Ticaret Bakanı dedi ki mesela "Cari açık sorun olmaktan çıkmıştır." dedi ya, akıllara ziyan bir laf; ona tabii gerekli şeyleri biz söyledik. Ya, bu meseleleri oralarda konuştuğumuz için onlara çok fazla girmeyeceğim, ben daha çok kamu maliyesi ağırlıklı gitmeye çalışacağım. Dört tane sorunun cevabını arıyoruz bugünkü sunumunda. "Programa neden ihtiyaç duyuldu?" Bu işi kim bozdu ya, hakikaten bu işin sorumlusu, suçlusu kim; birinci soru bu. İkincisi, "Program kapsamında neler yapıldı, neler yapılmadı, ne eksik kaldı?" "Program çalışıyor." diyorsunuz siz. Program -tırnak içinde burada- bize göre bu tam bir program değil, orta vadeli programlar asla bir ekonomi programı değildir, onu biliyoruz. "Çalışıyor mu?" bu soruya bakacağız ve en son "Eğer bu program çalışıyorsa veya program kapsamında yapılan işlerde yük kimin üzerinde?" Yüku vatandaşı mı çekiyor yoksa refah seviyesi daha yüksek bir kesim mi çekiyor; bu soruların cevaplarını aramaya çalışacağız.

Yıl 2018, seçim öncesinde, daha doğrusu referandum öncesinde, hemen peşinden gelen seçim öncesinde Sayın Cumhurbaşkanı dedi ki: "Siz bu kardeşinize yetkiyi verin, ondan sonra bu faizle şununla bununla nasıl uğraşılır göreceksiniz." dedi. Biz hep faizin üzerinde durduk, aslında esas meselesi şununla bununla yani hakikaten uğraşmaya başladı işte, yani yetkiyi aldıktan sonra. Vatandaş yetkiyi verdi fakat ne oldu? 8 Temmuz 2018'de kardeşimiz yetkiyi aldığındaki bir kısım göstergeler: İşte, enflasyonumuz yüzde 15'ti; dolar 4,60; benzin 7 liranın altında; politika faizi 17,75; rezervimiz var, pozitif; CDS'imiz bugünkü seviyeye yakın -ama arada başka şeyler oldu- 1 trilyonun altında gelirimiz, harcamamız var -rakamlar daha mütevazı- kredi notumuz biraz daha makuldü; böyle bu şartlarda yetkiyi aldı. Bütçe açığı aynı şekilde yani hepsi bugüne göre şükredilecek seviyedeymiş. Şimdi, tabii, daha sonra muhteşem bir takım geldi işbaşına. Yani işte, Sayın Erdoğan'ın birkaç sözlerini hatırlatalım, Sayın Erdoğan dedi ki: "Faizi savunanlarla beraber olamam, nas ortada. Sana, bana ne oluyor? Faiz sebep, enflasyon neticedir." diye buyurdu hazret! Ondan sonra Sayın Berat Albayrak "Dolar 10 lira olacak, 15 lira olacak ya çok beklersiniz, hele hele de seçimden sonra daha çok beklersiniz." diye o kendine has şivesiyle böyle sözler etti. Tabii, Süleyman Soylu da mevzuya girdi "Temmuz ayından itibaren benim ülkemizin ekonomisi öyle bir atağa kalkacak ki, öyle bir sıçrayacak ki, öyle bir büyüyecek ki hazır mıyız buna?" şeklinde sözler söyledi. Tabii, en sevimlisi Sayın Nebati'yi "Ekonomi gözlerdeki ışıltıdır. Dolar düştükçe kıpır kıpır oldum." dedi. Bu geceyi söylüyor "Lan ne oldu?" falan diye. "Şimdi uyuyun, altı ay sonra uyanın, göreceksiniz çok farklı noktalara gideceğiz." Millet uyudu, Haziran 2023'te bir uyandı ki 15 olan enflasyon 48 olmuş, dolar 4,60'tan 20'ye çıkmış -bu, siz gelmeden önceki durum- işte, benzin 3 katına çıkmış. Politika faizinde ama ne olmuş? İyi bir şey var, politika faizi 17,75'ten 8,5'a düşmüş, rezervlerimiz 32 milyar dolar pozitiften 48 milyar dolar negatife dönmüş, CDS 552 olmuş, altın fiyatı zaten bütün dünyada arttı, bizde de çok fazla arttı. Kredi notları patır patır aşağı gelmiş. Bir anda rakamlar yani mesela merkezî yönetim bütçesinin harcaması 762 milyar lira olarak söylediğimiz şey artık milyar küsurat olarak kalmış 4,5 trilyon lira olmuş, bütçe açıkları patlamış, böyle bir durumu yaşadık. Bu ne zaman? Haziran 2023'e geldiğimizde; seçim oldu.

Şimdi, evet, biliyorsunuz, Sayın Erdoğan futbolcu kökenli; biraz onun lisanıyla burada konuşalım dedik. Maç "5-0", "90+5"te oyuncu değişikliği yapıyor Sayın Teknik Direktör, Hoca yani uzatmalarda oyuncu değişikliği yapıyor. Sayın Nebati'yi gönderdi, Sayın Şimşek maça dâhil oldu fakat tabii, maç çoktan bitmişti.

Sayın Bakan, siz geldiniz, çok güzel sözler söylediniz, "Rasyonel bir zemine dönme dışında seçenek kalmamıştır." dediniz. Aslında bizim söyleyeceğimiz her şeyi siz tek bir cümleyle söylediniz. Yani "Benden öncekiler irrasyonel, akıl dışı politikalar uyguladı, biz rasyonel bir zemine döneceğiz, artık daha fazla bedel ödeyecek durumumuz da kalmadı" dediniz; bu sözünüze kesinlikle katılıyoruz. Şimdi, burada biraz katılmadığım sözler var ama tartışmalarına girmeyeceğim. Mesela, şöyle şeyleriniz var: "2021 Aralık-2023 Mayıs döneminde kur tutulmuş, biz kuru serbest bıraktık." diyorsunuz. Buna böyle bakarsanız doğru ama 2021 Eylül-2023 Mayıs diye bakarsanız öyle bir şey yok. Yani kurun en zirvede olduğu günden sonra belli bir değerlendirme olması normal. Bence yaptığınız ilk hataydı kurun hemen başlangıçta serbest bırakılması. Serbest bırakılması demeyelim, artık kurun zaten piyasada belirlenmesi lazım ama hakikaten müsaade edilmesi, tedbir alınmaması bana göre. Bunu iktisatçılar tartışıyor yani sizin düşüncelerinize saygı duyarım ama böyle bir durum var, onu söyleyeyim. Ha, başka şeyler söylediniz milleti ilgilendiren. "Ya, biz ilave vergi falan almayacağız, bizim tercihimiz vergilendirilmeyen alanların üzerine gitmek." dediniz. Ondan sonra, seçim öncesi kararları telafi için sonradan vergi artırınca vergileri o yüzden artırdığımızı söylediniz. Daha sonra, işte "Küresel dalgalanmadan hikâyesi olan ülkeler az etkilenir." dediniz. Tabii, bunun hikâye kısmı doğru ama gerisi aslında hikâye oldu.

Şimdi, birinci soruya dönelim. Aslında birinci sorunun cevabını normal şartlarda vermiş oluyoruz. "Programa neden ihtiyaç duyuldu? Ekonomiyi, mali disiplini kim bozdu?" Bunu siz de söylüyorsunuz zaman zaman ama sizden daha fazla bunu kim söylüyor? Sayın Cevdet Yılmaz söylüyor, işte, Cumhurbaşkanı söylüyor. Ya, bir deprem oldu, Allah bir daha vermesin. Hayatını kaybeden bütün insanlarımıza tekrar

rahmet diliyorum, başsağlığı diliyorum ailelerine. Cenab-ı Allah bir daha bize öyle bir şey vermesin. Deprem en büyük suçlu ilan edildi; A şıkkı bu. İkinci suçlu EYT oldu; bunu bugün irdeleyeceğiz, EYT hakikaten günah keçisi mi? Ondan sonra da üçüncü şık, kötü yönetim. Bunun üzerinde hiç kimse durmadı ama bize göre, programa ihtiyaç duyulmasının temel nedeni kötü yönetimdir.

Şimdi, siz göreve gelir gelmez hemen deprem de olmuştu zaten, ondan sonra bütçe allak bullak olmuştu; elbette bir harcama ihtiyacı vardı. Siz dediniz ki: “Deprem felaketinden etkilenen vatandaşlarımızın yaralarını sarıyoruz. Bu yıl deprem kaynaklı harcamalar 762 milyar lira olacak.” Ondan sonra, biliyorsunuz, o arada Mecliste, tabii, Bakanlar Kurulu kararıyla KDV, ÖTV oranları artırıldı, maktu miktarlar artırıldı. Sonra Millî Dayanışma Paketi geldi. Bütün bunlara yol olarak siz çok net bir şekilde bir şey söylediniz Sayın Bakan, dediniz ki... Zaten ismi de Millî Dayanışma Paketi’ydi, milletin de gıkı çıkmadı. Bakın, siz de hatırlıyorsunuz, biz de biliyoruz, bütün maliyeci arkadaşlar da bilir; IMF bize 18’lik KDV oranını 20’ye çıkarmamız için sürekli baskı yaptı ama Türkiye en zor zamanlarında bile çıkarmadı, burada çıkardık. Niye? Çok büyük bir felaketin üzerine geldi, milletin de gıkı çıkmadı. Ama siz şunu çok net bir şekilde söylediniz: “Biz bütün bu vergileri deprem için, depremi telafi etmek, depremin yaralarını sarmak için alıyoruz.” dediniz. Bunların tek tek neler olduğunu falan söylemeyeceğim. 6 Şubat deprem vergileri, işte, orada, listede zaten gözüktüyor. Fakat bugün geldiğimizde şöyle bir resim sunuyorsunuz Sayın Bakan. Tablo biraz karışık ama ben çok fazla diğer kısımların üzerinde durmayacağım. Yani deprem harcamaları, tabii, millî gelire oranı 2023’te 3,6; 2,3, sonra azalarak gidiyor. Bunun azalması, tabii, biraz sıkıntılı. Ben konuyu bilmem ama konuyu bilen arkadaşlar mesela diyor ki: “Bu harcamalarla söz verilen konutların yapımı on yılı bulur.” Eğer böyleyse hakikaten bunları artırmak gerekiyor önümüzdeki dönemde içinde.

Şimdi, deprem harcamalarını hariç tuttuğumuzda, tabii, harcamalar daha aşağı geliyor. Siz bugünlerde, son zamanlarda fotoğrafı hep şöyle veriyorsunuz: “Ya, deprem harcamalarını hariç tuttuğumuzda aslında bütçe dengesi en alt satır. Yani bizim makul, hatta Maastricht Kriterlerinin altında ve düşüyor.” diyorsunuz. Şimdi, deprem nedeniyle... Deprem vergileri derken arkadaşlar, bu 2000 yılında konulan vergiyi, onları falan söylemiyorum. Yani 2023’te, Millî Dayanışma Paketi veya işte, Cumhurbaşkanı kararnameleriyle alınan deprem vergilerini diyorum. Bunların hepsinin alınmanın temel nedeni bu depremin yarasını sarmaktır. Şimdi, depremin harcamasını dışarıya alıyorsunuz, fakat gelirini almıyorsunuz. Analiz yaparken o zaman ikisini de almak lazım; bence bu yanlış bir şey, böyle bir resmi sunmamak lazım. Şimdi, gerçek resim ne? Bakın, burada, 2023’te depremin net etkisi evet, harcama yönünde, 560 milyar lira; 2024’te düşüyor, 208 milyar lira ama 2025’ten sonra kâra geçiyoruz. Çünkü sizin de ifade ettiğiniz gibi, deprem nihayetinde kalıcı bir şey değil; bir defalık veya birkaç yıl sürecek harcamalar ama depremi bahane ederek koyduğumuz vergilerin hepsi kalıcı.

Şimdi gördüğünüz gibi, millî gelirin yüzde 1’lerini bulacak seviyede bir fazlaya geçiyoruz deprem vergileri nedeniyle. Dolayısıyla deprem bir sebep değilmiş yani bu sıkıntının nedeni deprem değil.

Şimdi, ikinci mesele...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Orhancığım, sen dur.

İkinci mesele bu EYT meselesi. Şimdi EYT günah keçisi yapılıyor. Bakın, burada metodolojimi de verdim, yaptığım rakama bu kadar güveniyorum. Burada herkes farklı rakam söylüyor Sayın Bakan, siz ne diyorsunuz? Siz “724” dediniz önce, sonra “752 milyar lira EYT’nin maliyeti, finansman giderleri de dâhil.” dediniz; bu hesap nasıl yapıldı, bunu kamuoyuyla paylaşmak durumundasınız. Bakan Işıkhan dün de tekrarladı -dün mü önceki gün mü- “592-593 milyar lira EYT’nin maliyeti.” dedi. Ben de diyorum ki, EYT’nin 2024 yılı maliyeti yaklaşık 300 milyar lira. Yani, hangi uzmanla bunu tartışacaksak ben hazırım tartışmaya. Metodolojiyi de burada söylüyorum. Bu, makrodan yapılmış bir şey, mikrodan yaptığımızda da aynı sonucu buluyoruz. Ortaya koyduğunuz yıllık program rakamları, sigorta aylık ödemeleri, hepsi belli. Buna rağmen nasıl böyle rakam çıkarıyorsunuz, ben bunu anlayabilmiş değilim. Evet -birazdan mukayese edeceğimiz bazı yanlışlarla- EYT’nin aslında maliyeti çok daha sınırlı kalıyor. Bu, tabii, önümüzdeki yıllarda devam edecek EYT’nin maliyeti. Şu sözünüze, Sayın Bakan, katılmıyorum: “Deprem geçici, EYT kalıcı.” diyorsunuz. EYT de kalıcı değil aynı mantıkla bakarsak. Çünkü nihayetinde bu EYT kapsamındaki insanlar da bir gün gelip emekli olacaktı. Zaten yüzde 75’lik kısmı EYT çıkmaya bile önümüzdeki beş yıl içerisinde emekli olacaktı. Dolayısıyla bunun kalıcılığı, depremden iki üç yıl daha uzun anlamındadır. Yoksa sürekli “Baza girdi artık, EYT kalıcıdır.” demek yanlış bir analiz olur.

Şimdi mesela “Yanlışlar yapıldı.” dedik, değil mi?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - 2040’a kadar devam edecek Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Efendim?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - 2040’a kadar devam edecek.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, hayır, öyle bir şey yok, öyle bir şey yok. Bu adamın yaşı donduruluyor mu? “No frost” a mı konuluyor yaşı? Ya, bilmediğiniz konularda konuşmayın Allah aşkına ya.

Şimdi, yanlış politikalar...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bir sen biliyorsun Erhan Ağabey.

ERHAN USTA (Samsun) - Dur arkadaş, beni kesmeyin. Yani makul bir şey söyleyin, oturayım size cevap vereyim ama bunun neresine cevap vereyim ben ya? 2040’a kadar devam edecekmiş ya!

KÖİ maliyetleri... “Cebimizden beş kuruş çıkmayacak.” dedi. Aha, çıkan paralar cebimizde ya! Bu paralar bizim paralarımız değil mi? Vaktim sınırlı olduğu için söylemiyorum. 200 milyar lira bu yılın bütçesinde konuldu, daha da aşacak.

Yanlış politikaların maliyeti... Şimdi şunu anlamaya çalışıyoruz arkadaşlar: Sıkıntı depremden miymiş, EYT’den miymiş yoksa abuk sabuk politikalarından mıymiş, bunu anlamaya çalışıyoruz. Bakın KİT, kamu bankaları... Ya, iki kalem ya! Bütçede bu kalemler çok küçük

kalemlerdi biliyor musunuz bugüne kadar. Ne zaman? Bu, işte Sayın Nebatiler, Berat Albayraklar falan göreve gelinceye kadar. Bakın, gelen 2025'teki -tablonun tamamını anlatmıyorum- burada yapılan yanlışların, trendin üzerine getirdiği, yani normal harcamanın üzerine getirdiği maliyet 548 milyar lira bir yılda. EYT kaçtı? 300 milyar lira. İsterseniz sizin rakamınızı alın. Ya, bir EYT zaten burada var. Bakın, görüyor musunuz? Yanlış politikalar, kur korumalı mevduat, maliyetinin ne olduğunu da bilmiyoruz. Maliyetinin ne olduğunu da maalesef bilmiyoruz. Şimdi, 2023 biraz ortaya çıktı; hazineden ödenen var, işte Merkez Bankasının zararı var, yeniden değerlendirme hesabı var; orası da realize olacak, oradan zaten çok büyük bir rakam gelme durumu var, bir 800 milyar daha geleceğini iddia edenler var. Ama şu anda bile 894 milyarın millî gelire oranı yüzde 3,37 değerli arkadaşlar. Yani depremin büyüğü burada! EYT'nin 3-5 katı burada; bunları görmek lazım. Ve bu maliyetler de devam edecek ama tabii rakam açıklanmadığı için 2024-2025 rakamlarını boş bıraktık. Şimdi, bunun ilk Merkez Bankasında olması ile hazineden olmasının çok fazla bir farkı yok.

Yanlış politikaların maliyeti, faiz giderleri... Öyle bir politika uygulandı ki faiz giderlerimiz, işte, görüldüğü kadarıyla bir miktar arttı. Normal 2006-2019 ortalamasının üzerinde. Zaten böyle bir ortalamamız vardı. Bu, Hükümetin ortalaması yani başka bir yerden almıyoruz, OECD'nin faiz giderini, bilmem kimin faiz giderini değil. Bunun üzerine gelen... Bak, faiz yükü gider olarak realize olacak olan 719 milyar lira değerli arkadaşlar. Yani şu, az önceki söylediğim o 3-5 tane cümle sarf edilmemiş olsaydı bu ülkede, bugün 1,950 değil bu yıldaki bütçemize koyacağımız faiz ödeneği, 1,250 civarında olacaktı. Yani gelen parayı, yükü görüyor musunuz? 700 milyar lira bir yılda gelen yük. EYT neydi? Deprem ne Kaç tane deprem, kaç tane EYT var burada? Şimdi, hele hele bu faizle buz dağının görünmeyen kısmı önümüzde yani turpun büyüğü heybede. Yani, borç şeyleri uzadığı için çok üzerinde durmayacağım ama ne derler? Bunlar Hazine ve Maliye Bakanlığımızın tablolarıdır. Yani, önümüzdeki dönemde ödeyeceğimiz özellikle iç borç faizinde dehşet bir artış var, vade uzadığı için bugün bunu görmüyoruz. 2002'lerde falan, hani orayla mukayese ediliyor ya -ona ilişkin çalışma var ama çok vakit aldığı için koymadım- o mukayeselerin hepsi yanlış. O zamanlar borç hep yıl içinde döndüğü için önümüzdeki döneme zaten faiz yükü kalmıyordu, bütün yükü orada görüyorduk zaten, o yüzden faiz çok yüksekti, şimdi uzadığı için önümüzdeki dönemde... Bakın, yani, şu anda, ekim itibarıyla önümüzdeki dönemde ödeyeceğimiz iç borç faizi yüzde 13,2; millî gelire oranla 5,8 trilyon liraya çıkmış; arkadaşlar, dört yıl önce bu 723 milyar liraydı, şu anda 5,8 trilyona çıkmış. Daha bunlar bütçeye yansımada ama yansıyacak, bunu hepimiz ödeyeceğiz, fakirleşme şeklinde ödeyeceğiz. Bu da yanlış politikaların toplam maliyeti yani, işte, 2023'te millî gelirin 5,6'sı, KKM hariç, 2024'te 2,3'ü, 2025'te de 2,4'ü sadece burada saydığım 3-4 tane kalemin bu ekonomiye maliyeti. Dolayısıyla, eğer şöyle bir tahterevalliyeye koyduğumuz zaman deprem mi yoksa bu taraftakiler mi ağdıyor, onu çok net bir şekilde görürüz. Bu taraftakilerin, sadece 4 kalemin 2025 yılı itibarıyla maliyeti millî gelirin yüzde 7,8'idir değerli arkadaşlar, para olarak da 4,8 trilyon lira yapar. Dolayısıyla, Türkiye'nin sorunu bir deprem felaketi değil, Türkiye bir yönetim felaketi yaşadı.

İkinci soruya geliyoruz, ikinci soru da: Program kapsamında ne yapıldı? Tasarruf paketi var, vergi paketinin olduğu söyleniyor, yapısal reform olduğu söyleniyor; şimdi bunları tek tek inceleyelim. Bu tasarruf paketi olarak Meclise gelen şey, baktık, ettik; içine bakıyorsun, bomboş Sayın Bakanım ya, bu tasarruf paketi bomboş ya, hakikaten bomboş. Yani, o kadar çok şey söylendi ki, burada söyleyeceğim çok güzel sözler vardı ama...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hiç mi bir şey yok Sayın Usta?

ERHAN USTA (Samsun) - Hiç bir şey yok efendim, hiçbir şey yok içerisinde, sadece laf var, Mercedes var. Sayın Bakan'a biraz takılalım dedik yani Togg falan diye arkadaşlar söyledi ama anladık sonradan Mercedes'miş, Allah'tan makam araçları dışarıda tutuldu yoksa bu Sayın Cumhurbaşkanının konvoylarını falan da yaşayamazdık. Yani, bu makam araçları üzerinden bir tasarruf işi var, orada da zaten esas parayı harcayanlar sayın bakanlar ve üstündekiler, onlar da zaten dışarıda tutulmuş.

Şimdi, birkaç tane şeye bakalım, tasarruf paketinde ne vardı? Kamu çalışanlarının aldığı yönetim kurulu ücretlerine sınırlama getiriyordu, burada çok net bir şekilde ortaya çıktı. Hani, muhalefet söylüyordu ya 5 maaş, 10 maaş diye; 5 maaş, 10 maaş alındığı burada tescillendi o gün, tescillendi; onlara sınırlama getirildi, şimdi 2 tane alınabiliyor ama dışarıdan gelenlere yine sınırlama gelmedi. Şimdi, Sayın Bakan da buraya bir yorum getirdi "Çifte maaş değil, çifte sorumluluk, çifte görev." dedi; onu artık milletimizin takdirine bırakıyorum.

"Kamuda enerji verimliliğini artıracacağız." deniliyor; ya, Allah aşkına, şu İletişim Bakanlığının önündeki dev ekrana bir bakın, bir bakın ya orada harcanan elektriğe? Sayın Bakan, bilmiyorum o tarafa yolunuz düşüyor mu? Konya Yolu'nda, bir bakın ya, utanılacak bir şey ya!

Temsil tanıtma ödenekleri... En kolay keseceğimiz yer arkadaşlar, şıp diye kesildiğinde hiçbir hizmet aksamaz. Ya, bakın, ocak-eylül arasında yıllık ödenek yüzde 6,25 aşılış temsil ağırlamada bile; anlatabildim mi? Nerede tasarruf ya? Kiminle, nerede tasarruf?

ORHAN YEGİN (Ankara) - 2 tane sanatçıya verdiğiniz para... Sanatçıya da vermediniz, sahneye verdiniz.

ERHAN USTA (Samsun) - Orhan, bırak sanatçı işini!

Şimdi, cari giderler... Yıllığında baktığınız zaman bütçe ödeneğimizin şu anda gerçekleşme tahmininiz 100 trilyon liranın üzerinde Sayın Bakanım, burayı niye kesmiyorsunuz ya? 2024 yılı cari giderler ödeneği yaklaşık 677 falan olması lazım, harcama tahmini 772 ya! Ya, burayı kesmedikten sonra neyi keseceksiniz? Yatırımları bekletmenin tasarruf olduğunu mu düşünüyorsunuz siz? "Bütün harcama alanlarını gözden geçireceğiz." dediniz, daha hiçbir şey gelmedi önümüze, söylüyoruz, söylüyoruz; ben zaten bunu on yıldır programlara yazdım o zaman, tamam mı; siz de hâlâ söylüyorsunuz, bir şey yok.

Şimdi, bu önümüzdeki süreçte ne kadar bir mali uyum yapıldı Sayın Bakanım? Bu, 2025 yılının yıllık rakamıdır ama 2023'ten beri gelen şeylerle... Bu hesaplamalar bize ait, bu hesaplamalar tartışılabilir, her zaman, bütün yaptığım hesapların arkasında olduğunu söylüyorum, tartışmaya da her zaman hazırım. Millî gelire oranla vergide 2,64'lük mali bir uyum var, bunun... Dediğim gibi, 2025 yılı için söylüyorum yani toplayarak gelmiyoruz, 2023-2025 kümülatif dediğimiz düzenlemeler açısından 2023'ten beri gelen düzenlemeler, yoksa yıllık mali uyum. 2,64'ü vergi geliri, 1,70'i depremden, 2024 Temmuz vergi paketinden 0,33 geliyor; şimdi, en son önümüze getirdiğiniz bütçeyle vergi idaresinin performansı, yeniden değerlemenin yüksek artması, mevduat stopajı, bir kısım KKM'ye ufak tefek vergi getirilmesiyle de 0,61'lik bir "adjustment" olacak. Dolayısıyla 2,64. Harcama tarafına bakıyoruz, 1,42'lik harcamalarda bir düşüş var ama

harcamalardaki temel düşüş bir önceki yıla göre deprem harcamalarından kaynaklanan düşüş değerli arkadaşlar. Onun haricinde -Mustafa Bey'le daha önceden bunu tartışıyorduk- harcamalarda baktığımız zaman aslında bir düşüş, kayda değer bir düşüş yok, bunu görmek lazım. Dolayısıyla, mali uyum yani depremi... Yani toplam 4,1 gibi gözüküyor ama deprem harcamalarını...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Usta, uzatıyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Deprem gelir ve harcamalarını da dışarıya aldığımızda aslında sadece yüzde 1'lik bir mali uyum var Sayın Bakan.

Evet, değerli arkadaşlar, şimdi son şey yapısal reformlar. Maalesef, bu sürate yazacak bir şey bulamadık, boş, yapısal reformlar boş, burayı geçiyorum; en azından vakit almadı, öyle bir faydası var.

Üçüncü sorumuz: Program çalışıyor mu? Bakıyorsun, şimdi, program çalışıyor mu: Ya, program aslında çalışıyor, bak, ben sana söyleyeyim yani kısmen çalışıyor. Çalışıyor da kime çalışıyor, onu birazdan göreceğiz. Program çalışıyor, bir kısmı çalışıyor ama bakıyorsun, Sayın Bakanım yani hane halkı güveninde daha bir şey yok yani güvensizlik devam ediyor. Ondan sonra, bakıyorsun, şimdi, sizin enflasyon rakamlarınıza birisi baktığında şu enflasyon revizyonları... Allah aşkına, nasıl güvensin? Yani şu revizyon 2024 yılı için, bak, değişik vakitlerde gele gele 44'e gelmişiz. Artık, inşallah, herhâlde bu iki ayı doğru tahmin etmişsinizdir diye umut ediyoruz ama 2025'le ilgili hiçbir umudumuz yok. Bugün burada söylüyorum: 30'un üzerinde olacak. Şimdi 21'e göre zam vereceğiz diyorsunuz, siz söylüyorsunuz, Merkez Bankası Başkanı söylüyor, sizi ufak ufak destekleyenler falan var ama sakın böyle bir şey yapmayın. Millet fakrüzaruret içerisinde harap ve bitap düştü. Yani, hakikaten bunu yapmamak lazım.

Şimdi, güven var mı programa? Sayın Bakanım yani tabii, ben size bir şey demiyorum. Siz hep değişim üzerinden gidiyorsunuz, sizin açınızdan rasyonel, onu söyleyeyim ama ben sizinle aynı lisansı konuşmak durumunda değilim. Niye değişim üzerinden gidiyor? Yani bulunmaz bir fırsat buldu, Nebati'den sonra Bakan olmak ya. Of! Yani mesela, o yüzden, bakın, Sayın Bakan diyor ki: "CDS'leri 400 puan düşürdük, en fazla düşüren biziz." Ya, en kötüsü de bizdik zaten. Keşke Nebati 1.000 yapmış olsaydı bunu, 600 puana çıkacaktı, performansımız artacaktı Sayın Bakanım.

Şimdi, kredi derecelendirme... Doğru, 2 basamak bir yılda artan tek ülkeyiz, ya ama diplerdeyiz ya, çöp ya, o şeyimiz çöp. Şu anda geldiğimiz noktada bile yatırım yapılabilir seviyenin 4 puan altındayız arkadaşlar.

Nebati'nin başının üzerindeki ışıltıyı lütfen fark edelim, arkadaşlar buna çok emek verdi, tamam mı? Şimdi, bakın, orada yani hakikaten böyle bakınca yani burada Nebati'ye teşekkür etmek gerekiyor, Sayın Nebati'ye. Yani başka ülkeler 50 baz puan düşürmüş, biz 400 baz puan düşürmüştük. Bu 1.000 baz puan da olabilirdi ama o sırada diğer ülkelere bir bakarsanız eğer onların da CDS'leri burada yani bizim övündüğümüz 270 CDS'ler; 30 CDS olan dünya kadar ülke var dünyada.

Şimdi, programın yükü son sorumuz Sayın Bakanım. Programın yükü kimin üzerinde? Evet, şimdi, yine bu hesaplamalar -tabii ki kendimize ait hesaplamalar- şöyle: Bu taraf, sol blok geniş halk kitleleri, vatandaş yani sizin bu, az önceki yaptığımız, mali uyum olarak söylediğimiz, yapılan o "adjustment"tan veya işte, alınan tedbirlerden etkilenen kesim. Sağ tarafta refah düzeyi daha yüksek veya daha kurumsal yani kurumlar vergisinin falan muhatabı olan veya ne bileyim, işte, kur korumalı mevduat, mevduat stopajından etkilenecek kesimler...

Şimdi, 2023 yılında -kalem kalem de gidelim- deprem vergilerinin önemli bir kısmı yani üç yıl toplamı olarak söyleyelim uzatmamak için bahsi, 4,78'lik 2023'te konulan vergilerin vatandaşa bir yükü var, millî gelire oran olarak 4,78 ama bu, sağ taraftaki, bu, hani puro içen kesime yönelik etkisi 0,28 Sayın Bakan. Yani hani program bu anlamda çalıştı da işte hep tek tarafa çalıştı.

Şimdi, temmuzdaki vergi paketi: Evet, buradan vatandaş doğrudan etkilenmedi. Ha, bir de şu var tabii: Vatandaş kendisine olan sıkıntıyı kimseye yansıtmıyor da hani bu refahı yüksek kesime vergi filan koyduk diyoruz ya, nihayetinde yansıtılan vergiler bunlar, gecikmeli, bir yıl sonra yansıtacak. Yani, kurumlar vergisini artırdık da şimdi, cebinden mi sürecek? Yo, değil.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Önemli ölçüde bunu aslında, hele hele bazı sektörlerle de kesin olarak yansıtacak, onu görmek lazım ama buna rağmen ilk etki olarak yani yüklediğimiz kesimler... Bakın, Sayın Bakanım yani şimdi, ilerleyen performansı diğer şeylerden de yarı yarıya diye kabul ettik bunu.

Ondan sonra, memur maaşları. Ya, bakın, bu bütçede memur maaşları bir önceki yıla göre 2025 yılında millî gelire oran olarak 0,4 civarında düşüyor. Bunun anlamı şu: Yani bakın, ben hedef enflasyona göre vereceğim, geçmiş enflasyona göre. Sayın Bakanım, şunu söyleyeyim: Şimdi, bunu başka bütçelerde konuştuk. Yüzde 44 yıl sonu enflasyon hedefiniz var, bunun ima ettiği ortalama enflasyon yüzde 58,5 civarında olacak, yıllık ortalama. Şimdi, bir defa, maaşta, ne olursa olsun geçmiş enflasyonu vermek durumundasınız, artı, ortalama üzerinden vermek durumundasınız. Yani memur maaşları için demiyorum, memur maaşının zaten bir şeyi var, asgari ücret açısından söylüyorum. Dolayısıyla, biz, mesela, o yüzden net asgari ücret talebimizi 28 bin lira olarak açıkladık kamuoyuna, bir de yüzde 4'lük bir refah payı verilirse geçmişteki yaşadığımız ortalama enflasyon üzerine... Hedef enflasyona göre bir şey yapılması bu milleti çok fazla ezmek anlamına gelir.

Şimdi, program yükünü özetliyorum, millî gelir olarak önce söyleyelim: Üç yılda yüzde 5,49'luk bir yük var, geniş halk kitlelerinin üzerine yüzde 5,5, refah düzeyi yüksek kesimin üzerine yüzde 1'in altında. Diyor ya Necip Fazıl: "Bu taksimi kurt yapmaz kuzulara şah olsa." Böyle bir taksim olmaz. Bu taksim, zaten yoksulluk içerisinde, zaten barınma krizi içerisinde olan vatandaşın daha fazla ezilmesinden başka bir anlama gelmiyor. Benim bu konularda, devletin bütçesini savunma konusunda elimin ne kadar sıkı olduğunu en yakından siz bilirsiniz, çok uzun süre beraber çalıştık ama hakikaten bu taraftan bakınca vicdan ölçüsünün dışında bir durumla karşı karşıyayız Sayın Bakan. Rakam olarak da söylersek 3,4 trilyon lira -2025 değerleriyle söylüyorum- vatandaşa yüklüyoruz ama 582 milyar lira, sadece onun

6'da 1'i kadar sadece refah düzeyi yüksek kesime yüklüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Tamamlayın lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Dolayısıyla, bakıyorsunuz hani günün sonunda kim kazanıyor, kim kaybediyor... Yani sizin zorluğunuzu biliyorum, bakın, ona da bir şey söyleyemiyorum, o kadar kötü yaptılar ki o kadar kötü, bu makroyu düzeltmemiz lazım ama emin olun bir tarafı vurarak bu makronun düzelme imkânı da yok. Dolayısıyla, belki istiyorsunuz yaptırılmıyorsunuz, biz sadece kamuoyuna yansıyan şeyleri biliriz. Yani muhtemelen yapısal reform ajandanız var sizin, OVP'de yazılı olması bir şey değiştirmiyor Sayın Bakan, onu söyleyeyim. Daha hiçbir irade ortaya çıkmadı; bak, bu kadar vakit oldu, hiçbir irade ortaya çıkmadı. Sonunda bakıyoruz, öğrenci kaybediyor. Bursların bütçesini yüzde 25 artırıyorsunuz, 25 civarında. Çiftçi kaybediyor. Ya, Sayın Bakanım, bu yıl çiftçinin buğday fiyatı yüzde 12 arttı ya. Ya, yüzde 50-60-70 enflasyon olan bir ülkede buğday alım fiyatını TMO yüzde 12 artırır mı arkadaşlar? Arpa fiyatları yüzde 3,6 arttı. Bunların üzerine binerek bir program yapılır mı? İşçi, memur zaten perişan. Emekli 12.500 liraya... Ya, 12.500 lira, insaf ya! Bir öğle yemeği yiyemiyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen Sayın Usta, tamamlayalım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - En düşüğü o...

ERHAN USTA (Samsun) - En düşüğü o... Ortalaması da 15 bin Orhan. Türkiye'de ortalama emekli maaşı 15 bin lira, SGK rakamı bunlar. Tabii, bunu çok fevkalade artırabilir miyiz? Maalesef, geldiğimiz noktada artırma imkânımız yok ama buna gayret etmemiz lazım, yönümüzün ona doğru olması lazım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Usta, lütfen tamamlayalım.

ERHAN USTA (Samsun) - İşsizler böyle ama bu tarafta, 128 milyar doları yiyenlerden hâlâ bir haber yok. Ucuz kredide ciddi bir servet transferi oldu bu ülkede. Yani birileri milyarder oldu, oralarda bir şey yok. Aşırı kâr eden sektörler var. Ben bunu defalarca söyledim, bütün detaylarını konuştuk. "Carry trade"cilere bir şey yok. Çinli Trendyol... Sayın Bakanım, size hiç yakıştıramadım bu 46 milyar liranın Çinli Trendyol'un cebine konulmasını. Biz size hakkımızı helal etmiyoruz, siz buna engel olabildiniz -siz yapmadınız elbette ama- eliniz çok kuvvetliydi. Ama bu Çinli Trendyol... Milleti mağdur edecek... Cebimizden de sadece bir yıl için 46 milyar lira çaldı gitti adamlar; buna mâni olmadınız. Faiz kazancı elde edenlerin de vergilerinde küçük bir artış oldu ama hâlâ yüksek kâr... İşte o yüzden biz diyoruz ki: Bu bütçe zulüm bütçesidir. Bu zulüm bütçesine "Dur!" demek lazım diyorum.

Bütçenizin, görüşmelerimizin hayırlı uğurlu olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Selim Temurci Bey, buyurun.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, Sayın Bakanımız, kıymetli bürokrat arkadaşlar, basınımızın çok kıymetli mensupları; ben de hepinizi saygıyla muhabbetle selamlıyorum.

Bu tarafta, muhalefet tarafında son konuşmacı olmak biraz zor çünkü birçok şey söylenmiş oluyor. Hazine ve Maliye Bakanlığımızın bütçesi, tabii, genel, merkezî bütçenin amiral bütçesi, neredeyse büyük bütçenin yüzde 50'si. Tabii, böyle olunca bu Bakanlığın bütçesini konuşurken işte, büyümeden bütçe açığına, gelir adaletine, faize, birçok şeyi konuşmuş oluyoruz. Yalnız ilginç bir tevafuk yani ülkede belki ekonomik krizi, yaşadığımız büyük buhranı bize gösterecek bir şey: Şu anda Hazine ve Maliye Bakanlığımızın 2025 yılı bütçesi 2023 merkezî yönetim bütçesine denk bir bütçe. Yani "Bu ülkede ne olmuş?" sorusunun cevabını hiçbir şey söylemeden bu tablo bize özetler. Burada, ben, Erhan Bey'den sonra biraz daha ortadan konuşmak istiyorum doğrusu.

ERHAN USTA (Samsun) - İstersen konuş.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Sonu "zulüm" diye bitti, çok acı oldu.

Şimdi, genel olarak ekonomiyle ilgili olarak yapılan sunumlarda -siz de girişte biraz ona değindiniz; önce, sağ olun bizi böyle bir dünya turuna çıkarıyorsunuz, bir seyahate çıkıyoruz ve bir dünya fotoğrafı sunuluyor ve o dünya fotoğrafı içerisinde- "Dünyada sıkıntı var dolayısıyla bizde de var." diyorsunuz. Dolayısıyla, ekonomiyle ilgili neredeyse bütün yaklaşımlarda "Ya, bu sıkıntıyı dünya yaşıyorsa biz de yaşıyoruz." diyerek birazcık bu yaşananlar hafifletilmeye çalışılıyor doğrusu. Burada birçok konuşmacı ifade etti, ifade edecek, edilecek; mesela, ben olsam şöyle bir yol denerdim, siz zaten buna böyle başlamıştınız: "Ya, bu enflasyonu bizim tek haneye indirdiğimiz ve uzun yıllar tek hanede tuttuğumuz o yıllardan sonra bu işi nasıl patlattık? Dünyada aynı ligde olduğumuz ülkeler yüzde 7-8'lerde iken biz şu anda enflasyonu yüzde 50'nin altına indirmeyi nasıl bir başarı olarak anlatabiliriz?" Bunlar tabii çok önemli şeyler ve ben burada "Dünya da bizimle aynı şeyleri yaşıyor." yaklaşımının bir illüzyon ve bir yanılsama olduğunu düşünüyorum. Benzer durumların Türk lirasının değer kaybında da faizde de olduğunu görüyoruz.

Şimdi, hep sizin göreve geldiğiniz zamandaki işte o "Rasyonel zemine dönmekten başka bir çaremiz yoktur." cümlesi kullanılıyor -ama ben orada yanlış hatırlıyorsam lütfen düzeltin- zorluklar ve yüksek beklentilerden bahsetmiştiniz siz devralırken. Maalesef, şu bir buçuk yılda siz bunu her anlamda yaşıyorsunuz yani programlarımızda, söylemlerimizde biz bunu görüyoruz. Şimdi, gelinen noktada sizin ve ekibinizin bir buçuk yıllık performansı, kanaatimce, sadece biraz önce ifade edilen o dar gelirli insanların, tarımın, öğrencinin, işçi kesiminin, o halk yığınlarının problemi değil; sizin performansınız aynı zamanda iktidarın geleceği için de çok önemli bir performans. Yani aslında millet

olarak da iktidar olarak da size olağanüstü bir sorumluluk yüklenmiş durumda. Ben, bu nedenle, geçen süre içinde yani enflasyonla mücadele hedefinde, cari açığı düşürmede, mali disiplini sağlamada elde edilen sonuçları artırımlarıyla eksileriyle konuşmamız gerektiğini düşünüyorum. Sürdürülebilir büyümeyi yine burada ifade ettiniz. Gerçekten, sürdürülebilir büyüme, cari açıkta sürdürülebilir bir düşme, üretim, yatırım ve istihdamda yapacaklarımızla ilgili bir şey. Gerçekten bu elde ettiğimiz büyüme, ülkedeki gelir adaletsizliğine bir çare olabilmemiş mi yani şu bir buçuk yılda biz bunları nasıl başarabildik?

Şimdi, ben detaya inmeden... Öncelikle çok memnun edici gelişmeler var, bizi dinleyenler meseleye nereden baktığımızı daha iyi değerlendirsinler diye bunları da söylemek lazım. Tabii, cari açıkta elde edilen hedefler olağanüstü memnuniyet verici yani 50 milyar dolardan alıp bunu 11 milyar dolarlara indirmek, gayrisafi millî hasılanın, yüzde 1'in altına indirmek gerçekten bir başarıdır; emeği geçenlerden Allah razı olsun, teşekkür ederiz. Burada dövize olan ihtiyacımızı eğer azaltabilirsek, tabii, bu sizin dezenflasyon programında da çok büyük bir destek olacak. Benim burada üzerinde durduğum şey şu: Şu anda siz enerjiden bahsettiniz, enerjideki bağımlılıktan bahsettiniz. Şimdi, petrol fiyatları, enerji fiyatlarında gerçekten düşük bir dönem yaşadık yani burada 15-20 milyar dolarlık bir artımız var, rakamlarda bunu görüyoruz ama Sayın Cumhurbaşkanımızın önümüzdeki dönem bölgesel risklerle ilgili yapmış olduğu -ki bunun içine savaş da dâhil- değerlendirmelerde -bir, bu riskler, iki, Türkiye'de büyüme; biz aslında yüzde 11'lerden geldik buralara, bir dönem oralarda da şampiyonduk, hep 1'inci oluyorduk- Türkiye'de büyüme yavaşladığı zaman cari açıkta bir düşme olduğunu biliyoruz. Bu bir realite, geçen bütün yıllarda bunu gördük. Dolayısıyla, acaba burada buna dikkat etmemiz gerekir mi? Bunu tekrar dikkatinize sunmak isterim.

Tabii, biraz önce de ifade edildi yani risk primindeki düşüş ülkenin daha düşük faizle borçlanmasına sebebiyet verecek. Bunlar tabii çok önemli şeyler ve elbette gri liste garabetinden bu ülke çıktı. Tabii, hep söylüyoruz, bunu buraya kim soktu? İşte, mevcut iktidar. Çıkarttınız ama çıkmak da bir başarıydı, en azından onun için çaba gösterildi. Bunlar yapıldı, bunlar güzel.

Şimdi, cari açık tarafında -böyle, burada zaman almamak için çünkü kısıtlı bir zamanda konuşuyoruz- elbette doğru yapılan, sonuç alınan işler var yani bunları takdir ediyoruz ama -bu ekonomik programın- sizin ve sizin ekibinizin "Bu ülkede enflasyonu düşüremezsek, aşağı çekemezsek, hayat pahalılığını indiremezsek ne gelir adaletini sağlayabiliriz ne mali disiplini sağlayabiliriz ne bu ülkeyi büyütebiliriz ne yapısal sorunları çözebiliriz." dediğini biliyoruz. Bence sizin performansınızın çok önemli bir bölümü enflasyonla ilgili olarak elde ettiğiniz başarıda gizli. Dolayısıyla, bu meseleye böyle baktığım zaman, bütün gayretinize rağmen yatırım ve üretim tarafında, sanayi tarafında bu programın şu ana kadar arzu edilen sonuçları verdiğini düşünmüyorum.

Şimdi, yatırım ve üretimi artıramayan bir ülkede ne cari açığın sürekli bu noktada kalabileceğini ne de enflasyonun sadece parasal politikalarla düşürülebileceğini tekrar birlikte tespit etmemiz lazım. Tabii, kapasite kullanım oranları, sanayi endeksinde yaşanan düşüşler son birkaç aydır çok iyi gitmiyor ama 2025 programına baktığımızda da sanayideki büyüme hızının genel büyüme katkısı çok yüksek görünüyor. Bunun nasıl olabileceğini bir ortaya koymak lazım. Şimdi, buradan hareketle, OECD raporlarına bakıyoruz -dünyada büyüme oranları, siz de bahsettiniz- sonuç itibarıyla ticarete bir genişleme var, biraz daha orada bir rahatlama olacak. Büyüme rakamlarını yukarı yönlü revize ediyor OECD, bizim büyüme rakamlarımızı aşağı yönlü revize ediyor, enflasyonumuzu yukarı yönlü revize ediyor. Bu tabii ilginç. OECD'nin en son 2025 Türkiye beklentisi yüzde 29,1'di, bunu bir yerde tutalım ve biz de en son OVP'de yüzde 17,5 olarak açıklamıştık.

Şimdi, yine buradan devam edelim, enflasyona geleceğim, biraz şu enflasyon meselesini konuşmamız lazım. Siz Haziran 2023'te göreve geldiniz; 38,21'di yanlış hatırlıyorsam, o civardaydı, 38-39'du. Tabii, 2022'lerde, bu, yüzde 80'lere kadar çıkmıştı Sayın Bakan; bir yıl sonra, Haziran 2024'te manşet enflasyon yüzde 70 oldu. Ha şunu söyleyebilirsiniz: "Yani o irrasyonel politikalar, kurum baskılanması, daha sonra onun önündeki o bendin kaldırılması sonrası, bu, yüzde 70'lere çıkmış." diyebilirsiniz ama sonuçta, geldiğinizde 38 küsurdu, bir yıl sonra bu, yüzde 70'lere çıktı ve uygulanan ekonomi politikaları sonrasında geldiğimiz yer Ekim 2024 itibarıyla yüzde 48,58. Şimdi, hiç detaya girmeden "Enflasyonu düşüreceğiz." diye başladığımız bu şeyde trend her ne kadar aşağı yönlü de olsa ekonomiyi dondurup bir durgunluk dönemi yaşarken böyle bir enflasyonun, şu an geldiğimiz noktada, bence toplumu da sizleri de bizleri de mutlu ettiği bir noktada olduğunu söyleyemeyiz. Tabii -ben şurada bir parantez açarak, TÜİK yetkilimiz de burada- rasyonalite her şeyden önce şeffaflık gerektirir. Bakın, şu rakamlar bile TÜİK'le ilgili açıklanan verileri hâlâ politik bir tartışma zemini olmanın dışına itemedi, hâlâ o verilerle ilgili bizim tartışmalarımız devam ediyor. Enflasyonla ilgili olarak, arkadaşlarımız bahsetti, 2024-26; önce 33'le başladık, sonra bu rakam 36-42 bandına çekildi, en son Merkez Bankası Başkanımız bu bandı 46'ya kadar çıkardı. Şimdi, baktığımızda, 2024 için enflasyonumuz yüzde 44 gerçekleşirse yola çıktığımızda deklare ettiğimiz hedefin yüzde 11 yukarısındayız. Şimdi, bu "yüzde 11" dediğimiz enflasyon sapması bizimle aynı ligde olduğunu düşündüğümüz ülkelerin yıllık enflasyonundan fazla. Burada çok ciddi bir tuhafılık var. Yani "Bizde enflasyon nasıl olsa fazlaydı, bu kadar sapabiliriz." diyorsanız onu bilmem ama "33" deyip bandı 44'e, 46'ya çekip bunu demek gerçekten çok sorunlu bir şey.

OECD ve dünya şeylerini geçeyim.

Burada özellikle bir şeyi sizinle paylaşmak istiyorum. Mutlaka, tabii, sizler de bunu okudunuz. 17 Ekim 2024'te bir Para Politikası Kurulu kararı var -yani enflasyonla mücadelede başarısızlığımızı, en azından şu anki noktadaki başarısızlığımızı- "Enflasyondaki iyileşmenin hızına dair belirsizlik ise son dönemdeki veri akışıyla artmıştır." diyor; bu, para politikası şeyi, 17 Ekimde. Şimdi, böyle bir şeyde, biz çok kısa bir süre içinde -yani şöyle, iki ay önce olmadı- yeni bir OVP yayımladık ve "17,5" dedik. Ya, Plan ve Bütçe başladığında bizim enflasyon hedefimiz 2025 için 17,5'a çıkmıştı. Ya, şimdi geldik, Merkez Bankası Başkanımız -işte, bu açıklamalar, sonraki gelişmeler- 21 alt bant koydu, 26 üst bant koydu ve buraya geldik. Şimdi, bu ülkede -ben reel ekonominin içinden geliyorum, bir bankacılık deneyimim oldu yani bürokrasi içinden gelen biri değilim- birkaç ay, bir iki ay içinde, konulan -ki bizim hayati meselemiz, sizin hayati meseleniz, üzerinde durduğumuz şey- bir hedefte -yüzde 48,5- bu kadar sapma nasıl oluyor Sayın Bakanım? Burada bir şey var. Ya koordinasyonda bir sıkıntı var... Bu kadar sapma olamaz bu kadar önemli bir meselede. Tabii, geldiğimiz yer şurası oldu aslında: OECD'nin yüzde 29,1 olarak öngördüğü enflasyon hedeflemesine Merkez Bankamız yaklaşmış oldu 26 bandıyla.

Şimdi, burada -enflasyonu engellemek için- aslında bizim gıda enflasyonu meselemiz var. Ben burada yine detaya girmeyeyim, arkadaşlarımız girdiler, tekrar girmek doğru değil. Siz de söylüyorsunuz yani özellikle gıdada ve hizmetlerde artışın enflasyonu nasıl yukarı çektiğini siz bütün sunumlarınızda söylüyorsunuz, ana mallarda ve hizmetlerde. Dolayısıyla, bence tarım noktasında biraz daha yol katetmemiz gerekir.

Şimdi, enflasyonla ilgili mücadelede biz neden başarısız oluyoruz ya da arzu ettiğimiz hedefi şu ana kadar niye yakalayamadık? Ben burada kendi kanaatlerimi paylaşacağım. Öncelikle şunu söyleyeyim: Bu mücadelede Merkez Bankamızın yalnız bırakıldığı kanaatindeyim. Yani nasıl yalnız bırakılıyor söylendi, yine tekrara girecek ama altını çizelim: Sonuçta, bu devletin bir gelirler politikası var, bir de harcama, giderler şeyi var. Merkez Bankası ne yaparsa yapsın “Bu devlet kendi bütçesinde harcama tarafında ne yapıyor?” meselesini daha fazla gündem yapamazsa Merkez Bankasının yapacağı iş sınırlı. Şimdi, burada, tabii, şunu biliyoruz: Yani kamuda toplu alımlar gibi yaptığınız bazı uygulamalar oldu, orada bazı tasarruflar yapıldı ama vatandaş lükse, şatafata, israfa bakıyor, hazırlanan ve yayınlanan genelgelere bakıyor, tasarruf tedbirlerine bakıyor ve “Ya, evet, bu devlette bazı sorunlar var, bana ‘Kemer sık.’ diyor Mehmet Şimşek. Dolayısıyla, ben bunu yapıyorum ama acaba bana ‘Kemer sık.’ diyen devletim kendi kamu harcamalarında ne yapıyor?” sorusunu soruyor. Görüntülere bakıyor ve enflasyonla gerektiği kadar mücadele edilmediğini düşünüyor. Bunu nereden görüyorsunuz? Sayın Bakanım, biliyorsunuz, siz her ne kadar “Düştü.” deseniz de hane halkının önümüzdeki bir yıllık enflasyon beklentisi hâlâ yüzde 65’lerin üzerinde. Dolayısıyla, bu tarafta çok ciddi bir sorunuz var.

Ya, bana dünyanın bir tane ülkesini gösterebilir misiniz, bir Hazine ve Maliye Bakanı çıkacak ve gerçekten bu konuda milletin de güvenini kazanacak, ondan sonra bir bakacağız -biraz önce rakamlar verildi, şu anda 1 trilyonun çok üzerinde toplam maliyeti olduğunu biliyoruz- “Enflasyonu düşüreceğim.” diye yola çıkan bir ekonomi yönetimi 1 trilyonu geçen bir para basma işini Merkez Bankasına devredecek, ona o açığı kapatmak için para bastırarak ama “Enflasyonla mücadele ediyorum.” diyecek. Yani dolayısıyla Merkez Bankasının üzerine yüklenen yük, enflasyonla mücadele etme yüküne dönüşmüş oluyor. Bu, tabii, gerçekten çok can sıkıcı.

Sizi dinlerken, özellikle Avrupa Birliği ve OECD örneklerini vererek -vergi meselesinde- aslında vergilerimizin çok yüksek olmadığını söylediniz. Sonuçta, hakikaten Türkiye’nin bir gelir adaleti problemi var -zamanım kalırsa tekrar onun üzerinde dururum- ama Türkiye’yi Avrupa ülkeleriyle, gelişmiş ekonomilerle karşılaştırıp dolaylı vergi yükünün hâlâ çözülemediği bir ülkede eğer siz bunu söylerseniz “Bu ülkeyi yönetenler bütçe açığı oluşturdu, döviz, faizi patlattı, çok büyük bir ekonomik yük oluşturdu, vergilerle de bunu vatandaşa fatura etti, devlet de ayağını yorganına göre uzatmadı; ey millet, ben hâlâ vergileri artırabilirim, buradan marjım var.” gibi bir algı oluşur ve gerçekten bu hiç iyi olmaz, siyaseten de doğru bir söylem olmaz.

Bakın, 2025 yılında... Ben bir de şuna inanıyorum: Devletin -Merkez Bankası burada da bence yalnız bırakılıyor- vergileri artırması, kamu harcamaları ve benzeri uygulamalar, özellikle vergi meselesinde olağanüstü artışlar -biraz sonra paylaşacağım- aslında enflasyonu tek başına körükleyen bir mekanizmaya dönüşüyor. Bu yıl -2025 yılı için öngörülen- 11 trilyon 139 milyar vergi toplayacağız, 2021’de yaklaşık 1,3 trilyondu. Bakın, 2021-2025 yılları arasında 8,5 kat artan bir vergi yükümüz var, 8,5 kat. Ya, bu ülkede biz ne yaşadık ki bu milletin vergisini dört yılda bu kadar, 8,5 kat artırmış olduk? Biraz daha önceye gidelim -2018 biraz önce gösterildi- 2018 yılında topladığımız toplam vergi yaklaşık 706 milyarmış yani sekiz yıl sonra 11 trilyon vergi topluyorsak yedi yılda vergiyi 16 kat artırmış bir ülkemiz. Dolayısıyla, biz, burada hakikaten bu vergi yükünün enflasyon üzerindeki şeyini de görmek zorundayız ki satın alma endekslerinde, maalesef, Türkiye, Avrupa’yla karşılaştırdığında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - ...27 AB ülkesinin ortalaması 100 iken bu değer Türkiye’de 73 ve Türkiye’nin AB ortalamasının yüzde 27 altında bir satın alma gücü var. Dolayısıyla, Türkiye’yi başkalarıyla karşılaştırdığımızda böyle bir sıkıntımız var.

Şimdi, bu faiz ödemeleriyle ilgili olarak, önümüzdeki yıl 1 trilyon 950 milyar bütçeye konmuş. Ben baktığımda şöyle bir tablo var, sizin de Cevdet Bey’in de sunumlarında -elbette doğrudur yani buna bir şey demiyoruz, bunu biz de zaman zaman yapıyoruz- hep şunu görüyoruz: Oranları hep gayrisafi milli hasıla üzerinden veriyoruz, “Büyüdük.” diyoruz. Elbette büyüdük ama şunu unutmayalım ki Türkiye, On Birinci Kalkınma Planı’nı yaptığında “2023’te gelir adaletinde şöyle bir düzenleme yapacağız.” dedi; biz 2023’e geldik, gelir adaletimiz çok daha kötü bir hâle gelmiş oldu. Geçtiğimiz yıl ve şu anda, Türkiye’de gelir adaleti bozuldu, daha fazla bozuldu. Çok detaya girmeyeyim; dediğim gibi, zaman kısıtlı. Biz gayrisafi milli hasılayı büyütürken yoksulluğu ve fakirliği artıran bir büyüme oluyorsa bu ülkede, gayrisafi milli hasıla üzerinden yapılan değerlendirmelerin millet nezdinde hiçbir itibarı yoktur.

Şimdi, 1 trilyon 950 milyar faiz ödeyeceğiz, bütçeye koyduk. Ya, biz 2017 yılında 56-57 milyar TL faiz ödediğimizde -arkadaşlar, hatırlayınız- Sayın Cumhurbaşkanı “Faizci... Bu faizi ortadan kaldırmamız gerekir.” diyordu. Ya, 40-50 kat faiz ödeyip, bu gelir adaletsizliğini oluşturup, ondan sonra “Üretime, yatırıma, tarıma niye para harcamıyoruz?” sorusu bence çok doğru bir soru olmaz. Evet, Türkiye’de birileri gerçekten büyüyor ama büyüyen ve bu büyümeden pay alan maalesef devletimiz oluyor.

Şimdi, bu kamu kaynaklarının -ki siz bunu genelde çok söylersiniz- etkin ve verimli kullanılması önemli. Ama şöyle baktığımızda, 2017’de kamuda yaklaşık 3-3,5 milyon çalışmamız var, personelimiz var; en son, Strateji ve Bütçe Başkanlığımız bunun 5,3 milyona ulaştığını raporladı. Sayın Bakanım, açıkça şunu söyleyeyim: Yatırım ve üretimde büyüyemeyen ve istihdam yaratamayan bir Türkiye’de devlet, patronluğa soyunuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Temurci, buyurun.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Devlet tarafında olağanüstü büyüyen bir personel var ve bunun, ben, önümüzdeki dönem, sizin hedeflerinizi yakalamada önünüzdeki en büyük engellerden biri olarak karşınıza çıkacağını düşünüyorum.

Kamu İhale Kanunu'yla -sunumunuzda olduğu için ifade edeyim- ilgili olarak "Bununla ilgili düzenlemeler yapacağız." dediniz - özellikle yapısal reformlar konusunda- onu ifade ettiniz. Ya, Allah aşkına, bugün eğer bir verimlilikten bahsediyorsak bu meseleyi de artık, siyasetin tartışma alanı olmaktan uzaklaştırmamız lazım. Yani, KÖİ projelerinden bahsedildi, girmeyeyim; elbette, belki řu anki mevcut ekonomik koşulları, dünyadaki kriz sonrası dönemi düşündüğümüzde o yatırımların yapılmış olması çok kıymetlidir ama artık bu işe bir sınırlama getirmek gerekiyor ve Kamu İhale Kanunu... 27 Avrupa ülkesi ne yapıyorsa Türkiye aynısını yapmalı. Adrese teslim işler bitmeden biz şöyle bir şey yapamayız millete, "Biz kemer sıkıyoruz." diyemeyiz. Artık, devletin, kamunun yaptırmış olduğu işlerde milletin kafasında bir kuşku olmayacak ki millet "Evet, devlet, beni yönetenler enflasyonla mücadele edecek. Benim fakirliğim onun meselesi hâline gelmiştir." diyebilsin.

Tabii, burada, KİT'lerin istihdam şeylerine bakıyorum; sadece iki yılda neredeyse 4 kat artmış. Türkiye'de olağanüstü bir israf var yani bunu bizim görmemiz gerekiyor.

İş gücüyle ilgili söylediniz, onu söyleyerek toparlayayım. Ya, şimdi, geniş tanımlı işsizlik Türkiye'de büyüyor yani 10,3 milyona çıktı Türkiye'de bu şey. Avrupa Birliği ve Suudi Arabistan gibi, Meksika gibi ülkelerde istihdam oranları yüzde 60'larda, bizde hâlâ yüzde 54.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Toparlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Temurci, buyurun.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Bizim, tabii, buraları toparlayabilmemiz için sizin ekonomik programınızın yatırım, üretim ve istihdam tarafının çok iyi çalışması lazım. Yüreğimize geçen bir su serptiniz -dediğim gibi, sanayiden gelen biri olarak çok mutlu oldum- önümüzdeki dönemde bu alana ağırlık vereceğinizi söylediniz. O alana ağırlık vermezseniz Türkiye ülke olarak ağırlığını kaybedecek. İnşallah, bunu da yaşamış oluruz.

Son bir şey: Şimdi, bu önemli bir şikâyet. Kredi kartlarıyla ilgili olarak 7 bin TL sınırlaması getirdiniz. Mikro bir problem ama gittiğimiz her yerde önümüze çıkıyor. Ya, Anadolu'da -ben Rizeliyim- bakın, yedi sekiz sene önce çayın gübre fiyatı yaklaşık 2.400-2.500 liraydı, řu anda 15-16 bin lira. Ya, köydeki bir hacı ağabeye, sen gideceksin, kredi kartı alacaksın... Çünkü bu insanlar kredi kartıyla çalışmıyorlar, borç yazdırıyorlar, çay parasını alıp gidip ödüyorlar. Yani kredi kartı demek onları bankaya göndermek demek, onlar için çok kötü bir şey. Dolayısıyla, bunu bence bir gözden geçirelim çünkü sonuçta zaten vergi denetimleri artırıldı, bu konuda zaten bazı çalışmalar yapılıyor.

Hülasa, özetle şunu söyleyerek bitireyim: Sayın Bakanım, programın bir tarafı iyi çalışıyor, diğer tarafı milleti de sizi de mahcup ediyor. Eğer normalde Merkez Bankasının yalnızlığı bu şekilde devam ettirilir ve harcama tarafında daha ciddi kontroller alıp millet ikna edilmezse, millet iktidarın ekonomi politikasına inanmazsa, güven ortaya konulmazsa yapabileceğimiz herhangi bir şey yoktur.

Allah yardımcınız olsun diyorum. Bütçeniz hayırlı olsun, bereketli olsun diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum

Değerli milletvekilleri, saat 14.00'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.22

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.05

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - – Değerli milletvekilleri, 13'üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Gruplar adına konuşmalara devam edeceğiz.

Öğleden önce üç grup bitti, şimdi kalan grupların söz taleplerini karşılayacağız.

İlk olarak DEM PARTİ Grubu adına Sayın Oluç konuşacaktır.

Sayın Oluç, buyurun lütfen

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hoş geldiniz. Sunumunuz için teşekkür ederiz.

Şimdi maalesef şöyle başlayacağım: Eleştiriyi ama eleştiriyi de devam edeceğim sonra. Bu bütçe de nitelik itibarıyla son yıllardaki bütçelere baktığımızda ötekilerden çok farklı değil yani özellikle tercihler ve tedbirler açısından baktığımızda. Çok kısaca söylemek gerekirse sermayeye mükâfat, yoksula yük getiren bir bütçe.

Birkaç noktasına değinmek istiyorum: Bu bütçede aslında kamuda tasarruf döneminin güçlü izlerini görmeyi beklerdik doğrusu. Burada kamuda tasarruf meselesini çok tartıştık, kanun teklifi meselesinde de tartıştık, bir tasarruf bütçesi olması gerekirdi; hakikaten bu ciddi bir mesele. Fakat kamuda tasarruf açısından baktığımızda görüyoruz ki bütçede bir tek tasarruf kamu çalışanlarının, kamu emekçilerinin, personelin ücretlerine dönük düşünülmüş. Yani belli ki kamuda tasarruftan aynı şeyleri anlamıyoruz, daha önce de bunu konuşmuştuk, farklı bakıyoruz kamuda tasarruf meselesine. Mesela, bütçede faiz giderlerinin yüzde 55,5 artmış olması, işte bu örneklerden bir tanesi diye düşünüyoruz. Aslında ekonomide tercih edilen model nedeniyle dış kaynağa bağımlılık niteliği vardı ekonomimizin -hâlâ da var, bunu hep konuşuyoruz, bu nasıl aşılabılır, bunu tartışıyoruz- şimdi, buna bir de enflasyona bağımlılık özelliği eklendi neredeyse, öyle görmek mümkün yani yapışkan bir enflasyon hâline geldi bu konu. Siz elbette ki burada verilerle bunun aksini kanıtlamaya çalışıyorsunuz ama son aylarda gördüğümüz şey, bu yapışkan enflasyon meselesinin ciddi bir mesele olduğunu gösteriyor ve zaten öngörülerin tutmamasından da bunu anlıyoruz.

Şimdi, Merkez Bankası yıl sonu hedefleri tekrar revize edildi, OVP hedefleri revize edilmek zorunda kalındı. Yani aslında öngörüsüz; nasıl diyeyim, öngörüsüz demeyelim de öngörüsü hep yanlış, eksik çıkan bir ekonomi yönetimiyle karşı karşıyayız. Yani yanlış anlamayın, ben de gözlük takıyorum, asla kişisel bir şey değil ama miyop bir ekonomi diyebiliriz, uzağa bakış açısından ciddi bir sorunu var bu ekonominin. Ama bu sizinle başlayan bir durum değil -çok açık söyleyeyim- uzun bir zamandır bu şekilde gidiyordu, sizin "irrasyonel politikalar" dediğiniz mesele ve bugün hâlen bunun izleri silinebilmiş değil. Dolayısıyla, bunun yapısal sorunlarını da yaşıyoruz.

Enflasyonda düşüş, baktığımızda son iki ayda yavaşlamış vaziyette yani aylık seviyedeki düşüş çok inmiş vaziyette. Bu, tabii, ciddi bir sorun, bunun böyle devam edip etmeyeceğini göreceğiz, önümüzdeki aylarda da tartışmaya devam edeceğiz. Ama şöyle söyleyeyim: Bu OVP ve Merkez Bankasının hazırladıkları raporlarda ve ortaya çıkan sonuçlarda bu kadar ayrı, birbirinden farklı öngörülerde bulunulması hakikaten ilginç bir durum. Yani Avrupa ülkelerindeki ekonomi kurumları arasında, devletin kurumları arasında bu kadar ciddi ayrılıklar söz konusu olur mu, farklı değerlendirmeler söz konusu olur mu, bilmiyorum. Yani TÜİK'in -TÜİK temsilcisi burada herhâlde- hep arkasından konuşuyoruz, belki burada bir kere de yüzüne söyleyelim, çok eleştirdiğimiz yani muhalefetin bütün partilerinin çok eleştirdiği bir kurum TÜİK. Yani işçi, emekçi, emekli ücretlerindeki düşük artışların vebali TÜİK'in sırtındadır. TÜİK'i sonra daha uzun elbette ki tartışacağız. TÜİK bütün bu süre boyunca 2 tane doğru iş yaptı, onu da söyleyeyim, hakkını yemeyelim: Bir tanesi, "Hissedilen Enflasyon Raporu" diye bir şey çıkarttı ortaya ve görüldü ki o raporda, hissedilen enflasyon aslında gerçeğin aşağı yukarı 2 katıydı. Yani doğru bir şey oldu hakikaten çünkü diğeri, tam verileri, doğruları yansıtan veriler değil. Yani hissedilen enflasyon; bizim, işte, sokakta halkın hissettiği, çarşı pazarda insanların hissettiği, markette insanların hissettiği enflasyon. Doğru olan buydu aslında, gerçek olan bu, bir tanesi buydu; bu raporu yayınlaması. Sonra pek duyulmaz hâle geldi. Biraz sonra döneceğim o konuya.

Bir diğer konu da tabii, bunu Sayın Bakan sizin önünüzde söylemek belki doğru bir şey olmayacak ama biraz sonra bu konuya da geleceğim için söylemiş olayım: Enflasyonun esas olarak ücretlerin artışından kaynaklı olmadığına dair bir beyanda bulundu TÜİK. Bu da doğru bir yaklaşımdı baktığımızda. Buna biraz sonra tekrar döneceğim.

Bu hissedilen enflasyon meselesi sadece TÜİK'ten gelmedi tabii; Merkez Bankası Başkanı buraya geldi, bir sunum yaptı bize -çok önemliydi- enflasyon raporunu anlattı uzun uzun ve o anlattığı raporda bir şeye değindi -hatta onun grafiklerini de gördük- yani cinsiyete göre algılanan ve beklenen enflasyon meselesi; kadınların erkeklerden daha önce enflasyon beklentilerini algılamaları ve beklentilerinin daha önce ve doğru olduğu yönünde bir görüşü. Daha yüksek beklentiye sahip kadınlar çünkü çarşıya pazara kadınlar daha çok gidiyor, erkeklerin bozduklarını kadınlar daha çabuk fark ediyor. İkincisi de gelir grubuna göre algılanan ve beklenen enflasyondan bahsetti Merkez Bankası Başkanı; orada da "Doğal olarak düşük gelir grubu daha hızlı hissediyor." dedi ve "Onların beklentileri de bir türlü düzelmüyor." diye anlattı. Aşağı yukarı mealen böyle bir sunumdu, zaten raporda da vardı. Çünkü iki tane önemli nedeni var bunun. Yani güvensizlik var, ekonomi

yönetimine toplumda güvensizlik var haklı olarak; bundan kaynaklı bir şekilde de hissedilen ve yaşanan enflasyon sizin söylediklerinizden farklı görünüyor.

Şimdi, niye bunun üzerinde bu kadar durdum, bu hissedilen enflasyon üzerinde? Bakın, Merkez Bankası Başkan Yardımcısı Sayın Cevdet Akçay -buraya da gelmişti- rapor sunumunda şöyle bir şey anlattı, dedi ki: "Artık bir noktada ileriye dönük endekslemeye geçmek zorundayız ücretlerle ilgili olarak. Geriye dönük endekslemeler sürekli kendi kendini yaratan bir süreç doğuruyor, bir noktada geriye dönük yapmak lazım. Bu konjonktürün bunun için uygun olduğu kanaatindeyim." Yani aslında demek istiyor ki -işte, hep tartışılan, medyada ve kamuoyunda tartışılan- ücret artışlarıyla ilgili, "2025 beklentilerine göre ücret artışları yapılsın." meselesine geliyor. Şimdi, bu daha evvel Türkiye'de bir kere uygulandı, yanlış hatırlamıyorsam 2001 krizinin ardından enflasyonun yükselmesi sonrasında bir dezenflasyon programı uygulandı ve o zaman bu yapıldı; gerçekten 2 haneli enflasyondan, tek haneli enflasyona doğru bir düşüş gerçekleşti. Ama şimdi buradaki sorun şu... Yani Merkez Bankası Başkan Yardımcısı bunu söylüyor; bütün öngörülerini yanlış çıkan ve ikide bir öngörülerini revize etmek durumunda kalan Merkez Bankası Başkan Yardımcısına söylüyorum: Nasıl bu konjonktürü uygun görüyor böyle bir şey için? Yani toplumda büyük bir güven doğdu ve "İyiye gidiyor her şey." diye bir hava var da bu konjonktür onun için mi uygun, yoksa tam tersi mi geçerli? Yani böyle bir şeyin yapılabilmesi için resmî olarak açıklananların, resmî hedeflerin, topluma verilen mesajların inandırıcı olması gerekiyor Sayın Bakan. Bu iktidarın inandırıcılığı kalmadı bu açıdan baktığımızda. Bu inandırıcılığı kalmamış olan iktidar "İleriye dönük endeksleme yapıyoruz biz, ücretleri de 2025'e göre ayarlıyoruz." derse buna kimse inanmadığı gibi, kimse de destek vermez toplumda. Açıkça mesele bu ve 2017 yılından bu yana da ciddi olarak bu ilişki, güven ilişkisi kopmuş vaziyette aslında. Bunu da hatırlatmak istiyorum.

Şimdi, dolayısıyla, referans teşkil etmiyor artık veriler, özellikle TÜİK'in verileri ve buna dayalı olarak oluşturulan politikalar toplum için, toplumun çok önemli bir kesimi için; emekçiler, işçiler, emekliler, ücretli çalışanlar için baktığımızda referans teşkil etmiyor artık; yaşadıkları ile anlatılan arasındaki açığı farkı. Dolayısıyla yani sadece ücretler politikası tarafında aksiyon alarak, orada adımlar atarak satın alma gücü zaten düşmüş olan ücretlilere bir haksızlık daha yapılırsa bu hakikaten daha büyük bir infiale ve sonuçlara neden olur ve bu sonuç da gelir dağılımı adaletsizliğini büyütür, eşitsizliği büyütür, farklı gelir grupları arasındaki uçurumu büyütür; bunun için de vahim bir sonucu olur, ona işaret etmek istiyorum. O açıdan, ileriye dönük endeksleme meselesi için uygun bir zaman değildir bu, inandırıcı da değildir.

Bakın, ben dedim ki: Enflasyon aylık seyrindeki iyileşme çok yavaş, hatta son iki ay duraklama var. Yani, siz bu verilerin hepsine mutlaka benden daha çok vâkıfsınız ama baktığımızda şöyle bir şey var: En yüksek ve en düşük ikişer ayı çıkardığımızda aylık ortalama artış enflasyonda 2022'de yüzde 3,7 civarında olmuş, 2023'te 3,8 civarında olmuş, bu yıl ise 3,13 civarında görünüyor. Şimdi, ileriye dönük endeksleme tartışılırken sizin 2025 için öngördüğünüz aylık enflasyon bu açıdan baktığımızda neredeyse 1.35; gerçekçi mi? Değil, siz de bunu biliyorsunuz. Dolayısıyla, ücret belirlemesini bunun üzerinden yapmaya çalışmak gerçekten ciddi bir vicdansızlık olur, bunu söylemiş olayım.

Şimdi, şuna da işaret etmek istiyorum: Yani, maalesef muhalefet partileri olarak -en azından ben kendimiz için konuşayım, diğer partilerin ne dediklerini tabii kendileri açıklarlar- şöyle bir duruma düşüyoruz: Bu asgari ücret tartışması aslında hoş bir tartışma değil en genel anlamıyla baktığımızda. Meseleyi ne kadar zam yapılacak bağlamında ele almanın doğru olmadığını düşünüyoruz ve maalesef Türkiye'deki ekonominin bizi -emekçileri, emeklileri, işçileri, ücretli çalışanları- getirdiği durum bu asgari ücret meselesini zam oranları üzerinden tartışmak durumunda bırakıyor. Bakın, şimdi, her bir parti bir rakam açıklıyor, işte, kimisi "...en az 28 bin" diyor, kimisi "...en az 30 bin" diyor, kimisi "...35 bin." diyor, her birinin de dayandığı bir veri var, bir fikir var burada sonuçta ama buradaki esas sorun şu yani şunu sormamız lazım: Bu ülke neden aylardır asgari ücretle yatıyor, asgari ücretle kalkıyor? Yani, aylardan beri ve yıl sonuna doğru geldiğimizde de bu tartışma iyice artıyor. Yani ülke gündemini neden aylardır bu tartışma işgal ediyor? Çünkü asgari ücret maalesef bu ülkede uygulanan ekonomi politikaları sonucunda temel ücret hâline geldi neredeyse yani ortalama ücret hâline geldi. Dünyanın diğer gelişmiş ekonomilerine baktığımızda -hani "İlk 19'dayız." "İlk 20'deyiz." diye tartışıyoruz ya- oralara baktığımızda asgari ücretle çalışan insan sayısı ile bizim ülkemizde çalışan insan sayısı arasında oransal olarak çok büyük bir fark var. Dolayısıyla, sorun aslında milyonlarca işçi emekçinin 17 bin liraya mahkûm olmasından kaynaklanıyor, bunun ortalama ücret hâline gelmiş olmasından kaynaklanıyor. Yoksa, asgari ücret niye bu kadar toplumun gündeminde bir tartışma konusu olsun? Eskiden bu kadar değildi bu tartışma ama şimdi bu hâle geldi. Dolayısıyla, yapısal bir değişikliğe ihtiyaç var burada, sorun buradan kaynaklanıyor.

Şimdi, burada, biraz evvel söylediğim konuya dönmek istiyorum; enflasyon ve ücret ilişkisi. Siz daha evvel de bu konuda bir açıklama yaptınız -yanlış hatırlamıyorsam- ve ücretlerin bu enflasyon yükselmesinde ciddi bir payı olduğunu söylediniz. Bu, tartışmalı bir konu, siz de biliyorsunuz yani sadece Türkiye'de değil. Türkiye'deki iktisatçılar da tartışıyor, hatta geçenlerde bir metin yayınladılar sanıyorum 120'ye yakın iktisatçının, akademisyenin, uzmanın imzaladığı ve bu konuda farklı görüşe sahip olduklarını yani ücretlerin enflasyonda esas belirleyici olmadığını ifade ettiler. Ama bu tartışma, sadece Türkiye'de değil geçtiğimiz 2022-2023 yıllarında Avrupa'da ve Amerika'da da yapılmış bir tartışma. Orada da, o ekonomilerde de bir ara enflasyonda yukarı doğru oynama olduğu için -tabii, bizdeki gibi değil ama yukarı bir gidiş olduğu için- bu tartışma yapılmış ve orada yapılan tartışmada, yapılan araştırmalarda -raporlar da var, bu konuda IMF'de çalışan uzmanların raporları da var, Avrupa Birliği ekonomistlerinin raporları da var- esas itibarıyla enflasyondaki yükselişin kâr itilimli olduğunu söylüyorlar. Yani şirketlerin kârlarının, aşırı kâr hırslarının burada çok belirleyici olduğunu söylüyorlar; bu, ciddi bir tartışma yani sizin söylediğinizin tam tersi. Araştırmalarda sonuçlar da var, mesela, araştırmanın bir tanesinde şöyle bir sonuca varmışlar, Avrupa Birliğindeki tüketici enflasyon artışlarındaki sonuçla ilgili olarak: Yüzde 40'ının ithal girdi maliyetlerden kaynaklandığını, yüzde 45'inin kâr oranlarındaki artıştan kaynaklandığını, sadece yüzde 4,5'inin nominal ücret maliyetlerindeki artışlardan kaynaklandığını söylüyorlar. Yani, burada da görüldüğü gibi Avrupa'da... Hani, onların da bir rasyonel ekonomiyi uyguladığını düşünüyoruz herhâlde, biz de o rasyonelite içinde kalmaya çalışıyoruz, çok şükür oraya doğru geldik. Benzer bir durumun burada da olduğunu görmek mümkün. Yüzdeler aynıdır diye söylemiyorum, yanlış anlamayın ama ücretlerin enflasyondaki itiliminin yükselişi belirlediği konusunda çok ciddi soru işaretleri var. ISO 500'e baktığımızda bunu görüyoruz, ikinci 500'e baktığımızda da bunu görüyoruz. Yani bu konuda ücretlerden kaynaklanıyor dolayısıyla "Ücretleri düşük tutarsak bu enflasyon belasından kurtuluruz." fikrinin doğru olmadığını söyleyeyim. Doğru, ücretleri düşük tutacaksınız;

hem kamu çalışanlarında hem genel olarak baktığımızda ama bunun sonunda enflasyondan kurtulmayacağız, gelir dağılımı adaletsizliği daha da büyüyecek.

Şimdi, zamanım azaldı, değinmek istediğim bir iki kısa konu daha var, onlara da değinmek istiyorum. Bir tanesi, bu vergi meselesi, daha evvel de tartışmıştık. Şimdi, siz biraz evvel sunumunuzda dediniz ki: “Dolaysız vergiler yeterli düzeyde değil.” Aslında mesele bu yani çok doğru tespit etmişsiniz. Biliyorsunuz, vergi aslında ekonomide tartışılır ama vergi ekonomiden çok politik alanı ilgilendiren bir mesele; bu, sadece Türkiye’de değil dünyanın her tarafında... Hangi kesimlerin ne ölçüde vergilendirileceği aslında maliyeyi aşan bir karar, politik bir karar ve zaten siz de bunu yaşıyorsunuz yanlış görmüyorsam ve bu politik karar yüzünden zaten “Çok kazananan çok vergi almalıyız, az kazananan az vergi almalıyız.” fikrini bir türlü gerçekleştirecek adımları atamıyorsunuz. Çok kısmi adımlar atıldı -buraya gelen kanun tekliflerinde bunu tartıştık- çok kısmi adımlar, çok küçük adımlar atıldı; ihtiyacımız olan bu değil, bu konuda daha radikal adımlara ihtiyaç var ama atılmıyor çünkü politik karar. Bu kavramı belki sevmeyeceksiniz ama ben söyleyeyim, politika burada diyor ki: Bu vergi meselesi bir sınıf mücadelesidir aslında ve politika burada sermaye sınıfı yanında yer alıyor. İrade onun yanında yer aldığı için çok kazananan çok vergi alınmıyor; esas mesele buradan kaynaklanıyor. Yani, sizin bu söylediğiniz doğru “Az kazananan az, çok kazananan çok.” fakat bunu bir türlü yapabilecek adımlar atılmıyor.

Şimdi, bakın, buradaki diğer konu... Bu dolaylı dolaysız vergileri diğer arkadaşlarımız da ifade ettiği için ben çok üstünde durmayacağım. Dolaylı vergilerin OECD ortalamaları açısından baktığımızda çok yüksek olduğu aşikâr, herkes biliyor, görüyor ve bunun büyük bir adaletsizlik olduğu da ortada. Vergide de büyük bir adaletsizlik olduğunu sizler de biliyorsunuz, bizler de hep söylüyoruz genel olarak baktığımızda ama değinmek istediğim bir konu var çünkü bu ciddi bir mesele ve işçi sendikalarının özellikle üzerinde durduğu ve vurguladığı bir konu o da; bu vergi dilimleri meselesi. Şimdi, düşük ücret geliri elde edenlerin tabii olduğu birinci dilim dar tutuluyor ve bu kesimin yıl içinde artan oranlı vergiye tabii tutulmasına sebep oluyor ve işçi emekçileri gerçekten çok yüksek vergi veriyorlar yani asgari ücretten vergi kaldırıldı ama bu alanda, baktığımızda, vergi dilimi dar tutulduğu için ciddi gelir vergisi ödemek zorunda kalıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Başkanım, uzatabilir misiniz?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim. Dolayısıyla bu gelir vergisindeki dilimlerin ayarlanması gerekiyor. Bu konuda sendikaların hem DİSK’in hem TÜRK-İŞ’in, HAK-İŞ’in ortak talepleri oldu, bunlar önemli talepler. Bu vergi dilimlerindeki ayarlama konusunda bunların yapılması gerekiyor çünkü gerçekten bu başka bir adaletsizlik yaratıyor. Yani zaten dolaylı vergiler bir adaletsizlik yaratıyor, üstüne bu geliyor. Dolayısıyla öyle rakamlarla karşı karşıya kalınıyor kimi alanlarda yani işçiler, emekçiler, ücretli çalışanlar bazı şirketlerden, bazı şirket gruplarından daha fazla vergi ödüyor neredeyse baktığımızda. Dolayısıyla bu konuda bir önleme mutlaka ihtiyaç var.

Genel olarak baktığımızda, toparlamak için söylüyorum, vaktim azaldı; “Ekonomide yapısal reformlara ihtiyaç var.” meselesini hep tartışıyoruz, tartışmaya da devam edeceğiz; gerçekten var ve bu yapısal reformlar için adım atılmıyor bir türlü, bir tıkanmışlık var bu konuda. Ama sadece onunla ilgili değil yapısal reform ihtiyacı; bir konu daha var Sayın Bakan. Bu Dünya Adalet Projesi var, World Justice Project, en son yayımladığı rapor var; özellikle Hukukun Üstünlüğü Endeksi ve yolsuzluk yokluğu endeksi... Ben bunu geçen gün Sayın Ticaret Bakanına da anlattım ama o pek anlamak istemedi gördüğüm kadarıyla ama siz Avrupa’da bulunmuş olduğumuz için bu meselenin önemini farkındasınız eminim. Bu hukukun üstünlüğü meselesi, özellikle yabancı sermaye açısından, uzun vadeli yabancı sermaye açısından -sıcak parayı kastetmiyorum- çok önemli bir meseledir biliyorsunuz. Türkiye, Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde baktığımızda bu sene son yayımlanan endekste çok geri bir noktada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Toparlıyorum efendim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Yani şöyle söyleyeyim: Türkiye, Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde 117’nci sırada; yolsuzluk yokluğu endeksinde de 78’inci sırada yani vahim bu durum; bunun değişmesi gerekiyor. Dolayısıyla hukukun üstünlüğünün sağlanması yani sadece ekonomide yapısal reformlar değil aynı zamanda demokraside de yapısal reformların gerçekleştirilmesi büyük önem taşıyor. Elbette ki demokratik, özgürlükçü bir anayasa falan... Bunları şimdi uzun uzun konuşacak hâlimiz yok. Yolsuzluğun engellenmesi çok büyük önem taşıyor. Yani ara sıra ismini söylüyoruz, vekil olarak zaman zaman karşılaşıp selamlaşıyoruz da... Fakat siz daha iyi biliyorsunuzdur, Sayın Nebati Bakanın Avrupa’ya gittiğinde şöyle bir şey söylemişti yabancı yatırımcılarla yaptığı bir toplantıda: “Yani siz takılmayın mevzuatın uygun olmasına, biz her şeyi ayarlarız, yeter ki siz yatırım yapın.” demişti. Ben onu duyduğumda bu Mecliste konuşmuştum, demiştim ki “Bir Avrupalı’ya, bir Avrupalı yatırımcıya, sanayiciye söylenebilecek en yanlış laf ‘Ağabey, biz işi hallederiz lafi.’” Sonunda ne oldu? Hukukun üstünlüğü sağlanmadığı müddetçe sıcak para dışındakiler yani “Kolaylıkla çıkabiliriz dışarı.” diye düşünenler gelmiyorlar kolay kolay. Siz de bunun için uğraşıyorsunuz.

Sayın Bakan, son, şunu söylemek istiyorum sizin çabalarınızı görerek: Sorsak birine -burada oturan değerli bürokratlar da dâhil- “Son on yılın ekonomi facialarından 3 adet sayın.” diye, herhâlde bir tanesi, enflasyon yükselirken faizi düşürme meselesidir. Bu enflasyon-faiz; sonuç-sebeep ilişkisi meselesidir. O yani efsane olarak tarihe geçti.

İkincisi de kur korumalı mevduattır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Son bir cümle...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim.

Yani -bundan da- biraz evvel siz sunumunuzda “Kur korumalı mevduattan çıkmak için çabalarımız devam ediyor.” dediniz. Biz, girildiği sırada “Yapmayın, çok büyük hatadır. Türkiye ekonomisinde bir kere bu yapıldı, sonu kötü oldu; yapmayın.” diye çok anlattık, bütün muhalefet partileri anlattı; dinlemediniz, şimdi çıkmak için çaba gösteriliyor, epey bir mesafe alındı, evet, görüyoruz ama... 3 faciadan 2 tanesi bunlardır.

Üçüncüsü -yani inşallah yanılırim bu konuda ama- “carry trade”dir; şimdi yapılıyor, uygulanıyor, bunun yaratacağı sorunlar ve sonuçlar çok ciddi olacaktır ekonomi açısından. Yani ben hani olsun diye söylemiyorum, inşallah olmaz diye düşünüyorum ama olduğu zaman da “Bunu söylemiştik.” demek zorunda kalırsak bu da iyi gelmiyor hiçbirimize çünkü bütün toplum bu yanlışların faturasını ödüyor. O yüzden, ekonomide “Ben yaptım oldu.” anlayışından uzaklaşıp, gerçekten dünya ekonomisinin rasyonalitesi için de ve Türkiye ekonomisinin rasyonalitesi için de ve esas olarak da gelir dağılımı adaletsizliğini düzeltici, servet eşitsizliğini düzeltici, vergi adaletsizliğini düzeltici yani işçiden, emekçiden, emekliden yana adımlar atıcı ekonomilere ve uygulamalara ihtiyaç var, kararlara ihtiyaç var. Maalesef bu iktidar bunları yapmadığı için eleştiriyoruz ve eleştirmeye de devam edeceğiz işçilerin, emekçilerin, emeklilerin haklarının kazanılabilmesi için.

Tekrar teşekkür ediyorum sunumunuz için.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Oluç, teşekkür ederim.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın İsmail Faruk Aksu.

Buyurun Sayın Aksu.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Kıymetli Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyor, başarılar diliyorum.

Bakanlığınıza bağlı çeşitli kuruluşlar geniş bir yelpazede farklı görevler üstlense de aynı temel politika hedefleri doğrultusunda hizmet vermektedir. Bu kuruluşların hepsi Türkiye ekonomisinin sürdürülebilir yüksek bir büyüme sağlaması, mali istikrarın korunması, kaynakların etkin kullanılması ve kamu yararının gözetilmesi gibi ortak amaçlara katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle, bütçeyi, kurumların bireysel işlevlerinden ziyade genel politika amaçlarına katkıları ve genel ekonomik gelişmeler üzerinden değerlendirmek yerinde olacaktır diye düşünüyorum.

Maliye ve ekonomi politikalarının hazırlanmasına yardımcı olmak ve bu politikaları uygulamak Hazine ve Maliye Bakanlığının görev ve yetkileri arasında öne çıkmaktadır. Bütçenizin kamu finansmanının yönetimi yanında, ekonominin güçlü ve sürdürülebilir bir zeminde ilerlemesi için de büyük önem taşıdığını düşünüyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi, Türkiye'nin ekonomik ve siyasi olarak öne çıkmış, sosyal gelişimini, millî birliğini güçlendirmiş küresel düzeyde etkili bir ülke olmasını öngörmektedir. Ülkemizi ekonomide dünya liginde üst sıralara taşıyan bir konuma yükseltmeyi amaçlıyoruz. Uzun vadeli stratejik hedefimiz, 2053'te Türkiye'nin dünyanın en büyük on ekonomisi arasında yer alması, lider ülke ve süper güç hâline gelmesidir. Gelişmiş bir demokrasi ve istikrar için de piyasa ekonomisinin tüm kurallarıyla işletilmesi suretiyle her bakımdan öngörülebilirliğin tesisi temel ilkemizdir. Ekonomide yerli ve millî üretimi artırmayı, dış bağımlılığı azaltmayı öngörüyoruz. Ekonomik güvenliği millî güvenliğimizin bir unsuru olarak değerlendiriyoruz. Ekonomik büyüme, sosyal gelişme ve millî bütünleşmeyi esas alan bir vizyonla ekonomi politikalarına yön vermeyi hedefliyoruz. İnsanı merkezine almayan ekonomik düzenin sürdürülebilirliğinin mümkün olmadığını değerlendiriyoruz. Türk milletinin çalışkanlığına, bilgi birikimine, Türk müteşebbisinin azmine, iradesine ve gücüne inanarak onlara destek ve teşvik olmaya dönük politikaları önceliyoruz. Ekonomik ve sosyal gelişmenin, güçlü bir demokrasinin vücut bulmasına, yönetim istikrarının sürdürülebilirliğine, temel insan haklarının güvence altında olmasına, hukuk sisteminin ekonominin bileşenleri bakımından da öngörülebilirliğine bağlı bulunduğunu düşünüyoruz. Kalkınma sürecinde maddî sermaye unsurlarıyla birlikte kültürel sermaye unsurlarına kıymet veren bir anlayışı esas alıyoruz. Ülkemizin kendi imkân ve şartlarıyla doğal ve beşerî kaynaklarını dikkate alan, bağımsız ve millî, üreten bir ekonomi programının uygulanmasını öngörüyoruz. Üreten, istihdam yaratan ve üretilen değerden her kesimin adil pay almasını sağlayan, muhtaçların sosyal koruma programlarıyla desteklenmelerini öngören bir sosyal refah düzeyinin oluşturulmasını gerekli görüyoruz. Makroekonomik dengeleri gözetken politikaların yapısal tedbirlerle desteklenmesini zorunlu görüyoruz. Hukuk normlarında, vergilemede ve bürokratik işlemlerde yatırım için her bakımdan öngörülebilir, istikrarlı ve güvenilir bir ortam oluşturulmasını, yerli ve yabancı yatırımcı için bütünüyle kurumsal hâle gelmiş bir yatırım ortamının teşekkül ettirilmesini arzu ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, dünya sancılı bir dönemden geçmektedir. Şunu önemle ifade etmek gerekir ki son birkaç yılda, bölgemizde, yakın tarihimizde eşine rastlanılmayan olaylar yaşanmıştır. Bu durum, Türkiye'nin birçok cephede bulunmasını, gelişmeleri yakından takip etmesini ve her duruma uygun tedbirler almasını gerektirmiştir. Küresel ve bölgesel olumsuzluklara, pandemi ve ekonomik yaptırımlara, yürütülen terörle mücadeleye ve maruz kalınan depreme rağmen Türkiye bu kaotik süreci başarıyla yönetmeyi bilmiştir. Geldiğimiz noktada Türkiye ekonomisi, çok şükür, şiddetli fırtınaları atlattı. Millî gelirimiz 1,1 trilyon dolar sınırını aşmış, kişi başına millî gelir 2023'te 13.110 dolara yükselmiştir. Cari açık ile dış ticaret açığı inişe geçmiştir. Ekonomik büyüme her yıl ortalama yüzde 5'in üzerinde gerçekleşerek Türkiye'nin dinamik ve üretken yönünü teyit etmiştir. İhracatımız 260 milyar doların üzerine çıkmıştır. İstihdam sayısı 33 milyona, istihdam oranı da yüzde 50'ye yaklaşmıştır. Haziran ayında başlayan dezenflasyon süreci devam etmektedir. Bütçe dengesi, deprem etkisi devam etse de öngörülen çerçevede seyretmektedir.

Türkiye en az borçlu ülkelerdendir; sermaye piyasaları gelişmiş, yatırımcı ilgisi artmıştır. Uygulanmakta olan rasyonel politikalar iç ve

dış ekonomik çevrelerin Türkiye ekonomisine güvenini artırmıştır, güven artışı yabancı yatırımlar için daha uygun bir iklim oluşturmuştur. Türk lirasına olan güven artarken yabancı paranın toplam mevduat içindeki payı ciddi bir azalış kaydetmiştir. Türkiye'nin risk primi düşmüş, Merkez Bankası rezervleri tarihi yüksek seviyelere çıkmış ve finansal istikrarımız güçlenmiştir. Makroekonomik verilerdeki iyileşme sürecinin program hedefleriyle uyumlu şekilde devam edeceği, enflasyondaki düşüş trendinin vatandaşlarımızın refahına da yansıtacağı bir sürece girilmiştir.

Türkiye için önemli bir şans olan güçlü istikrarla kalkınma hedeflerine odaklanmak, 2028 yılına kadar olan zamanı etkin ve verimli bir şekilde değerlendirmek önemli bir sorumluluktur. Bize göre vakit, makroekonomik ve finansal istikrarda elde edilen kazanımları yapısal reformlarla kalıcı hâle getirmek ve daha da ileriye taşımak vaktidir; fiyat istikrarını sağlamak için eş güdüm içerisinde etkin politikaları kararlılıkla uygulayarak vatandaşlarımızın alım gücünü kalıcı olarak artırma vaktidir. Türkiye, genç ve dinamik nüfusu, büyük ölçüde kurumsallaşmış ekonomisi ve üretim kapasitesiyle önümüzdeki süreçte ortaya çıkacak yeni fırsatlara hızlıca adapte olabilme, Türk ve Türkiye Yüzyılı vizyonu çerçevesinde büyük atılımlar yapabilme potansiyeline sahiptir. Millî birlik ve dayanışma ruhuyla ekonomide yakalayacağımız yerli ve millî dirilişle ülkemiz bölgesel güç, küresel önemli bir aktör hâline gelecek; Türk milleti hak ettiği medeniyet, muasır ve müreffeh seviyelere tırmanacaktır.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; bilindiği gibi, küresel ekonomi, salgının gecikmiş etkilerine ve Rusya-Ukrayna savaşına rağmen 2022 yılında güçlü bir toparlanma eğilimi sergilemiş ve yüzde 3,5 oranında büyümüştür. Devam eden savaş ve diğer jeopolitik gerginlikler, küresel ölçekte uygulanan sıkı para politikaları nedeniyle ekonomik aktivitenin 2023 yılında yavaşlamasına neden olmuş ve dünya ekonomisi yüzde 3,3 oranında büyüme kaydetmiştir. 2024 yılına gelindiğinde ise süregelen Rusya-Ukrayna savaşı ve Orta Doğu'da artan jeopolitik gerilimler, finansal koşullar, arz yönlü faktörler, emtia fiyatlarındaki dalgalanmalar küresel büyüme görünümünde ve kompozisyonunda etkili olmaya devam etmiştir. IMF'nin ekim ayında yayınladığı Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda dünya ekonomisinin 2024-2025 yıllarında yüzde 3,2 oranında büyümesi öngörülmüştür. Önümüzdeki sürece ilişkin tahminler genel olarak küresel büyümenin yatay bir seyir izleyeceğine ve dünya ekonomisinde ılımlı bir büyüme yaşanacağına işaret etmektedir.

Son dönemde küresel ölçekte öne çıkan enflasyon sorunu, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde enerji ve emtia fiyatlarındaki düşüş eğilimine rağmen yüksek seviyelerini sürdürmüştür. Artan gıda fiyatları dünya genelinde de artan enflasyonun itici güçlerinden biri olmuştur. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün ekim ayı küresel gıda fiyatları endeksine göre küresel çapta gıda fiyatları Nisan 2023 yılından bu yana en yüksek seviyesini görmüştür. Bununla birlikte, geride bıraktığımız süreçte Türkiye zayıf dış talep koşulları ve yaşanan deprem felaketinin yol açtığı olumsuzluklara rağmen hedeflerine ulaşma kararlılığıyla güçlü görünümünü sürdürmüştür. Etrafımızdaki ateş çemberine rağmen Türkiye bir huzur adası olarak sıvirmeye, ekonomik olarak gelişmeye, millî birlik ve beraberliğini güçlendirmeye devam ederek dünyanın en büyük ekonomilerinden biri olmak için hızla yoluna devam etmektedir.

Türkiye ekonomisinde 2004 yılının ilk yarısında dezenflasyon süreciyle uyumlu olarak dengelenmeye başlayan büyüme oranı yüzde 3,8 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde net mal ve hizmet ihracatının büyüme katkısı 1,4 puan olmuş, hizmetler sektörü yıllık yüzde 3,9 oranında artış kaydederek büyümenin sürükleyicisi olmaya devam etmiştir. Diğer taraftan, inşaat, yatırım harcamaları öncülüğünde toplam sabit sermaye yatırımları aynı dönemde yüzde 4,7 oranında artmıştır. Yılın ikinci yarısındaki iç ve dış gelişmeler sonucu 2024 yılında Türkiye ekonomisinin yüzde 3,5 oranında büyümesi beklenmektedir. Türkiye'nin büyümesine bağlı olarak güçlü iktisadi faaliyet istihdam oluşturma kapasitesine de olumlu yansiyarak 2024 yılı Eylül ayında tarihi yüksek seviyelerine ulaşmıştır. Bu dönemde işsizlik oranı yüzde 8,6'ya gerilemiş, istihdam 32 milyon 823 bin kişi olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmelerin yanında, vatandaşlarımızın hayatını yakından etkileyen enflasyon, şiddeti azalsa da Türkiye'nin önemli gündem maddelerinden biri olmaya devam etmektedir. Enflasyonu kalıcı olarak düşürmek, cari açığı azaltmak, mali disiplini tesis etmek ve yapısal sorunları çözmek için uygulanan ekonomi programının öngörülen hedefler istikametinde sonuç veriyor olması memnuniyet vericidir. Yılın başından itibaren iç ve dış dengenin sağlandığı istikrarlı bir büyüme ortamı sürdürülürken enflasyonda yılın ikinci yarısında dezenflasyon sürecine girilmiş, TÜFE yıllık artış hızı yavaşlamış, zirve noktası olan yüzde 75,45'i gördüğü Mayıs ayına kıyasla 26,9 puan azalan tüketici enflasyonu ekim ayı itibarıyla yüzde 48,58 olmuştur.

Son yıllarda önemli başarı gösteren alanlardan olan ihracatımız, 2023 yılında 255,6 milyar dolarla OVP hedefleriyle uyumlu bir seviyede gerçekleşirken ülkemizin küresel mal ihracatından aldığı pay da yüzde 1,07'ye yükselmiştir. 2024 yılı Ekim ayı itibarıyla yıllıklandırılmış ihracat 262,3 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiş, yıllık dış ticaret açığı geçen yılın aynı dönemine göre 35,1 milyar dolar azalarak 77,7 milyar dolara inmiştir.

Bunların yanı sıra, bazı ihracat ortaklarımızla devam eden ekonomik sorunlar ile süregelen jeopolitik gerilimler dış ticaretimiz açısından bir risk unsuru olmaya devam etmektedir. Dış ticaret dengesindeki olumlu gelişmelerin etkisiyle Eylül ayında yıllık cari işlemler açığı 2023 yılı Mayıs ayına göre 46 milyar dolar azalarak otuz üç ayın en düşük seviyesi olan 9,7 milyar dolara gerilemiştir. Yıllık cari açığın gayrisafi yurt içi hasılaya oranının üçüncü çeyrekte yüzde 0,8'e gerilemesi ve son çeyrekte düşüş eğiliminin devam etmesi öngörülmektedir. Bu gelişme, dış finansman ihtiyacının azalması ve sermaye girişinin artması yoluyla kuşkusuz makroekonomik istikrarımıza önemli katkı sağlayacaktır. Cari işlemler dengesindeki iyileşme eğiliminin sürdürülebilmesi için hizmetler ticareti yoluyla elde edeceğimiz gelirlerin artırılması, bu yöndeki potansiyelin daha etkin kullanılmasına yönelik uygulamaların hayata geçirilmesi önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, turizm gelirlerimizdeki artış, cari işlemler açığının kapatılmasına katkı vermeye devam etmektedir. 2024'ün ilk dokuz ayında yüzde 6,5 artışla 46,9 milyar dolar turizm geliri elde edilmiş, yabancı ziyaretçi sayısı yüzde 8,72 artışla 49 milyon 181 kişi olmuştur. Yıl sonunda 61 milyon ziyaretçi ve 60 milyar dolar turizm geliri hedefinin yakalanacağına inancımız tamdır.

Harcamalarda ortaya konulan ihtiyatlı duruş, kamu maliyesinde birçok gelişmiş ülkeden daha iyi bütçe performansı gösterilmesini sağlamıştır. Bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2020 ve 2022 yıllarında pek çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeye göre sınırlı kalarak yüzde 3,5 ve yüzde 1 aralığında gerçekleşmiştir. 2023 yılında ise depremlerin yol açtığı hasarın onarımına yönelik 960 milyar liralık harcama bütçeye önemli bir yük getirmiş ve bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 5,2 olmuştur. 2024 yılında da 1 trilyon 28 milyar lira tutarında deprem harcaması yapılacağı, bütçe açığının millî gelire oranının da yüzde 4,9 olacağı tahmin edilmektedir. 2025 yılı

bütçesinde ise deprem harcamaları için 584 milyar lira kaynak ayrılırken bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 3,1 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak önceliğimiz depremin yaralarının bir an önce sarılması, bu amaçla gerekli bütün adımların hızla atılmasıdır.

Bununla birlikte, kamu tasarrufu ve mali disipline ilişkin atılacak ilave adımlar şüphesiz enflasyon mücadelesine destek olacaktır. Ayrıca, ekonomik güvenliği esas alarak dijital ekonominin sunduğu fırsatlardan daha fazla yararlanılması, gelirlerin toplanmasında ve işlemlerin yapılmasında ileri teknolojinin kullanılması vatandaşlarımızın memnuniyetini arttıracaktır.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; Türkiye, hane halkı ve reel kesim borçluluğunda düşük bir riskliliğe sahiptir. Uluslararası Ödemeler Bankası veri tabanına göre 2024 yılının ilk çeyreğinde Türkiye'nin hane halkı kredilerinin gayrisafi hasılaya oranı yüzde 10,5 seviyesiyle hem gelişmekte olan ülkelerin hem de raporlanan ülke ortalamalarının oldukça altındadır. AB tanımlı genel yönetim borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2023 yılında yüzde 29,3'le yüzde 60 olan Maastricht Kriterlerinin oldukça altında gerçekleşmiş, 2024 yılının ikinci çeyreği itibarıyla da yüzde 26,1 olmuştur; aynı dönemde bu oran AB ülkelerinde ortalama yüzde 82 olarak gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörümüz de sağlam bir bünyeye sahiptir. 2023'e göre sektörün aktif büyüklüğü 2024 Eylül ayı itibarıyla yüzde 29,6 oranında artış göstermiştir; aynı dönemde yüzde 18,20 olan sermaye yeterlilik oranı sektörün stoklara karşı güçlü olduğunu göstermekte, kredilerin takibe düşme oranı ise Eylül 2024 itibarıyla yüzde 1,71'le oldukça düşük bir riskliliğe işaret etmektedir. 17 Aralık 2021'de yüzde 69 olan yabancı paranın toplam mevduata oranı 1 Kasım haftası itibarıyla yüzde 36,6'ya gerilemiştir, aynı hafta Merkez Bankası toplam rezervleri de 159 milyar 619 milyon dolara yükselmiştir.

Bu olumlu gelişmeler aynı zamanda ülke risk primini düşürmüş ve dış borçlanma maliyetlerimizde önemli iyileşmeler sağlanmıştır. Makroekonomik göstergelerdeki iyileşmenin etkisiyle yatırımcıların Türkiye ekonomisine duyduğu güven de artmıştır. Dezenflasyon sürecinin devam etmesi, cari açığı olumlu görünümün sürmesi ve rezervlerimizin güçlenmesiyle birlikte Türkiye'nin kredi notu da artmıştır.

Ekonomide güven ve öngörülebilirlik en önemli unsurlardan biriyken ekonomik kuruluşlara yönelik haksız saldırılar kurumlarımızı yıpratmaya yöneliktir. Ekonomik kurumların verileri üzerinden itibarsızlaştırılması yalnızca bu kurumların değil, aynı zamanda ülke ekonomisinin itibarına da zarar verecektir. Bu yüzden, başta TÜİK olmak üzere uluslararası standartlarda veri üreten ekonomik kurumlarımızı itibarsızlaştırmak yerine, şeffaflığı ve güvenilirliği artırmak için kurumları desteklemek ve daha iyiye yönlendirmek gerekmektedir. Biz millî kurumlarımıza ve hazırladıkları verilere güveniyoruz ve karalama girişimlerinin doğru olmadığını düşünüyoruz. Bu kapsamda benzer faaliyet yürütmek üzere oluşturulan özel kuruluşların yanıltıcı bilgi vermelerinin önlenmesi için verilerinin hangi bilimsel tabana dayandığı ve kullanılan dataların sağlıklı olup olmadığı yönüyle değerlendirilmesi suretiyle denetlenmelerini ve bunu mümkün kılacak mekanizmaların oluşturulmasını da bir zaruret olarak değerlendiriyoruz.

Değerli milletvekilleri, ekonomi her zaman öncelikli konulardan biri olarak gündemde ilk sıralarda yer almıştır. Vatandaşlarımızın gündelik hayatı yanında yarını planlayabilmesi de ekonomik gelişmelerle yakından ilişkilidir. Siyasetimizin esası toplumsal beklentileri karşılamak ve vatandaşlarımızın refahını artırmak doğrultusunda politika üretmektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun, devam edin.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Bu doğrultuda uygulanan ekonomi programına ve ekonomi yönetimine güveniyoruz. Doğru politikalarla Türkiye ekonomisinin önüne koyulan engellilerin teker teker kaldırılacağına inanıyoruz. Atılan olumlu adımların kararlılıkla sürdürülmesi gerektiğini değerlendiriyoruz. Hiç kimse ülkemizi kötü gösteren, karamsar tablolar çizen bir art niyetliliğe umut bağlamamalıdır zira Türkiye hepimizindir. Ekonomik huzur ve diriliş her insanımızın hakkıdır. Hayat pahalılığı kaderimiz değildir ve bitecektir. İstikrar, kararlılık, sabır ve millî birlikle her meselenin üstesinden inşallah gelinecektir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle güçlenen Türkiye, sosyal ve ekonomik sorunlara, terör ve bölücülük melanetine son verecek, Türk ve Türkiye Yüzyılı inşa edilecektir. Cumhur İttifakı bu birliğe, inanca, iradeye, azim ve kararlılığa sahiptir.

Bu düşüncelerle 2025 yılı bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aksu, teşekkür ederim.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Hüseyin Altınsoy.

Buyurun.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Bakan yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın temsilcileri, değerli basın mensuplarımız; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, AK PARTİ olarak yirmi iki yılda eğitimden sağlığa, ulaşımdan enerjiye, sanayiden tarıma, spordan sosyal desteklere kadar her alanda hizmetler üretirken hizmet kalitemizi artırarak çalıştık. Ülkemizi geliştirmek, büyütmek, güçlendirmek, vatandaşlarımızın refahını artırmak ve aynı zamanda güvenliğini sağlamak için çalışmalara da devam ediyoruz. 2025 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi; yatırımı, istihdamı, üretimi ve ihracatı destekleyen, sosyal refahı artıran bir yaklaşıma sahiptir. Bütçemizde büyümenin sağladığı imkânların toplumun bütün kesimleriyle paylaşılması esas alınmış; ayrıca mali disiplinin korunması, ekonomik istikrarın sağlanması ve sürdürülebilir büyümenin desteklenmesi politikalarıyla uyumlu olacak şekilde hazırlanmıştır.

Yakın coğrafyamız başta olmak üzere, dünyanın farklı bölgelerinde güven ve istikrarı tehdit eden pek çok gelişme yaşanmaktadır. Bu tarihi dönemde arka arkaya gerçekleşen hadiseler, insanlığın, toplumların ve ekonomilerin köklü bir dönüşüm noktasına geldiğine işaret etmektedir. Artan belirsizlik ve risklerin hâkim olduğu mevcut konjonktür geleceğe ilişkin tahminleri de oldukça güçleştirmektedir. Dünya

ve bölge ekonomisinde yaşanan bu zorlu süreç, 2025 yılı bütçe hazırlıklarında hassasiyetle dikkate alınmış, bütçemizin, küresel riskleri ülkemiz için en aza indirecek şekilde oluşturulduğu görülmektedir.

Değerli milletvekilleri, 2022 yılında küresel ekonomide salgın sonrası uygulanan olağanüstü teşvik politikalarının geri çekilmesiyle büyüme yavaşlamış, bu yıl aynı zamanda Rusya-Ukrayna savaşı başta olmak üzere jeopolitik riskler ve emtia fiyatları tarihin zirvelerine tırmanmıştır. Bu süreçte oluşan enflasyonist dalga başta gelişmiş ekonomiler olmak üzere dünya geneline yayılan bir finansal sıkılaşmayı beraberinde getirmiş, iktisadi faaliyette yavaşlama beklentilerini de artırmıştır. 2020-2023 döneminde dünya ekonomisi zorlu koşullara rağmen kümülatif olarak yüzde 10,7 oranında büyüme kaydetmiş, dünyayla kıyaslandığında Türkiye ekonomisi bu zorlu koşulların üstesinden gelerek, daha etkileyici bir büyüme performansı sergileyerek kümülatif olarak yüzde 25,9 oranında büyümüştür. Ortalama yıllık büyüme açısından değerlendirildiğinde dünya ekonomisi bu süreçte yüzde 2,6 oranında büyürken Türkiye ekonomisi yüzde 5,9 oranında büyümeyle dünya ortalamasının 2 katından daha fazla büyümeyi başarmıştır. Bu sonuçlar Türkiye'nin ekonomik gücünü ve dirençli yapısını açıkça ortaya koymaktadır.

Para ve maliye politikaları arasındaki güçlü eş güdümü sağlayan, şeffaf ve öngörülebilir politika adımlarımızın olumlu etkileriyle 2024 yılı Haziran ayı itibarıyla başlayan dezenflasyon sürecinin devamında enflasyon oranının program döneminde tek haneli seviyelere indirilerek bu seviyelerde istikrar kazanmasını sağlamak en önemli önceliğimizdir. 2024 yılı genelinde enflasyon beklentilerinde iyileşme hâkim olmuştur. TÜFE yıllık artış hızı, 2024 yılı Mayıs ayı itibarıyla yüzde 75,5'le zirve noktasını görmüş ve haziran ayı itibarıyla dezenflasyon süreci başlamış, bu tarihten itibaren 26,9 puan düşen TÜFE yıllık artış oranı ekim ayı itibarıyla yüzde 48,6 olarak kaydedilmiştir. Önümüzdeki dönemde para, maliye ve gelirler politikalarının eş güdüm içerisinde uygulanması, sıkı para politikasıyla, seçici kredi uygulamalarının desteğiyle iç talepte dengelenme sağlanırken, üretim, rekabet ve verimlilik artışlarıyla tüketici fiyatlarında yıllık artış hızının 2026 yılında tek haneye düşürülmesi hedeflenmektedir; Merkez Bankası ise son açıklamasında hedefi yüzde 12 olarak revize etmiştir.

Hükümetlerimiz döneminde bir taraftan mali disipline kararlılıkla devam edilirken diğer taraftan da bütçe faiz bütçesi olmaktan çıkarılarak hizmet bütçesi hâline getirilmiştir. 2002 yılında millî gelire oranla yüzde 14,3 olan faiz giderlerini oldukça düşük seviyelere indirdik; nitekim, 2025 yılı bütçesinde faiz giderlerinin yüzde 3,1 seviyesinde olması da öngörülmektedir. Ayrıca, 2024 yılı sonu bütçe açığının millî gelire oranının ise yüzde 4,9 olacağı öngörülmüştür.

Türkiye ekonomisi, güçlü yapısını sadece yatırımla, istihdamla, ihracatla ve büyümeyle değil, aynı zamanda finansal yapısının sağlamlığıyla da korumaktadır. 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi, sürdürülebilir büyümenin sağlanması için kademeli olarak enflasyonun tek haneli seviyelere düşürülmesi, mali disiplinin ekonomide güven ve istikrarı artıran bir çığa olarak korunması ve güçlendirilmesi, vergilemede etkinliğin ve adaletin artırılması, gelirin adil bir şekilde dağıtılması, maliye politikasının sürdürülebilirliğinin gözetilmesi ve kamu maliyesi alanında elde edilen kazanımların gelecek dönemde de korunması başta olmak üzere yukarıda sayılan hedeflerin gerçekleştirilmesi amacını taşımaktadır.

Vergi politikalarına bakıldığında, vergi adaleti konusunda temel yaklaşım, çok kazananın çok, az kazananın az vergi alınması ve vergilendirilmemiş kazançların kayıt altına alınmasıdır. Vergide adaletin güçlendirilmesi ve doğrudan vergilerin payının artırılması hedefi On İkinci Kalkınma Planı'yla 2024-2026, 2025-2027 dönemlerine ilişkin orta vadeli programlarda tedbir ve politikalar arasında yer almaktadır. Bu kapsamda, vergilemede etkinlik ve adaleti arttıracak, bütçe gelirleri içerisindeki dolaylı vergilerin payını azaltacak, kayıt dışı ekonomiyle mücadelede katkı sağlayacak, vergiye uyum maliyetlerini azaltarak gönüllü uyumu destekleyecek çalışmalar yürütülmektedir.

2022 yılı Ocak ayı itibarıyla asgari ücret vergi dışı tutulmaya başlandı, bu imkândan tüm çalışanlarımız yararlanmaya başladı; bu kapsamda 2025 yılında 810,4 milyar lira vergi istisnası öngörülmekte.

Doğrudan vergilerin payının artırılması amacıyla bazı düzenlemeler yapıldı. Özellikle kurumlar vergisi mükelleflerine yönelik yapılan bazı düzenlemeler şöyledir: Kurumlar vergisi oranı 5 puan artırıldı, banka ve finans kurumları ile yap-işlet-devret ve KÖİ modeli kapsamında elde edilen kazançların yüzde 30 oranında vergilendirilmesi sağlandı, kurumlar vergisinde bazı indirim ve istisnalar kaldırıldı veya sınırlandırıldı ve şirketlerin taşınmaz satış kazancı istisnası kaldırıldı, şirketlerin yatırım fonlarından elde ettikleri kazançlara uygulanan kurumlar vergisi istisnası kaldırıldı. TL mevduat ve katılım hesaplarından elde edilen faiz ve kâr payları, fonlardan elde edilen gelirler, özel kesim tahvillerinden elde edilen gelirler ile bazı menkul kıymet gelirlerine vergi kesinti oranları artırıldı, kur korumalı mevduat ve katıma hesaplarından elde edilen gelirlere uygulanan kurumlar vergisi istisnası kaldırıldı; kur korumalı mevduat ve katılma hesaplarından elde edilen faiz ve kâr paylarına sıfır olarak uygulanan vergi kesintisi oranı vadelere göre yüzde 5 ve yüzde 7,5 olarak yeniden belirlendi. Yatırım fon ve ortakların hâlihazırda var olan kazanç istisnası gayrimenkullerden elde edilen kazançların yüzde 50'sinin kâr payı olarak ortaklara dağıtılması şartına bağlandı. Serbest bölgelerde üretilen ürünlerden elde edilen kazançlara uygulanan kurumlar vergisi istisnası ihracat gelirleriyle sınırlandırıldı, asgari kurumlar vergisi getirildi. Böylelikle mali disiplin politikası gereği vergi gelirlerini artırırken doğrudan vergilerin payı artırılarak vergi adaletinde iyileştirmeler yapıldığı görülmektedir.

Bütçe ödenekleri orta vadeli programda yer alan makroekonomik göstergeler, politika ve öncelikler, tedbir hedefleri, idarelerin geçmiş yıllar harcama eğilimleri, yürüttükleri önemli faaliyet, proje ve ihtiyaçlar dikkate alınarak belirlenmiş; bütçe gelir tahminlerinin ise orta vadeli programda belirlenen gelir politikası hedef ve öncelikleri ile makroekonomik göstergeler, geçmiş yıl gelir tahsilatları, gelir politikalarının bütçe gelirlerine etkileri, ulusal ve uluslararası piyasalardaki gelişmeler göz önünde bulundurularak oluşturulduğu görülmüştür.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi gelir ve gider tahminleri yapılırken gayrisafi yurt içi hasılanın reel olarak yüzde 4 büyüyeceği, yıl sonu TÜFE'nin yüzde 17,5 olacağı, ihracatın 279,6 milyar dolar olacağı, ithalatın 369 milyar dolar olacağı var sayılmış ve bütçe uygulaması sırasında ortaya çıkacak acil ve öncelikli hizmetlerin yürütülmesi amacıyla yeterli düzeyde yedek ödenek konulması da öngörülmüştür.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi kapsamında 227 kamu idaresinin bütçesi bulunmakta ve 2025 yılı bütçe teklifine ilişkin bazı rakamları da vermek istiyorum: 2025 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde bütçe giderlerinin 14 trilyon 731

milyar lira, bütçe gelirlerinin ise 12 trilyon 800 milyar lira olacağı ve Hazine ve Maliye Bakanlığımızın 2025 yılı bütçesinin 6 trilyon 599 milyar TL olarak olacağı öngörülmektedir. 2025 yılında bütçe açığının gayrisafı yurt içi hasılaya oranının ise yüzde 3,1 olarak gerçekleşeceği beklenmektedir. Deprem nedeniyle bütçe açıklarında yaşanan artış sonrasında bütçe açığının yeniden Hükümetlerimiz dönemindeki ortalama seviyesine yaklaştığı da görülmektedir. Bütçeden 2023 yılında depremlerin yol açtığı hasarların bertaraf edilmesi amacıyla 960 milyar TL harcama gerçekleştirilmiş, 2024 yılında ise 1 trilyon 28 milyar TL tutarında deprem harcaması yapılmıştır.

2025 yılı bütçesinde afet risklerinin azaltılması, depremlerin yol açtığı hasarların süratle giderilmesi ve deprem bölgesinde yaşayan vatandaşlarımızın ihtiyaçları ve depreme dayanıklı şehirlerin inşası için toplam 584 milyar TL kaynak ayrılmaktadır. Devletimizin tüm yetkilileri ve kurumları deprem bölgesindeki hayatın süratle normale dönmesi için çalışmalarına aralıksız bir şekilde devam etmektedir. Bu arada, Malatya'da ve ardından Rize'de meydana gelen depremden etkilenen tüm vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileklerimi de iletmem istiyorum.

Deprem bölgesine yapılan konut sayılarına baktığımızda da şu ana kadar toplam 358 bin 136 ev ve iş yerinin ihalesi gerçekleştirilmiş, 2024 yılı sonuna kadar 202 bin ev ve iş yeri tamamlanarak teslim edilecek; 2025 yılı sonuna kadar 453 bin ev ve iş yeri tamamlanarak teslim edilecektir.

Maliye Bakanlığımızın bütçe gelirlerinin alt kalemlerine baktığımızda gelir vergisi 2 trilyon 130 milyar lira, kurumlar vergisi 1 trilyon 637 milyar lira, katma değer vergisi 3 trilyon 599 milyar lira, özel tüketim vergisi 2 trilyon 121 milyar lira, diğer vergi gelirleri 1 trilyon 652 milyar lira, vergi dışı gelirlerin ise 1 trilyon 662 milyar lira olduğu görülmektedir.

Değerli milletvekilleri, kalkınmanın en önemli unsurlarından olan eğitimi 2002 yılından beri bütçelerimizde en öncelikli alan olarak gördük ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan yatırımlar yıllar içerisinde katlanarak artmıştır. Bütçe teklifimizle eğitim bütçemizi 2025 yılında 2 trilyon 181 milyar liraya yükselttik; böylece merkezî yönetim bütçesinden 2002'de yalnızca yüzde 9,4 seviyesinde pay alan eğitime 2025 yılında yüzde 14,8 oranıyla en büyük pay ayrılmaktadır. Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığımızın yatırım bütçesi 2024 yılı ödeneğine göre yüzde 41,2 artarak 100 milyar liradan 142 milyar liraya çıkarılmıştır.

Hükümetlerimiz döneminde en fazla önem verdiğimiz konulardan biri sağlık hizmetlerimizdir. Vatandaşlarımızın sağlık hizmetlerinden en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamak amacıyla merkezî yönetim bütçesine sağlık hizmetleri için 2025 yılında 1 trilyon 106 milyar lira kaynak ayırıyoruz. Sağlık Bakanlığı ve yükseköğretim kurumları ve Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak sağlık harcamaları da dikkate alındığında sağlık alanında kamu kaynaklarının ayrılan toplam tutar 2 trilyon 435 milyar liraya ulaşmaktadır.

Sağlık hizmetlerinde insan gücü sayımız; 257 bini Sağlık Bakanlığı bünyesinde olmak üzere toplam 379 bin iken 2024 yılı Ekim ayı itibarıyla 872 bini Sağlık Bakanlığı bünyesinde olmak üzere toplam 1 milyon 448 bine çıkmıştır. Yine, 2002 yılında 91.949 olan toplam hekim sayımız 2023 yılı Ekim ayında 221.649'a, diş hekimi sayımız 48.836'ya, ebe ve hemşire sayımız 326.486'ya yükselmiştir.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Türkiye ekonomisi güçlü yapısını sadece yatırımla, istihdamla, ihracatla ve büyümeyle değil aynı zamanda finansal yapının sağlamlığıyla da korumaktadır. Sosyal devlet ilkesiyle ülkemizin sahip olduğu refahı toplumun tüm katmanlarına yaymaya kararlıyız. Dünyanın en iyi işleyen, en kuşatıcı sosyal destek sistemine sahip ülkelerden biri olarak sosyal yardım bütçesini 2025 yılında 657,9 milyar liraya çıkarıyoruz.

Vatandaşlarımızın refahını artırmaya yönelik bütçeden sağladığımız diğer sosyal amaçlı kaynakları da kısaca paylaşmak istiyorum: Vatandaşlarımızın elektrik ve doğal gazı daha ucuza kullanabilmeleri için 2025 yılı bütçesinde 472 milyar lira kaynak ayrılmaktadır. 2024 yılında elektrik ve doğal gazda mesken aboneleri için yaklaşık yüzde 60 oranında sübvansiyon uygulanmıştır. Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat) tarafından yayımlanan verilere göre 2024 yılının ilk altı aylık döneminde Avrupa ülkeleri arasında hane halkına en ucuz elektrik ve doğal gaz sağlayan ülke Türkiye olmuştur.

Değerli milletvekilleri, 2025 yılında bütçemizde tarıma ayrılan kaynak 705,6 milyar liraya çıkarılmakta, bu kapsamda tarımsal destek programları için 135 milyar lira, tarım sektörü yatırım ödenekleri için bir önceki yıla göre yüzde 64 artışla 166,3 milyar lira, tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal KİT ve ihracat destekleri için 204,6 milyar lira kaynak ayrılmaktadır.

Ulaşım alanında yapılan çalışmalar neticesinde, 2003 yılı itibarıyla 10.948 kilometre demir yolu hat uzunluğumuz, 2024 yılı Eylül sonu itibarıyla 2.250 kilometresi hızlı hat olmak üzere toplam 13.919 kilometreye; 2.505 kilometre sinyalli hat uzunluğumuz yüzde 221 artışla 8.046 kilometreye, 2.122 kilometre elektrikli hat uzunluğumuz yüzde 243 artışla 7.274 kilometreye yükseltilmiştir.

Reel kesim destekleri için bütçemizden 561 milyar lira ödenek ayrılmakta, bu kapsamda Sosyal Güvenlik Kurumu işveren prim ödemeleri için 222,8 milyar lira, tarımsal kredilere sübvansiyon desteği olarak 160 milyar lira, Halk Bankası esnaf kredileri sübvansiyon desteği için 60 milyar lira, mesleki eğitim kapsamında ödenen devlet katkısı için 29,6 milyar lira, ihracat başta olmak üzere diğer reel sektör destekleri için 56,9 milyar lira kaynak ayrılmaktadır. CDS risk prim oranımız, Türkiye'nin risk primi mayıs ayında 700 baz puanının üzerindeyken bugün 260 baz puanına altına inmiştir; bu düşüş Türkiye'yi benzer ülkelere göre daha iyi bir konuma getirmiş, ayrıca dış borçlanma maliyetleri de önemli ölçüde düşmektedir.

İş gücüne katılım oranı yüzde 54,3'e çıkarken işsizlik oranı yüzde 8,6 olarak gerçekleşmiştir.

Turist sayısı ve elde edilen turizm gelirlerine baktığımızda; 2024 yılı Ekim ayı itibarıyla 49 milyon 181 bin ziyaretçi gelmiş, 46,9 milyar dolar turizm geliri sağlanmıştır ve 2024 yılı sonu itibarıyla 61 milyon ziyaretçi, 60 milyar dolar turizm geliri gerçekleşmesi de öngörülmektedir.

Kapanan ve açılan iş yeri sayısına baktığımızda; 2020 başından itibaren 584 bin 571 şirket kurulmuş ve 106 bin 636 şirket terkin edilmiştir. 2024 yılına baktığımızda Ekim ayı itibarıyla 95.367 şirket kurulmuş, 21.656 şirket terkin edilmiştir.

2002 yılında yalnızca 62 savunma projesi yürütülürken proje sayımız 16 kat artarak binin üzerine çıkmıştır. Savunma ve güvenliği ayırdığımız kaynakların da katkısıyla savunma sanayi yerlilik oranı yüzde 80'i aşmıştır. 2023 yılı sonu itibarıyla, savunma sanayi

firmalarımızın tüm savunma ve havacılık satışlarını içeren ve sektörün büyüklüğünü gösteren toplam savunma ve havacılık sektör cirosu 15,1 milyar dolara ulaşmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Altınsoy, buyurun.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Geçmişte yalnızca 248 milyon dolar olan savunma ve havacılık ihracatımız 2023 yılında 22 katın üzerinde büyüyerek 5,54 milyar dolara ulaşmış, 2024 yıl sonu itibarıyla 6,6 milyar dolara ulaşması beklenmektedir.

Yine ihracat rakamlarımıza baktığımızda; 2024 yılı ihracatımız bakımından dış talep koşulları ve küresel ticarete daha müspet bir tablonun görüldüğü bir yıl olmuştur. Bu yıl Ekim ayında son on iki aylık toplamlara göre ihracatımız 262,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, ithalatımız ise 2024 Ekim ayı itibarıyla yıllıklandırılmış bazda 340 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye Yüzyılı vizyonumuz minvalinde, yüksek büyüme politikalarımız kapsamında muasır medeniyet seviyesine ulaşmak, milletimizin refahını artırmak adına öncelikle bütçemizin hazırlanmasında emeği geçen başta Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz, Hazine ve Maliye Bakanımız Sayın Mehmet Şimşek ve Bakan Yardımcılarımıza, Strateji Bütçe Başkanlığımız olmak üzere, bütçe teklifinin oluşturulmasına katkı veren tüm kamu kurum ve kuruluşlarımıza, STK ve meslek odalarına sunacakları katkılar için Komisyonumuzun değerli üyelerine ve milletvekili arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Sayın Bakanım, Mali Müşavir olarak mali müşavir meslek mensuplarımızın yeşil pasaport alma talebimize desteğinizi bekliyoruz.

Hazine ve Maliye Bakanlığımızın 2025 yılı bütçesinin ülkemize ve aziz milletimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Altınsoy, teşekkür ederim.

Böylece, parti grupları adına konuşmaları tamamlamış olduk.

Şimdi, Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerimizin taleplerini yerine getireceğiz ve bize şu ana kadar ulaşan listedeki sıraya göre Sayın Cevdet Akay'la başlayacağız, Sayın Veli Ağbaba, Sayın Tahsin Ocaklı, Sayın Mustafa Kalaycı, Sayın Mustafa Erdem, Sayın Gülcan Kaçmaz Sayyigit, Sayın Heval Bozdağ olarak devam edeceğiz.

Sayın Akay, buyurun.

Süreniz on dakika.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, çok kıymetli bürokratlar; hepimizi ben de sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesi merkezi yönetim bütçesinin yüzde 44,78'ine tekabül ediyor yani 6 trilyon 598 milyarlık bir rakam ve geçen yıla göre 2 trilyon 34 milyarlık bir artışı olmuş, yüzde 44'lük bir artış, yeniden değerlendirme oranına paralel uygun bir artış bütçede gerçekleştirilmiş ve oransal olarak geçen yıl yüzde 41,5'muş, şimdi 44'e çıkmış.

Yine, burada bütçede faiz giderlerini biz problem olarak görüyoruz; 1 trilyon 950 milyarlık bir faiz gideri var ve bu faiz gideri Bakanlık bütçenizin yüzde 29,55'ine tekabül ediyor, merkezi bütçe büyüklüğünün yüzde 13'üne, kamu gelirlerinin de yüzde 15'ine tekabül ediyor, yani bütçe açığı açısından bu borç, anapara, faiz ve kur farkı giderleri sıkıntı olarak görülüyor, bir sarmal içerisine girilmiş ve ben, özellikle kur farkı giderlerini burada vurgulamak istiyorum. 2023'ten 2024'e devreden borç stoku, iç ve dış borç stoku 6,7 trilyon civarındaydı ve kur farkı gideri toplamı da iç ve dış borç kur farkı gideri 1 trilyon 722 milyar yani toplam borcun yüzde 25'ine tekabül ediyor. Önümüzdeki dönemlerde bir kur sıçramasında veyahut da vadesi gelen anapara ödemelerinde kur farkı giderleriyle ilgili sıkıntı yaşayabiliriz, yani Sayın Oluç da bahsetmişti "carry trade" uygulamalarıyla ilgili, buradan ani çıkışlarda önümüzdeki dönem içerisinde kur korumalı mevduat gibi bir sorunla karşılaşmama açısından önlem almamız mutlaka faydalı olacaktır.

Ben şimdi bütçenin "kaynaklar" kısmından ilerlemek istiyorum Sayın Bakanım.

Şimdi, gelirler kadar kaynakların etkin ve verimli kullanılması çok çok önemli, israftan kaçınılması önemli, tasarruf tedbirleri çok çok önemli. Bir de biz milletvekilleri olarak, Parlamento denetimi açısından Bakanlarımıza soru önergeleriyle soru soruyoruz ve ben Meclis Başkanlığına bir yazı yazmıştım soru önergelerinin ne kadarına cevap verilmiş diye; 18.350 soru sormuşuz -25 ekim itibarıyla olan rakamlar bunlar- bunun 5.229 adedine cevap verilmemiş; Hazine ve Maliye Bakanlığı açısından da 633 soru sormuş vekillerimiz, 116 adedi cevaplanmamış fakat siz de sıkıntı biraz şu, yani geç cevap verme var Sayın Bakanım, 351 cevap geç verilmiş, benim sorduğum sorulardan da geç cevap verilenler var. Örneğin, ben şöyle bir soru sormuşum size -birazdan detayına gireceğim- kamu bankalarıyla ilgili, üçüncü ayda sormuşum; sizin cevabi yazınız -Ziraat Bankasıyla ilgili bir soruydu- Ziraat Bankasının cevaplamaıyla ilgili sizin yazınız ve Ziraat Bankasından gelen cevap da müşteri sırrı ve bankacılık sırrı gibi bir cevap ve sizden gelen cevaplarda da genelde de link veriyorsunuz ve linklere de giremiyoruz, açılmıyor, o linklere biz de bakıyoruz ama doğrusunu sizlerden öğrenebiliriz diye düşünüyoruz.

Biz ne sormuştuk Sayın Bakanım burada; şunu sormuştuk: Bazı şaibelerle ilgili bilgi gelmişti... SPK lisanslı şirketler var biliyorsunuz, ekspertiz yapan değerlendirme şirketleri, bunların raporlarında kredi kullanılırken olduğundan daha yüksek değerlerle değer biçip kredi kullandırılmalarıyla ilgili şikâyetler gelmişti, bunun incelenmesini sormuştuk ve bir de bankadaki üst düzey yöneticilerin Bankalar Kanunu'na aykırı hareket etmesiyle ilgili sorularımız vardı. Örneğin, Fikretin Aksu, Ziraat Katılım Bankası Yönetim Kurulu Başkan Vekili, Ziraat Genel Müdürünün Danışmanı yani kendisi daha önce Ziraat Bankası'nda üst düzey bir görevde çalışmış ve emekli olmuş; bu şahıs, "NSA Enerji" diye bir firmayı kurup, on gün içerisinde Ziraat Bankasından 2 milyon dolara yakın bir kredi almış, çiftçiyle alakalı olmayan firmanın tamamen ortağı olduğu hâlde bu krediyi kullanmış, bir de üstüne üstlük Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından 7 milyon 322 bin liralık teşvik belgesi almış. Bu konunun araştırılmasını istemiştik, bize bildirilmesini istemiştik çünkü çiftçiler krediye ulaşamazken burada Bankalar Kanunu'na aykırı yapılan işlemlerle bu kurulan şirkete düşük faizli, sübvansiyonlu krediler verilmiş ve menfaat elde edilmiş ve kaynaklar, banka kaynağı haksız şekliyle kullanılmıştı; buna sağlıklı cevap alamadık.

Şimdi, yine bu bankada eş dost, akraba atamalarıyla ilgili şikâyetler vardı. Ben Mecliste bir basın açıklaması yaptım; arzu ederseniz, orada izlenirse size de takdim edebilirim, bütün ilişkileri orada açıkladım, izah ettim, sorular da sordum.

Yine, mesela, 11 Martta, ramazan ayında Ziraat mobil bankacılığı üzerinden saat 17.45 ile 22.30 arasında altın bankacılığı işlemiyle ilgili, piyasa koşullarının üstünde, kilogramda 210 bin TL'nin üzerinde bir maliyetle bankadan daha fazla kaynak çıkışına sebep teşkil edecek alım satımlar olmuştu ve bunu teknolojik hataya bağladılar, 900 bin civarında kişi vardı. Bu kamu zararının giderilip giderilmediğini sormuştum ve onunla ilgili de net cevaplar alamadım, alamıyorum ama bir taraftan hatalı uygulamalar devam ediyor.

Şimdi size bir tabela göstereceğim; şu iki resim arasında bir fark görebiliyor musunuz Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri?

İLHAN KESİCİ (İstanbul) - Biz de bakalım.

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet, bir fark görebiliyor musunuz? Çok dikkatli bakmanızı rica ediyorum; bu iki fotoğraf arasında 1 milyar liralık fark var. Nasıl 1 milyarlık fark var? Bakın, “-a”lara dikkatinizi çekiyorum.

İLHAN KESİCİ (İstanbul) - Cevdet Bey, biz de bakalım.

CEVDET AKAY (Karabük) - Lütfen, bakın, evet.

Bir tanesi bankanın eski amblemi, bir tanesi de yeni amblemi; bakın “a”lar değiştirilmiş ve bu 1 milyara mal olmuş. Nasıl mal olmuş, onu söyleyeyim size şimdi: Yaklaşık 200 bin TL'den 2 bin şubede tabela değişimi yapılıyor ve sadece bu değil tabii, dijital öğeler değişiyor, banka hesap cüzdanları değişiyor, tüm metaryaller değişiyor; kartvizitler, antetli kâğıtlar, aklımıza ne gelirse ve 954 milyonluk bir rakam, 1 milyara yakın bir rakam. Sadece bununla da kalınmıyor, tanesi 15 milyon TL masrafla şube tefrişatına giriliyor Sayın Bakanım, dört yılda bütün şubeler yenilenecek, 27 milyarlık bir rakam; yani bu, çok ciddi bir rakam. Bu işlemler hangi şirketler aracılığıyla yapılıyor, birileri zengin mi edilmek isteniyor? Bunu merak ediyorum, bunun araştırılmasını istiyorum. “Tasarruf tedbirleri garibana, sınırsız, milyar milyar harcamalar Ziraate mi?” diye düşünüyorum, bunun üstüne gidilmesi mutlaka gerekiyor.

Yine, “Central Oto” diye bir firma var, Ziraat GYO iş birliğiyle alınmış bir firma. -Buradaki ortaklık yapısına, çok detaya girmeyeceğim- ve orada şirketler arası o kadar transferler var ki bankadan gelen kaynakların kullanılmasıyla arabalar alınıp rant sağlayan kişiler var. Şimdi, bu Ziraat FİLO'da çok ciddi filolar var ve buradaki filoların -havuzda durduğu hâlde- bazı Bakanlara, Bakan Yardımcılarına, üst düzey yöneticilere tahsis edildiği söyleniyor; ben buradan bunu soru olarak soruyorum, bir ithamda da bulunmak istemiyorum. Siz de dâhil, Bakanlar arasında, Bakan Yardımcıları arasında böyle bir tahsis var mı Ziraat FİLO'da? Sizin aktifinizde değil, Bakanlığın aktifinde değil, Ziraat FİLO'da havuzda duruyor çünkü araç kapasitesi bir hayli yüksek, 10 bin civarında aracı var. Bir de bunların -bunların hepsi zaten ultra lüks araçlar- benzin ve mazot giderleri de yakıt tanıma sistemiyle ödeniyor; bunlar nereden ödeniyor? Bu konudaki duyularımızla ilgili de bir cevap sizden rica edeceğiz.

Ziraatın ve kamu bankalarının yaptığı kaynak israfları bununla da kalmıyor. Şimdi, 11-18 Kasım arasında 3 bin kişiyle ilgili olarak bir organizasyon yapıyor Ziraat Bankası. Sizin bir genelgeniz var tasarruf tedbirleriyle ilgili, şehir dışı organizasyonların mücbir sebep olmadığı müddetçe yasaklanması diye ama bu heyet buraya gidiyor, gitsinler, orada kalanlar kalabilir ama tasarruf tedbirlerinin uygulandığı bir ortamda bunun yapılmasını uygun bulmuyoruz ve diğer kamu bankaları da aynısını yapıyor ve işte, Vakıfbank yapmış, Halkbank Ziraattan sonra yapacak. Bunun maliyeti de çok ciddi bir rakam; 3 bankayı toplarsanız 500 milyon yani yarım milyarı bulan bir maliyet var. Sizin Tasarruf Tedbirleri Genelgenize niçin uyulmuyor Sayın Bakanım? Uyulması gerekir diye düşünüyorum. Siz izin verdiniz mi böyle bir şeye? Yani haberiniz olsa izin vermezsiniz diye düşünüyorum mutlaka. Özellikle bu uygulamalardan vazgeçilmesi gerekir.

Biz bu şikâyetlerimizi sürekli bildirdik, BDDK'yi göreve davet ettik. BDDK Başkanımız Sayın Kavcıoğlu bu konularla ilgili inceleme yaptı mı? Bilmiyorum çünkü bu üst düzey yöneticilerin hesaplarının arasında ve birinci derece akrabaları arasındaki hesap hareketlerinin mutlaka incelenmesi gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı) CEVDET AKAY (Karabük) - Bitiriyorum, ek süre rica edeceğim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen... Bir dakika veriyorum.

CEVDET AKAY (Karabük) - BDDK Başkanı Kavcıoğlu: “Gerekli inceleme talimatını verdim.” İkinci Başkan burada, kendisini de burada görmek isterdik.

Şimdi, yine bir duyum var, Orhan Candemir, kayınbiraderi, bankacılıkla ilgisi yok, Ziraat GYO'ya atanmış, bir yıl içerisinde de tekrar Ziraate müdür olarak atanmış. Bu kadar atanmayı bekleyen banka içinde liyakatli, kaliteli çalışanlar varken, atanamayan öğretmenler varken, işsiz gençlerimiz varken yine tavassutla atamalar maalesef devam ediyor.

Sayın Bakanım, ben, size bu konuları ihbar niteliğinde de şu anda bildiriyorum. Bu konuları lütfen detaylı bir şekilde irdeleyin, inceleyin ve müsebbiplerinden hesabı sorun.

En son Cumhurbaşkanımızın sözüyle bitirmek istiyorum: “Kamunun hakkını hoyratça kullananlardan, yandaşlarına sermaye edenlerden hesabını hukuk önünde sorarız.” diye cevap vermiş. Kamuya zarar veren kişilerden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEVDET AKAY (Karabük) - Selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen selamlayın.

CEVDET AKAY (Karabük) - Kamu zararı oluşturan kişilerden, müsebbiplerinden kanun önünde hesabı sorulsun, gerekli tazminler yapılınsın diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Akay.

Şimdi, söz talebi Sayın Veli Ağbaba'da.

Sayın Ağbaba, buyurun.

Süreniz on dakika.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Çok teşekkür ederim.

Öncelikle bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum Sayın Bakan ve değerli bürokratlar.

Değerli arkadaşlar, şimdi, kur korumalı mevduat sistemine bir bakalım. Kur korumanın maliyeti 1,3 trilyon. Kur korumalı mevduat ilk olarak 21 Aralık 2020'de tam da Sayın Orhan Yegin'in de bulunduğu bir ortamda, Plan ve Bütçe Komisyonunda müjdelere verildi ve herkes alkışladı bu kur korumalı mevduat sistemini hatta yüzyılın, AKP'nin buluşu olarak yansıdı. Dolar birden düştü 18'den 12'ye, Malatya'daki hemşehrilerim size güvenerek davul zurna çaldı, halay çekti ama maliyeti 1,3 trilyon; bunun anlamı ne? Parası olan faize yatırdı. Faizi kim ödedi? Fakir fakara ödedi, 1,3 trilyon fakirden alındı, zengine verildi. Âdeta ülke, Türkiye Cumhuriyeti tefeciye düştü.

Şimdi, bu kur korumalı mevduat sisteminin bedeli ne? Değerli arkadaşlar, bakın, çarpıcı bir rakam vermek istiyorum: 6 Şubat depreminden sonra tüm konutların maliyeti 1,1 trilyon olarak saptanmıştır. Bu, o paradan daha yüksek yani kur korumalı mevduat depremden, büyük depremden daha büyük ekonomiye zarar vermiş durumda.

Şimdi, tabii, Sayın Bakan geçtiğimiz günlerde Dünya Global Liderler Zirvesi'nde EYT'nin bütçe açığını önümüzdeki dönem artıracığını söylüyor. Hepinizin vicdanına sesleniyorum: Bu EYT mi artıracak bütçe açığını yoksa kur korumalı sistem mi? Maalesef Türkiye'de hukuk olmadığı için bu kur korumalı mevduat sistemini Türkiye'ye getiren hiç kimse cezalandırılmadı ve maalesef fakir fakara battı.

Şimdi, öyle bir şey oldu ki Sayın Bakan -sizi incitmek için de söylemiyorum- daha önce sizinle ilgili çeşitli sözler söyleniyordu, birden denize düşen size sarıldı yani Mehmet Şimşek'i buldular, getirdiler.

Şimdi, bir video müsaadenizle izleteceğim. Daha önce ne söylenmiş, bu videoyu sizlerle paylaşmak istiyorum.

(Hatibin elektronik cihazdan bir video izletmeye başlaması)

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Böyle bir usul var mı burada?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Arkadaşlar, itiraz etmeyin, reis konuşuyor!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Böyle bir usul var mı?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Reis konuşuyor!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Bundan sonra sizin liderlerinizin konuşmaları da buraya yansıtılır.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Düştüğün seviyeye bak, medet umduğun yere bak.

(Hatibin elektronik cihazdan bir video izletmeye devam etmesi)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Evet, yorumsuz "..."² yorumsuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şu düştüğün seviyeye bak ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın devam ediyorum, devam ediyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Medet umduğun yere bak.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Valla bana söylemeyin, reis laf söylediğimizi duyar, sizi perişan eder, reise itiraz etmeyin!

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir ülkenin değeri nedir? Bayrağıdır, pasaportudur; bir de nedir? Parasıdır. Bakın, bir para bir ülkenin değeridir. Maalesef, şu anda ülke zor durumda. Bulgarlar, Romanlar bile alışveriş yapmaya Türkiye'ye geliyor. Şu anda bir Bulgar Levası 19 TL.

Değerli arkadaşlar, şimdi, sizinle bir şey paylaşacağım: Bu 200 TL, 1 Ocak 2009'da piyasaya çıktığı zaman tam tamına 3 çeyrek altın ediyordu, tam tamına 3 çeyrek altın ediyordu. Şimdi, bu 3 çeyrek altın ne kadar yapıyor biliyor musunuz? 14.580 TL yapıyor yani 200 TL pul oldu.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 100 dolar kaç altın yapıyordu? 100 dolar kaç altın yapıyordu? Onu da söyle.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Altının ons fiyatını söyler misin? Altının ons fiyatı ne kadardı, şimdi ne kadar?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Geleceğim, geleceğim.

2009 yılında 3 çeyrekle 3 düğün geçinirken şimdi bu 200 TL'yi bir geline taksanız gelin bir şey demez utanır ama kaynanası sizi terlikle kovalar.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Türk parasına hakaret etme.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Niye kaynakaları kötü gösteriyorsun sen?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, arkadaşlar, bakın, 200 TL 131 dolar ediyordu, şu anda...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yahu, utanmıyorsunuz, bari dinleyin ya!

² Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Arkadaşlar, bir dakika, ben cevabını veririm; merak etmeyin, merak etmeyin.

200 TL 131 dolar ederken bugün 5,82 ediyor. Değerli arkadaşlar, benzinin litresi 3,15'ten 63,5'a çıkmış. Bugün benzin için 2,75 lira gerekiyor, bunda 14 lira gerekiyor.

Şimdi, ben Sayın Bakana sormak istiyorum: Değerli arkadaşlar, bu 200 lira o zaman değerliydi, bu paranın itibarını da siz düşürdünüz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - O paranın itibarını da biz artırmıştık.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Diyorum ki acaba yeni banknot basacak mısınız? Örneğin 500 lira 5 bin lira gibi banknot basacak mısınız ya da paradan sıfır atacak mısınız, bunu da merak ediyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Onu daha önce yaptık biliyorsunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, Sayın Bakan geldiği zaman bir şey söyledi, Sayın Bakan dedi ki: "Rasyonel ekonomiye geçiyoruz." Demek ki siz irrasyonel ekonomi uyguluyordunuz. Tabii, AK PARTİ'li değerli arkadaşlarımız bununla da övünüyor, Nebati'yle de övünüyorlardı, Sayın Şimşek'le de övünüyorlar; bir acayip siyasetiniz var.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Siz de yirmi yıldır aynı yerde duruyorsunuz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Seninkiyle kıyaslanamaz bile.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın arkadaşlar, ülke ne duruma geldi? Geçen hafta Osman Aşkın Bak'a dedim ki "Bastiğin yerde ot bitmiyor. 'Maşallah.' dediğin çocuk kırk gün yaşıyor." ama Sayın Şimşek için aynı şeyi söyleyemem. Niye? Sayın Bak bize olimpiyatlarda altın madalya kazandıramadı ama Sayın Mehmet Şimşek ekonomide birçok birincilik kazandırdı; hakkını yemeyelim. Örneğin, arkadaşlar, Avrupa ülkelerinde enflasyonda 1'inciyiz, faizde 1'inciyiz, gıda enflasyonunda 1'inciyiz yani 1'inciliğimiz çok burada. Dünyanın en yüksek faizini ödeyen ülkelerin başında geliyoruz, dünyanın en yüksek enflasyonuna sahibiz, gıda enflasyonuna sahibiz. Bir Robin Hood vardı ya, siz tersine Robin Hood'sunuz değerli arkadaşlar.

Bakın, hiç zorunuza gitmesin, örneklerimi çoğaltacağım şimdi. 2025 yılı bütçe hedefinde beklenen toplam ÖTV 2 trilyon 145 milyar 900 milyon liraymış. 2024 yılındaki hedefe nazaran yaklaşık yüzde 52 artış gösteriyor ama en çok artış nerede gösteriyor biliyor musunuz? Tütünde. Tütünde yüzde 81'lik ÖTV tahsilatı artışı hedeflenmekte. Bunun anlamı şu arkadaşlar: Bakın, şurada bir sigara paketi var, bunun 4 dalımı alan içeriyor, 16'sını devlet içeriyor. Burada bir bağımlılık var, kim bağımlı biliyor musunuz? Maalesef devlet bağımlı.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sigara sağlığa zararlı. Sen milleti teşvik mi ediyorsun şimdi?

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Sigara sağlığa zararlı.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, vatandaş bir paket alıyor, şu 4 tane sigarayı içeriyor, 16'sını devlet içeriyor. Maalesef bağımlı olmuş durumdasınız. Bu, alkolde de aynı, alkolde. Bir rakının 4 bardağını alan içeriyor, 3 bardağını vergiyi alanlar içeriyor. Alkolik yaptınız bu devleti.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Şişede durduğu gibi durmuyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, hiç zorunuza gitmesin. Bakın, ben bunları hep hazırlıklı konuşuyorum.

Siz bilirsiniz Nilgün Hanım, parayı kim buldu? Lidyalılar. Vergiyi kim buldu? Sümerler. Vergiden vergi almayı kim buldu? AK PARTİ'liler. Değil mi? Şimdi, arkadaşlar, birisi sabah musluğu açıyor, beş çeşit vergi ödüyor: KDV, çevre temizliği, atık su, katı atık toplama vesaire vesaire. Şimdi, bir kalemde getirdiğiniz vergi nedir biliyor musunuz değerli arkadaşlar? Bakın, dar gelirlinin yanan tüpündeki ÖTV, KDV'dir; üniversite okuyan öğrenci için otobüs biletindeki KDV'dir; bir çocuğun oyun oynamak için girdiği internetteki KDV ve özel iletişim vergisidir; sabah işe gelirken akaryakıt pompasından akan benzindeki ÖTV, KDV'dir; bir arkadaşla sinemaya gittiğinizde eğlence vergisidir; vatandaşın -biraz önce söyledim- sigarasından alınan vergidir vesaire vesaire.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir vergi daha var. Tesis kullanım ücreti 14 lira 94 kuruş iken bugün 21 lira 50 kuruş olacak; bu, çok önemli bir rakam. Bakın, bir yılda yaklaşık 15-16 milyar hedefleniyor. Bu 15-16 milyar da neye geliyor? 10 bin tane yeni araç, 800 bin tane yeni telefon satın alınabiliyor, 1.500 tane okul inşa edilebiliyor vesaire.

Değerli arkadaşlar, 16 Temmuzda Sayın Bakan yeni vergi paketi açıklanırken "Çok kazananın çok, az kazananın az vergi alınması ilkesiyle hazırlıyoruz." dediniz ama "Dar gelirli vatandaşa yönelik hükümler içermiyor." demiştiniz. Ama bakıldığı zaman, değerli arkadaşlar, vergide adalet olmadığını görüyorsunuz.

Bakın, yata binen, kata binen insanlar ile asgari ücret alan hatta hiç almayan insanlar aynı vergileri ödüyor. Türkiye'de kimi rakamlara göre yüzde 70, kimi rakamlara göre yüzde 65 oranında dolaylı vergi var.

Değerli arkadaşlar, bu dolaylı vergi maalesef fakir fukaranın belini büküyor. Buradaki çalışan da suya aynı vergiyi ödüyor, milletvekili de aynı vergiyi ödüyor ya da bir fabrikası olan da ekmeğe aynı vergiyi ödüyor, ekmeğe muhtaç, askıda ekme alan insan da aynı vergiyi ödüyor. Türkiye'nin en büyük problemlerinden biri bu vergide adaletsizlik. Bunu da sıkça herkes gündeme getiriyor, maalesef duyan yok.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dolaylı verginin payı 9,1; sen dinlemiyorsun Bakamı.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, git işine bak Allah aşkına, bizimle dalga geçme.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yüzde 65'i dolaylı vergi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, değerli arkadaşlar, burada bir tablo var: Sayın Bakan ilk geldiği zaman "Kamuda tasarruf yapacağız." dedi, sağ olsun, Sayın Şimşek'i duyan Sayın Bakanlar illere ziyarete gidiyorlar, bürokratlar, Bakan Yardımcıları minibüse biniyorlar, Allah razı olsun, minibüse biniyorlar ama...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Onu söyledin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Söyledim, bir daha söyleyeyim, Bakan da duysun.

Ne oluyor? O minibüse binen arkadaşlar illere özel uçakla gidiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, bir dakika ek süre veriyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Meclis Başkanı Anıtkabir ziyaretine otobüsle gidiyor, arkasında koruma araçları, makam araçları da beraberinde gidiyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sizinkiler de gidiyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sizinkiler de Avrupa'ya tatile uçakla gidiyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, değerli arkadaşlar, "Kamuya yeni araç yok." diyordunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ekrem İmamoğlu neyle gidiyor?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Maalesef, değerli arkadaşlar, tabloya baktığımız zaman maalesef Maliye Bakanlığı yeni araçlar alıyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ekrem İmamoğlu Paris'e nasıl gitti, onu söylesene!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, ülkeyi biz yönetmiyoruz, ülkeyi siz yönetiyorsunuz. İsraf, şatafat ahlakımız olmuş durumda.

(AK PARTİ sıralarından laf atmalar, gürültüler)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, düşünün ki bir Cumhurbaşkanı Amerika'ya gidiyor, Amerika'ya giderken özel bir kargo uçağıyla Mercedes'ini götürüyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Paris'e neyle gittiniz?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, Allah'tan korkun! Allah'tan korkun! Kıbrıs'a gidiyorsunuz, 8 uçak, efendime söyleyeyim, Kırgızistan'a gidiyorsunuz, bilmem kaç uçak.

Şimdi, bakın, bir şey daha göstereceğim arkadaşlar, bir şey daha göstereceğim. Bir de...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, hemen toparlıyorum, bir teşekkür edip bitiriyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sen toparlayamazsın Veli Ağbaba, çok dağıttın.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, bir şey gösteremeyiz. Şöyle: Biraz önce arkadaşlarınız -sizin talimatınızdır- bir video yüklemiş. Burada slayt ve sunumunuza ek materyaller için imkân var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, burada herkes video gösterdi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Hiçbir Bakanımız, hiçbir şeyimiz görsel, bir şey bugüne kadar kullanmadı.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, gösterdiğim yabancı biri değil ki size, her hafta grup toplantısında konuşan birisi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Olmaz yani böyle bir usul yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Size bir şey daha göstereceğim, ondan sonra sözümü bitiyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Hayır, hayır, ona müsaade edemeyiz çünkü böyle bir usul yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Peki.

Yani böyle bir usul var da... Arkadaşlar, bu olmaz...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Gerçekten bugüne kadar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Benim görüşlerimi yansıtan bir şey. Yani siz göstermeyin ama böyle bir şey olmaz Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Siz ifade edebilirsiniz görüşlerinizi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ama bir milletvekilinin ifade hakkı olmaz mı Sayın Başkanım?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - İfade edebilirsiniz. Biraz önce...

(Hatibin elektronik cihazdan bir video izletmeye başlaması)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Göstereceğim bu.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, onu kapatın lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Niye kapatıyorsunuz arkadaşlar?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Kapatın lütfen, yanlış yapıyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) - Cumhurbaşkanı görmek istemiyor musunuz arkadaşlar?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hayır, bunda ne var?

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Cumhurbaşkanı görmek istemiyor musunuz?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Şimdi, Veli Bey, bunun önünü açarsak CHP'nin İstanbul Büyükşehir Belediyesinin konvoylarını da görürsünüz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Siz de onu gösterin.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Cumhurbaşkanının ekranlara yansımaları yasaklayan AKP'liler, Sayın Cumhurbaşkanı duymasın sizi!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Bir başkasının başka şeyini de... Burası, bunun yapılacağı yer değil.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hayır, olmaz öyle şey!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Hayır, şöyle: Bugüne kadar...

CAVİT ARI (Antalya) - Cumhurbaşkanını görmekten rahatsız mı oldunuz şimdi?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, biz burada keyfimize göre bir işlem yapmıyoruz, bir usul var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, biz de keyfimize göre bir işlem yapmıyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Bir usul var ve burada destekleyici materyalleri yüklemeniz mümkün. Biraz önce Sayın Erhan Usta da bazı bakanlarımızın, Cumhurbaşkanımızın konuşmasını verdi, yazıyla verdi veya kendi ifade etti. Lütfen siz de şunu söyledi diye ifade edin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkanım, mikrofonu açarsanız hemen toparlayıp bitiriyorum.

Şimdi, bu karşılamanın maliyeti ülkeye 62 milyon dolar, 62 milyon dolar yani 62 milyon dolar.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Nerede, hani nerede, gösterebilirsin?

CAVİT ARI (Antalya) - Ya, Cumhurbaşkanını görmekten siz rahatsız mı oluyorsunuz?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, Değerli Başkanım, böyle...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika arkadaşlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Orhan Bey, Sayın Başkanım, şimdi, bir milletvekilinin...

CAVİT ARI (Antalya) - Genel Başkanımızı gösteriyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ahlaka aykırı bir şey göstermiyor.

Bir milletvekilinin ifade özgürlüğünü kusura bakmayın... Olamaz böyle bir şey Sayın Başkan, biz bunu kabul etmiyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, bunu bir başka arkadaş da yapsa biz kabul edemeyiz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Burası grup toplantı salonu değil.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, burada edebe aykırı bir şey yok, ahlaka aykırı bir şey yok.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Gösterdiğim videolar kamuoyunda yayılmış videolar.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, o zaman sorun yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ve sizin videolarınız, benim videom değil ki!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sorun yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, dolayısıyla, böyle bir şeyi kabul edemeyiz. Ben şimdi konuşmamı tamamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Şöyle...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Böyle bir şeyi kabul edemeyiz Sayın Başkan, böyle bir şey olamaz!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ben izah edeyim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bunu asla kabul etmeyiz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Veli Bey, müsaade ederseniz...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Vallahi bunu asla kabul etmeyiz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Veli Bey, Bunu asla kabul etmeyiz.

Veli Bey, ben izah edeyim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Vallahi bunu asla kabul etmeyiz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Veli Bey, bir dakika müsaade edin, konuşayım, ondan sonra da tekrar bir dakikayla bitirelim çünkü sözcülerimize bunu müsamaha olarak tanıdık.

Sayın Ağbaba, diğer bütün vekillerim, iktidar, muhalefet burada böyle bir usul yok. Burası grup salonu değil, Plan ve Bütçe Komisyonu. Grubunuzda açarsınız, yayınlarsınız. "Zaten videolar var." diyorsunuz, atıfta bulunursunuz. Bunu merak eden açar, bakar. Siz bunları burada sözlü olarak ifade edebilirsiniz. Tekrar...

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Başkanım, biz izleyelim, siz izlemek istemiyorsanız. Ara verin, beraber izleyelim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Veli Ağbaba, sen gelmeden Komisyon hiç böyle değildi. Ben sana söyleyeyim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Vekilim, buyurun, bir dakika ek süre verdim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, şimdi, siz gelmeden önce ülke böyle değildi. Ben neyse Komisyonda böyleyim. Siz gelmeden önce ülke böyle değildi. Millet aç, aç! Millet aç! Millet perişan!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - CHP'yi de biliyoruz, seni de biliyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Konuşuyorsun hâlâ, oradan bana laf atıyorsun. Millet aç, millet perişan. Ne yapacağım, bunları gündeme getirmeyecek miyim? Senin istediğin gibi mi konuşacağım ben? Millet durumu perişan. Bunu Sayın Mehmet Şimşek de söylüyor. İşsizliğe

bak, memlekette gençlerin üçte 1'i işsiz, 6 milyon 300 bin genç işsiz var.

Bakın, değerli arkadaşlar, derin bir çocuk yoksulluğu var. 0-3 yaş arası 2 milyon çocuk derin yoksulluk çekiyor. Bunları ben ifade etmeyecek miyim? Bunları ifade etmeyecek miyim. Ama şatafatınızı gündeme getirince rahatsız oluyorsunuz. Siz günlerdir neler söylüyorsunuz?

Sayın Başkan, tekrar son söz olarak bu uygulamanız doğru değil. Bunu arkadaşlarla konuşacağız.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Tabii ki parti sözcülerimiz, Sayın Başkan da geldiğinde tekrar değerlendiririz ama yanlış bir uygulama oldu. Bütün arkadaşlar burada, yıllardır Plan ve Bütçede -daha geçmiş dönemlerden olanlar da var- böyle bir usul hiçbir zaman kullanılmamış. Tekrar bunu hatırlatmak isterim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kendi Genel Başkanınızı görmekten rahatsız mı oluyorsunuz? Genel Başkanınız Cumhurbaşkanınız ya.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Öbür salondayken yani 27'nci Dönemde kullandım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Süreyya Sadi Bilgiç zamanında bunu bile yapamazdınız.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Tahsin Ocaklı, buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ederim, Sayın Başkan.

Sayın Bakanımızı ve değerli bürokratları saygıyla selamlıyorum. Komisyon üyesi milletvekillerimize de ayrıca saygılar sunuyorum.

Sayın Bakanım, tabii, biraz keyfiniz kaçtı, haklısınız. Hem yorgunluk var hem Sayın Cumhurbaşkanının ekrana düşen ifadelerinden dolayı haklısınız, canınız sıkın ama inanın, sizden fazla bizim vatandaşımızın canı sıkın, en çok da ekonomi politikalarından dolayı. Ama önce şu cümleleri bir kuralım: Birincisi, bugün Türkiye'de üzücü bir deprem yaşadık, bir tanesi Malatya Doğanşehir'de oldu, 4,9 büyüklüğünde; Rize'de iki tane deprem meydana geldi. Buna özellikle dikkat çekip seçim bölgem olduğu için Meclisi bu arada uyarmak istiyorum, sizleri de uyarmak istiyorum, bütçe yanı sıra sizi ilgilendirir çünkü. Rize'nin Çamlıhemşin ilçesinde 4,8 büyüklüğünde -bu Kandilli'nin verisi, bir de AFAD'ın verisi var- Hemşin'de de ayrıca 4,7 büyüklüğünde aynı saatlerde iki tane deprem meydana geldi. Çevre illerden de hissedilen bu deprem insanları kaygıyla sokağa döktü. Bunları niye anlatıyorum? Çok şükür can kaybımız yok, aldığımız verilere göre, birkaç basit yıkım var.

Ama bunları niye anlatıyorum? Şunun için anlatıyorum: Türkiye'de bir deprem gerçeği var ve onca yaşadığımız acılar, onca yüklediğimiz mali tablolar, bunlarla ilgili henüz daha yeterli tedbiri almamış olmamız açısından bizlere bir uyarıdır. Bakınız, Rize dördüncü derece deprem bölgesiydi yani deprem olmayacak bir yer idi ama Karadeniz'de aktif diri faylar var ve Ayder, Çamlıhemşin bölgesinde ve Hemşin bölgesinde sıcak su kaynaklarının patlamasıyla oluşan bu deprem önümüzde sizin ruhsatlandırdığınız maden sahalarında büyük facialar yaratabilir. Demek ki bunun için önce bu ruhsatlandırılmış maden sahalarını -yani bu illerin yüzde 70'ine vermişsiniz bunu- bir kere bunları durdurmanız gerekiyor ve daha önemlisi, buradan uyarıyorum, bakın, bu depremler -ben iyi bir mühendisim, yer bilimleri açısından da ciddi fikrim var- zaten yumuşamış olan toprağın tutunma gücünü azaltacak ve yeni heyelanlar meydana gelebilecektir. Bu yüzden, bu alanların zemin etütlerinin yapılması, insanların mal ve can kaybının oluşmaması için şimdiden Meclisimiz aracılığıyla bu uyarımı yapmış olayım.

Sayın Bakanım, gelelim sizinle ilgili verilere. TÜİK'e göre 2024'te TÜFE enflasyon oranı yüzde 48,58 -hepimiz biliyoruz- ENAG'a göre ise bu yüzde 89,77 olarak belirlenmiş. Oysa bugünün verilerine göre açlık sınırı -bugünün verisi bu- 29 bin TL olmuş ve yoksulluk sınırı da 78.600 TL olmuş ama sizin ve ekonomi kurmaylarınızın asgari ücretlilere, ücretli geçinenlere vermeyi düşündüğünüz miktar yüzde 20-25'te sınırlı olunca bu milleti yoksulluğa mahkûm ettiğiniz bir daha ortaya çıktı.

Bu yeni sistemdeki 4'üncü Ekonomi Bakanısınız siz. Sayın Bakan, göreve geldiğinizde şu cümleleri kullandınız: "Türkiye'nin rasyonel politikalara dönmekten başka çaresi kalmadı." dediniz. Ülkenin akıl dışı ekonomi politikaları nedeniyle krize girdiğinden bahsettiniz aslında. Ben de sizin bu ifadelerinizden bir gün sonra Karadeniz'deydim, beni Niyazi dayı yakaladı Sayın Bakan, dedi ki: "Ya, yeğen, ha bu rasyonel ne demektir, bana bir anlat." Dedim ki: Dayı, bu rasyonel, akılcı demektir yani ekonomide akıllı politikalar uygulamaktır. "Aferin yeğen, yapsın o zaman." dedi. O Niyazi dayı bu sözlerinizi bana geçen hafta tekrar hatırlattı, size selam söyledi, dedi ki: "Ne oldu yeğen ekonomi politikaları? Açız, bezdik, darlandık." Ben de ona dedim ki az kaldı, sabret, biz onları göndereceğiz, seni mutlu edeceğiz Niyazi dayı. Öyle görünüyor ki sizin ekonomi politikalarınızla vatandaşın mutlu olma şansı yok.

Şimdi, demin en güzel Cevdet Vekilim ifade etti, hakikaten de Ziraat Bankasının "a" harfinin değişimiyle 1 milyar TL'lik vatandaşa bir yük verilmiş olması hâlden dolayı bir düşündüm de ya bu a'dan z'ye gitseydi ne yapacaktık arkadaş? Neyse ki a'da bitti şimdilik.

Sayın Bakan, göreve geldikten sonra Eylül 2023'te, 2024 ve 2026 yıllarını kapsayan orta vadeli programı, Ekim 2023'te On İkinci Kalkınma Planı'nı, Mayıs 2024'te de kamuda tasarruf tedbirleri paketini açıkladınız. Eylül 2024'te yeni bir orta vadeli plan açıkladınız, öncekini revize ettiniz. Büyüme hedefini, enflasyon hedefini, işsizliği ve cari açık beklentilerinizi değiştirdiniz. Hiçbir öngörünüz tutmadı. Yeni OVP'deki hedeflerinizden de ne yazık ki uzaksınız.

Bugünkü sunumunuzda sadece "Beklentimiz vardır." diyerek ifadelerinizin eskisi gibi olduğunu gördük. Enflasyonla mücadeleyi ne yazık ki kâğıt üzerinde yapıyorsunuz. TÜİK'in rakamları eğip bükmesiyle hedeflerinizi tutturamıyorsunuz, enflasyonla mücadeledeki başarısızlığınızı EYT'ye ve dolaylı olarak da muhalefete yükleyerek sorumluluğu üzerinizden atmaya çalışıyorsunuz.

Yeni OVP'yi 5 Eylül 2024'te birlikte açıkladığımız Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz dezenflasyon sürecinin etkili olmaya başladığını söyledi. Dezenflasyon ekonomide daralmaya yol açar. Oysa yeni OVP'de iddialı büyüme hedeflerinden

vazgeçmiyorsunuz. Enflasyonu düşürürken büyümenin de devam edeceğini ifade ediyorsunuz. Çelişkiniz şu: Enflasyonla mücadeleyi verimi, üretimi artırarak yapmıyorsunuz yani üretimde eksiklik var. Alım gücünü azaltarak, talebi azaltarak enflasyonla mücadeleyi yapıyorsunuz. Bu şekilde bu yürümez. Bu akıl dışı yöntemin faturasını da ne yazık ki dar gelirli karılıyor.

“Asgari ücreti artırmak enflasyonla mücadeleye zarar verir.” diyorsunuz “EYT’yle bütçe açık verdi.” diyorsunuz. “Allah’tan korkmaz, kuldan utanmaz.” diye bir söz vardır bu durumlar için söylenen, yazık! Açlık sınırının yarısı kadar maaş ödediğiniz emeklilerin o parayı alması da mı zorunuza gidiyor? Emekliliği tamamen kaldırmak mı istiyorsunuz? İşçilere ücret ödenmesin, karın tokluğuna çalışanlar mı istiyorsunuz? Öte yandan, 5’li çete dediğimiz şirketlere yapılan astronomik garanti ödemelerinden hiç söz etmiyorsunuz; o haksız, kirli ticarete hiç dokunmuyorsunuz. O şirketlerin vergilerini silmekten, yeni teşvikler ve istisnalar getirmekten de geri durmuyorsunuz. Tek bildiğiniz, garibanların üzerine yeni vergiler salmak, hayatı zar zor geçinen, hatta geçinemeyen insanlar için daha zorlaştırmak. Verginin vergisini alıyorsunuz, kredi kartı limitinden bile vergi almaya kalktınız. Kamuda tasarruf paketi açıkladınız ama buna kendiniz bile riayet etmiyorsunuz. Alacaklarınıza şahin, borcunuza güvercin pozisyonundasınız. “Asgari ücrete, emekli maaşlarına hedef enflasyon oranında artış yapalım ama devletin alacaklarına geçmiş dönem enflasyonuna göre artış yapıp tahsil edelim.” diyorsunuz. İşçiye, emekliye, emekçiye uydurduğunuz bir hedef enflasyon rakamıyla artış önermek vatandaşı enflasyona ezdirmekten ibarettir. Bu bütçenin halkımıza hiçbir yararı yoktur; yine, esnafı, tarımı, köylüyü, çiftçiyi, öğrenciyi, öğretmeni düşünen bir yanı yoktur. Bu yüzden bu bütçenizi kabul etmiyoruz. Daha müreffeh bir Türkiye için de biz üzerimize düşeni yapacağız. Seçim yoluyla sizi gönderip... Hiç merak etmeyin, yakın tarihte yapacağımız bir seçimle Türkiye’yi rahata erdireceğiz diyorum.

Bütçenin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ocaklı, teşekkür ederim.

Sayın Mustafa Kalaycı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizde fiyat istikrarını ve finansal istikrarı sağlamak üzere 2023 yılı Mayıs ayında sıkı para politikasına geçilmiştir. Hazırlanan ekonomi programı kararlı bir şekilde uygulanmakta, makro finansal göstergeler belirgin bir şekilde iyileşmektedir. Sayın Bakanım, rakamlarını siz verdiniz, ben tekrarlamayacağım; program döneminde ülkemizin risk priminde azalış, kredi notunda artış, görünümünde pozitif dönüş, gri listeden çıkış, dış kaynak girişlerinde artış, cari açığa düşüş, Merkez Bankası rezervlerinde rekor düzeye yükseliş, istihdamda artış yönünde takdir edilmesi gereken olumlu gelişmeler sağlanmıştır. En temel sorunumuz olan enflasyon 2023 yılında yüzde 64,77 oranında gerçekleşmiş, mayıs ayında yüzde 75,45 seviyesine kadar çıkmış, ardından düşüşe geçerek ekim ayı itibarıyla yüzde 48,58 seviyesine gerilemiştir. Dezenflasyon süreci biraz yavaşlamakla birlikte devam etmektedir. Fiyat istikrarıyla birlikte kalıcı refahın sağlanacağına, başta emekliler, çalışanlar, esnaf ve çiftçimiz olmak üzere toplumun, her kesimin hak ettiği payı alacağına inanıyoruz.

2023 yılında yüzde 5,1 büyümeyle OECD ülkeleri arasında en hızlı büyüyen Türkiye ekonomisi, 2024 yılı ilk çeyreğinde yüzde 5,7; ikinci çeyreğinde ise yüzde 2,5 büyümüş, böylece yılın ilk yarısında yüzde 3,8 oranında ılımlı büyüme kaydetmiştir. Sanayi sektörü 2024 yılı ilk çeyrekte yüzde 4,2 oranında büyürken ikinci çeyrekte yüzde 1,8 oranında daralmıştır. Sanayide yaşanan daralma dış talep koşullarındaki bozulma ve sıkı para politikasının üretim üzerindeki etkilerini göstermektedir. Sanayi üretimine dair veriler sektörün 2024 yılı üçüncü çeyreğinde de daralacağına işaret etmektedir. Nisan ayından itibaren düşüş eğilimi gösteren İmalat Sanayisi Satınalma Yöneticileri Endeksi ekim ayında yine eşik değerinin altında kalmakla birlikte 45,8’e yükselmiştir. Yine, ekim ayında mevsimsellikten arındırılmış Reel Kesim Güven Endeksi bir önceki aya göre 3 puan artarak 102,2 olmuş, böylelikle dört ay sonra 100’ün üzerine çıkılarak iyimser görünüm tarafına geçilmiştir. Üretim hacmindeki azalış bildirenler lehine olan seyrin de artış bildirenler lehine olduğu gözlenmektedir. Bu durum sanayi sektörünün toparlanacağına yönelik umut vermektedir. Bu süreçte sanayicilerin üretimini sürdürebilmesi ve artırabilmesi için özellikle KOBİ kredi koşullarının iyileştirilmesi, finansmana erişim için düşük faizli ve uzun vadeli kredi ile verimlilik artırıcı yeni teşviklerin devreye girmesi, ihracatı destekleyici politikalara daha fazla öncelik verilmesi gerekli görülmektedir. Bugün açıklanan bütçe gerçekleştirmelerine göre, bütçe açığı 2024 yılı Ocak-Ekim döneminde 1 trilyon 260 milyar lira olmuştur. 2024 yılı bütçesinde öngörülen 2 trilyon 652 milyar liraya göre bütçe açığının daha düşük düzeyde gerçekleşeceği ve önemli bir performans sergilendiği görülmektedir. 2024 yılı Ocak-Ekim döneminde faiz dışı bütçe giderleri yüzde 77,3 oranında artarken vergi gelirlerindeki artış yüzde 70,4 düzeyindedir. Maliye ve gelirler politikaları para politikasını destekleyici şekilde uygulanmaya devam edilmelidir. Maliye politikasının öncelikle gelir ve gider kalitesini artırarak üretimin desteklenmesine ve bütçe esnekliğinin sağlanmasına odaklanması bütçe dengesini bozmadan hem gelir hem harcama tarafında etkinliği artırıcı çalışmaların yürütülmesi büyük önem arz etmektedir. Gelir tarafında ekonomideki kaynakların üretken alanlara tahsisini sağlamaya, üretim üzerindeki yükleri azaltmaya ve gelir dağılımını daha adil hâle getirmeye yönelik çalışmalar sürdürülmelidir. Vergilemede etkinliği ve adaleti artırmaya, kayıt dışılığı azaltmaya yönelik sürdürülen faaliyetlere daha kararlı ve etkili bir şekilde devam edilmelidir. Ülkemizde muafiyet, istisna ve indirimler yoluyla çeşitli teşvikler verilmektedir. Teşvik, destek ve sosyal yardım uygulamalarının etkinliği ölçülmeli, etkin olmayanlar kaldırılmalıdır. Gelir ve harcama politikaları, yeşil ve dijital dönüşümü desteklemek amacıyla gerekli kaynakların dağıtımını sağlayacak şekilde uygulamaya konulmalıdır. Harcama programlarının uygulama süreçlerinde etkinlik artırılmalı ve harcamalar kontrol altında tutulmalıdır. Kamu ihale mevzuatı güncellenmeli, harcamalarda tasarruf sağlamak üzere kamu ihale ve sözleşme süreçleri iyileştirilerek rekabet artırılmalıdır. Taahhüt Kanunu taahhüt yönetiminde etkinlik ve verimliliği gözeterek şekilde güncellenmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; toplam vergi gelirlerinin millî gelir içindeki payı ülkemizde yüzde 20,8; OECD ortalaması ise yüzde 34 düzeyindedir. Gelir ve kazanç üzerinden alınan vergilerin millî gelir içindeki payı ise ülkemizde yüzde 5,8 olup, OECD ortalaması olan yüzde 12,3’ün yarısından bile düşük düzeydedir. Ülkemizde gelir ve kazançlardan alınan vergilerin payının düşük olmasının

vergilendirilmeyen kazançların kayıt dışılığın yaygınlığından kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Vergi mevzuatımız karmaşık ve sürekli değişen bir yapıya sahiptir. Vergi kanunları, verginin konusu, matrah ve vergi çeşitleri itibarıyla tümüyle gözden geçirilerek uygulamada basitlik ve etkinlik sağlanmalıdır. Vergiye uyumu kolaylaştıran, öngörülebilirliği artıran, yatırım ve üretimi destekleyen herkesin mali gücüne göre vergi ödediği adaletli bir vergi sistemi mutlaka oluşturulmalıdır.

Kayıt dışılık önemli bir sorundur, kayıt dışı ekonomiye karşı verdiğiniz kararlı mücadelenizi destekliyoruz. Kayıt dışılıkla mücadele, vergi güvenliğine, vergi uyumunun artırılmasına, vergi adaletinin sağlanmasına ve dolaysız vergilerin payının artırılmasına katkı sağlamak amacıyla bu yıl temmuz ayında çıkarılan kanunla vergi kanunlarında değişiklikler yapılmıştır. Bu doğrultuda, vergilendirilmeyen gelirlerden vergi alınmasına, özellikle de beyana tabi geliri ile harcamaları arasında uyumsuzluk olan mükelleflerden özel gider bildirimini istenmesine yönelik düzenlemeler de yapılmalıdır. Gayrimenkul sektöründe tüm kamusal işlemlerde rayiç bedeller yerine gerçek değerlerin kullanılmasını sağlamak suretiyle vergi adaleti sağlanmalı, kayıt dışılık önlenmeli ve vergi gelirleri artırılmalıdır, imar ve emlak rantı mutlaka vergilendirilmelidir. Vergi Denetim Kurulu Başkanlığınca incelenen mükellef sayısının toplam mükellef içerisindeki oranı yüzde 1,66'dır, risk analiz sistemleri olumlu sonuçlarını vermektedir. Vergi kayıp ve kaçığına sebebiyet vererek haksız kazanç sağlayan ve haksız rekabete sebebiyet verenleri yoğun kıskaca altına alan güçlü, yaygın ve yoğun denetimler, özellikle de en fazla kayıp kaçığın yaşandığı sektörlerle yönelik yapılan denetimler kararlılıkla ve tavizsiz sürdürülmelidir.

Denetim elemanlarının harcırahı yetersiz olup özellikle konaklamada zor durumlara düşülmekte, büyük sıkıntılar yaşanmaktadır, bu durum meslek saygınlığını da olumsuz etkilemektedir. Denetim elemanlarına ödenen gündelik ve konaklama ücretleri günün koşullarına uygun hâle getirilmeli, Harcırah Kanunu'nun 33'üncü maddesi (b) bendinde zikredilen gündelik miktarı katları 2 misline çıkarılmalıdır. Müfettiş, denetçi, uzman gibi kariyer meslek mensuplarının özlük haklarında iyileştirme ihtiyacı bulunmakta olup tazminat göstergeleri mutlaka artırılmalıdır. Kayıt dışılıkla mücadele ve vergi bilincinin yerleştirilmesi için mali müşavirlik mesleği çok önemli bir işleve sahiptir. Mali müşavirlerin aynı verilere dayalı olarak yapılan tekrarlı beyan ve bildirim yükleri hafifletilmeli, beyan ve bildirimler sadeleştirilmeli, mali müşavirlerin tahsilat sorununa çözüm getirilmeli, KDV indirimi mali müşavirlik hizmetleri için de yapılmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin AB tanımlı genel yönetim borçluluk oranı 2024 yılı ikinci çeyrekte yüzde 26,1'e kadar gerilemiştir. Bu oran, AB üyesi ülkelerde ortalama yüzde 86'dır. Uluslararası Finans Enstitüsü raporlarına göre, Türkiye, kamu borçluluğu, reel sektör borçluluğu ve hane halkı borçluluğunda en az borçlu ülkeler arasındadır. Bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği oranı yüzde 18,2 düzeyinde olup sağlam bir bünyeye sahiptir. Bankacılık sektörünün taktipteki alacaklar oranı eylül ayı itibarıyla bir önceki yılın aynı ayına göre 0,18 puan artışla yüzde 1,71 düzeyindedir. Bu oran aynı ay itibarıyla 2020 yılında yüzde 4,06; 2021 yılında yüzde 3,54; 2022 yılında yüzde 2,78'dir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Bakanım, bankaların kredi kartıyla yapılan harcamalar için aldığı yüksek komisyon oranları esnafımızı bezdirmiştir. Bununla birlikte, işletme ücreti, POS ücreti derken esnaf mağdur olmakta, bazı ürünlerde zarar etmektedir. Esnafın ödediği kredi kartı komisyon oranları düşürülmeli, bankaların uygulamaları sıkı bir şekilde denetlenmelidir.

Sayın Bakanım, turizmcilerin bir talebi var, onu da aktarmak istiyorum. Turizmciler ihracatçılara sağlanan 5 puanlık kurumlar vergisi oranındaki indirimden yararlanmayı istemektedir. Cari açığın azalmasını ve döviz gelirlerinin artmasını sağlayan turizmcilerin rekabet gücünü artırmak açısından bu indirimden yararlanmaları uygundur.

Son olarak, bu yeni nesil ödeme kaydedici cihaz kullanımı zorunluluğunu 10 Ocağa ertelemeniz isabetli oldu çünkü altyapısı tümüyle hazır olmadığına dönük bize bilgiler geliyordu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Bu, hem işletmeleri hem de müşterilerini sıkıntıya sokabilecekti, o nedenle isabetli olur; teşekkür ediyoruz.

Bakanlık ve kurumlarımızın bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kalaycı, teşekkür ederim.

Sayın Mustafa Erdem, buyurun.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli katılımcılar; hepinizi ben de saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Öncelikle, Bakanlığımızın bütçesinin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

2025 bütçesinin son beş yıla nazaran en önemli farkı IMF destekli orta vadeli program denetiminde oluştuğunu görüyoruz. 2024 yılı Orta Vadeli Programı'na göre, harcamalar yüzde 31,4 artarken gelirler yüzde 41,2 ve vergi gelirleri ise yüzde 46,5 artış olarak öngörülmüştür. Bu iki rakam bile 2025 yılı bütçesinin IMF bakışı ve beklentileriyle hazırlandığının en önemli kanıtlarıdır. Personel giderlerinde öngörülen yüzde 28,9 oranındaki artış tüm sabit gelirlielerin ücretlerinde reel artış olmayacağını ve ekonomik kriz kaynaklı tüm sıkıntıların yine dar gelirliyle yansıtılacağını göstermektedir. Maalesef, krizin faturası yine emekçilere ve ezilenlere ödetilmeye çalışılmaktadır.

Değerli arkadaşlar, burada günlerdir tartışıyoruz, asgari ücret ülkede ortalama ücret hâline geldi. Zaten asgari ücretle çalışanların ücretli çalışanlara oranı da yüzde 50 seviyelerinde. Buradan tekrar söylüyorum: Sayın Bakanım, asgari ücret en az 30 bin lira olmalı.

Emekli 12.500 lirayla geçinmeye çalışıyor ama siz hâlâ gerçekleşen değil, hedeflenen 17,5 enflasyon üzerinden çalışana zam yapmak istiyorsunuz. Gerçekleşen enflasyon tahmininiz tutmuyor, güncelleyip duruyorsunuz. TÜİK'e göre yıllık resmî enflasyon yüzde 48,5 oldu.

Bu arada, şunu da söylemek istiyorum TÜİK yetkilisine: Hadi, önümüzdeki yıl sizin bütçenize 17,5 üzerinden pay ayrılmasın da kendi ölçtüğünüz yüzde 48,5 üzerinden ayrılınsın. Niye sizin 2025 bütçeniz yüzde 67,8 artmış? Neye göre artmış? Buradan TÜİK yetkilisine tekrar sesleniyorum: Talimata göre enflasyon belirleme işini bırakın, vatandaşın emeğini çalmaktan vazgeçin.

Değerli milletvekilleri, vatandaş yoksulluk, işsizlik ve ekonomik belirsizlik nedeniyle temel ihtiyaçlarını karşılamakta ve yaşamını sürdürmekte güçlük çekiyor. Bireysel kredi ve kredi kartı borçları 3 trilyon 597 milyar lirayı bulmuş, kredi kartı borçlu sayısı 40 milyonu geçmiş. Bu bütçede iş arayan insanlar yok. Vatandaş bir taraftan hayatta kalmaya çalışırken diğer taraftan işsizlikle baş etmeye çalışıyor. TÜİK'e göre dar tanımlı işsizlik oranı yüzde 8,6; geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 25,6 seviyesinde. Bu ekonomi politikalarıyla, bu büyüme rakamlarıyla sizin işsizliğe çözüm bulma şansınız maalesef gözüküyor.

Yine bütçeden payını alamayan emekçiler ve geniş yoksul halk kesimleri 2025 yılında da bütçe kaynağının en önemli gelir kapısını oluşturmuş. 2025 yılı için bütçe gelirleri kaleminde vergi ödemelerinin payı 11 trilyon 139 milyar TL yani içerisinde bulunduğumuz 2024 yılına göre merkezî yönetim bütçesinde yaklaşık yüzde 50'lik bir vergi artışı hedefleniyor. Gelir vergisinin 2 trilyon 130 milyar lira, kurumlar vergisinin 1 trilyon 637 milyar lira, özel tüketim vergisinin 2 trilyon 121 milyar lira, katma değer vergisinin 3 trilyon 599 milyar lira, diğer vergi gelirlerinin 1 trilyon 652 milyar lira, vergi dışı gelirlerin ise 1 trilyon 662 milyar lira olduğu görülüyor ama diğer taraftan, öngörülen bütçe açığından daha yüksek tutarda vergiden ise vazgeçilecek. 2025 yılında iktidar "vergi indirimi, vergi muafiyeti, vergi istisnası" adı altında sermaye kesiminden toplamda 3 trilyon 500 milyar lira tutarında vergiden vazgeçecek.

Sayın Bakanım, her fırsatta "Vergiye tabana yayıyoruz." diye "tweet" atıyorsunuz, konuşuyorsunuz. Bize de izah eder misiniz burada, vergiyi tabana nasıl yaydığınızı? Çalışanın 2025'te ilk vergi dilimi 158 binden başlıyor. Normal şartlarda vergi dilimleri geçmişten bu yana doğru uygulansaydı bu dilim bugün 415 bin liradan başlamış olacaktı. Bütçede kurumlar vergisi hedefi 1 trilyon 637 milyar lira, ücretlilerden alınan gelir vergisi ise 2 trilyon 150 milyar lira olarak planlanmış. Bu mu vergiyi tabana yayma? Bu vergi dilimlerinin mutlaka düzeltilmesi lazım Sayın Bakanım, vergiyi biraz da 20-30 kez vergilerini sildiğiniz, teşvik verdiğiniz büyük firmalardan toplayın artık.

Değerli arkadaşlar, bütçenin kara deliği ise faizlere ayrılan pay olan 1 trilyon 950 milyar. Bu rakam sosyal yardım ve desteklemeye ayrılan 651 milyar liralık bütçenin neredeyse 3 katı. Bu durum, AKP hükümetleri bütçelerinin hizmet bütçesinden ziyade faiz ve rantıye bütçesine doğru hızla evrildiğini göstermektedir.

Sayın Bakanım, Kamuda Tasarruf Genelgesi'ni çıkardınız, tasarrufu vatandaşa uyguladınız. Siz gerçekten tasarruf yapmak yerine bütün kamu çalışanlarına kamuda nasıl tasarruf yapılacağına ilişkin film izlettiriyor ve sonra sınava tabi tutuyorsunuz. Tasarruf yapması gereken kamu çalışanları değil kamu harcamalarına karar veren Hükümet ve bütçeyi hazırlayanlardır.

Sayın Bakanım, bu bütçede deprem bölgesine de yeterli payın ayrılmadığını görüyoruz. Deprem bölgesinde olan mali müşavirlerin ve iş insanlarının taleplerini de buradan seslendirmek istiyorum. Deprem bölgesinde şartlar normale dönüncüye kadar en az otuz altı ay olmak üzere mücbir sebep 28 Şubat 2026 tarihine kadar uzatılmalı. Beyan ve bildirimler için ise 31 Mayıs 2026 tarihine kadar üç aylık ek süre verilmelidir. Yine serbest meslek, esnaf ve sanatkârlar ile ticaret ve sanayi kuruluşlarının tahakkuk eden vergileri taksitlendirilmeli, zor durumda olan mükelleflerin mücbir sebep süresince BAĞ-KUR prim borçları askıya alınmalı ve hizmet ihya imkânı sağlanmalıdır. Deprem bölgemizde iş göçünü önlemek, istihdamı artırmak için tüm işverenlere SGK prim ve vergisel avantajlar sağlanmalıdır.

Sayın Bakanım, devletin toplayacağı vergilerin doğru hesaplanması ve bunların kontrolünü sağlayan mali müşavir meslek camiasının da sorunlarını paylaşmak istiyorum: Öncelikle enflasyon muhasebesi, geçici vergi dönemlerinde uygulanmamalıdır. Bunun bir fayda sağlamadığını, beklediğiniz vergi gelirlerinin oluşmadığını, aksine vergi gelirlerinin azaldığını gördünüz. Bu uygulamada, bu şekilde inat etmek bütçeye zarar veriyor. Büyük sermayenin ödeyeceği vergiler azalıyor, garibanların sırtına yeni vergi yükü getiriliyor; bunun da tahsili neredeyse imkânsız. Enflasyon düzeltilmesi yıllık uygulanmalı, uluslararası standartlara uygun olarak da vergi etkisi olmamalıdır. Aslında Sayın Bakanım, yılbaşından itibaren, enflasyondan doğan farklara, anlamlı bir oranda vergi alıp enflasyon muhasebesini külliyen kaldırmak, hem maliye çalışanlarının hem meslek mensuplarının işini daha da kolaylaştıracaktır çünkü bu sistemin vergi kazancı yok. Bakanlığımızın her türlü uygulaması mali müşavir meslek mensupları aracılığıyla hayata yansımaktadır. Son dönemde, dijital dönüşümde ciddi adımlar attınız. 2025 yılında bilanço esasına göre tutulacak defterlerin tamamı e-defter oldu. Yine, 2025 yılında 3 bin TL'nin üzerindeki tüm belgeler, 2026 yılından itibaren tutar sınırı olmaksızın tüm belgeler e-belge olarak düzenlenecek. Bugün, milyonlarca beyan ve bildirim, elektronik ortamda sisteme gönderiliyor. Peki, bu dönüşü kim sayesinde gerçekleştiriyorsunuz Sayın Bakanım ve bu bütçede öngördüğünüz vergileri kimin emekleri sayesinde topluyorsunuz? Elbette mali müşavirlerin; tüm talep ve beklentilerine kulaklarınızı tıkadığımız mali müşavirler sayesinde. Toplumun tüm kesimlerine yaptığımız gibi mali müşavirleri de fakirlik ve sefaletle mahkûm ettiniz. Örneğin, bütçe gelirlerini artırmak için asgari kurumlar vergisi getirdiniz ve bu bütçeye bunun yaratacağı gelir etkisini yazdınız. Asgari kurumlar vergisini kim hesaplayacak Sayın Bakanım? Elbette mali müşavirler. Acil olarak mali müşavirlerin ücret tarife sorununu ortadan kaldırmamız gerekiyor. Açlığa terk ettiğiniz mali müşavirler için günün şartlarına uygun, modern bir ücret tarifesinin hazırlanmasını rica ediyoruz. Mali müşavirlere, muhasebe hizmetlerine erişimi kolaylaştırmak için mali müşavirlerdeki hizmetlerin KDV oranında düşürülmesini talep ediyoruz.

Sayın Bakanım, bir teşekkürle konuşmamı bitireceğim. Özellikle şahsınıza ve Gelir İdaresi Başkanımıza huzurlarınızda teşekkür ediyorum. Bu defa mali müşavirlerin taleplerini göz ardı etmeden yerine getirdiniz. O anlamda tüm camia adına teşekkür ediyorum. Yine iktidarla ortaklaştık, mali müşavirlerin yeşil pasaport taleplerine destek vermenizi rica ediyorum Sayın Bakanım ve hepimize teşekkür ediyorum

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Gülcan Kaçmaz Sayyığıt, buyurun.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, bürokratlar, salonda emek veren her bir arkadaşın şimdiden emeğine sağlık diyorum, kolaylıklar

diliyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ülkede sistem değişikliği yaşandığından bugüne dikiş tutmayan bakanlıkların başında maalesef Hazine ve Maliye Bakanlığı geliyor. Sayın Şimşek'e kadar birçok renkli kişiliğin oturduğu koltukta fırtınalar durmak bilmedi. Tabii, Bakanlık koltuğunda yaşanan fırtınaların bedelini mutlu azınlık ödemedi, maalesef ülkenin yüzde 99'u bunu ödedi. Aslında karanlık dehlizden çıkmanın makul yolları vardı ama AKP iktidarı, dünya yerleşik ekonomik denge ve kurallarına meydan okuyup acı reçetesini de halka çıkardı. Bıkmadan, usanmadan aynı şeyleri yapıp farklı bir sonuç deneyen bir iktidar aklına maalesef maruz kaldık. Bunun bir irrasyonel dönem olduğu birçok arkadaş tarafından ifade edildi, ben de altını çizeceğim. Sayın Şimşek'in rasyonel zemin çıkışıyla da itiraf edilmiş oldu. Bugün de ekonomi politik olarak işlerin yolunda gittiği söylenemez. "İrrasyonel" denilen dönem, aynı zamanda hukuksuzluğun ayyuka çıktığı dönem olarak da karşımıza çıkmakta maalesef. Bugün de demokrasi, özgürlük, adalet endekslerinde tablo hiç de iç açıcı değil.

Sayın Şimşek, Londra'dan Abu Dabi'ye, Paris'ten New York'a finans kaynağı ve yatırım için ziyaretlerde bulundunuz. Bunun yerine size bir tavsiyem olacak Sayın Bakan. Memleketiniz Batman'ı bence ziyaret edin, ziyaret etmeniz gerekiyor çünkü "Ekonomi nasıl düze çıkar?" sorusunun cevabı bugün tam olarak Batman'dadır, Halfeti'dedir, Mardin'dedir, Amed'dedir, Hakkâri'dedir.

Seçimle gelen iradeyi siyasi bir kararla yok sayan, belediye meclislerini fesheden bir ekonomik politik sistemde asla refah olmaz, bugüne kadar da olmadı. Kürt halkının seçme ve seçilme hakkı tehdit altındayken yatırımcının parası nasıl tehdit altında olmasın Sayın Bakan. Dolayısıyla Kürt sorunu çözülmedikçe, tecrit ve insan hakkı ihlalleri sürdükçe yapısal sorunlar da maalesef çözülemeyecek. Bu sebeple Batman'da 17 Kasım'da Pazar günü yapılacak demokrasi ve özgürlük mitingi bizler açısından çok önemli. Kulağınız orada olsun Sayın Bakan, halkımızın vereceği her mesaj ayrıca bizlerin de mesajıdır.

Sayın Bakan, değerli hazırun; AKP, sayısal veriler ile rakamlar üzerinden pembe tablolar çizmekte mahir bir iktidar. "Rakamlara dans ettiriyorlar." diyoruz, dün dedik, Sayın Yegin cevap verdi, bugün yine söyleyeceğiz bunu. Makroekonomi analizleriyle büyük resme bakılsa da esas bakılması gereken yer mikro göstergeler olarak karşımıza çıkmakta.

Devleti temsil edenler "Burada şunu yaptık, bunu yapacağız." derken İzmir'de 5 çocuk yaşamını yitirdi. Bakın, Nefes 5 yaşındaydı, Funda Peri 4, Aslan Miraç 3, Masal Işık 2, Aras Bulut daha 1 yaşındaydı. Bu çocukları öldüren şey sizlerin yarattığı yoksulluktur, sizlerin yarattığı çaresizliktir.

Makroekonomik perspektifinizden elbette çocuklar görünmüyor. Okullarda açlıktan bayılan öğrenciler, zırlı araçların çarpmasıyla ölen çocuklar, atölyelerde işçileştirilen çocuklar; bunu saymakla bitiremiyoruz maalesef. Ekonomi politığınız çocukları yaşatmıyor Sayın Bakan. Onlara güvenli bir gelecek sunamıyorsunuz çünkü bütçeniz, milyonları değil mutlu bir azınlığı esas alıyor. Ülkenin künyesine altın harflerle yoksulluğu kazındınız; irrasyonelken de böyleydiniz, rasyonelken de maalesef böyle olmaya devam ediyorsunuz.

Bugün milyonlarca çocuk şiddetli bir yoksulluğun pençesinde maalesef kıvrıyor. OECD'nin açıkladığı son verilerden haberiniz var mı bilmiyorum ama ben söyleyeyim çünkü en az 6,5 milyon çocuğun yoksulluk içinde yaşadığından bahsediyor bu veriler. Bu çağda çocuklar hâlâ yeterli ve besleyici gıdaya erişemiyorsa, her 4 çocuktan 1'i okula aç gidiyorsa batsın bu düzen, batsın sizlerin bu düzeni.

AKP iktidarı, sosyal yardım yapılan hane sayısındaki fazlalıkla övünüyor ama bunun adı yoksulluğun yönetimidir. Bugün Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının raporuna göre de maddi durumu kötü ailelere yapılan yardımdan yararlanan çocuk sayısının 2024'ün ilk yedi ayında 172 bine ulaştığı söyleniyor, belirtiliyor. Yine, TÜİK'in yaptığı Türkiye Çocuk Araştırması'nda ekmek veya makarna gibi yiyecekleri her gün tüketen çocuk sayısı yüzde 62,4 iken meyveyi her gün tüketen çocukların oranı sadece yüzde 50,5 olarak karşımıza çıkmakta. Buna rağmen bir halk sağlığı sorununa dönüşen çocuk yoksulluğu da makro perspektifinizden maalesef yine görülmüyor.

AKP'nin makro perspektifinde kadın yoksulluğu da bugüne kadar görülmedi çünkü karşımızda yoksulluğu cinsiyet temelli eşitsizlik ve ayrımcılıkla derinleştiren bir erkek egemen akılla karşı karşıyayız. Bugüne kadar sermayenin mutluluğu için politikalar üretildi, savaş ekonomisi için bir hortum gibi halkların emeği süpürüldü. Bunun yarattığı yoksulluğun kadınlarda erkeklere göre daha derin olduğunu biliyoruz. Kadınların işsiz kalma ve iş bulamama oranlarının çok yüksek düzeyde olduğunu da zaten görüyoruz.

Kısacası, kadınların iş gücüne katılımını zorlaştıran, ücretli işte çalışabilen kadınları düşük ücret, güvencesizlik ve cinsiyet temelli ayrımcılıklara maruz bırakan bir sistemle karşı karşıyayız. TÜİK'in verileri dahi kadınlara yönelik politikalarınızı teşhir ediyor. TÜİK'in İstatistiklerle Kadın çalışmasında kadınların istihdam oranının erkeklerin yarısından daha az olduğu belirtiliyor. Yine, TÜİK'in bir diğer çalışması olan Hanehalkı İşgücü Araştırması'nda da 2024 yılında 15 ve daha yukarı yaştaki nüfusun istihdam oranı erkeklerde yüzde 72,1; kadınlarda bu oran sadece yüzde 36,8 olarak karşımıza çıkmakta.

Yine, DİSK-AR'ın araştırması da kadın yoksulluğunun vardığı boyut hakkında bizlere iyi bir fikir veriyor. Bu araştırmada, 7 milyon kadın çalışanın yüzde 61,4'ünün asgari ücretin altı ve asgari ücretin yüzde 20 fazlası ücretle çalıştığı, kadınların yüzde 41'nin ise asgari ücret dahi alamadığı açıkça ortaya konulmakta. Bunun doğal sonucu olarak Türkiye'de kadın işsizliği, Avrupa Birliği ve OECD üyesi ülkelerin 2 katından daha fazla bir şekilde karşımıza çıkmakta Sayın Bakan. Dünya Ekonomik Forumu 2023 Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Raporu'ndaki iş gücüne katılım ratinginde de Türkiye, 146 ülke arasında 133'üncü sırada yer alıyor. İşte bu, AKP'nin eseri çünkü bizzat erkek egemen devlet aklı tarafından derinleştirilen bir cinsiyet eşitsizliği var. Dolayısıyla kadın yoksulluğunu bitirecek bir çözüm perspektifi yok. Kadınlara kalan tek şey şu: Daha yüksek bir sesle "..."³ demek.

Sayın Bakan, değerli misafirler; herkesin malumu, faiz, kur, enflasyon üçgeni âdeta Bermuda şeytan üçgeni olmuş durumda. Enflasyon korkunç düzeyde, döviz kurları hâlâ yüksek, faize giden para 2 trilyon civarında. Ekonomik programlar açıklanıyor, kalkınma hamlelerinden bahsediliyor; hazine garantili köprülerle, dolaylı vergilerle yurtaşın cebindeki parayı aralık nasıl bir kalkınma gerçekleştirilebilir gerçekten merak ediyoruz. Emekçiye, emekliye durmadan KDV ve ÖTV ödeten bir düzende yoksulluk asla bitmez. Garanti ödemeleri için önümüzdeki

³ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

birkaç yılda 700 milyar lira ödenecek. Nereden ödenecek bu? Elbette işçiden, emekçiden, çalışandan alınan vergilerle ödenecek.

Şimdi, sırça köşklere, sarayın penceresinden, siyah camlı arabalardan yurttaşın sorunları maalesef görülüyor Sayın Bakan. Eğer ekonominin nereye gittiğini görmek istiyorsanız size tavsiyemiz, semt pazarlarına uğrayın, kenar mahallelerde dolaşın, çiftçinin tarlasına uğrayın; belki bununla emeğin milli gelirden aldığı payın yüzde 40'lara düşmesinin yarattığı tahribatı da görmüş olursunuz. Tabii, kapitalist düzenin paydaşları olarak alın teri dökenleri yani yoksul toplum kesimlerini esas almayacaksınız çünkü ekonomide attığımız her adım patronlara gül bahçesi, halklara acı reçete olarak karşımıza çıkmakta. Ama DEM PARTİ olarak bizlerin safı ve sınıfı belli; bu sebeple, geçmiş yıllarda yaptığımız iş ve aş buluşmalarıyla esnaf, çiftçi, mevsimlik işçi, fabrika işçisi gibi birçok kesimle bir araya geldik, sorunlarını da Meclise taşıdık. Bu yıl da yine Emek Komisyonu Eş Sözcülerimiz, Eş Genel Başkanlarımız ve partimizin emekçileriyle sokaklardaydık, tarlalardaydık, atölyelerdeydik. Manisa'da mevsimlik işçilerden Iğdır'da Berivanlara, Mersin'de esnaf ve emeklilerden Mardin'de tarım mitingine kadar her yerde vardık Sayın Bakan. Kısaca, Ekmek ve Adalet Buluşmaları kapsamında sendika, STK, esnaf, kadın, çocuk, genç, engelli, emekli, herkesle bir araya geldik, onların sorunlarını ve taleplerini dinledik.

Bu sebeple, bu salonda ekmek ve adalet bütçesinde ısrar ediyoruz. Türkiye halklarına biçmek istediğiniz yoksulluk elbisesini kabul etmiyoruz Sayın Bakan. IMF'siz bir IMF programıyla, krizin faturasını topluma kesen astronomik zamlarla halkın cebine çöken anlayışa karşıyız. Halk için bütçe istiyoruz, barışa bütçe istiyoruz, adaletli bir bütçe çağrısında bulunuyoruz.

Sonuç itibarıyla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sonuç itibarıyla?

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Devam edeceğim Sayın Yegin.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun, selamlayın.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkürler.

Sonuç itibarıyla, Bakan olmanızın üzerinden geçen bir buçuk yılda toplum hâlâ nefes almış değil çünkü politik anlayış değişmedikçe ekonomik ibre de yarın da maalesef oynamayacak.

Şimdi, AKP iktidarının önünde önemli sınamalar var; Sayın Yegin, iyi dinleyin: Birincisi, ülke içinde ve dışında barışın safında duracak mı? Bu çok önemli. İkincisi, asgari ücretli emekçinin beklediği 35 bin eşğidir ancak bununla emekçilerin, kadınların, gençlerin, emeklilerin, esnafın gözüktüğü bir ekonomi perspektifi yaratılabilir.

Bu sebeple, yandaşa patrona değil, ekmek için bütçe diyoruz, adalet için bütçe istiyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Sayyigit, teşekkür ederim.

Sayın Ayyüce Türkeş Taş, buyurun.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, milletvekilleri, bürokratlar ve sayın basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum ve 2025 Hazine bütçesinin hepimize hayırlı, uğurlu, bereketli olmasını temenni ediyorum.

Sayın Bakan, öncelikle şunu belirtmek istiyorum, ben de ekonomistim ve yaklaşık on yıl kadar aracı kurumlarda hisse senedi analisti olarak çalıştım. Benim çalıştığım senelerde siz de Goldman Sachs'daydınız ve sizin makroekonomik raporlarınızı kaynak olarak çok kullandım, tahmin modellerimde emeğiniz çok. Bunu burada belirtmemin sebebi, sizin profesyonelliğinizi bizatihi deneyimleyen birisi olarak hep şunu merak ettim: Acaba siz hâlâ profesyonel hayatta olsaydınız Türkiye'nin ekonomik durumu ve verileri de böyle olsaydı Türkiye'yle ilgili raporlarımızı nasıl yazardınız ya da Türkiye'ye bakış açınız ne olurdu? En azından yatırımcılara tavsiye açısından soruyorum tabii ki bunu.

Sayın Bakanım, siz, tabii, benden çok daha iyi biliyorsunuz ki ekonominin en önemli girdisi güven. Güven olmayan ortamda, ne kadar harika bir ekonomik program uygulamaya koysanız da başarıya ulaşma ihtimali maalesef çok düşük oluyor. Türkiye de güveni kaybetmiş durumda gözüküyor. Bırakın dış kaynak gelmesini, yerli kaynak bile dışarıya gitmek için âdeta yarışa girmiş durumda. Bunun en açık göstergesi, 2024 yılında Türklerin yurt dışında yaptığı emlak yatırımlarının önceki yıla göre yaklaşık yüzde 50 artış göstererek 3 milyar dolara ulaşmasının beklenmesidir. Bu, şimdiye kadarki en yüksek seviyelerden biri olarak değerlendiriliyor. Bazı tahminlere göre bu miktarın 4 milyar doları aşabileceği de öngörülüyor. Türk yatırımcıların, özellikle Avrupa ve ABD gibi bölgelerde yoğunlaştığı, yerel piyasalardaki yüksek faiz oranları ve ekonomik belirsizlikler nedeniyle yatırımlarını yurt dışına kaydıracağı belirtiliyor. Aynı dönemde yabancı yatırımcıların Türkiye'de yaptıkları gayrimenkul yatırımlarının da azalması ayrıca dikkat çekici bir durum. İlk defa, Türklerin yurt dışına yaptığı yatırımlar Türkiye'ye gelen yabancı gayrimenkul yatırımlarını da geçmiş durumda. Daha ilk adımında problem olan sistemde başarı elde etmenin mümkün olma şansının az olduğunu düşünüyorum.

Türkiye, öncelikle hukuk devleti olmalı ve güven ortamını sağlamalıdır. Aynı zamanda, ekonomi dünyası için istikrarlı görüntü de çok önemlidir; maalesef Türkiye'de bu da yok. Sizin şu anda olduğunuz makamda bile son beş yılda 4 Bakan değişti. Şimdi bile Sayın Berat Albayrak'ın yeniden Hazine Bakanı olacağı söylemleri ortada dolaşiyor. Ben, yine, hani, analist gözümle baktığımda, bu açıklanan politikaların, uygulamakta kararlı olduğunuzu vurguladığımız, söylediğiniz politikaların sonucunun nereye gideceğini göremiyorum eğer böyle bir değişiklik söz konusu olursa. Keza, başta Merkez Bankası olmak üzere finansal piyasaları düzenleyici kurumların bağımsızlığı da çok önemli ama maalesef böyle bir görüntü de verilemiyor. Görevde olan kişilerden bağımsız olarak söylüyorum bunu, ekonomi dünyasındaki aktörlerin bağımsız hareket edebilme esneklikleri zayıf olarak algılanıyor dış dünyada.

Türkiye’de en çok şikâyetçi olunan bir başka başlık da Türk vergi sistemindeki adaletsizlik. Vergi tabii ki bütçenin kaynağı, devletin olmazsa olmazı ve vergi ödememek ya da vergi kaçırmak gerçekten en ağır suç olmalı, en büyük şekilde cezalandırılmalıdır; bu konuda hiçbir problem yok. Zaten bu kadar önemli olduğu için de Anayasa’da dahi yer alan çok önemli bir kavramdır. Siz de zaten vergide adaleti sağlamak üzerine yaptıklarınız ve yapacaklarınızla bu konunun öneminden sunumunuzda bahsettiniz ancak yine ortada vergide adaletin sağlanacağına dair net bir adım göremedik biz çünkü Türkiye’de vergilerin çoğu, görüldüğü üzere, dolaylı vergilerden geliyor, dolaysız vergi alma işini Türkiye maalesef beceremiyor, becerecek gibi de gözüküyor. Zaten durum böyle olduğu için de dolaysız vergiler roket hızı gibi artıyor. Sunumda Türkiye’nin vergi yükü bakımından avantajlı olduğunu söylediniz ama hiçbir Türk vatandaşı kendini bu konuda avantajlı hissetmiyor. Bence, vergi adaleti sağlamak için yapılması gereken önemli şey -tabii ki kurulan sistem ve kanunlar dışında- insanları vergi ödemekten kaçmaya ya da kaçınmaya değil de vergi ödemeye hevesli hâle getirmek gerekmektedir. İnsanoğlu, cebinden çıkan paranın karşılığında ne elde ettiğini görürse o konuda elini cebine atmaktan çekinmez hatta hevesli olur ama Türk vergi sistemi, bu konuda da çok zayıf ve güvenilirliğini kaybetmiş. En yakın örneği, son yaşanan ve “asrın felaketi” dediğimiz depremde 99 depremi sonrası ödenen vergilerin faydasını kimse sahada göremedi. E, bundan sonra siz yine aynı isimle bir vergi toplamaya kalktığınızda tabii ki insanlar bu vergiyi vermekte gönüllü davranmıyor.

Gelir adaletsizliği ve derinleşen yoksulluk da artık Türkiye’de kangrenleşti gibi görüyorum ben. Burada dikkat çekmek istediğim nokta Türkiye’de olan paranın kaynağı konusu. “Türkiye gri listeden çıktı.” dediniz ama Türkiye gri listeye nasıl girdi? Bunun ekonomi üzerindeki etkisi, ahlak üzerindeki etkisi, toplum üzerindeki etkileri hiç konuşulmuyor ve yarattığı erozyonun düzeltilmesi için de ben pek adım atıldığını göremiyorum. Tabii ki herkes üniversite okumak zorunda değil ama herkes işini iyi yapmak, emek harcamak, bazı ahlaki kurallar içinde para kazanmak zorunda. Geleceğimiz olan gençlerde, içinde bulunduğumuz ortamdan ötürü maalesef emek harcamadan, kolay şekilde, hesapsız para kazanma hayalleri oluştu. En basiti, son günlerin konusu olan bahis çetesi de bunun en güzel örneği; Türk gençlerinin azımsanmayacak oranının bu oyunların esiri olduğu gerçeği karşımıza çıktı. Kaliteli, temiz, kalıcı, uzun vadeli para yaratmak da sağlıklı ve güçlü ekonomilerde olması gereken bir parametredir.

Ayrıca, gelir adaletsizliğini gösteren Gini katsayısına baktığımızda da 2023 yılı itibarıyla 0,433 olarak karşımıza çıkmaktadır. 2019’da 0,39, 2022’de 0,41 olan bu katsayı, ülkemizdeki gelir adaletsizliğini arttırdığını açıkça bize göstermektedir. Gini katsayısı sifıra yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, 1’e yaklaştıkça da eşitsizliği göstermektedir. Son yıllarda Türkiye’de gelir eşitsizliği özellikle yüksek gelir gruplarının gelirden aldığı payın artmasıyla dikkat çekmektedir. En üst yüzde 20’lik dilim toplam gelirin yaklaşık yüzde 50’sini alırken en alt yüzde 20’lik dilim yalnızca yüzde 5,9’unu almaktadır. Aynı zamanda, benim elimde şöyle bir grafik de var: Biz, maalesef, gelir eşitsizliğinde Meksika ve Şili’yle aynı kategoride yer almaktayız.

Sayın Bakanım, şunu da söylemeden geçemeyeceğim: Sayın Cumhurbaşkanımızın, Sayın Dışişleri Bakanımızın ve daha yeni Sayın Millî Savunma Bakanımızın “Üçüncü dünya savaşı kapıda, biz İsrail tehdidi altındayız.” gibi açıklamalar yaptığı bir ortamda siz gerçekten bu kadar çalıştığımız, uğraştığımız ekonomi programında başarılı olabileceğinize inanıyor musunuz? Hangi yatırımcı, savaş ihtimali olan coğrafyaya yatırım yapar; hangi turist, saldırı tehdidi altında olan bir ülkeye tatile gelir? Bunu anlamak da bizim açımızdan gerçekten imkânsız.

Son olarak, seçim bölgem olan Adana’nın çiftçilerinin bir isteğini burada size iletmek istiyorum. Çiftçiler, Ziraat Bankasından kullandıkları sübvansiyonlu kredilerden dolayı bu faiz ortamında gerçekten nefes aldıklarını söylüyorlar ancak şöyle bir talebimiz var diyorlar: Aldıkları krediyi faiziyle beraber ödedikten kısa süre sonra gerekli evraklarını hazırladıklarında daha yüksek limitlerle tekrar kredi kullanabiliyorlar ancak şu dönemde anapara ödemesi yapmak onları bayağı zorluyormuş. Bu sebepten “Devlet bütçesine ek bir maliyet getirmeyecek, enflasyonla mücadele düsturunu sekteye uğratmayacak ve dahi gelecek size evrak işlerini ortadan kaldıracak bir yöntem olarak sadece tarım kredilerinin yıllık faizlerinin tahsilatı yapılırsa, anapara ödemesi bir yıl ertelense -ki ‘Bu daha önce yapıldı.’ diyorlar- bize gerçekten çok nefes alıracak.” diyorlar. Çiftçilerin anaparayı toplamak için tefecilerin eline düşme ihtimalinin önünün açık olduğunu vurguluyorlar. Bayiler bile sekiz dokuz ay vadeli aldıkları ilaçları yüzde 20, yüzde 30 daha az paraya peşin olarak satmaya başlamışlar; günü gelen çeklerini ve kredilerini ödeyebilmek için yapıyorlar bunu. Bu firmalar en fazla altı yedi ay sonra piyasayı dolandırıp kaçacaklar diye endişe ettiklerini söylüyorlar.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkes Taş, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bozdağ, buyurun lütfen.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, değerli misafirler; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, aslında, öncelikle, baştan bir tespit yapmak gerekiyor. Bugün ülkenin en zengin yüzde 1’i, millî servetin, millî gelirin yüzde 14,6’sına sahip; biliyorsunuz, bu gösterge gelir eşitsizliğinin bir göstergesi ve bu veriler Eurostat verileri. Avrupa ülkeleri içerisinde de gelir eşitsizliğinin en yüksek olduğu ülke Türkiye. Bu tespit önemli çünkü bütçenin planlanması ve halklara, topluma pay edilmesinde aslında bu tespitten yola çıkmak gerektiğini düşünüyorum. Bu ülkenin en fakir yüzde 20’si dediğimiz grubun başını aslında asgari ücretliler çekiyor, emekliler çekiyor ve toplam tüketim içindeki payları yüzde 8, tüketimdeki payları yüzde 8 yani aslında enflasyona etkileri önemsenemeyecek kadar az çünkü bu ülkede asgari ücretliler, emekliler tüketmiyorlar, tüketiyorlar; olsa aslında tüketecekler. Bu ülkenin en zengin yüzde 20’si yüzde 40 oranında bir tüketime sahip yani enflasyonist bir popülasyon aranıyorsa Sayın Bakan, aslında bu zengin yüzde 20’lik gruba bakmamız gerekiyor; bunlar aslında vergi de vermeyen bir grup.

Temmuz başında sizin bir açıklamanız oldu, biz de aslında heyecanlandık. “Çok kazananan çok, az kazananan az vergi alacağız. Çok kazananları uyarıyorum, vergiden kaçınma cezalarını artıracamız. Az kazananan mümkün olduğunca az vergi almak için bir sistem uygulayacağız ve vergiden kaçınma cezaları artacak, kayıt dışılıkla mücadele edilecek, vergi tabanı genişletilecek, vergide adalet tesis edilecek.” diye bir açıklama yaptınız, manşet oldu; biz de çok umutlandık aslında. Tabii, temmuz ayı başıydı bu, sonrasında temmuz

ortalarına doğru da Vergi Denetim Kurulu (VDK) "İlk tespitlerimizde 800'e yakın kişiyi tespit ettik ki 5 milyonun üzerinde aylık harcamaları var bunların ve bunlar hiç gelir beyan etmiyorlar, vergi mükellefi bile değiller." diye bir açıklama yaptı, daha da umutlandık tabii ve ardından da temmuz sonuna doğru bir torba yasa geldi. O torba yasada bazı vergi düzenlemeleri de vardı -emekli maaşlarını da 12.500 lira yaptınız torba yasa bu yasa- orada da dedik ki acaba farklı düzenlemeler de mi geliyor. Sonuçta, çok kazananın çok, az kazananın azsa o zaman bir servet vergisi beklentisi vardı fakat onu maalesef ki göremedik. Ne olabilir peki? Kayıt dışılıkla mücadele edilecekse burada olması gereken o zaman nereden buldun yasasıydı fakat biz o yasayı da orada göremedik. Gelir adaletsizliği bir yana yani kazananın nasıl kazandığının sorgulanmadığı, üstüne vergi bile vermediği bir düzen maalesef ki kuruldu.

Şimdi, Gelir İdaresi Başkanlığının açıklamaları var, Türkiye genelinde 2023 yılı kurumlar vergisinin ilk 100 sıralaması. Buraya baktığımız zaman Türkiye'nin en büyük 100 özel sanayi şirketi arasında yer alan 87 firma en çok vergi ödeyen kurumlar arasında yer almamış Sayın Bakan. Bakın, sayalım birkaç tanesini: Türkiye'nin en büyük 2'nci sanayi kuruluşu Ford Otosan, en büyük 3'üncü sanayi kuruluşu STAR Rafineri, en büyük 4'üncü sanayi kuruluşu İstanbul Altın Rafinerisi, Toyota var, yine Oyak Renault, Arçelik falan diye gidiyor. Yani Türkiye'nin en büyük 20 sanayi kuruluşunun 14'ü Türkiye'nin en çok kurumlar vergisi ödeyen 100 şirketi arasına girmemiş. Arçelik, Hyundai, Şişecam diye gidiyor hatta TUSAŞ var mesela, TOGG var yine içinde, Limak var; Coca Cola Türkiye de bunların içerisinde, uluslararası tekeller de var Cargill, Bosch, Philip Morris gibi. Peki vergi ödeyenler nasıl vergi ödüyorlar diye baktığımızda aslında -hani ilk 100 içinde yer alıp vergi ödeyenler- bunlar da normalde ödemeleri gereken yüzde 25 kurumlar vergisinin çok altında vergi ödüyorlar. Mesela, Koç Holdinge ait Tüpraş 2023 yılında Türkiye'nin en çok kurumlar vergisi ödeyen 11'inci şirketi olmuş; ödediği vergi 5,3 milyar lira. Tüpraşın 2023 yılında elde ettiği kâr ise 109,7 milyar liraydı, ortalama 25 milyar lira aslında vergi ödemesi gerekiyor. Bu, ilk 100 içerisine yeni giren şirketler var demektir, 87 şirket yoksa. Peki, bu şirketler nereden geldi diye baktığımızda bu şirketleri aslında tanımlayamıyoruz Sayın Bakan. Neden bu şirketler yok? Aslında vergi vermek gurur verici bir şey değil mi? Bunu topluma açıklamaları gerekir ama 2023 yılında ilk 100'e giren 73 kişi ismini açıklamamış. Bu oran 2000 yılında 14 kişiyken bu gizli kahramanların sayısı 2023 yılında 73'e çıkmış. Bülent Falakaoğlu'nun bir köşe yazısı var burada, neden diye tartışmış, "Bu durum aslında yoksullaştırılan işçinin karşısında gelirini gizleme kaygısıdır! Bu durum aslında enflasyon ve pandemi dönemindeki fırsatçılıktan doğan zenginliğin kendisini gizleme kaygısıdır. Bir de tabii ki kazandığı ile ödediği arasındaki uçurumun öğrenilmesini istemeyen, bunu dikkatlerden kaçırmamanın bir çabasıdır." diye belirtmiş; açıkçası ben de bu görüşlere katılıyorum.

Vergi vermeme meselesini aslında en çarpıcı olarak biz kamu-özel iş birliğinde görüyoruz. Sayın Bakan, 47 şirketin 37'si kâr göstermiyor, matrah beyan etmiyor ama genel bütçeden alacakları pay gayet güzel, peşin peşin ayrılmış bunların. Bu işletmelere tam 162 milyar lira "kira ücreti" ve "geçiş ücreti" adı altında garanti ödemeleri yapılacak.

Defalarca söyledik, buradaki mesele bütçe imkânlarından çok bütçedeki sınıfsal tercihler. İktidarımız boyunca gayrisafi yurt içi hasılda emeğin payı ile sermayenin payı arasındaki fark gittikçe açılmıştır. Türkiye'deki en yoksul yüzde 20 ile en zengin yüzde 20 arasındaki gelir dağılımı farkı da gittikçe açılmaktadır. Hayat pahalılığının her geçen gün daha da arttığı ve enflasyonun resmî rakamlara göre yaklaşık yüzde 49, bağımsız araştırmacılara göre yüzde 90'lara vardığı bir ortamda bu ücretlerle geçinmek ve insanca yaşamak imkânsız ve Sayın Bakan, bu dayatma da kabul edilemez.

Bugün düşük tutulan vergi dilimi nedeniyle emekçiler gelirlerinin büyük bir kısmını vergi olarak vermek zorunda kalıyor. Alım gücü düşük olduğu için geçim sıkıntısı yaşayan milyonlarca memur, emekçi, işçi, tam bir sefalet aylığıyla baş başa kalıyor. Vergi dilimini düşük tutmanız; işçinin, emekçinin ücretine göz diktiğinizin aslında bir kanıtıdır. Bu ekonomik kötü gidişin sorumlusu onlar değildir ve bu vergi dilimi düzenlemesi adil değildir.

Türkiye'de toplam vergilerin 65-70'i dolaylı vergilerden, yüzde 30-35'i dolaysız vergilerden alınıyor; Avrupa Birliği ve OECD oranlarının tam tersi. Buradan aslında şunu çıkarıyoruz: Görüldüğü kadarıyla sermaye sınıfı kollanıyor, vergi alınırken de yine sermaye sınıfı kullanıyor ve iktidarınız, halkın değil sermaye sınıfının emrindedir. Hakikatte zenginliği yaratan ise işçidir, emekçidir. Toplumun ürettiği bu zenginliğin süregelen bir biçimde sermaye sınıfına aktırılması da iktidarınızın bir hakikatidir.

Neden servet vergisi almıyorsunuz Sayın Bakan? "Az kazananın az, çok kazananın çok alacağız." demiştiniz ama servet sahibinden borç almayı biliyorsunuz ve faizini de yine işçinin, emekçinin vergisiyle ödüyorsunuz. Bu yıl sadece 1,2 trilyon lira alınan borçlara karşılık olarak faiz ödemesi gerçekleşecek. 2,2 trilyon lira vergiden vazgeçtiniz. Bu ülke emekçileri uzun saatler ve de emek yoğun çalışmak zorunda kalıyorlar; verimlilik, onların sayesinde artıyor; üretim emekçinin, işçinin sayesinde artıyor; kâr eden patronlar ama emekçinin emeğinin karşılığı verilmiyor. Kamusal hizmetlerden eşit, ücretsiz, nitelikli olarak faydalanamıyorlar; üstüne üstlük ekonomik darlığın, enflasyonun da müsebbibi olarak görülüyorlar. Ülkemizin içinde bulunduğu bu neoliberal, kapitalist dünya düzeninde, geniş toplumsal kesimlerin, işçilerin, emekçinin, köylünün, esnafın payına düşen bir şey yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bozdağ, toparlayın.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Toparlıyorum.

Ulus devletler ve egemen sermaye sınıfı, sömürü düzenini devam ettirmek için hiçbir şey yapmazlarsa da savaş çıkarıyorlar, halkları birbirine düşürüyorlar ve emeğimizi, ekmeğimizi elimizden alıyorlar. Kurtuluş ancak özgür, demokratik bir toplum düzeniyle işçinin, emekçinin iktidarıyla mümkün; adil bir üretim ve bölüşüm ancak böyle sağlanabilir. Merkezî otoriteden kurtulmuş, doğayı gözetken özerk yerel ekonomiler, dayanışma ekonomileri, komün meclis ve kooperatifler ancak bu piyasacı, kâr maksimizasyonuna dayanan sömürü düzeninin karşısında alternatif, onurlu bir yaşamı sürdürülebilir kılar.

Saygılarımla.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bozdağ, çok teşekkür ediyorum.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri; sükûneti tesis edelim lütfen.

Sayın Vehbi Bakırlıoğlu'na söz vereceğim; sonrasında Sayın İsmail Güneş, Sayın Baki Ersoy, Sayın Cavit Arı, Sayın Orhan Yegin ve Sayın Orhan Erdem'le beraber tamamlıyoruz; Komisyon üyesi milletvekilllerimiz bitiyor. Ondan sonra da Komisyon üyesi olmayan milletvekillerine geçeceğiz, ondan sonra soru cevaba geçeceğiz, ondan sonra Sayın Bakana söz verip oylayacağız.

Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, bütçe kanunu teklifini hazırlarken en önemli iki parametrenizden birincisi, 2025 yılı yıl sonu enflasyonu yüzde 17,5; ikinci parametre de büyüme yüzde 4'tü yani bunlar üzerinde siz bu bütçeyi hazırladınız. Ancak Merkez Bankasının enflasyon raporuna baktığımız zaman, 2025 yılıyla alakalı yıl sonu enflasyonunu yüzde 17,5'ten yüzde 21'e çıkardığını, 2026 yılı yıl sonu enflasyonunu da yüzde 9,5'tan yüzde 12'ye çıkardığını görüyoruz yani tek haneli enflasyon 2027 yılına kaldı gibi gözüküyor. 2024 yıl sonu enflasyonunu da yüzde 44'e çıkarmış. Benzer durum büyüme rakamlarında da var; piyasa katılımcıları 2025 yılı büyüme oranını yüzde 3,3'ten yüzde 3,2'ye düşürdü, IMF de yüzde 2,7'ye düşürdü büyüme oranını.

Şimdi, çok ironik bir şey; biz şu anda bütçeyi tartışıyoruz, bütçe kanunu teklifini tartışıyoruz, bu teklifi tartışıyoruz; kanunlaşmadan şu anda hem büyüme rakamlarında hem de enflasyon rakamlarında ciddi sapma var. Bu durum bu tartıştığımız bütçeyi de bir nevi anlamsız hâle getiriyor. Aslında ben bu rakamların iyimser olduğunu da görmekteyim mesela büyümeye dair çünkü sanayide çok ciddi bir durgunluk söz konusu, kapasite kullanım oranlarında çok ciddi düşüşler var; sanayinin, imalat sanayisinin bilhassa millî gelirden aldığı pay her geçen çeyrekte azalıyor. 2022'de yüzde 26,4 olan sanayinin millî gelirden aldığı pay, 2024'ün ikinci çeyreğinde yüzde 19,8'e düşmüş durumda; bu, şimdye kadar ki en düşük oranlardan bir tanesi.

Büyümenin lokomotifi daha düne kadar ihracattı, dış ticaretti. Dış ticaret hacmine bakıyoruz, çok ciddi düşüşler olduğunu görmekteyiz. Dış ticaret hacminin gayrisafî yurt içi hasılaya oranı 2023'te yüzde 54 iken, 2024'te yüzde 45,8; 2025'te de yüzde 44 olacağı öngörülmekte. İstanbul Ticaret Odasının ekim raporuna baktığımız zaman, orada yirmi bir aydır üst üste daralmadan bahsedilmekte ve Türkiye İhracatçılar Meclisi Başkanı "Ülke batıyor. Yüzde 50 faizle nasıl yatırım yapalım, nasıl üretim yapalım, nasıl ihracat yapalım?" diyor.

Yani şimdi ortaya öyle bir tablo çıkıyor ki bir yandan durgunluk emareleri söz konusu -yeterince büyüyemeyeceğiz- bir yandan da enflasyon devam edecek. Yani bu şu manaya geliyor: Bu işsizlik demek oluyor. Bu, özellikle sabit gelirli, dar gelirli yurttaşlarımız için oldukça sıkıntılı günlerin yaklaşacağını, hiç değilse devam edeceğini bizlere göstermekte.

Gıda enflasyonu... Türkiye gıda enflasyonunda OECD ülkeleri arasında 1'inci. Öyle bir şey ki bakın, bütün dünyada, bütün OECD ülkelerinde gıda enflasyonu düşürüyor. Tüm ülke enflasyonlarını, rakamlarını topladığımız zaman, Türkiye'nin gıda enflasyon rakamına yaklaşamıyor; birçoğunda negatif. Şöyle bir düzeltme yapıldı Merkez Bankası enflasyon raporunda: Yıl sonundaki gıda enflasyonunu yüzde 35'ten yüzde 41,8'e revize ettiler yani artış söz konusu. Sayın Bakanım, şimdi, benim elimde hal fiyatları var; Kumluca -Türkiye'deki en büyük pazarlardan bir tanesi- Merkez Toptancı Hali sebze fiyatları, 9 Kasım 2024 Cumartesi gününün fiyatları: Domates 40 liraymış, geçen sene aynı tarihte domates 14 liraymış; 14 liradan 40 liraya. Ha, rafı girdiği zaman da bunun üzerine yüzde 30, yüzde 40 daha koyun; pazardaki fiyatları buradan çıkarabilirsiniz. Çarliston biber geçen sene 10 liraymış, bu sene 45 lira.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Rafta 100 lira.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tabii, rafta daha da farklı.

Ne var başka, sivri biber, geçen sene 16 liraymış, bu sene 45 lira. Kopya biberi geçen sene 27 liraymış, bu sene 60 lira. Hepsi 2 kat, 3 kat artmış. Mesela, salatalık geçen sene 3 liraymış, bakın, geçen sene salatalığın hâldeki fiyatı 3 liraymış, bugün kaç para biliyor musunuz? 30 lira, 10 kat artmış salatalık fiyatı. Rakamlar böyleyken siz diyorsunuz ki veyahut da TÜİK diyor ki "Türkiye'de gıda enflasyonu yıl sonunda yüzde 41 olacak." Yani, hepsi artmış, katlanarak artıyor; artmaya da devam edecek, bakın, önümüzdeki günlerde daha da çok artacak. Gıda enflasyonu en büyük derdimiz olacak çünkü siz çiftçiyi, hayvancıyı küstürdünüz, üretim yapamaz hâle getirdiniz. Bu toprakların birçoğu önümüzdeki sene boş kalacak, ekilip biçilmeyecek; bu ahırların birçoğu önümüzdeki dönemde boş kalacak.

Şimdi TÜİK'ten bahsetmişken, ya arkadaşlar, neden bu sepetteki malların fiyatlarını gizliyorsunuz? Sorduğumuzda "Efendim, Eurostat da açıklamıyor." E, siz açıklıyordunuz, neden açıklamayı bıraktınız? Çünkü sizin açıkladığımız rakamlar ile hâldeki fiyatın ve pazardaki fiyatın arasındaki makas iyice açılmıştı ve açıklamaktan vazgeçtiniz ama endeksleri açıklıyordunuz. O endekslerden de sepetteki fiyatlara matematiksel hesaplarla ulaşabiliyorduk ve bu, geçtiğimiz temmuz ayında yayınlandı. Buna göre sepetteki kiranın, Türkiye'deki ortalama kiranın 6.256 lira olduğunu temmuz ayında iddia ediyordunuz; beyaz peynirin 149 lira, zeytinyağının da 116 lira olduğunu iddia ediyordunuz. Yani Türkiye'de 6 bin lira kira bulunabilir belki ama ortalama kira olmaz bu. Beni her şeye inandırabilirsiniz ama temmuz ayında zeytinyağının 116 lira olduğuna inanmam çünkü o tarihlerde -üreticim ben- üreticinin elindeki zeytinyağının fiyatı 200 lira, 250 liraydı; raftaki fiyat 300 lira, 350 liraydı; siz 116 lira ortalama fiyat tespit etmişsiniz. Peki, o zaman biz size sorduk, ya bu 116 lira olan zeytinyağın nereden bulduk diye sorduk, cevap veremediniz. Sizin cevap veremediğiniz soruya cevabı Tarım Bakanlığı verdi; geçtiğimiz günlerde, biliyorsunuz, tağşişli, hileli mallar listesini yayınladı. Siz 116 lira zeytinyağın nereden bulduğunuzun cevabını veremediniz, Tarım Bakanlığı verdi. Büyük ihtimalle TÜİK'in sepetini hazırlayanlar bu tağşişli mallara tenezzül etmişler. Biz buraya gelirken yanımızda memleketten Akhisar'ın halis muhlis zeytinyağın getirdik, bunu giderken TÜİK Başkanımıza vereceğiz çünkü tağşiş mallar gıda için oldukça sıkıntılıdır.

Değerli Bakanım, yıl sonu enflasyon hedefiniz yüzde 44. Şimdi, yüzde 44 tutar mı? Bence tutmaz çünkü önümüzdeki iki ay boyunca yüzde 1,5'lük aylık enflasyon olması lazım. Tuttuğunu varsayalım -tutturabilirsiniz de elinizde TÜİK var nasıl olsa, o sorun değil- eğer şayet bu tutarsa BAĞKUR, SGK emeklisi önümüzdeki yıl yüzde 16 zam alacak, memur ve memur emeklisi yüzde 11 zam alacak, asgari ücrete de

-kafaya koydunuz- yüzde 25 zam olacak. Şimdi, aralık ayında resmî kira artışı ne kadar olacak? Eğer enflasyon yüzde 44 olursa on iki aylık ortalamayla bugün için yüzde 62,02; yıl sonunda da yüzde 58 rakamı çıkacak. Şimdi, emeklinin gelirinin yüzde 32'si TÜİK'e göre kiraya gidiyor ve onlar için hayati öneme sahip. Siz emekliye yüzde 11, yüzde 16 zam vereceksiniz ve diyeceksiniz ki "Kiraya yüzde 58 zam olacak." Allah aşkına, böyle bir şey olabilir mi? Şimdi, hane halkı gelirinin yüzde 24'ü kiraya gidiyor gene TÜİK'e göre; siz memura diyeceksiniz ki "Yüzde 11 zam yapıyorum." asgari ücretliye dönüp diyeceksiniz ki "Yüzde 25, yüzde 30 zam yapıyorum ama sen kirana yüzde 58 artış yapacaksın." Ya, bu olacak iş değil! Böyle absürt durum herhâlde bir tek Türkiye'de olur.

Şimdi, hadi asgari ücretliye girmeyeyim, işin içinden çıkamayız yani 17 bin lirayla asgari ücretlinin nasıl yaşadığı; hakikaten de ne kadar kira veriyor, nasıl yaşıyor muamma bir şey. Memurlardan bahsedelim ya, memurlarımızdan bahsedelim: Uzman öğretmen bugün için 52 bin lira maaş alıyor. Siz bu rakamlarla bu uzman öğretmene yüzde 11, yüzde 11,5 zam vereceksiniz; yaklaşık 5.700 lira zam vereceksiniz önümüzdeki süreçte. Ve gene TÜİK'in, Türkiye'de ortalama kira 17.800 lira yapılan araştırmalarda hadi Türkiye'nin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırloğlu, ilave bir dakika veriyorum.

Buyurun lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Toparlıyorum.

Diyelim ki TÜİK'in rakamları doğru olsun, işte yüzde 25'inin, hane halkı gelirinin yüzde 25'i kiraya gittiğini varsayalım, 52 bin lira ücret alan birisinin de 13 bin liraya kirada oturduğunu varsayalım. Şimdi, siz bu adamın, bu uzman öğretmenimizin maaşına 5.720 lira zam yapacaksınız, 13 bin liraya kirada oturduğunu düşünürsek aralık ayında kira sözleşmesi geldiyse 7.500 lira fark olacak, 7.500 lira fark olacak. Yani şimdi, siz, hakikaten de memurunuzun maaşında bir artış yapmış oluyor musunuz, olmuyor musunuz? Bu, hakikaten de sıkıntılı bir durum; çok ciddi bir barınma kriziyle karşı karşıyayız, çok ciddi bir gıda kriziyle karşı karşıyayız. Önümüzdeki en büyük problemlerden bir tanesi bu olmaya devam edecek.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırloğlu, teşekkür ediyorum.

Sayın Güneş, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekillerimiz ve Bakanlığımızın çok değerli çalışanları ve basın mensuplarımız; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Maliye Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı, uğurlu olmasını diliyorum.

Tabii, AK PARTİ iktidara geldiği günden beri halkı için çalışmış, ekonomisini ve refah düzeyini arttırmak için elinden gelen gayreti göstermiştir. 1923-2023 yılları arasında Türkiye ortalama yüzde 48 büyürken 2003-2023 yılları arasında ortalama 5,5 büyümüştür. Yine, millî gelirimiz, 238 milyar dolardan tam 4,7 kat artarak 1 trilyon 130 milyar dolara yükselmiştir. Cari fiyatlarla dünyada 17'nci büyük ekonomidir, satın alma gücü paritesi bakımından da dünyada 11'inci sırada yer almaktadır. Küresel ekonomideki payımız binde 7'den binde 11'lere, yine küresel ticaretteki payımız da binde 6'lardan binde 11'lere çıkmıştır. Tabii ki bu ekonomik gelişmeler sayesinde istihdamımız da 19,4 milyondan 32,8 milyona çıkmıştır ve son bir yılda da 1,1 milyon kişi istihdam edilmiştir. Yine, ihracatımız 38 milyar dolardan 262 milyar dolara çıkmış, fert başına millî gelirimiz de 3.500 dolardan bugün itibarıyla 13 bin dolara çıkmıştır.

Tabii, burada bazı arkadaşlar işte Türkiye'deki bazı vatandaşlarımızın, özellikle alt gelir grubu vatandaşlarımızın daha fakirleştiğinden bahsettiler fakat veriler bunu söylemiyor, mutlaka alım gücünde azalma olmuştur ama biz iktidara geldiğimizde yani günlük 4 doların altında geliri olan vatandaş nüfusumuz yüzde 30'du arkadaşlar.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Alım gücü azaldıysa fakirleşmiştir.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bugün -dolar bazında söylüyorum- 4 doların altında geliri olan vatandaşlarımız yüzde 1 bile değildir ve dolayısıyla da bazı söyledikleriniz gerçekleri yansıtmamaktadır. Tabii, diyelim ki Covid sürecinden sonra, arkasından savaşlardan sonra ekonomide bozulmalar oldu. Siz her ne kadar bunu tabii ki bizim işte Cumhurbaşkanlığı sistemine dayandırsanız da ve Cumhurbaşkanımızın izlediği politikalara dayandırsanız da tüm dünya bundan etkilendi. Daha önce de ifade ettim: Mesela Almanya'da 2020'deki enflasyon eksi 0,5; 2022'de 10,8 arkadaşlar yani eksi 0,5'ten 10,8'e çıkmış. Diğer taraftan, yine aynı şekilde, İngiltere'de enflasyon 2020'de 0,6'dan, 10,5'e çıkmış ve görüldüğü gibi, onlarda da gıdada da enflasyon sadece 10 değil arkadaşlar, 30-40'lara yükselmiştir, bazı şeylerde daha fazla yükselmiştir.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şu an ne kadar?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ve dolayısıyla da şimdi tüm bu sorunların tabii sadece bizde olduğunu zannediyorsunuz siz, ben size şunu söyleyeyim: Ocak 2020 ile Ağustos 2024 arasında...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Enflasyon yükselirken faiz artıran oldu mu hiç İsmail Bey?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - ...İspanya sanayisi eksi yüzde 1,4; Fransa sanayisi eksi yüzde 3, İtalya sanayisi eksi yüzde 6,1; Almanya sanayisi eksi yüzde 10 küçülürken arkadaşlar, aynı dönemde Türkiye sanayi üretimi yüzde 19,7 olmuştur. Şimdi, iyi bir yönetim olmasa arkadaşlar...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şunu emekli kahvesinde bir anlatalım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Rahatsız mı oluyorsunuz arkadaşlar yani ne güzel bir şey. Yani tabii ki eskiye göre düşmüşüz ama muhataplarımıza göre daha önemli bir mesafe kat etmişiz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Biz rahatsız olunca memnun oluyor ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Tabii ki Türkiye'deki en önemli problem arkadaşlar, daha çok dolar üzerinden ticaret yapmamız, cari açığımızın bulunması, bir de en önemli sebeplerden biri de Türkiye'deki vatandaşlarımızın mevduat parası olarak doları kullanması arkadaşlar. Yani işte, bu enflasyonun yüksek olduğu dönemlerde ve ekonomimizin sarsıldığı dönemlerde döviz mevduatı yüzde 70'e çıkmıştır. Şimdi ben size soruyorum: Diyelim ki Almanya'daki vatandaşlar mevduatlarının yüzde 70'ini dövize çevirseler, dolara çevirseler Almanya bundan etkilenmez mi? Eğer döviz rezervleriniz yoksa hangi hükümet olursa olsun bundan etkilenir. Cari açık verdiğiniz müddetçe bundan kurtulmanız mümkün değil arkadaşlar ve dolayısıyla da Sayın Bakanımızın gelişile beraber önemli politikalar...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan öncesi AK PARTİ iktidarı yok muydu?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - O günün şartlarında o politika doğrudu ve ekonomimizin büyümesi gerekiyordu ve dolayısıyla da yüzde 19 civarında büyüdük üç yılda.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan kurtarıncınız mı oldu? Yirmi iki yıldır AK PARTİ iktidarı var. Hiç bir şeyi yok sayarak kurtulamazsın İsmail Bey, bu enkazdan kurtulamazsınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen laf atmayalım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ve dolayısıyla da şimdi aldığımız tedbirlerle brüt rezervimizi 98,5 milyardan 157 milyara, yine, swap hariç net rezervimizi de eksi 60 milyardan 37,2 milyara çıkarmışız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ya kimin doları var, kimin? İşçi, emekçi...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sıranız gelince konuşursunuz, lütfen...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - İşte, risk primimizi azaltmışız arkadaşlar.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Konuşacağız zaten.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Bakana diyor, swap hariç...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan cevap verir o zaman.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Tabii, burada şunu diyorlar, arkadaşlar şunu söylediler, dediler ki: "Siz burada vergiyi, işte, büyüklerden almıyorsunuz ve dolayısıyla da onları es geçiyorsunuz." Bir milletvekilimiz oradan bazı firmaların ismini söyledi oysa bizim Sayın Bakanlığımızın aldığı tedbirler neticesinde kurumlar vergisi yüzde 5 artıran biziz; yine, banka ve finansman kurumları için vergi oranını 30'a çıkaran yine biziz...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Affeden de sizsiniz; sabah vergi istiyorsunuz, öğlen affediyorsunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - ...şirketlerin taşınmaz satış kazancının istisnasını kaldıran biz. Bahsediyorlar ya, çok uluslu şirketlere yüzde 15 asgari kurumlar vergisi getiren biziz.

CAVİT ARI (Antalya) - Garibanın tepesine çöküyorsun İsmail Bey, zenginden aldığın yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, lütfen... Konuşmanız gelince konuşursunuz değerli arkadaşlar, lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) - Hayır, yeri geldiği için konuşuyorum İsmail Bey'e.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yine, yurt içi şirketlerden yüzde 10 asgari kurumlar vergisi getiren yine biziz. Yap-işlet-devret, KÖİ modellerinde, hani bahsediyorsunuz ya, normalde onlarda kurumlar vergisini yüzde 30'u çıkaran yine biziz. Yine, mevduat faizleri fonlarının vergisini artıran yine biziz. Serbest bölge ticaret istisnasını ihracat gelirleriyle sınırlandıran yine biziz. Ve bu bakımdan baktığımız zaman, bu vergilerin büyük bir kısmı arkadaşlar, daha çok büyük şirketlerden alınan vergiler. Diğer taraftan da asgari ücretten vergiyi kaldıran yine biziz. Burada şeyden bahsettiniz, tabii ki vergi harcamalarından bahsettiniz; sanki büyük şirketlerden hepsine bunu yapıyormuşuz gibi...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ya, işçiden her gün vergi alıyorsunuz; elektrikten, sudan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Otlu... Sayın Otlu, lütfen...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Burada, şimdi, arkadaşlar, asgari ücretin vergi dışına çıkarılması neticesinde 810 milyar TL, 3 trilyonluk vergi harcaması içinde belki de en büyük payı bu oluşturuyor.

Diğer taraftan, 536 milyar yatırım, teşvik arkadaşlar. Sayın Bakanımız bu dönemde özellikle hem yeşil dönüşüm olsun hem de dijital sanayiye geçiş anlamında olsun teşvikler veriyorlar ve dolayısıyla bu firmalara kıyak olarak değerlendirmeyi son derece yanlış olarak görüyorum. Eğer biz bu sanayileşmeyi burada artıramazsak, bu dönüşümü sağlayamazsak ve dolayısıyla da ihracatta kilogram başına olan gelirlerimizi artıramazsak ileride sorunlar yaşayabiliriz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - O yüzden MESEM'leri açıyorsunuz bolca, belli oluyor! Sanayinin büyümesi için MESEM'ler lazım size!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Otlu, lütfen...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şunu ifade etmek istiyorum: Arkadaşlar, diğer taraftan, vergi yüküyle ilgili şeyler ifade ettiler. Dolayısıyla da orada, vergi yükünde Avrupa Birliği olsun, OECD ülkeleri olsun vergi yükleri bakımından baktığımız zaman Türkiye yüzde 20 civarlarında. Dolayısıyla biz kazancımıza göre, Avrupa ülkelerine göre daha az vergi veriyoruz; kazancımıza göre. Dolayısıyla bu bakımdan bunu niye yapıyoruz biz?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Bir şey kazanmıyor ki...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bunu niye yapıyoruz biz arkadaşlar? Dar gelirli vatandaşlarımızın bundan etkilenmemesi için yapıyoruz. Dolayısıyla da arkadaşlar, aldığımız tedbirler neticesinde şunu göreceksiniz: 2025 daha iyi olacak, 2026 daha iyi olacak. Bir fırsatınız vardı, ekonominin en bozuk olduğu dönemde, 2023'te; bunu dahi değerlendiremediniz ve o dönemde dahi millet size güvenmedi, bize oy verdi. Bu

fırsatı kaçırdınız, bir daha bu fırsatı da yakalayamayacaksınız arkadaşlar.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ya, başka bir şey söyleyin!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan önderliğinde ekonomiyi de düzeltereğiz, vatandaşların isteklerini de yerine getireceğiz. Bize her seferinde "Bu son bütçemiz." diyordunuz ama gördünüz ki bu son bütçemiz değil, 22'nci bütçemiz arkadaşlar.

İnşallah, nice 22'nci bütçelere diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Halkımıza sabır versin!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, sayın milletvekilleri, muhterem milletvekilleri... Daha böyle ifadeler kullanabileceğim sıfat kalmadı.

Siyaset nezakettir biliyorsunuz, sürekli laf atmanın bir manası yok, size söz verdiğimiz zaman siz de kendi zaviyenizden değerlendirmenizi yaparsınız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Konuşmacı heyecanlanıyor, laf atınca faydalı oluyor yoksa donuk geçiyor olay.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ya, halkımızın mutfağı yanıyor, mutfağı; tabii ki bir şey söyleyeceğiz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Otlu, size söz verdiğimiz zaman siz de onları anlatırsınız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Tamam, anlatacağım ama anlarsanız tabii!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Başkanım, Fethi Bey'in değişik bir bakış açısı oldu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

Sayın Gürer, siz İsmail Bey'i davet edin, beraber...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yok, baş başayken iyi, buradayken bozuluyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, nereye istiyorsanız orada...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Beraber olunca iyi, oraya geçince değişiyor efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, lütfen...

Şunun şurasında Komisyon üyesi 5 kişi, Komisyon üyesi olmayan 30 kişi kaldı, bir şey yok. Onun için...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Koskoca Hazine ve Maliye Bakanlığı, 50 kişi olsun, 600 milletvekili var Mecliste; faydalı bir şey.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Benim için fark etmez Sayın Gürer.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Ersoy, buyurun lütfen.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyelerimiz ve milletvekillerimiz, kıymetli basın mensuplarımız; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Öncelikle, Sayın Bakanımıza kapsamlı sunumları için teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, 2025 yılı bütçesine ilişkin kapsamlı ve açıklayıcı bir sunum gerçekleştirdiniz. Türkiye Cumhuriyeti özellikle de son yıllarda olağan durumlar yaşamamıştır. Bu minvalde, Hükümetin geleceğe yönelik politikalarını hassasiyetle incelememiz ve iyimser bir perspektifle ele almamız gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Bakanımızın da ifade ettiği gibi, küresel ekonomi son yıllarda pandeminin etkileri, jeopolitik gerilimler ve artan korumacılık gibi zorluklarla mücadele ediyor. Ancak, 2023 yılında yüzde 3,3 büyüyerek direnç gösteren küresel ekonominin önümüzdeki yıllarda daha dengeli bir büyüme sürecine girmesi bekleniyor. Avrupa ve Orta Doğu pazarlarında toparlanma işaretleri ihracat odaklı büyüme hedeflerimiz açısından umut vericidir. Bu olumlu küresel tablonun yanı sıra enerji fiyatlarındaki gerileme ve emtia fiyatlarındaki düşüş eğilimi Türkiye'nin cari dengesine katkı sağlama potansiyeline sahiptir. Sayın Bakanımızın belirttiği gibi, bu süreçte dış finansman erişiminin iyileşmesi ve Türk lirasına olan güvenin artması da ekonomik değerlerimiz açısından sevindirici gelişmelerdir. Geçtiğimiz dönemde Türkiye ekonomisi cari açığın azaltılması ve makrofinansal istikrarın sağlanması konusunda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Özellikle cari açığın millî gelire oranının yüzde 5,5'ten yüzde 0,8'e düşmesi, uygulanan maliye ve para politikalarının başarısını göstermektedir.

Bunun yanı sıra enerji ve yenilenebilir kaynaklara sahip olan yatırımlar ekonomik kırılganlıkları azaltma hedefimizi desteklemektedir. Yerli üretimin artırılması, yüksek katma değerli üretim politikalarının benimsenmesi ve sanayi yatırımlarının teşvik edilmesi bu başarıyı sürdürülebilir kılacaktır.

Ekonomimizin karşı karşıya olduğu en büyük zorluk -Sayın Bakanımızın da altını çizdiği gibi- enflasyondur ancak uygulanan programın etkileriyle 2023 yılında başlayan dezenflasyon süreci umut verici bir gelişmedir. Özellikle temel mallardaki fiyat düşüşleri ve beklentilerdeki iyileşme enflasyonla mücadelede önemli aşamalar kaydettiğimizi de göstermektedir. Bu başarıyı kalıcı hâle getirmek için para politikasındaki sıkı duruşun sürdürülmesi, bütçe disiplininin sağlanması ve fiyatlandırma davranışlarının daha rasyonel bir zemine oturtulması büyük önem taşımaktadır.

Büyüme oranımızın daha ılımlı ve dengeli bir seviyeye taşınması, uzun vadede gelir dağılımının iyileştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Özellikle deprem yaralarının sarılması, sosyal destek programlarının genişletilmesi ve eğitim, sağlık, tarım gibi alanlara yapılacak yatırımlar büyüme stratejimizin toplumsal faydasını artıracaktır.

Sayın Bakanım, sivil toplum kuruluşlarımızın da kamu görevlilerimizin çalışma koşulları ve mali haklarına dair bazı taleplerine değinmek istiyorum. Memur ve diğer kamu görevlilerimizin aylıklarından kesilen vergi diliminin yüzde 15'e sabitlenmesi yönünde bir beklentisi bulunmaktadır. Ayrıca, statü hukukuna tabi devlet memurları maaş ve özlük haklarında iyileştirmeler beklemektedir. Özellikle 2024-2025 yıllarını kapsayan dönemde hedeflenen enflasyon oranlarının altında kalan maaş artışları nedeniyle ortaya çıkan mali daralmanın enflasyon farkına ek olarak bir refah artışıyla telafi edilmesi gerektiği sektör temsilcileri tarafından tarafımıza sık sık iletilmektedir. Bununla birlikte Temmuz 2023'te yürürlüğe giren ilave ek ödemenin memur emekli maaşlarına yansıtılması talebi dile getirilmektedir. 1'inci dereceye ulaşan memurların ek göstergelerinin 3600'e yükseltilmesi ve kamu işçilerinin ücret düzenlemelerinin çalışma barışını koruyacak bir denge gözetilerek yapılması da öneriler arasında yer almaktadır. Bu taleplerin, kamu çalışanlarımızın mali ve sosyal haklarının iyileştirilmesi yolunda dikkate alınmasının faydalı olacağı düşüncesindeyim. STK'lerimizin görüşlerini toplumsal refahın artırılmasına katkı sağlayacak öneriler olarak değerlendiriyor, tüm paydaşlarla istişare sürecinde çözüm odaklı bir yaklaşım sergilenmesi gerektiğine de inanıyorum.

Sayın Bakanım, tüm bunların yanı sıra milletvekili kimliğimiz yanında aynı zamanda sanayici ve bir iş insanı sıfatıyla da iş dünyasının genel problemlerini ve taleplerini dile getirmek istiyorum. Sayın Bakanım, özellikle gelir vergisi, kurumlar vergisi ve KDV yönünden matrah artırımlarının yeniden düzenlenmesi ve stok düzeltilmesi gibi konular tarafımıza çok iletilmektedir ve bir beklenti oluşmuştur; bunu takdirlerinize sunuyorum.

Bunun yanında, enflasyon muhasebesinin vergisel etkilerinin yeniden düzenlenmesi... İhracatın önündeki en büyük sıkıntının döviz kurlarının olduğunu hepimiz biliyoruz ama bu döviz kurlarının artması enflasyonu artırıcı etken oluşturacağından ihracat yapan firmalara döviz kuru noktasında destek vermemiz gerektiğini de düşünüyorum.

Bunun yanında, EXIMBANK kredi faiz oranlarının daha cazip hâle getirilmesini talep ediyoruz. Özellikle serbest bölgelerde faaliyet gösteren firmaların vergi avantajlarının belirli bir dönem daha devam etmesi gerektiğini düşünüyoruz. Asgari ücretteki işveren desteklerinin artırılmasının önümüzdeki dönemde yine kıymetli olacağı kanaatindeyiz.

Diğer bir talebimiz ise Sayın Bakanım, ithalatı engelleyen üretim ve faaliyetlerinde de ihracat desteklerinden ve teşviklerinden yararlanması yani ithalatı engellediğimiz her üretimde ihracatçı gibi destek ve teşvik almak istiyoruz. Bu firmaların bizzat tarafınızdan belirleneceğini ümit ediyorum.

Sayın Bakanım, biraz önce hatiplerimizden -isim vermeyeyim- birkaçı dedi ki: "Kim bu ortamda yatırım yapar?" Bizim sanayicilerimiz hâlâ yatırım yapmaya, üretim yapmaya devam ediyor Sayın Bakanım. Biz inanıyoruz, yapıyoruz yatırımlarımızı, Allah'ın izniyle de biz bu yatırımları yapmaya devam edeceğiz. Ama tabii ki sizlere daha fazla talep geliyordur, bu taleplerin dikkate alınıp özellikle iş dünyasının önümüzdeki dönemde daha da üretken hâle gelmesi için desteklerinizi bizlerden esirgememenizi tüm iş insanları adına da talep ediyoruz.

Sayın Bakanım, bu duygu ve düşüncelerle başta siz olmak üzere, Bakanlığınızın tüm bürokratlarına emeklerinden dolayı teşekkür ediyorum. 2025 yılı bütçemizin de vatanımıza ve milletimize hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen sükûneti tesis edelim.

Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, direkt size hitap etmek istiyorum. Hazine ve Maliye Bakanısınız ve burada sunumunuzda ülkenin ekonomisiyle ilgili güzel şeyler anlattınız. Tabii, size göre güzel şeyler ancak sokağa çıktığınızda sizin bu anlattıklarınıza kaç kişi inanacak, ben de onu size soruyorum. Çünkü bugün sokakta işçi mağdur durumda, işsiz zaten mağdur durumda, emeklinin hâli perişan, memur geçinmiyor, çiftçi dersenez ektiğinin karşılığını alamıyor. Kısacası, toplumun her kesiminde ciddi bir mağduriyet devam ediyor Sayın Bakan. Buradan rakamlarla ilgili ne anlattırsanız anlatın sonuçta bu sıkıntıları yaşayan vatandaş; sokağa çıktığınızda, pazara geldiğinizde vatandaşın isyanını yerinde görebilirsiniz, duyabilirsiniz. Dolayısıyla her ne kadar siz de "Bu ekonomiyi düzeltir mi acaba?" diye gelseniz de maalesef, bugünkü tabloya baktığımızda Mehmet Şimşek olarak sizin de bir çare olamadığınızı ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakan, geçtiğimiz yıl bu ülkede ilk kez sayenizde motorlu taşıt vergilerini 2 kez ödemek zorunda kaldı vatandaşlarımız, 2 taksit hâlinde 2 kez yani 4 taksit olarak ödeme yapıldı; bu, tarihte ilkti.

Şimdi, sayenizde yine bir ilki yaşayacak araç sahipleri; araç muayenesi dışında artık bir de Ulusal Taşıt Tanıma Sistemi (UTTS) ücreti ödenecek. Sayın Bakan, kendisine yani Maliyeye bağlı olarak Darphaneye, Ulusal Taşıt Tanıma Sistemi kurması ve bu sisteme dâhil araçların sisteme kaydedilmesi karşılığında etiket verilme yetkisi verildi. Bu bandrolü almak önce şirketlere zorunlu kılındı ve şirketler, aktiflerine kayıtlı veya kiralama yoluyla edindikleri araçları -bu sisteme- 31 Aralık 2024 tarihine kadar aracın plaka sisteminin kayıtlı olacağı dijital etiket almak zorunda bırakıldı. Sonrasında, diğer araçlara yani herkesin aracına bu sistemin uygulanması zorunluluğu getirildi. Peki, bu, bedava mı? Tabii ki değil, bedava olsa zaten böyle bir düzenleme çıkmaz. Ulusal Taşıt Tanıma Sistemi yetkilendirilmiş taşıt montaj firması listesinde bulunan şirkete araç başına 1.810 TL, artı, KDV olarak ödenecek. Tabii, sistem önce şirketlerle başlasa da 21 Eylül 2024 tarihli 32669 sayılı Tebliğ'e göre 1 Temmuz 2025 tarihine kadar trafikte kayıtlı tüm araçlar yönünden de zorunlu hâldedir. Bu işi yaptırmayanlara da 6 bin lira ile 20 bin lira arası bir ceza getirilmektedir. Şimdi, Sayın Bakan, siz böyle bir sistemi kuruyorsanız vatandaşa bunu hem mecbur bırakıyorsunuz hem de şirketler üzerinden efendim, bir para alıyorsunuz. Yani bir taraftan bandrol, bir taraftan -örneğin muayene zorunluluğunu nasıl TÜVTÜRK'e yapıyorsunuz- şimdi, vermiş olduğunuz bu şirketler üzerinden de araç sahiplerine yeni bir

külfet geliyor. Bu da sizin, tabiri caizse, bir hüneriniz olarak kayda alınacak. İleriki süreçlerde "Mehmet Şimşek döneminde bu getirilmişti." denecek.

Sayın Bakan, Hazine ve Maliye Bakanlığı gündem olduğunda, mutlaka ve mutlaka kur korumalı mevduat sisteminden ve kamu-özel iş birliği projelerinin bu ülkeye getirdiği külfetten bahsetmeden geçmek istemiyorum. Çünkü hem kur korumalı mevduat sistemi hem de kamu-özel iş birliği, gerçekten, bu ülkenin ekonomisinin temelini konan iki dinamittir. Daha önce, sizden önceki Sayın Bakanın burada oturduğu günlerde kur korumalı mevduat sisteminin yanlış olduğunu, bu sistemin ülkeye büyük zararlar getireceğini burada yüksek sesle söyledik. O zaman canhıraş savunuldu, AK PARTİ'li arkadaşlar savundu. Sayın Bakana "Bunun maliyeti ne olacak Sayın Bakan?" dediğimizde "30-40 milyarı geçmez." dedi ama bugünkü maliyeti siz de biliyorsunuz; 1 trilyon 200-300 milyarlar kadar yaklaştı. Gerçek anlamda büyük külfet Sayın Bakan. Şimdi bundan vazgeçmeye çalışıyor olsanız da iktidarınızın günahını örtmeye yetmez, bunu söyleyeyim.

Kamu-özel iş birliği projelerinin yine ülkeye maliyeti gerçekten çok büyük. Buna karşı olduğumuzu her defasında söylüyoruz. Devlet kendi imkânıyla yapabileceği bu projeleri illaki birilerine paslayarak ülkeyi soydurmaya devam ediyor. Örneğin Antalya'da, Antalya-Alanya Çevre Yolu Projesi. Ülke ekonomisine en büyük katkıları sağlayan Antalya'ya dahi ayıracağınız bir paranız yok. Antalya-Alanya Çevre Yolu'nun kamu-özel iş birliğiyle ihalesi yapıldı, o da bir türlü zaten başlamıyor. Ama tekrar soruyorum: Antalya'ya ayıracağınız hiç mi paranız yok da burayı kamu-özel iş birliğiyle yapıyorsunuz? Ve vatandaşımız geçse de bunun parasını ödeyecek, geçmese de bunun parasını ödeyecek.

Bugün Ziraat Bankasıyla ilgili de -sizin sorumluluğunuzda olduğu için- Ziraat Bankası deyince akla hemen onun adı gelir diyeceğim: Demirören grubu. Sayın Bakan, soruyorum: Geçtiğimiz dönemlerde burada çok konuşuldu, sorarak devam edeceğim: Demirören grubu, Ziraat Bankasından çektiği krediyi ödedi mi? Çiftçimiz krediyi zor çekiyor, çektiği krediyi ödemekte gecikme yaşasa tepesine çöken bir anlayış var ama Demirören grubunun bu parayı ödeyip ödemediği hâlâ belli değil, en azından biz öyle biliyoruz. Şimdi, Demirören grubu bir taraftan böyle bir konuyla muhatap olmakla birlikte, geçtiğimiz yakın tarihte Spor Toto, Loto, Millî Piyango, at yarışları gibi şans oyunlarıyla -sahibi bir anlamda şu an için- vergilerinde indirimde gittiniz ve bunun neticesinde gerçek piyango Demirören grubuna vurdu. Yani siz almanız gereken bu vergiyi Demirören grubundan almaktan vazgeçerek, en azından bildiğimiz kadarıyla, 33 milyar civarında bir kazanç sağladınız. Yani bir taraftan gariban vatandaşın vergi almak için her yolu denerken buradan da vergiden vazgeçtiniz.

Sayın Bakan, yılbaşı yaklaşıyor malum. Demirören grubundan bahsetmişken piyangodan da bahsetmemek, hani, olmaz. Yılbaşı yaklaşıyor. Sayenizde, bakın, enflasyonun da nereden gelip nereye gittiğini de rakamların nereye yükseldiğini de aslında buradan görebilirsiniz. Yani "Ülkede paranın değeri düşüyor mu, enflasyon var mı?" dersiniz bundan önceki yıllarda büyük ikramiyeye baktığınızda, bugünkü rakamla karşılaştırırsanız gerçekten var olduğunu görürsünüz. Önümüzdeki yılbaşında, değerli arkadaşlar, söyleyeyim, piyango bileti almayı düşünenler için söylüyorum: Büyük ikramiye 600 milyon; alırsanız belki size de çıkabilir. Şimdi, çıkar ya da çıkmaz, bu da ayrı bir tartışma konusu çünkü çıkıp çıkmayacağı da belli olmuyor; bazen kime çıktığını öğrenemediğimiz dönemler yaşanmakta. Ancak Sayın Bakan, ben esas şundan da bahsetmek istiyorum: Bakın, AKP iktidarı sayesinde artık vatandaşımız resmî kumara yönlendiriliyor. Sayın Bakan, bunu açıkça söylüyorum, bu ülkede iktidarınız sayesinde açıkça kumarın, resmî kumarın her türlü çeşidi oynanmakta. Söyleyeyim size, bir tane piyango bayisinin önünden geçin, çeşit çeşit şans oyunları görürsünüz Sayın Bakan. Geçiyor musunuz bilmiyorum ama geçmiyorsanız da bir geçin. Size söyleyeyim: Çılgın Sayısal Loto, Süper Loto, Şans Topu, Millî Piyango ve Kazı Kazan, Hızlı Oyna Hemen Kazan. Sayın Bakan, aceleniz varsa Hızlı Oyna Hemen Kazan da varmış, bunu bir deneyin. Bakın "Kazı Kazan" deyince akla yine sayenizde bugün envaiçeşit oyunlar geliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bir dakika veriyorum, toparlayın.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, bakın, bu bayilerin önünden geçtiğinizde... İşçi, çalışanlar akşama kadar önünden geçiyor, Kazı Kazan'ı oynuyor; kadınlar, gençler, emekliler önünden geçerken oynuyor. Çeşit çeşit piyango çeşitleri var. Ben size okuyayım: Kazı Kazan 50 TL -bakın, rakamlar da uçtu Sayın Bakan- Süper Altın 50 TL; 100'e Katla 100 TL; Kasa 100 TL; 1 Milyar TL Ödül Yağmuru 200 TL; Çifte Şans 200 TL; yeni çıktı, sıcak sıcak, Kral Tacı 500 TL Sayın Bakan. Bir kazımanın 500 TL olduğu bir ülke hâline getirdiniz memleketi. Ya, şimdi, siz, bu vatandaşları bu şans oyunlarına maalesef ki yönlendiriyorsunuz, bu ülkede bu şekilde yasal kumarı destekliyorsunuz, teşvik ediyorsunuz. Yenisi de çıktı bu arada, onu da söyleyeyim: Bonkör Cüzdan var, Süper Basket var; bunları da oynamadan geçmeyin ama yasa dışı bahis konusunda da kılınızı kıpırdatmıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Ülke de yasa dışı bahis de aldı başını gidiyor Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, teşekkür ediyorum, mesele anlaşılmıştır.

CAVİT ARI (Antalya) - Anlaşıldıysa gereğini yapsınlar Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan cevap verecektir.

CAVİT ARI (Antalya) - Biraz vatandaş bu tuzaklardan korusunlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, Sayın Bakan notunu aldı.

Değerli milletvekilleri, görüşmelere...

CAVİT ARI (Antalya) - Yeni çeşitler çıkar not aldıysa, başka bir şey olmaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, görüşmelere 17.45'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati:17.28

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.53

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 13'üncü Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Sayın Yegin, buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Teşekkür ederim.

Salonda bulunan herkesi saygıyla selamlıyorum.

3 Kasım 2002 seçimleriyle iktidara geldik, yirmi iki yıl kesintisiz iktidarımızda hep milletin refahını artıran, bölgeler arası farkları ortadan kaldırmaya gayret eden; demokrasiyi, hukuku, huzuru, güvenliği, refahı ülkenin tüm şehirlerine, tüm kentlerine, tüm fertlerine yaymayı hedefleyen ve büyük ölçüde bunu başaran bir hikâyeye biriktirdik arkamızda. Bu yirmi iki yıllık hikâyenin son üç dört yılında evet, ekonomik refahta kayıplarımız oldu; Gezi'yle, çukur eylemleriyle, 15 Temmuz darbe girişimleriyle sınanan kayıplarımız oldu ama özellikle pandemiyle, daha sonra Rusya-Ukrayna savaşıyla ivme kazanan bölgesel sorunlarla, göçle ve daha sonra da örtülü ambargo ve çifte standartla biraz daha belirginleşen refah kaybımız özellikle enflasyonla oluşan ortamda ve özellikle dar gelirli, sabit gelirli, ücretli kesimler üzerinde daha çok hissedilir bir hâl aldı ve depremle beraber yaşadığımız korku, hüznün, kayıplar ve yük sorunlarımızı biraz daha inatçı hâle getirdi bugün. Başarı da emeği olan, içinde olan herkesindir, hepimizindir; kayıp da noksanlık da başaramadığımız da içinde olan herkesindir, hepimizindir. Mücadele ediyoruz, mesafe aldığımızı görüyoruz, daha da mesafe alacağımızı öncü göstergeler de gösteriyor ve yeniden o eski refaha erişip onu da aşacağımıza inanıyor, bunu gerçekleştirmek için daha da büyük bir inanç ve azme sahibiz ve bu azimle, bu inançla çalışıyoruz.

Geldik bu döneme, bu dönemin temel başlıkları "fiyat istikrarı" "bütçe disiplini" "sürdürülebilir yapısal dönüşümle beraber sürülebilir cari açık" "yapısal dönüşümle beraber yatırım, istihdam, üretim ve ihracat" diyoruz ama arkadaşlar atılan her adımı yerden yere vurduğunuz görüyoruz. Vergi kazanç ilişkisi üzerinde hep durdunuz, dolaylı vergilerin, dolaysız vergilerin, bunların dengesi üzerinde hep durdunuz. Bakın, bu dönemde dolaysız vergilerin payını artıracak düzenlemeler yaptık. Kurumlar vergisini 5 puan artırdık, banka ve finans kuruluşlarında, yap-işletlerde, KÖİ projelerinde yüzde 30'a çıkardık. Çok uluslu şirketlerde yüzde 15, yurt içindeki şirketlerde yüzde 10 asgari kurumlar vergisi getirdik burada, bu düzenlemeleri hep beraber yaptık. Bireysel hesaplara uygulanan stopaj istisnasını, KKM kazançlarına uygulan kurumlar vergisi istisnasını, yatırım fon ve ortaklarının kazanç istisnasını, şirketlerin taşınmaz satışlarına uygulanan kazanç istisnasını, yatırım fonlarından elde ettikleri kazançlara uygulanan istisnayı, serbest bölgelerdeki tüm gelirleri kapsayan istisnanın ihracatla sınırlanması gibi bazı istisna sınırlayıcı düzenlemeler de yaptık. KDV yüzde 18'di yüzde 20 oldu, bu oranla bile yani bu artırdığımız oranla bile -Sayın Bakan ifade etti- AB'de en düşük KDV uygulayan 6'ncı ülkeyiz ki birçok üründe daha da düşük KDV oranlarımız var arkadaşlar. Gelir ve kazançlar üzerinden alınan verginin millî gelire oranında OECD ülkeleri arasında 3'üncü olduğumuzu söyledi Bakan yani en düşük vergi yüküne sahip 3'üncü ülkeyiz. Toplam vergi yükü sıralamasında da yine 38 OECD ülkesi arasında en düşük vergi yüküne sahip 3'üncü ülkeyiz. Arkadaşlar, doğal gazda, meskenlerde yüzde 70 maliyeti karşılıyoruz. Elektrikte devletin yüzde 55'ini halkın üssünden, halkın sırtından aldığı bir dönem yaşıyoruz. Esnafa, çiftçiye sağlanan desteklerde açılan ucuz ve uzun vadeli kredi imkânlarını yaşadığımız dönemleri geçiriyoruz.

Mücadele ediyoruz, hep beraber ayaklanmaya, ülkeyi ayaklandırmaya çalışıyoruz. Bir toplum, bir ülke kalkınacaksa, ayağa kalkacaksa bütün unsurlarıyla beraber kalkacak. Hiçbirini önemsiz görmeden, her birinin önemini üzerinde durarak her bir kesimi, her bir alanı ayağa kaldıracak, hareketlendirecek, herkesin bu hareketlenmeden bir his sahibi olacağı gerçek bir gündem, bir hikâyeye üretmeye çalışıyoruz. İstihdamı artırmaya çalışıyoruz, hamdolsun artıyor; işsizliği azaltmaya çalışıyoruz, çok şükür azalıyor; 8,6'ya kadar geldi. Cari açığı azaltmaya çalışıyoruz. Bakan Bey "Cari açık artık ülkenin gündeminde büyük bir sorun olmaktan çıkacak." diyor, "'Cari açığı kapattık.' diyorsunuz." diye yükleniyorsunuz. Öyle bir şey demiyoruz, cari açığı ülkenin artık bir temel gündemi olmaktan çıkaracak adımlar atıyoruz. Gaz arıyoruz, petrol arıyoruz; onu bulunuyoruz, bağlantı hatlarını kuruyoruz ve onları pazarlara ulaştırmaya çalışıyoruz. RES'te, GES'te, HES'te, yenilenebilir enerjide Avrupa'da dünyanın üst sıralarına çıkıyoruz. Jeotermalde dünyada 1'inci sıraya oturuyoruz. Nükleer enerji santrallerimizi kuruyoruz. Yabancı, yerli tüm yatırımcıların yatırımlarının önünü açıyoruz. Binlerce, on binlerce insanı çalıştıracak tesislerin kurulmasının önünü açıyoruz. Katma değerli üretimi ve rekabet gücümüzü artırmak için yatırım taahhütlü avans kredisi ve HIT-30 politikaları uyguluyoruz. Turizm tesisleşme, hizmet ve pazarlama çalışmalarını, altyapılarını artırıyoruz. İthal ikame üretim yapacak tesislerin kurulmasını sağlamaya çalışıyor ve her türlü imkânlarımızla bu üretimi artırmaya çalışıyoruz.

Sayın Türelî, işte, cari açığı bu şekilde sorun olmaktan çıkaracağız inşallah, göreceksiniz. Çıkaracağız inşallah, bunların hepsini başaracağız.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ben bir şey demedim, Erhan Usta dedi.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Usta yok, sana diyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ben cari açıkla ilgili söyledim Sayın Bakana, bir yılda nasıl 20 milyar dolar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ORHAN YEGİN (Ankara) - “3 trilyon vergiden vazgeçtiniz.” “Sermaye yandaşı politikalar.” “İş adamlarının iktidarı.” diyorsunuz, arkadaşlar, bakın, 853 milyar ücretlerden alınan vergiden vazgeçmişiz. 200 milyar tarımsal faaliyetlerin teşviki için vergiden vazgeçmişiz. 147 milyar AR-GE ve yenilikçi tasarım teşvikinden dolayı vergiden vazgeçmişiz. 260 milyar sağlık, sosyal amaçlarla engelli, yaşlı, emekli, şehit ve dul yetimleri için vergiden vazgeçmişiz. Arkadaşlar “EYT büyük bir yük oldu, bütçenin sırtına bindi. Bugün EYT’yi bahane ediyorsunuz.” diye bize cümleler kuruyorsunuz. Ya, bir tane EYT mi ya, bir EYT mi?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Rakamlar öyle demiyor ama.

CEVDET AKAY (Karabük) - 700 milyar lira ...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bakın, bugün bu ülkenin hazine ve maliyesi EYT’den daha büyük bir yükü de taşıyor, 853 milyarlık bir yükü taşıyor. Gelirlerden, asgari ücretten ve diğer ücretlerin tamamından asgari ücret miktarınca kaldırdığımız vergi kaybını da bugün bu ülkenin hazine ve maliyesi taşıyor, bir EYT değil ki. Dolayısıyla neyle karşı karşıyayız, kime ne diyoruz, bunların hesabını iyi yapmamız lazım.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Biz buradan bakınca 6, siz oradan bakınca 9 görüyorsunuz, öyle yani.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, kamu personeli artmış, çoğalmış diye şikâyetlenenler oldu. Bu, kamu personelinin artışı devletin patronluğa soyunduğu şeklinde yorumlandı. Bu bizce çok yanlış bir yorum. Kamu personeli niye artıyor? Artık Türkiye sizin o yirmi yıl önce bildiğiniz o küçük Türkiye değil. Artık Türkiye büyüdü, hem kendi içinde büyüdü hem de uluslararası ilişkilerde büyüdü, bölgesel bir aktör oldu ve küresel bir aktör olma yolunda ilerliyor.

Arkadaşlar, 40 milyar dolardan bugün 300 milyar doları zorlayan, ihracata koşan bir ülke var bugün. Arkadaşlar, bugün her şehirde üniversitesi olan bir Türkiye var.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Yurt yok.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Yenidoğan çetelerini gördük.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bugün elçilik sayısı, dış temsilcilik sayısı bütün dünyanın ülkelerinde, her bir yerinde neredeyse temsil edilen bir ülke var. Her şehirde bugün müracaat edenlerin müracaatlarının yüzde 98 karşılandığı bir yurt altyapısı kurmuş bir Türkiye var. Elbette bunları kamu personeliyle yöneteceksiniz. Dolayısıyla, devletin elbette personel sayısı artacak ama ikinci yorum şu: Özellikle bundan şikâyetlenen arkadaşlara bakıyorum, nerede bir kadro talebi olsa sürekli ona kadro buna kadro diye Meclise önerge getiren arkadaşlar bugün bundan şikâyet ediyor.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ama üç maaşlı memur artıyor, dikkat edelim. Üç maaş alan memurlar artıyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yani birileri yarın kalksa sosyal medyada örgütlense bir dernek, vakıf kursa, bir platform kursa, “Selam verenlere kadro istiyoruz.” dese onun bile önergesini yapıp Meclise getirecek durumdasınız. Herkese “Kadro, kadro kadro” diyorsunuz, sonra da bugün geliyorsunuz, burada devletin personel sayısı arttı diye şikâyetleniyorsunuz, olmuyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Millet aç!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Öğretmenleri atamıyorsunuz! Öğretmenlere, doktorlara, her yere mülakat getirdiniz!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, bu gri liste meselesini...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - “Mülakatı kaldıracağız.” dediniz..

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ayrıca, verdiğiniz sözleri hatırlamıyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - İnsanlar yoksulluktan intihar ediyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Seçimden önce kalkıyordu, seçimden önce!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, arkadaşlar, gri liste meselesini hâlâ anlamak istediğiniz gibi anladığınızı görüyorum, zaman yok, o konuya giremeyeceğim.

Şimdi, Sayın Başkan, kur korumalı...

CAVİT ARI (Antalya) - Seçim öncesinde, 6 Mayıs’ta esnafları kandıran bu iktidar değil mi?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Yenidoğan çetelerini, Engin ve Dilan Polat’ı...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Ağbaba, “Kur korumalı açıklandı, Malatya’da hemşehrilerim davul zurna çaldı.” dedin. İşte, sen hemşehrini anlayamayan bir siyasetçisin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Onlar pişman, pişman!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sen onların bu millete olan sevdasını, bu memleket için ödemeye hazır olduğu bedeli anlasaydın bu büyükşehir seçimlerinde seni seçerlerdi. Sen anlamayan bir adamsın. Bak, şimdi, kur korumalı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) - 35 lirayı görünce ellerini dizlerine vuruyorlar Sayın Yegin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Yegin, toparlayın, bir dakika süre veriyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kur korumalı sistem için her eleştiriye katılırsınız, katılmayız, baş göz üstüne, eleştiridir ama “Kur korumalı

sistem sermayenin aktarımıdır, fakirden alıp zengine vermektir.” demek tam bir bühmandır, hiçbir şeyden anlamamış olmak demektir, tamam mı?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - “Patron korumalı sistem” deseniz daha doğru. “Patronu koruyan sistem” deseniz daha doğru. Siz patronu koruyorsunuz!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Faiz, faiz... Tefecileri savunuyorsun şu anda!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, “Dün Nebati’yi övüyorlardı, bugün Sayın Şimşek’i övüyorlar.” diyorlar. Arkadaşlar, başarı da bizimdir, noksanlık da bizimdir; hepimizindir, hepimizindir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Nebati’yi öven herkesi över bence.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Orhan Bey, Merkez Bankası 818 milyar zarar etmiş.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başarı da bizimdir, noksanlık da bizimdir; hepimizindir, hepimizindir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Valla biz başarısızlığı kabul etmiyoruz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Biz beraber yol yürüdüğümüz arkadaşlara işler ters gidince veya yol ayrımına gelince sövüp saymayız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bak, reise laf söyleme, reise laf attırmam sana!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Biz seçimden önce “Gandi Kemal, Gandi Kemal” deyip, seçimden sonra “Hadi Kemal, hadi Kemal” demeyiz tamam mı Sayın Ağbaba?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Bak, seni görevden alırlar dikkatli konuş.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Reise laf söyletmem sana.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Yegin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Reis ne diyordu, reis?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, bir saniye.

Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Bu uğultuyu bir teskin edelim.

Sayın Otlı...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Niye hep bana söylüyorsunuz ya? Burada erkekler de konuşuyor, gerçekten ayıptır ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Otlı, bir saniye.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Erkeklerden daha çok bağıriyorsunuz, o yüzden size söylüyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli arkadaşlar, ben şunu anlamakta gerçekten... Sizden rica ettim, birazdan size söz vereceğiz yani eğer bu buradaki, Plan ve Bütçedeki bu ortama böyle çok dayanamıyorsanız ona göre konuşmanızdan önce sizi davet edelim ama lütfen şu insicamı bozmayalım.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Benim öyle bir iddiam yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın, saat onda başladık. Biz dün de on ikide çıktık buradan, ondan önceki gün on birde çıktık. Biz her gün buradayız. Sizden rica ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, dikine dikine sataşılıyor Sayın Yegin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Yegin’in tarzı bu, alışın artık buna da. Siz de laf atmazsanız o duruyor zaten.

Teşekkür ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - “Herkesi tersliyor.” Hayır, katılmıyorum buna.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ben sizin yaptığımız açıklamalara kendi pencereden açıklama yapıyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ben size taahhütlerinizi hatırlatıyorum, taahhütlerinizi, seçimden önce konuştuklarınızı hatırlatıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, değerli arkadaşlar...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Erkekleri de uyarın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Zorunuza gidiyorsa... Ölçülü vaatte bulunun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - “Gandi Kemal, Gandi Kemal” diyordunuz, öve öve bitiremiyordunuz...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ölçülü olun, ölçülü, ölçülü. Ölçülü vaatte bulunun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...seçimi kaybettiniz, bütün suçu adamın üstüne yıktınız, “Bay bay Kemal.” dediniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Hazine ve Maliye Bakanlığının...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, siz Başbakan yaptığımız adamı bir gecede darbeyle devirdiniz; Davutoğlu’nu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - “Hocam, hocam” diye alkışlamaktan elleriniz şişti.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba... Değerli arkadaşlar...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Nasıl bir darbe ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Darbe ki darbe.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Milletın takdiri o ya.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Darbe!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, değerli Komisyon; Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz. Bütün milletvekillerine söylüyorum: Teknik bir Bakanlık, teknik bir Komisyon.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, bize bakarak konuşma lütfen.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ne tarafa bakayım Sayın Ağbaba?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Orhan Yegin'in olduğu tarafa.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Oraya baktım, boynum ağrıdı, biraz bu tarafa bakıyorum şimdi.

Şimdi, şöyle değerli arkadaşlar: Genel Başkanların oraya, siyasi politikalarımıza girerek çıkamayız işin içerisinde, istirham ediyorum.

Sayın Erdem, buyurun.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, çok değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, değerli bakan yardımcılarını, bürokratlar, tüm heyet; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli Bakanım, burada tartışmalar olacak, muhalefet-iktidar konuşacak ama bir kere sizin Türkiye için bir şans olduğunuzu herkes biliyor. Siz Türkiye beşerî sermayesinin ötesinde uluslararası bir insan beşerî sermayesiniz ki Ekonomi Bakanlığı gibi, Dışişleri Bakanlığı gibi alanlarda böyle kişilerin olması ülkenin ekonomi noktasındaki projelerinde, finansman temininde bir güven sağlar. Ve şunu çok iyi biliyoruz ki: Vatan aşkı olmasa burada, bu görevde olmazsınız. Sizin konunuza gelmiş kişilerin yıllık 30-40-50 milyon dolarlara 100 milyon dolarlara görev yaptığını biliyoruz. Teşekkür ediyoruz, Allah sizden razı olsun, Allah yardımcınız olsun.

Değerli Bakanım, zor bir coğrafyadayız. Geçen de söyledim, Sayın Cumhurbaşkanımız Birleşmiş Milletlerde dedi ki: "Sizin ekranlardan izlediğiniz krizlerin, savaşların tam ortasından geliyorum." Biz burada değerlendirmelerimizi otobanda giden bir ülke konumunda yapıyoruz ama coğrafyamız engellerle dolu, her an karşımıza ne çıkacağı belli değil ve bir sürü problemi çözerek gidiyoruz. Nedense bu kısmını hiç değerlendirmiyoruz. Bütün bu risklere rağmen de Allah'a şükür, verileri biraz önce söylediniz, son on yılda yaşanan tüm sıkıntılara rağmen artık bütçemizi belli noktaya getirmiş durumdayız ve daha da iyi bir noktaya geleceğini görüyoruz, umut ediyoruz.

Şimdi, biz muhalefet-iktidar konuştuğumuzda, EYT'yi hep birlikte çıkardık, doğru muydu, yanlış mıydı bunu tartışıyoruz. Son günlerde arkadaşlar, "EYT'nin üzerinden gitmeyin." diyorlar. Bu çıktı, hayırlı uğurlu olsun ama söylemek istediğimiz şu: Böyle önemli konular iktidarın sorunu değildir, yarın iktidar olmak isteyenlerin de problemidir. EYT'yle ne oldu? 2023'te -benim aldığım rakamlara göre- 251 milyarlık bir yük bindi, 2024'te de finansman maliyetiyle 752 milyar. Biz depremden daha fazla kendimize bir yük oluşturmuşuz ve bu neden? Hani bu kişiler zaten emekli olacaktı, olacaktı da 55 yaşında olacaktı, 50 yaşında oldu, 48 yaşında oldu. Bunun sekiz on yıllık maliyetine baktığımızda, Allah vermesin, 3-4 depremin yükünü de ülkemizin sırtına koyduk ve bir alan açtık; yok staj mağdurları, yok bir günle kaçırılanlar. Yeni bir tartışma açtık, hep beraber yaptık, bunu diyoruz, bir daha yapmayalım, doğru işler yapalım. Ülkemiz bu maliyetlerin de inşallah üstesinden gelecek ve çözecektir.

Değerli Bakanım, asıl ifade etmek istediğim -verileri konuştuk- belediyelerin şirket elemanları üzerinden eleman almasının önüne geçmemiz lazım. Hangi parti olursa olsun, bu tek sizin konunuz değil biliyorum ancak maliyeti size biniyor.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Eliniz değmişken KİT'lere de uygulayalım bunu.

ORHAN ERDEM (Konya) - Şimdi, geçen gün de konuştuk ve siyaseten malzeme edilen bir alan burası. Örneğin, arkadaşlar, hemen yanlış anlıyorlar ama verilerle bu belli, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı "Hiç kimseyi işten çıkarmayacağım." demiş.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Gene aynı yere geldin Orhan Bey, dün açıkladık size.

CAVİT ARI (Antalya) - Çıkarmadı zaten Orhan Bey.

ORHAN ERDEM (Konya) - Yaklaşık 93 bin çalışanı var, 33 bin kişiyi işten çıkarmış, 47 bin kişi almış.

CAVİT ARI (Antalya) - Size anlattık ama anlamamışsınız Orhan Bey.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Açıkladı ya, açıkladı arkadaşlar Sayın Erdem.

ORHAN ERDEM (Konya) - Açıkladı sağ olsun, Sayın Ari sağ olsun açıkladı.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Açıkladık.

ORHAN ERDEM (Konya) - Bunun içinde 2 binine razı oluruz; emeklilik, 450 vefat, 274 evlilik...

CAVİT ARI (Antalya) - Bir buçuk aylık kayyum zamanında 1.600 kişi alınmış, bir buçuk ay daha olsa herhâlde bir 10 bin kişi daha alacak kayyum.

ORHAN ERDEM (Konya) - Onun dışındakilerin hepsi sözleşmesinin feshedilmesi, disiplin, zorla emeklilik...

CAVİT ARI (Antalya) - Orhan Bey, anlattık, anlamadınız mı ya?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, anlattınız, o anlattı, o öyle anlattı. Tamam, arkadaşlar ya.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Konuştuk bu konuları.

ORHAN ERDEM (Konya) - Şimdi, bunu hepimiz biliyoruz ki bu belediyenin elindeki bir güçtür. Bunu İstanbul değil Konya da yapsa yanlıştır, bir yanlıştan bahsetmek istiyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Konya da yapmış zaten bak.

ORHAN ERDEM (Konya) - Bir tane örneği yoktur, bir tane yoktur.

CAVİT ARI (Antalya) - Bak, var, şimdi ben söyleyeyim; Barış Bektaş açıklama yapmış, 101 bankamatik memuru istihdam ediyormuş Konya Belediyesi.

ORHAN ERDEM (Konya) - Ama şirket elemanı üzerinden eleman alma işini sonlandırmamız lazım. Ben kendi bölgede de 20 bin nüfuslu bir belediyenin 93 kişi aldığını gördüm. Bu, ülkemizin kaynaklarını boşa götürmektir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ama sizin memurlarınız rapor yazmış, Sayıştay.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ankara Büyükşehir seçimden önce 15 bin tane adam aldı bir ayda, 15 bin kişi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sallıyor ya.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Bakanım, diğer bir konu da...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem konuşuyor değerli arkadaşlar.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Bakanım, bir diğer konu da sizin Cumhurbaşkanımızın itibarıyla yurt dışından tekrar dış sermayeyi getirmeye başladınız ama gördüğüm bir husus, ülkemizin bir diğer sorunu da yatırımcının "Yarın bir başkası gelir de bunu değiştirir mi?" korkusunu hep hissettiğini görüyoruz, keşke bu yatırımcılara yurt içinde de süreli yani sekiz yıllık, on yıllık kanunlar çıkarsak yani bir noktada bunun değişmeyeceği, onlara da yatırım finansmanlarıyla geri dönüşümlerini hesap edecekleri güvenini vermek gerektiğini düşünüyorum.

Bütçeniz hayırlı uğurlu olsun.

Tekrar Allah yardımcımız olsun, tüm ekibinize ve size kolaylıklar diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece Komisyon üyesi milletvekillerimizin söz taleplerini karşıladık.

Değerli arkadaşlar, listeyi okuyacağım.

Şimdi de Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz taleplerini karşılayacağız. Öncelikle, grubu olmayan siyasi partilerden...

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Tersten başlasak bugün de Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tersten başlayabiliriz; bir aşağıdan bir yukarıdan.

Değerli milletvekilleri, önce Komisyon üyesi olmayan sayın milletvekillerinden Sayın Burak Dalgın, Sayın İdris Şahin; sonrasında Emek Partisinden Sayın İskender Bayhan ve Sayın Sevda Karaca Demir ve sonrasında Sayın Nermin Yıldırım Kara, Sayın Ednan Arslan, Sayın Tamer Osmanağaoğlu, Sayın Mevlüt Karakaya, Sayın Sinan Çiftiyürek, Sayın Ceylan Akça, Sayın Mehmet Akalın, Sayın Mehmet Mustafa Gürban, Sayın Faik Öztrak, Sayın Aliye Coşar, Sayın Sururi Çorabatır, Sayın Ömer Fethi Gürer, Sayın Ali Gökçek, Sayın Mehmet Baykan, Sayın Zuhul Karakoç Dora, Sayın Çiçek Otlu, Sayın Adalet Kaya, Sayın Selcan Taşcı, Sayın Yavuz Aydın, Sayın Talat Dinçer, Sayın İnan Akgün Alp, Sayın Şeref Arpacı, Sayın Aliye Timisi Ersever, Sayın Nejla Demir, Sayın Gülcen Kış ve Sayın Nail Çiler.

Değerli milletvekilleri, listeyi okudum; sıra geçtikten sonra bir daha geri dönmeyeceğiz. Burada grup sözcülerine, siyasi partilerin hepsine söylüyorum, sonrasında "Ben gittim, dışarıdaydım, işte bir dakika arayla kaçırdım." gibi bir durum olmasın. Bakın, burada ben Sayın Öztrak'ı görüyorum, Sayın Gürer'i görüyorum, Sayın Dalgın'ı görüyorum, Sayın Arpacı, Sayın Çorabatır; pek çok diğer milletvekilleri var, sabahdan beri bekliyorlar, dolayısıyla olmayanı geçip bir daha geri dönmeyeceğim. Bunların hakkını koruyacağım. Sayın Dalgın, buyurun lütfen.

BURAK DALGIN (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, değerli milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Beş dakikam var, ben de 5 ana madde etrafında görüşlerimi ifade edeceğim.

Birincisi enflasyon. Şimdi, burada bir garabet var çünkü Sayın Bakan "Program çalışıyor." diyor, ilişkili kurum TÜİK bambaşka bir şey söylüyor. Sayın Bakan göreve geldiğinde enflasyon yüzde 40, şu anda enflasyon yüzde 49. İki ihtimal var ya Sayın Bakan göreve geldiğindeki TÜİK rakamları doğru değildi, bu durumda TÜİK'te çok ciddi bir yenilenmeye ihtiyaç var veyahut da program çalışmıyor, programda ciddi bir tadilata ihtiyaç var. Nitekim vatandaşlarımız da programın çalıştığına pek inanmıyorlar. Orta Vadeli Program yüzde 17,5; Merkez Bankası yüzde 21 enflasyon tahmin ediyor önümüzdeki bir sene için, piyasa yüzde 27,5; reel sektör yüzde 50, hane halkı yüzde 67 enflasyon bekliyor. Burayı ikna etmeden bu enflasyon katılığını aşmamız mümkün değil.

İkincisi reel sektör. Burada bir yangın var. Maalesef bu iş göz göre göre geldi. Bir senedir ikaz ediyorum, artık verilere de yansdı. Yangın olmadığını düşünenleri organize sanayi bölgelerine, küçük sanayi sitelerine ve esnaf çarşılarına davet ediyorum. Şimdi, 2022 başından beri neredeyse üç senedir Türkiye'nin sanayi üretimi sabit, perakende satışlarda da artış yüzde 60 yani üreten Türkiye yerinde saymış, tüketen Türkiye alıp başını gitmiş. Üstüne üstlük hür teşebbüsümüz imdat çılgınlıkları atıyor; karşılıksız çek adedi bu yılın ilk on ayında geçen yılın 1,5 katı, karşılıksız çıkma oranı geçen yılın 2 katı neredeyse. Protestolu senetlerde durum aynı; Türkiye'de yılda 500 civarında konkordato başvurusu olurdu, dokuz ayda 1.200 tane başvuru var, icra dairelerinde 1.200 tane icra iflas dosyası var. Kurulan şirket sayısı yüzde 13 aşağıda, kapanan şirket sayısı yüzde 23 yukarıda. Hür teşebbüsümüz göz göre göre ölüyor. "Hasta öldü, ameliyat başarılı." diyemeyiz.

Üçüncüsü orta direk. Burada tam anlamıyla bir yıkım var. Çalışanların millî gelirden aldığı pay dünyada genelde yüzde 50 civarında,

Türkiye’de üçte 1 meselesinde. “İç talebi kısacağız.” diyorsunuz siz de, Merkez Bankası Başkanı da, sorum şu: Kimin talebini kısıyorsunuz? Türkiye’de bir Belçika var, Belçika nüfusu kadar insan Belçika refahında yaşıyor. Siz herkesin talebini indirirken sadece onların talebini indirmiyorsunuz, orta direği yok ediyorsunuz, dar gelirlileri perişan ediyorsunuz. 3 tane hususu dikkatinize getiriyorum Sayın Bakan; bir tanesi, bu vergi dilimlerini lütfen güncelleyin orta direğin cebinde birazcık para kalsın. Biliyorsunuz aydan aya bir yandan enflasyon bir yandan ilave vergi dilimlerine gelen toplam maaşlar sebebiyle ücretler iki taraftan kemiriliyor, buna bir son verelim. Diğeri “Hedeflenen enflasyona göre zam.” diye bir laf var. Hedeflenen enflasyon asla tutmuyor. Merkez Bankası “2022’de yüzde 12 olacak.” demiş, enflasyon yüzde 64. “2023’te yüzde 22 olacak.” demiş, enflasyon yüzde 65. “Bu sene yüzde 36 olacak.” demiş, enflasyon yüzde 44. Hedefi zaten tutmayan bir yerde hedeflenen enflasyon olamaz. Üstüne üstlük Hükümet olarak alacağınız paraya yüzde 44 zam yapıyorsunuz ama vatandaşa bunu yapmıyorsunuz. Üçüncü noktamız da demek ki asgari ücrete en azından bir yüzde 44’lük artış yapıp 24.500 rakamını göstermeniz icap ediyor.

Dördüncüsü tasarruf. Burada hakikaten büyük bir fırsat var, dünya örnekleri verdiniz, OECD’den örnekler verdiniz; ben de Amerika’dan bir örnek vereyim: Elon Musk, biliyorsunuz “hükûmette verimlilik” diye bir birim kurdu. Bunu kurarken verdiği argüman şu: “Borcumuzun faizi savunma bütçemizden fazla. Bizim bir şeyler yapmamız lazım.” Gelelim Türkiye’imize. Türkiye’de biliyorsunuz, savunma ve güvenliğe ayrılan para 1,6 trilyon lira. Bunun üzerine her gün 1 milyar lira para koymamız lazım ki faizimizi ödeyelim. Bakın, tüm savunma bütçesi ve güvenlik bütçesi, üstüne her Allah’ın günü 1 milyar lira para ancak faize yetiyor. Yani bizim de bunu yapmamız lazım. Yalnız, bunu yaparken lütfen yeni bürokrasiler yaratacak bir girişime de başlamayalım. Mesela Elon Musk’ın bir buçuk senelik bir şey. Türkiye’imize baktığımızda bu tip şeyler kalıcı oluyor, yeni yeni bürokrasiler yapıyor. İşte, Özelleştirme İdaresi burada, otuz yıllık bir kurum, süreli bir şekilde bir şey yapmak için kuruldu, şimdi, her gün 1 milyon lira para harcamak için Meclisin karşısında. Yani bunu bırakırsak bu işin sonu yok.

Beşincisi Türkiye Varlık Fonu. Burada hakikaten büyük bir muamma var. Ben burada herkesin huzurunda size sorayım: Türkiye Varlık Fonu hisselerini satmak için uluslararası finansal kuruluşlarla yetkilendirme görüşmeleri yapıyor musunuz, yapmıyor musunuz?

Değerli arkadaşlar, hep sayılardan bahsediyoruz ama bütçenin özünde insan var. Vatandaşlarımız öz yurdunda parya olmuş durumda. İhtiyaçlar hiyerarşisinin en alt basamağına inmiş durumda. Kolay para vaadine kanmış, kara para için yasa dışı bahis ve kumara dadanmış ve kredi batağına saplanmış durumda. Gelin, bunu bütçeyle değiştirelim.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Şahin, buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli basın mensupları; ben de DEVA Partisi adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Hazine ve Maliye Bakanlığımızın bütçesinin şimdiden hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, emek veren tüm kadroyu da şimdiden tebrik ediyorum.

Değerli Başkanım, Hazine ve Maliye Bakanlığı deyince, hepimizin aklına öncelikle bir güven gelmesi gerekiyor, güvenin oluşması için de bazı şartların sürdürülebilir olması lazım. Güven, konuşunca doğruyu söylemekle, söz verince tutmakla, emanete gözü gibi bakmakla ve eğer devlet hazinesini yönetiyorsanız orada da daima adaletle hareket etmekle oluşur ve bu güvenin oluşmasını sağlayacak olan da ehliyetli, liyakatli kadrolardır. İstişareye açık olan, şeffaf bir yönetim sergileyen, her zaman hesap vermeye hazır olan bir yönetim anlayışıyla güven tesis edilir ve bu güvenle birlikte Türkiye’nin ekonomisi de kalıcı, istihdama yönelik, üretime yönelik hamleler yapabilir.

Sayın Bakanın hakkını verelim. Görevi teslim alırken sağlam bir öz eleştiri yaptı geçmiş muhasebesini yaparken. “Rasyonel politikalara döneceğiz.” diyerek, belirli bir süreden sonra Türkiye’nin sağlıklı yönetilmediğini, ekonomide rasyonel politikaların dışında, akıldan, bilimden yoksun ekonomi politikalarının yürüdüğünü ve ülkenin de özellikle 2023 Mayısına geldiğimizde ekonomide tam bir uçurumun kenarına geldiğini itiraf etmişti. Bu öz eleştiri nedeniyle biz DEVA Partisi olarak kendisine belirli bir kredi açtık ve dedik ki: Bakanım bu söylediklerini bakalım uygulayabilecek mi? Ama üzülerek ifade ediyorum ki geldiğimiz nokta itibarıyla, Sayın Bakan para piyasasındaki sıkılaştırmanın ötesinde yapısal reformlara yönelik en ufak bir adım atmadı ve bu adımları da atamayınca söylediklerinin hiçbirini gerçekleştirilebilme imkânı olmadı. Orta vadeli programda, yıl sonu enflasyon tahminlerinde sürekli olarak yenilenen, güncellenen rakamlarla karşımıza çıktı. Bunun temel sebeplerinden biri şu: Sayın Bakan bir öz eleştiri yaparak yola başladı ve onunla kendisine bir kredi açtığımızı ifade etmiştik ancak görünen o ki TÜİK Başkanı Sayın Erhan Çetinkaya da burada, kendisi sağlam bir öz eleştiri yapmadı görevi teslim alırken. Güven ruh gibidir, çıktığı bedene asla dönmez arkadaşlar, özellikle ekonomide.

Ekonomi yönetiminde artık ülkenin bu mevcut TÜİK’in rakamlarına güveni hiç kalmadı. Çarşıya pazara çıktığımız zaman gerçek enflasyon verileriyle karşılaşıyorsunuz. Ben, TÜİK Başkanımızı, burada Ankara Milletvekili olarak şurada, Altındağ’daki Ulus haline davet ediyorum. Keçiören’deki Mecidiye pazarına veyahut da Etlik’teki Osmanlı pazarına bir gelsin, görsün gerçek fiyatları. Gerçek fiyatlarla bir karşılaşsın ki memurumuz, emeklimiz, dar gelirlimiz gerçek rakamlar üzerinden emekli maaşını ve alınının terinin karşılığı olan maaşını alabilsin. Dolayısıyla, buradan güçlü bir şekilde TÜİK Başkanını bir tövbeye davet ediyoruz çünkü kendisinin vermiş olduğu rakamlar Bakanlığı da yanıltıyor, ülkeyi de yanıltıyor. O yüzden, yeniden bir tövbeyle... Biz geçmişte yapmış olduğunuz hataları size, emin olun, ciro etmeyeceğiz ve onun hesabını da sormayacağız ama hiç olmazsa, bundan sonraki süreç içerisinde önümüzü sağlam görelim. Gerçek veriler üzerinden, makyajlı verilerden arındırılmış enflasyon üzerinden çalışanlarımız hiç olmazsa karşılığını alabilinler istiyoruz.

Özellikle, yine, Hazine ve Maliye Bakanlığının teşkilatının büyük bir çoğunluğu burada. Kırılğan dönemlerde haciz işlemlerini de çok dikkatli yapmak durumundayız. Vergi ve SGK borçlarının tahsilinde şirket sahiplerinin bilgisi olmadan tüm gayrimenkullerine ve banka

hesaplarına elektronik haciz getirilerek tahsil edilmesi doğru bir uygulama değil arkadaşlar, önce bilgilendirme şart. Bilgilendirin, eğer gerçek anlamda ödemediği imtina ediyorsa o takdirde dilediğiniz gibi elektronik haciz işlemini gerçekleştirebilirsiniz. Tüm banka hesaplarının birden haczedilmesi doğru bir yaklaşım değil. 6183 sayılı Kanun'da da otuz altı aya kadar tecil imkânları var. Bu piyasanın kırılğan olduğunu biliyoruz. Piyasayı yeniden işler hâle getirmek hem sanayicinin elinde hem de mutlak surette kamu otoritesini kullananların karşılıklı anlayışıyla mümkün olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın İskender Bayhan, buyurun.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Başkan.

Her zamanki gibi önce basın emekçilerini ve bütün salonu selamlıyorum.

2025 bütçeniz iktidar yıllarınızın en zalim sömürü bütçesi olmuş Sayın Bakan. "Emeğiyle, alın teriyle geçinenlere daha da beter olacak." diyorsunuz. Lafa gelince "Hazine halkın, Maliye halkın." diyorsunuz ama asgari ücreti artırmaya, işçilere, emekliye, kamu emekçilerine, dul ve yetimlere yani büyük insanlığa gelince "Aman, enflasyon azar, kaynak yok." diyorsunuz. Emekçilerin kuş kadar kalmış ücretlerinden topladıklarınızı "faiz, borç ödemesi, teşvik, muafiyet" adı altında yerli ve yabancı büyük sermayenin kasalarını doldurmak için altın tepside sunuyorsunuz. Onlara gelince diliniz açılıyor ve şöyle diyorsunuz: "Dünyanın en cömert teşviklerini veriyoruz." diye, onları onurlandırıyor. Sayın Bakan, siz finans-kapitalin, mali oligarşinin ve yerli iş birlikçilerinin şimşegisiniz; onların çıkarları için bu ülkenin işçilerini, emekçilerini, gençlerini, küçük esnafını, üreticisini ve zanaatkarlarını çarpıyorsunuz. Başta büyüme olmak üzere, bütün hedefleriniz ucuz emek sömürüsü, ülkenin kaynaklarının yüksek kâr ve rant hırsıyla yağmalanması için parlıyor; Nebati'nin gözlerindeki ışıltı bu açıdan bütçenizde yaşıyor. Sizi en çok IMF övüyor, Dünya Bankası övüyor, uluslararası sömürücü, yağmacı bir avuç sermaye zevatı sizi çok seviyor, yere göğe sığdıramıyor.

Sayın Bakan, sizin bütçeniz, OVP'niz, ekonomi düzeniniz "at, arpa, kuş" mantığıyla işliyor. Ne yazık ki büyük, güçlü, kuvvetli bir at için bütün arpayı ata veriyorsunuz "Kuşlar da onun hazmedemediği kadarıyla yiyip de attığı pisliklerin arasından payına düşeni alıp beslensin." diyorsunuz. Bütün kaynakları yerli ve yabancı finans-kapitale, mali oligarşiye ve onların iş birlikçilerinin kasalarına akıtıp "İşçiler, emekçiler de onlardan artakalanla yetinsin, açlıktan ölümler peçeleşsinler." diyorsunuz ama bu kuşlar eabil kuşları Sayın Bakan; sizi ve düzeninizi her geçen gün daha fazla taşıyorlar, taşıyacaklar. Bakanlığınızın kapısında, Tandoğan Meydanı'nda grev ve direniş alanlarında "Mehmet Şimşek istifa" diye sesler yükseliyor. 100 bin işçinin Ankara buluşmasında en çok atılan slogan neydi, biliyor musunuz Sayın Bakan? "Mehmet Şimşek şaşırma, sabrımızı taşırma, hükümet istifa!" sloganlarıydı.

Size şunu hatırlatmak istiyorum Sayın Bakan: Bu ülkede Özal iktidarları nasıl bitti, nasıl sonları geldi, biliyor musunuz? "Çankaya'nın şişmanı, işçi düşmanı" sloganlarıyla gitti Özal iktidarları. Çiller iktidarı "Bacı bacı dedin, hakkımızı yedin." diye gitti. Sizin iktidarınızın önünü açan DSP-ANAP-MHP koalisyonu yıllarında o iktidar nasıl çöktü, biliyor musunuz Sayın Bakan? "Kurt, kuş, arı, kahrolsun IMF iktidarı." sloganlarıyla çöktü. "Biri yer biri bakar, kıyamet ondan kopar." demişler; işçilerin, emekçilerin kıyametinin sesleri dipten geliyor Sayın Bakan. Sık sık "Gücümü, desteğimi ondan alıyorum." dediğiniz saraydaki tek adam yönetiminin çıraklık, kalfalık, ustalık, büyük ustalık dönemleri geride kaldı. Önümüzdeki dönem sizin fil döneminiz, kıyamet yıllarınız olacak. Bunun için, bütün işçi ve emekçileri, daha çok birleşerek, daha güçlü mücadele ederek bu bütçeyi OVP'yle birlikte çöp atmaya çağırıyoruz.

Ekonominin başına tekrar geldiğinizde resmî enflasyon, enflasyon yüzde 38'di, bugün "Bir buçuk yıldır dezenflasyon programı izliyoruz." diyorsunuz, 2 katına çıkardınız. Bu ülkenin işçi ve emekçileri artık enflasyonun kaynağının ücretler olmadığını biliyor, kendilerini sömürenlerin her şartta ve koşulda yüksek kâr ve rant elde etme hırslarının olduğunu yaşayarak öğreniyorlar. Emperyalist tekellere şikâyet ettiğiniz yerli halkı ikna edemiyorsunuz Sayın Bakan.

Enflasyonu gerçekten düşürmek istiyorsanız sömürücülerin azgın kâr ve rant hırsını dizginleyeceksiniz. Zorunlu tüketim maddelerine yapılan zamları durdurun. En düşük ücreti yoksulluk sınırını esas alarak belirleyin. Enflasyonu durdurmak için vergide adaleti sağlayın ve yoksulluk sınırının altındaki ücretlerden vergi almayın. 5 milyon dolar ve üzerinde serveti olanlardan vergi dilimlerine paralel olarak servet vergisi alın ve lüks tüketimi vergilendirin.

Sayın Bakan, bu ülkenin en zengin 100 burjuvasının ve bankalarda milyon, milyar dolarları olan büyük zenginlerin toplam serveti 500 milyar doları geçiyor. Alın size kaynak. Ölü ve asalak sermaye birikimi duruyor orada, alın onu memleket ve halk için kullanın. Bir kere de gözü doymaz sömürücülerden alın da bu ülkenin emekçilerine verin, belki cennete gitmenize faydası olur Sayın Bakan. Yok, eğer siz "İşçi ve emekçilerin ümüğünü sıkıya devam edeceğiz." diyorsanız, o vakit Bakanlığınızın ismini değiştirin, sömürücülerin servet ve mali işlerini düzenleme bakanlığı yapın; iktidarınıza ve size yakışan budur Sayın Bakan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Karaca Demir...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum.

Ben bugün buraya yine bir dosyayla geldim, Sayın Mehmet Şimşek'e ulaştırılmak üzere. Bu dosyada onlarca kadının, kadın işçinin mektupları var. Biz onlara sorduk, dedik ki: "Mehmet Şimşek programı" deyince aklınıza ne geliyor?" Size öyle mektuplar yazmışlar ki umarım okursunuz. Ben onlardan birkaç parça paylaşmak istiyorum burada.

İstanbul Esenyurt'ta Salcomp fabrikasından -ki kadın işçilerin çok yoğun çalıştığı bir fabrika burası- atılan kadın işçilerden birinin size mektubundan bölüm okuyorum: "Özellikle kemer sıkmalıyız söylemleri ve kamuda tasarruf tedbirleriyle patronumuza fırsat doğdu. Gece

saatlerinde yoğunlukla kadın işçilerin çalıştığı fabrikada ilk tasarruf bizden yapıldı, gece servislerimiz iptal edildi. Kadınların itirazlarıyla servisler geri gelse de bu sefer de tuvaletten tasarruf yaptılar, tuvaleti dakikaya bağladılar, sonra da hepimizi işten attılar. Mehmet Şimşek programı bizim için bu bir yılda baskı, çok çalışma, az kazanma, işsizlik anlamına geldi. İki aydır iş bulamıyorum, eşim üç aydır işsiz. İşçiye, emekçiye geldiğinde bütçe kısıtlaması. Bütçe kısıtlamasının eğer gerçekten yapılması gerekiyorsa öncelikle vergilerden muaf olan patronumuzdan başlasınlar. 2-3 kuruşa çalışıp sabahın köründen akşam geç saatlere kadar emek verip yine de geçinemiyorsak ben Mehmet Şimşek'e hakkımı helal etmiyorum." diyor.

İstanbul Tuzla'dan bir metal işçisi kadının mektubu: "Fabrikamız çok büyük, yurt dışına ihraç yapıyor. Fabrikaya giriş saatim belli, çıkış saatim belli değil. Büyük otomobil markalarına parça üreten fabrikamızda bütün yaz cehennem sıcaklarında çalıştık çünkü tasarruf tedbiri olarak bize fabrikaya klima takılmayacağı söylendi. Günde en az 2 kişi sıcaktan bayılıyordu, her ses çıkardığımızda 'Zaten işler kötü, biraz idare edin.' dediler ve yakın zamanda bir fabrika daha kurdular. İşte, sizin tasarrufunuzun bize etkisi bu."

Ege Üniversitesi Hastanesinde çalışan bir kadın özellikle mektubunun tamamını okumanızı istiyor. "Hastanede tasarruf, bazı kliniklere giden peçete, sabun sayısının azalması, bazı kliniklere hiç gitmemesi, temizlik maddelerinin kalitesinin en düşük olanının tercih edilmesiyle başladı, sonra kreşin kapanacağı, öğretmenlerin işten çıkarılacağı yönünde bir mesaj geldi bize. En son resmî bir yazıyla kreşin üniversitenin idari ve mali işler müdürlüğüne devredildiği ve ücretinin sabit kalacağı söylendi. Gelin görün ki kreş bir taşeronla kiralandı, kreş ücretimizi de 2,5 kat artırdınız. Bu, 'Aç kalın, yoksullukla boğulun.' demekten başka bir şey değil. Bir kamu kuruluşu nasıl kâr amacı güdebilir? Böyle olunca çocuklarına bakmak zorunda olan kadınlar ücretsiz izin almaya başladı, hatta istifa eden kadınlar oldu. Kamuda tasarruf tedbirlerinin bize yönelik bir şiddet biçimi olduğunu Mehmet Şimşek'e iletmenizi istiyorum." diyor.

Tuzla'dan karton işçisi bir kadının mektubu: "Devlet kamuda tasarrufa gidince, patron sabah bize kahvaltı diye dağıttığı kekleri kaldırdı. Bir kek deyip geçmeyin, biz onunla doyuyorduk. Su sebillerini kaldırdı, biz ses çıkarınca "Her işçiye günde 3 bardak su verelim bari." dediler. Biz çok uzun saatler çalışıp elimize geçen 3 kuruş parayla zaten geçinemiyoruz. Tasarruf diyerek böyle onur kırıcı davranışlarda bulunanlar bizden verim bekliyorlar. Soruyorum Mehmet Şimşek'e: Bu tasarruf niye sadece işçiye? Bize tasarruf dayatanların hayatından neden hiçbir şey eksilmiyor?"

İstanbul Küçükçekmece'den Birgül'ün mektubu: "On iki yıldır bir iç giyim fabrikasında çalışıyorum, asgari ücret alıyorum. Maliye Bakanı 'Ülke ekonomisi şaha kalktı, iyiye doğru gidiyoruz.' diyor, hiç de öyle olmadı. Dün aldığımızı alamıyoruz, pazara çıksan doğru düzgün bir şey alamıyorsun, 500-600 liraya elimiz boş geliyor. Mutfağı kim karşılayacak? Nasıl geçineceğiz? Faturalarımızı kim ödeyecek? Bakan gelsin de önce bizim durumumuza baksın, sonra size orada rakamlar açıklasın, iyileşmiş mi iyileşmemiş mi anlansın. Durum vahim, borçla geçiniyoruz. Bir öğün makarnayla gününü geçiren komşum var. Küçük çocuğu olan arkadaşlarımla dolabı boş, bir kâse yoğurt bile alamıyorlar."

Aydın Efeler'den sağlık emeklisi bir kadın: "2017 yılında emekli olmak zorunda kaldım. O günden bugüne emekli maaşım yetmedi, bakım hizmetleri bizim için çok yetersiz. Biz sarayda halktan uzak yaşamını sürdüren, bizi umursamayanlara sesleniyoruz: Bütçeden hakkımızı istiyoruz." diyor.

Bunlar umurunuzda olsun diye umuyoruz. Bu dosyadaki bütün mektupları tek tek okumanızı, eğer gerçekten umurunuzdaysa da bizim aracılığımızla bu işçi kadınlara buradan cevap vermenizi istiyoruz çünkü sizin yıkım, kıyım, ölüm bütçenizle hayatını kararttığınız kadınların iki eli yakınınızda. Umarım, bu iki eli yakınınızda olan kadınların sesini duyacaksınız ve bütçeden onlara hak ettiklerini vereceksiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kara...

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, bütçenin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Hatay Milletvekiliyim ama Hatay'a hiç gelmediniz, buradan size bu serzenişimi de bildirmek istiyorum.

Hatay'da her defasında mücbir sebeple ilgili bir konunun var olması bizi gerçekten sıkıntıya düşürüyor. Mücbir sebep hâlinin üç ay ve altı aylık gibi sürelerle sürekli ertelenmesi iktisadi faaliyet açısından, mükellefler açısından ve mali müşavirler açısından doğru ve sağlıklı değil; esnaf perişan. Sayın Bakan Yardımcılarımız ve bürokratlarımız da Hatay'a geldi, gerçek durumu görüyorsunuz.

Birincisi, kesinlikle 2026'nın sonuna kadar bunu uzatmalısınız çünkü Van'da 2013/14 no.lu bir SGK genelgesi var, beş yıl kesintisiz bir uzatma var.

Şimdi, bir diğeri -bunu yıllardır istedim ben, mesleğim mali müşavirlik- 31/12/2021 yılına kadar SGK işveren payından ilave bir yüzde 6 prim indirimi vardı, bunu uygulamaktan vazgeçtiniz. Özellikle 60'a yakın il vardı, bunu Hatay'daki ayağa kalkmak isteyen esnaf ve işletmeler için tekrar istiyoruz. Bunu bilmenizi özellikle istiyoruz. Mücbir sebepten kaynaklı mıdır, değil midir? 2023 Kasımdan, Aralıktan iadesini alamayan birçok mükellef var. Bakın, 2023 Kasım, Aralık. Öyle bir KDV risk analiz raporları çıkıyor ki 160 sayfa rapor istiyorlar. Yani bir ödeme kaydedici cihaz, muhasebe kayıtlarına girmiş olan bir muhasebecinin bundan iade alabilmesi için, KDV iadesi için rapora ilave 160 sayfa muavin defter istiyorsunuz, muhasebe fişi istiyorsunuz vesaire. Mali müşavirlerin üzerinde inanılmaz derecede bir yük var ve angarya var. Mali müşavirler bu işten dolayı çok büyük sıkıntı yaşıyor; lütfen bilin.

Depremde zayı olan mallar vardı, ticari mamul vardı, demirbaş vardı, makine teçhizat vardı Sayın Bakanım. Gelir İdaresi Başkanlığının gezici ekipleri buradadır eminim, hatırlıyorlardı; bizler imzaladık, kaşeledik, devletin bakanlıklarıyla ilgili kurumlarına teslim ettik; bunlarla ilgili hiçbir şey olmadı. Şimdi, ardından kalkıp "Biz enflasyon düzeltmesi yapalım, mali tabloları düzenleyelim." dersenez, sağlıklı mali tablolar ne bilanço ne de gelir tablosu çıkmaz çünkü fiili envanter ve kaydi envanter birbiriyle örtüşmüyor. Bunun için belki kasa affı, belki

stok affi, belki de bir matrah artırımına ihtiyaç vardır. Bunu tekrardan düzenlemenizi ve gözden geçirmenizi ve en önemlisi de bu tutanakların akıbetiyle ilgili lütfen şeffaf bir bilgi istiyoruz.

Bir diğer husus, Kurumlar Vergisi madde 30... Burada, vergi cenneti olarak bilinen düşük veya hiç vergi alınmayan bölgelerde Türkiye'nin önde gelen şirketleri biliyorsunuz ki nakden veya hesaben ödemeler yapıyorlar. Ben bir soru önergesi vermiştim fakat cevap gelmedi. On sekiz yıldır bu listeler açıklanmıyor çünkü madem "tasarruf tedbiri" diyoruz, yüzde 30 stopaj kesintisi var, neden bu yüzde 30 stopajı almıyoruz? Bu listeler açıklanacak mı, siz bu listeleri biliyor musunuz, hangi ülkelerde bu işlem hacmi var; bize de bilgi verirsiniz mutlu oluruz.

Efendim, ihracatçı firmalar, ithalatçı firmalar Hatay'da çok fazlaca. Özellikle, döviz getiren işletmeler yüzde 40'ını Merkez Bankasına satmak zorunda ancak grup şirketleri yüzde 2'lik prim alamıyorlar. Yönetim kurulu aynı olan grup firmaları yani bir imalatçı-ihracatçı şirket bir dış ticaret, bir pazarlama açmış olsun, bunlar yüzde 2'lik primden faydalanamıyor; bunu dikkatinize sunmak istiyorum.

Bir diğer husus da asgari ücretteki birinci vergi dilimi; 0 ila 110 bin lira tutar çok düşük, oran çok yüksektir. Kesinlikle "diğer ücretli" dediğimiz yani asgari ücrete istisna yapmanız hiçbir anlam ifade etmez. Eğer bir işçi haftada 20 saat mesaiye kalırsa bunun vergisini ödüyor, siz de biliyorsunuz, ben de biliyorum. Doğal olarak "diğer ücretli" dediğimiz çalışanlarımız 4'üncü ve 5'inci aylarda eziliyorlar, net ücretleri düşüyor; bununla da ilgili oransal düzenlemeyi yapmanızı rica ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ednan Arslan...

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; öncelikle bütçeniz hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Bakanım, ben sizin gözünüze bakarak konuşmak istiyorum, eğer burada bana bakarsanız. Bir polemik yaratmak adına söylemiyorum. Bir sorunun çözümü için günlerdir ilgili bakanlıklarla konuşuyoruz, Tip 1 diyabetle ilgili ve bana söylenen şu: Tasarruf tedbirleri, bütçenin bu konuda, tasarruf tedbirlerinden dolayı bunun Sağlık Uygulama Tebliği'ne, yani SUT'a, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının geri ödemesine alınmadığı yönünde. Sayın Bakanım, bu Tip 1 diyabet ömür boyu süren bir şey. Biz hastalık olarak tanımlamıyoruz Tip 1'i ama Tip 1 sadece bireyi etkileyen bir şey değil, ailesinin tamamını etkiliyor. Eğer benim gibi küçük bir çocuğunuz varsa onu 7/24 izlemeniz gerekiyor, takip etmeniz gerekiyor. Şimdiye kadar Tip 1 diyabetle ilgili tedavi yöntemi parmak delmeydi ama teknolojinin gelişmesiyle sensörler ve insülin pompaları artık yapay pankreas gibi çalışıyor ve bizim ülkemizde Tip 1 diyabetli çocukların bunlara çok acil ihtiyacı var, derhâl bunun ödeme kapsamına alınması gerekiyor. Sayın Bakanım, bu ödeme kapsamına alınma işlemini yapacak mısınız Maliye Bakanlığı olarak? Yani "tasarruf tedbirleri" diyorlar, ben inanmak istemiyorum. Bizim hesaplarımıza göre 3 milyar liralık bir paradan bahsediyorlar yani 3 milyar lira bizim çocuklarımızın hayatını daha konforlu yaşamalarını sağlayabilir.

Kulağımıza bazı duyular geliyor. "İşte, bu sorun çözülecek ama 0-14 yaş." Peki, 14 yaşından sonrakiler diyabetli değil mi? Tip 1 değil mi? Onların yaşamlarında ne değişiyor da bu pompa ve sensör ihtiyaç olmaktan çıkıyor? Hele üniversite öğrencisini düşünün; okurken zaten barınma sorunu var, beslenme sorunu var, bir sürü masrafı var ama ailesine bir de onun sensör ve pompa maliyeti var. Yani o yüzden, bir sınırlamaya tabi olmadan, amasız fakatsız, sağlıktan tasarruf edilemeyeceği gerçeğiyle, lütfen, bir an önce bunun ilgili Bakanlıklarla çünkü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığının, üçünün ortak kararıyla gerçekleşecek bir iş ve işin asıl onay verme tarafı sizde yani "Ücreti, parayı ödeyebiliriz." dediğinizde bu ödenebilir. Avrupa Birliği ülkelerinin tamamı bu sensör ve pompaları öderken 85 milyonluk ülkemizin -burada çok güzel bahsediyorsunuz, büyüme hızından bahsediyorsunuz, istihdamdan bahsediyorsunuz, işsizliği nasıl bertaraf ettiğinizden bahsediyorsunuz, enflasyonla nasıl mücadele ettiğinizden bahsediyorsunuz- bu kadar çok iş yapan devletimizin, herhâlde bu çocuklarımızın, Tip 1 diyabetlilerin bu sorununu da en hızlı şekilde çözebileceğini düşünüyorum. Yaptığımız konuşmalardan dolayı bizi aileler arıyor, hepsi şunu söylüyorlar Sayın Bakanım: "Allah sizden razı olsun diyorlar." Vallahi, Allah ne sizden ne benden ne de bu Parlamentodan şu an için, bu konuyu çözmediğimiz için, bu konudan dolayı razı değildir. O yüzden, hızlı bir şekilde Sağlık Uygulama Tebliği'ne amasız fakatsız bir şekilde, sensör artı pompa yani sadece sensör değil, sensör artı pompanın girmesi gerekiyor.

Bakın, kaynak bulamayabilirsiniz, ben size birkaç kaynak yeri söyleyeyim. Sayın Bakanım, geçen haftalarda bir e-ticaret yasası vardı. Ben size kürsüden, Meclis kürsüsünden bir çağrı yapmıştım, bilmiyorum, konuşma size geldi mi? "Bu e-ticaret yasasını geri çekin, bu e-ticaret yasası geçerse üç yıl içinde bir şirketin cebinde 100 milyar TL para kalacak. Gelin, kaynak burada." demiştim ben size yani sağda, solda para aramaya gerek yok. Bakın, bir kaynak orada.

Sayın Bakanım, bir gün eğer dinlerseniz bizi Elektrik Üretim AŞ üzerinden nasıl bir servet transfer olduğunu da anlatırım size. 0,49 liradan sattığımız elektriği 3 lira 89 kuruştan nasıl genel aydınlatma olarak aldığımızı, Enerji Bakanlığının ve belediyelerimizin bu parayı bu dağıtım şirketlerine nasıl ödediğini de ben size belgeleriyle ispatlarım. Kaynak var, ülkemiz büyük, Tip 1 diyabetli çocuklar sizden bu müjdeyi bekliyor ve söyledikleri bir şey var "Bu sensör bizim için haktır, parmağımızın acısı yüreğinizi sızlatsın." diyorlar Sayın Bakan. O çocukların parmağının acısı hepimizin yüreğini sızlatsın diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arslan, teşekkür ediyorum.

Sayın Tamer Osmanağaoğlu, buyurun.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, basınımızın kıymetli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şüphesiz, bütçenin en önemli Bakanlıklarından biri olan Hazine ve Maliye Bakanlığımızın bütçesi başka bir ehemmiyet arz etmektedir. Küresel ekonomik bunalımların gölgesinde komşu coğrafyalarda yaşanan tedirgin edici siyasi ve askerî gelişmelerin doğurduğu belirsizliklerin tam ortasında Türkiye ekonomisinin güven veren bir profil çizmesi takdiri de hak etmektedir. Bir yanda korumacı ticaret anlayışının arttığı, diğer yanda ise enflasyonist baskıların ardının kesilmediği bir dönemde gerçekten zor bir süreçten geçildiği ama en zorunun ise geride bırakıldığı bir gerçektir. Ortaya çıkan ekonomik belirsizliklere rağmen kararlı ve istikrarlı politikalarla sıkı para politikalarının zora sokan sonuçları da bir bir ortadan kalkmaktadır. Fiyat ve finansal istikrarın sağlanmasına dair umutlar yeniden yeşermeye başlamıştır. Geride bıraktığımız süreçte ekonomideki dalgalanmaların mağduru olan vatandaşlarımızın, bundan sonraki süreçte hayat pahalılığının da etkisini yitirmesiyle birlikte mağduriyetlerinin giderilebileceğine inancımız da tamdır. Doğru para politikalarının ve ekonomiyi ilgilendiren kurum ve kuruluşlar arasında tam bir koordinasyonun yanında potansiyel imkânların da seferber edilmesi daha sağlam adımların atılmasına vesile olacaktır. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin geçtiğimiz aylarda ifade ettikleri gibi, 100 milyon nüfusu, 100 ili ve 1.000 ilçesiyle Türkiye önümüzdeki on yıl içinde ekonomik bir kudret olarak mutlaka hak ettiği mevkiye ulaşacaktır.

Sayın Bakanım, Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın en önemli ayağı, şüphesiz, güçlü, istikrarlı, güvenilir, bölgesel ve küresel iş birlikleriyle çemberini daha da genişletmiş azametli bir Türkiye ekonomisidir. 2023 yılında 3,3 büyüyen küresel ekonominin, tarihsel ortalaması olan 3,7'nin altında kalması, tüm bunlara rağmen Türkiye ekonomisinin ise para politikasındaki önemli sıkılaşmaya rağmen 2023 yılında yüzde 5,1 ve 2024 yılının ilk yarısında yıllık bazda yüzde 3,8 büyümesi elbette önemli gelişmelerdir. Önümüzdeki dönemlerden en büyük beklenti ise ekonomik adalet, ekonomik özgürlük ve ekonomik güvenlikten taviz verilmemesi, yarılan enflasyon kuşatmasının tamamen ortadan kaldırılması, Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın gerçekleşmesi için mali ve ekonomik bağımsızlığının tesis edilmesidir. Elbette diğer önemli beklenti de emekçilerimizin, memurlarımızın, işçilerimizin, esnaflarımızın, çiftçilerimizin ekonomik ve hayat standartlarının hızla yükseltilmesi, ekonomideki bu gelişmelerin vatandaşlarımıza daha fazla yansıtılmasıdır. Rekor kıran cari fazla, ümit veren büyüme oranları, tarihî ilklere imza atan ihracat verilerinin yanında yatırım ve üretim hedefleri de bu beklentinin gerçekleşeceğine olan inancımızı pekiştirmektedir.

Umutsuzluk aşılayıp karamsarlık vadetmek, emekleri görmezden gelip hasetten pay derdine düşmek kimseye bir fayda getirmeyecektir. Türk milleti devletiyle birlikte bugüne nasıl geldiyse geleceğe de emin adımlarla yürüyecek kabiliyete ve ferasete sahiptir diyorum.

Ben bu duygu ve düşüncelerle, Maliye Bakanlığımızın bütçesinin devletimize ve milletimize hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Zuhâl Karakoç Dora, buyurun lütfen.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; sözlerimin başında 2025 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Türk ve Türkiye Yüzyılı'nı emin adımlarla yürüten bir Türkiye Cumhuriyeti'ni millî bir heyecan içinde yaşıyoruz. Milletimizin ve devletimizin önümüzdeki yüzyıla hâkim olacak iradesini milletimizin tarihî köklerinden gelen bilgi ve birikimleri doğrultusunda ileri taşımamızın, ülkemizi ekonomik, toplumsal ve hukukî politikalarla kalkındırmanın kararlılığındaız. Esnaf ve sanatkârlarımız, ticaret erbablarımız Karahanlı, Selçuklu ve Osmanlı Devletlerinin kuruluşunda yer almış, ahlaka, bilime ve eğitime verdikleri önemle milletimizin kültür hazinesine katkıda bulunmuş üreticiler ve tüketiciler arasında köprü vazifesi gören bir kesimdir.

“Asrın felaketi” olarak nitelendirdiğimiz 6 Şubat tarihli Kahramanmaraş depremi devletimizin vatandaşlarımızın yaralarını sarmak için tüm kurum ve kuruluşlarıyla seferber olduğu, sosyal devlet ilkesinin somutlaştığı bir dönemin timsali olmuştur. İhtiyaçlarımız yaralarımız kadar büyüktür. Kahramanmaraşlı esnaf ve ticaret erbabımızın yerli ve millî ekonomimizin yapı taşları olduğu unutulmamalı, esnafımıza, ticaret erbabımıza, firmalarımıza kredi konusunda kolaylık sağlanmalı, aynı zamanda firmalarımızın gerekli finansmana erişebilmeleri için Kredi Garanti Fonu hayata geçirilmelidir. Firmalarımızın 2022 ve 2023 yılı kurumlar ve gelir vergisinden muaf tutulmaları ve önümüzdeki dönemler için vergi indirimi uygulanması yaşadığımız büyük felaket karşısında haklı talebimizdir.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; sürdürülebilir kalkınma ile güçlü ve istikrarlı ekonomik büyüme gelir adaletinin sağlanması, toplumsal refahın artırılması, Türk ve Türkiye Yüzyılı'na ışık tutacak yerli ve millî ekonomi politikalarının gerekliliğidir. Elbette bu gereklilik sadece bir yön belirlemekten ibaret kalmamalı, sonuçlarıyla birlikte takip edilmelidir. Milliyetçi Hareket Partisi “önce ülkem ve milletim” politikasıyla, devleti yaşatmanın yolunun insanı yaşatmaktan geçtiğine, ülkelerin değerlerinin vatandaşlarına verdiği değerle artacağına inanmaktadır.

6 Şubatta yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle Ticaret ve Sanayi Odası üyelerimiz ile ilimizde mesleğini icra eden serbest mali müşavirlerimiz ağır maddi ve manevi zarar görmüş, bölgenin altyapısı çökmüş, Gelir İdaresi Başkanlığı sisteminin çalışmaması gibi elzem teknik aksaklıklar bilgi ve belgeye ulaşım meselesinde olağanüstü koşullar yaratmıştır. Bu nedenle, mücbir sebep hâlinin uzatılması gerekmektedir, beyan ve bildirimler için ek süre verilmelidir. Mücbir sebep süresince mükelleflerin BAĞ-KUR prim borçları iptal edilerek ileride isteğe bağlı talep edilmesi hâlinde yeniden borçlanma ve hizmet ihya imkânı sağlanmalıdır.

Aziz şehrimiz Kahramanmaraş tekstil, çelik mutfak eşyası, kuyumculuk ve enerji sektörlerinde yerli ve millî ekonomimizin başat aktörleri arasında gelmektedir. Asrın felaketinin neticelerini en ağır şekilde yaşayan ilimizin ihya ve inşası amacıyla sanayicilerimize destek olunmalı, serbest meslek, esnaf ve sanatkârlarımız ile ticaret ve sanayi kuruluşlarımızın tahakkuk eden vergileri ve SGK primleri faizsiz bir şekilde taksitlendirilmelidir; sanayi yatırımlarının devamlılığı ve ilimizin ekonomik anlamda kalkınması için bu husus hayati derecede önem arz etmektedir Sayın Bakanım.

Deprem felaketinden önce dışarıya en az göç veren illerden biri olan Kahramanmaraş'ın demografik yapısının korunması,

Kahramanmaraş'ta sanayi sektörlerinin ayağa kalkması, ilimizin yatırımcılar için yeniden cazibe merkezi hâline gelmesi en büyük temennimizdir. Bu doğrultuda, iş gücünün göç etmesinin önlenmesi için istihdam oranının artırılması ve işverenlerimize SGK prim ve vergisel avantajlar sağlanması gerekmektedir. İş yerleri yıkılmış veya yerinde dönüşüm kapsamına alınmış olan üyelerimize yeni iş yerleri kuruluncaya kadar kira desteği verilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yaşadığımız felaketin büyüklüğünü iliklerimize kadar idrak ettiğimiz ölçüde Kahramanmaraş'ımız için devletimizin attığı her adımın kıymetinin de aynı ölçüde idrakindeyiz. Önceliğimiz yerli ve millî ekonomisiyle güçlü Türkiye, önceliğimiz aziz şehrimiz Kahramanmaraş'ın ekonomik anlamda yeniden ayağa kalkabilmesidir. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Sinan Çiftiyürek, buyurun.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın vekiller, sayın bürokratlar; ben üç noktayı sizin dikkatinize sunmak istiyorum, değinilmemiş üç noktayı; değerlendirmek, dikkate alıp almamak sizin takdirinizdedir. Hani o üç noktaya geçmeden önce şunu belirtirim: Sayın Bakanın bütçe konuşmasını dinledim, planlamayı gözden geçirdim; işçilere dönük, yoksullara dönük, emekliye dönük Kürt'e dönük, özellikle bölgeler arası ayrıma dönük olarak somut bir şey yok, onun üzerinde duracağım.

Şimdi, ben sabahtan beri dinliyorum, neyi tartışıyoruz, nerede tartışıyoruz? Cari açığı azaltmaya dönük olarak söylemler dile getiriliyor. "Enflasyonu düşüreceğiz." deniliyor. Daha önemlisi "Biz 17'nci ekonomiyiz şu anda dünyada ama yakında, Allah'ın izniyle -ya da işte- çabamızla biz bunu 11-12'nci ekonomiye düşüreceğiz önümüzdeki yirmi, otuz yılda." deniyor. Hangi coğrafyada bu söyleniyor? Tarihin beşiği, medeniyetin beşiği, daha önemlisi ekonomik devrimin ilk odağı, ekonomi biliminin ilk yazıldığı coğrafya olan Verimli Hilal ile Anadolu'yu kapsayan coğrafyada bu iddialar söyleniyor ya da bu söylemler dile getiriliyor. Olması gereken neydi aslında? Olması gereken... Japonya'nın nesi var Sayın Bakan ya da sayın vekiller? Fransa'nın, Almanya'nın nesi var? Onlar kaçınıcı sırada, biz kaçınıcı sıradayız, bunun üzerinde herkesin düşünmesi lazım; bir bu.

İkincisi: Şimdi, ben Sayın Bakanı dinledim, AK PARTİ yetkililerini de dinledim. Bölgeler arası ayrımı gidermeye gelince dilleri peltekleşmeye başladı "Gidermeye çalışıyoruz." dediler, tablo o bakımdan vahimdir. Neden tablo vahimdir? Çünkü çıplak olarak TÜİK'in, devletin... Devletin 2 haritasını size göstereceğim. Daha önce birini Mecliste göstermişim, bu harita bölücü demişim, bir tarafta Anadolu, bir tarafta kürdistan. Biz kürdistan dediğimiz zaman siz kıızıyorsunuz ama TÜİK diyor. Buyurun işte, TÜİK kürdistan haritasını çizmiş, çok net çıplak olarak. Buyurun, Anadolu zengin, kürdistan bölümümüz fakir; doğru mu Sayın Bakan? Siz de Batmanlısınız. Dolayısıyla ben metinde bu bölgeler arası ayrımı giderecek olan somut herhangi bir şey görmedim. Bunun üzerinde düşünmenizi, sadece sizin değil, bütün vekillerin, bütün partilerin düşünmesini istiyorum çünkü bu harita çok şey öğretiyor, bilginiz olsun.

Üçüncü nokta: Bununla bağlantılı olarak sorunların kaynağında ne yatıyor? Şimdi deniyor ki: "Biz cari açığı düşürmeye çalışacağız." Enflasyon patladı ya da diyelim ki asgari ücret açlık sınırının altında kaldı ve önemlisi, faiz verisi hâlâ yüzde 50. Benim kanaatim şu nokta üzerine düşünmemiz lazım, Maliye Bakanı bunu en iyi bilendir: Küresel sermaye, sermaye güvenli liman arar. Demin dediniz ya "Tablo çok iyi, sermaye gelecek buraya." İyi de Türkiye doludizgin katı bir merkezîyetçiliğe gidiyor. Küresel trend yerelleşme, desantralizasyon ama Türkiye Doğu despotizmine özgü olan katı bir merkezîyetçiliğe gidiyor. Bu esasında, demin sözünü ettiğim sorunların çözümü yerine sorun üretmeye aday olarak görünüyor ve sorunları daha da ağırlaştıracaktır. Yani tek adam rejimi deyin isterseniz, ben onun yerine Doğu despotizmi demeyi daha tercih ediyorum; Türkiye öyle bir noktaya geldi ki tıpkı Rusya nasıl ki Doğu despotizminin Hristiyan versiyonunu temsil ediyorsa Türkiye de -Mısır'da sollama yolunda- Doğu despotizminin İslami versiyonu yolunda ilerliyor.

Son olarak çağrım şudur benim: Demin söylediğim bu üç nokta... Hani Sayın Bahçeli bir çağrıda bulundu "İç barış, iç birlik." dedi, Sayın Erdoğan bunu desteklenen açıklamalar yaptı "Diyalog lazım." dedi ama karanlığa ışık çalarak bunları söylediler. Sözünü ettikleri şey, İran-İsrail savaşından tehdit algılanıyor, bu tehdidin algısının temelinde demin söylediğim harita yatıyor. "Bu, ciddi sorundur." deniyor. Bu nedenle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Peki, teşekkür ediyorum.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Ben teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Van Milletvekili Sinan Çiftiyürek'in Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, sayın milletvekilleri konuşmalarını yapıyorken ilgili yasalar ve Anayasa'ya uygun şekilde görüşlerini ifade etmek durumundadırlar. Anayasa'nın 123'üncü maddesi "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir." diyor. Sizin ifade ettiğiniz...

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Bu haritayı düşünün...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir müsaade edin Sayın Çiftiyürek, size kimse müdahale etmedi.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Ben yapmadım bu haritayı...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çiftiyürek, size kimse müdahale etmedi, görüşlerinizi ifade ettiniz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Türkiye Cumhuriyeti...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Bir halk da oraya başka bir isim veriyor.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Kabul edemeyiz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Kabul etmediğiniz için de savaş oluyor.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Ne alaka?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Dolayısıyla Anayasa'nın 123'üncü maddesinde Türkiye'nin idari yapılanmasının nasıl olacağı bellidir. Kanunlarımızda sizin tanımladığınız gibi bir yer bulunmamaktadır.

İki: Anayasa'nın 126'ncı maddesi "Türkiye, merkezî idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır." diyor. Dolayısıyla şu anki cari yasalarımızda böyle kullandığımız ifadedeki gibi bir yer bulunmamaktadır.

Değerli milletvekilleri, Anayasa'nın 3'üncü maddesi devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğunu ifade eder. Bütün milletvekillerinden Anayasa'nın saydığım bu 3 maddesine uygun şekilde görüşlerini dile getirmelerini rica ediyorum. Bunun dışındaki ifadeler Anayasa'mıza ve kanunlarımıza uygun değildir. Bu, ifade özgürlüğüyle alakalı bir konu da değildir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ama AYM "ifade özgürlüğü" dedi.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Van Milletvekili Sinan Çiftçiyerek'in Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Anayasa'yla ilgili uyarınızı dinledim. Kısa bir şey söylemek istiyorum, kayıtlara geçmesi için bunu söylüyorum ben de. Birincisi, Anayasa'nın 3'üncü maddesiyle ilgili herhangi bir tartışmamız yoktur parti olarak. Anayasa'nın 3'üncü maddesi çerçevesinde politikalarımızı sürdürmekteyiz. Bu bölünme meselesiyle ilgili de evet, bizim Kürt sorununun demokratik, barışçıl çözümü doğrultusunda bir çabamız, bir mücadeleimiz vardır ama bunun bir üniter devlet sınırları içinde halledilmesi konusunda, ortak bir vatan ve demokratik cumhuriyet çerçevesinde ele alınması gerektiğine dair çok net politikalarımız vardır. Dolayısıyla Anayasa'nın 3'üncü maddesi tartışması yoktur. Kürdistan...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - "Üniter yapı" diyorsunuz ama harita gösteriyor!

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - "Kürdistan" diyorsunuz, nasıl oluyor?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Bir müsaade ederseniz onu da açıklayacağım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, toparlayın lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Toparlıyorum efendim.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ama harita gösteriyor, üniter yapı nerede o haritada?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Ben kayıtlara geçsin diye söylüyorum efendim, sizinle tartışmıyorum.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Biz de kayıtlara geçsin diye söylüyoruz.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sizinle tartışmıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Tartışmam sizinle değil.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Zaten bu tartışma...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - İstiyorsanız Genel Kurulda da tartışırız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, bir müsaade edin.

Değerli arkadaşlarım...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - İstedğim gibi konuşurum, size sormam konuşurken.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Konuşamazsınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Konuşamazsınız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ne alakası var...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Konuşurum.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Konuşamazsınız.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Konuşurum, istediğim gibi konuşurum; ben milletvekiliyim burada!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Tabii ki konuşuruz ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, değerli arkadaşlar...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Halkı temsil ediyorum...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Konuşamazsınız, Türkiye Cumhuriyeti...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - İstedğim gibi konuşurum, böyle bir şey yok! Siz benim konuşmamın sınırlarını belirleyemezsiniz, belirleyemezsiniz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Sayın milletvekilleri...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Anayasa belirlemiş.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Anayasa çerçevesinde konuşun!

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Anayasa çerçevesinde konuşuyorum!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Anayasa çerçevesinde ifade özgürlüğü var!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - İfade özgürlüğünün sınırı vardır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir müsaade edin...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Burası "üniter yapı" diyor, burada bölücü harita gösteriyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aydın...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Hayır efendim, yok öyle bir şey.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ne bölücüsü ya, haritaya bir bak bakayım!

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Bölgenin adı kürdistan, ben Kürdistan Komünist Partisinden geliyorum...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çiftyürek...

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Nasıl yasak oluyor?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çiftyürek...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Yasak, nasıl değil?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - 4 tane parti var adı "kürdistan" olan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlarım...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ayağa kalkarak niye konuşuyorsun? Ben de mi kalkayım?

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Bölücü diyorsunuz bana...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Aydın...Bakın, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, sükuneti tesis edelim.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Sayın Başkan, Kürdistan Komünist Partisi yok mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bozdağ, bir saniye...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Kürdistan demekten daha makul bir hakkı var mı, yok mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bozdağ, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, bir müsaade eder misiniz... Ya, meramımızı sırayla anlatabiliriz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Harita gösteriyor, harita! Kürdistan neresiyse...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Haritaya bir bakarsan...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bakamam valla, bakamam.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın milletvekilleri, değerli arkadaşlar; müsaade eder misiniz...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Orası Türkiye haritası, baksana.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - O yüzden zaten, tepkimiz de o; Türkiye haritasına kürdistan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Lütfen, lütfen...

Değerli arkadaşlar, ben hepinizi bir hassasiyete ve özveriye davet ediyorum. Şunu ben bir önceki toplantıda da...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Hassas olduğumuz için tepki gösteriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir müsaade edin değerli arkadaşlar...

Şimdi, buradaki her milletvekili seçilerek gelmiş; vatandaş tarafından oy almışlar ve gelmişler. Dolayısıyla milletvekillerinin görüşlerini ifade etme hakkı vardır. Parlamentonun kürsü dokunulmazlığı vardır. Ha, bizim yasalarımıza, kanunlarımıza aykırı bir şey varsa biz bunu dile getirir, ifade ederiz ve milletvekillerini kanunlara uygun davranmaya davet ederiz. Değerli arkadaşlar, milletvekillerinin kendi görüşlerini ifade etmesiyle alakalı sınırlar Anayasa ve kanunlarla ilgilidir.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - E, tamam, o yüzden tepki gösteriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, sayın hatibin konuşmasına müsaade edelim; ihtiyaç olursa, bakın, Sayın Usta orada, İYİ Partinin sözcüsüdür, bu ihtiyacı duyarsa kendisi söz talebinde bulunur ve kendisine söz veririm ama Sayın Oluç konuşurken sizler lütfen müdahale etmeyin ve kendisi “Anayasa’ya ve yasalara uygun konuşuyorum.” diye söylüyor ve kayıtlara giriyor. Lütfen, birbirimize karşı hassasiyette bulunalım. Hiçbirimiz Türkiye’nin bölünmesine asla müsaade etmeyiz. Böyle bir niyet taşıyanlara da göz açtırmayız değerli arkadaşlar. Onun için sizi hassasiyete davet ediyorum.

Sayın Oluç, buyurun lütfen, toparlayın.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tekrar söyleyeyim: Anayasa’nın 3’üncü maddesi ve üniter yapı konusundaki görüşlerimi açıkladım, kayıtlardadır. İlk defa konuşmuyorum bunu, geçtiğimiz dönemde de Genel Kurulda defalarca bu konuşmalar yapıldı, tartışmalar yapıldı. Aynı şeyi söyledik, bölücülükle bir alakası yoktur, bir idari yapı tartışması sürdürmüyoruz. “Kürdistan coğrafyası” sosyolojik, tarihsel, kültürel bir tanımlamadır, bu tarihsel yanlarını da tartışırız istiyorsanız başka, uygun bir zamanda fakat böyle bir tanımlamadır. Dolayısıyla bu tanımlamayı ben Genel Kurulda da kullandım defalarca, kullanmaya devam ediyoruz; burada bir sorun yok, böyle bir tartışmamız, dediğim gibi, Anayasa’nın 3’üncü maddesiyle ilgili bir tartışmamız yok.

Son olarak şunu söyleyeyim: Ben anlıyorum buradaki itirazları, hassasiyetleri ama bizim de hassasiyetlerimizi ve görüşlerimizi anlamamızı bekliyoruz; kabullenmenizi beklemiyoruz, anlamamızı bekliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Bitiriyorum efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Yani mesela nasıl Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan “kürdistan” dediği zaman böyle bir tepki göstermediyseniz ve göstermiyorsanız...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Gayet gösteriyoruz.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - ...ya da nasıl Sayın Binali Yıldırım gidip Diyarbakır’da “kürdistan” dediği zaman böyle bir tepki gösterilmediyse ya da “Batman, Batman kürdistanın gülü” şarkısını, türküsünü erbane eşliğinde Sayın Cumhurbaşkanı dinlediyse ve söylediye ve bir tepki gösterilmediyse bizim de bu konuda, dediğim gibi, herhangi bir idari tartışma yapmaksızın bu kültürel, sosyolojik ve tarihsel gerçekliği ifade etmemizi anlamaya çalışmanızda fayda olduğunu düşünüyorum; o nedenle bunların kayıtlara geçmesini istedim.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun.

2.- *Samsun Milletvekili Erhan Usta’nın, Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un Komisyon Başkanı Mehmet Muş’un yaptığı açıklaması üzerine yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, tabii, bu tartışma daha önce de defalarca yapıldı. Önce Saruhan Bey’in... Hani şunu da söyleyelim: “Kürdistan” ifadesi coğrafi bir tanımlamanın ötesinde, artık idari ve ideolojik bir tanımlamaya doğru gidiyor. Kendilerinin niyetlerinin o olmadığını söylüyor ama buradan insanların anladığı o. İsrarla bunun böyle söylenmesi... Yani şu denilebilir: “Ülkemizin Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde fakirlik var, yoksulluk var.” Aynı şey hemen hemen çünkü gösterdiği harita üç aşağı beş yukarı onu ifade ediyor; öyle denilebilir ama o denilmiyor, ısrarla “kürdistan” deniliyor. Biz “kürdistan” kelimesini bu anlamda reddediyoruz, bunu kabul etmiyoruz, biz de İYİ Parti milletvekilleri olarak çoğu zaman bu müdahaleyi yapıyoruz. Elbette herkes fikrini söylesin ama fikirlerimizi söylerken de Anayasa’ya ve kanunlara uygun olarak fikirlerimizi ifade etmemiz gerekiyor.

Ben Sayın Erdoğan’ın “kürdistan” demesini şiddetle reddediyorum. Zaten hatanın büyüğünü, yanlışın büyüğünü zamanında o yapmıştır. Yani bugün bu meseleler buraya geldiyse Erdoğan’ın zamanında verdiği...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, toparlayın.

ERHAN USTA (Samsun) - Erdoğan’ın zamandaki bu beyanatlarından olmuştur. Ha, şimdi makas değiştirdi veya makas değiştirdi gibi gözüküyor. Değiştirdi mi değiştirmede mi, onu da bilmiyoruz. Şu anda Türkiye bambaşka meseleleri konuşuyor. Yani 40 bin kişinin katilinin Mecliste gelip konuşması meselesi şu anda Türkiye’nin gündeminde. Bunun için AK PARTİ ne diyor, onu bilmiyoruz tam olarak. İddialar var, kimisi diyor “Beraber hareket ediyor.” kimisi diyor “Ayrı hareket ediyor.” Ama bunlar Türkiye’nin huzuruna, barışına, kardeşliğine zarar verir, bunlar yanlıştır. Dolayısıyla bu tür söylemlerden kaçınmak lazım.

Biz de şunu ifade ediyoruz: Türkiye’nin bölgesel gelişmişlik farkları var, Türkiye’nin -bölgesel olarak kabaca baktığımızda- belli bir bölgesinde fakirlik var ama geliyorsun, Ankara’nın göbeğinde de fakirlik var yani Ankara’nın da çok fakir ilçeleri var. Bütün fakir olan yerlerimizi kalkındırmamız lazım, oralara daha fazla refah götürmemiz lazım, devletin politikasının bu olması lazım. Bunu hani bu şekilde söylemek var, bir de “kürdistan coğrafyası” şeklinde söylemek var. Bunun biz yanlış olduğunu, ülkenin geleceği açısından da iyi olmadığını ifade ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Bizim de arkadaşlarımızın da hani, zaman zaman bu tepkisini de bu çerçevede anlamak gerekiyor. Yoksa bizim amacımız elbette kimseyi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Usta, mesele anlaşılmıştır.

Değerli milletvekilleri, lütfen, konuşmalarımızı hassasiyetle yapalım.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleeri (Devam)

a) Hazine ve Maliye Bakanlığı (Devam)

b) Gelir İdaresi Başkanlığı (Devam)

c) Türkiye İstatistik Kurumu (Devam)

ç) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (Devam)

d) Sermaye Piyasası Kurulu (Devam)

e) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

f) Kamu İhale Kurumu (Devam)

g) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Devam)

ğ) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (Devam)

ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi (Devam)

i) Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akça, buyurun.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hoş geldiniz Sayın Bakan. Ben yakın zamanda yine memleketinizdeydim. Geçen sene konuştuğumuzda, bu bütçe tartışmaları için Meclise geldiğinizde Batmanlılardan bahsetmiştik, Batmanlı bir hemşehrinizin siyasi faaliyet yürüttüğü için tutuklanmasından bahsetmiştik. Bu sene de, işte, son on gündür kayyum protestolarının devam ettiği Batman'dan geliyorum, az önceki tartışmalara da referans olsun diye bir anekdotla başlayacağım: Batman'da bu kayyum protestoları sürerken sokaktaki polis şiddeti hepinizin malumu, bu şiddet vakalarından birini ben kamerayla kayda alma şansına eriştim ve kayda alırken o polisler, sivil giyinmiş polisler, kendilerine "Türk İntikam Tugayı" diyen polisler, bir genci köşeye sıkıştırmış dövüyorlardı. Onlara kimi dövdüklerini ne yaptıklarını sorduğumda "Biz kimseyi dövmüyoruz." deyip hemen hızlıca alandan uzaklaşmaya çalıştılar "Bizi kayda alamazsınız." diye bağırmağa başladılar. Bir de bitirirken yine kayda giren bir cümleleri oldu "Siz bizim halkımız değilsiniz." dediler, en dürüst cümle oydu, Batman'da duyduğumuz en dürüst cümle oydu. Az önce Sinan Vekil bir tane harita gösterdi. Normalde, işte, bizim de bütçe dosyalarımızı hazırlayan arkadaşlarımız bize de harita verdiler. Haritaya baktım, önce -gerçekten söylüyorum, bunu ajite etmek, demagoji yapmak için söylemiyorum ama- kuraklık haritası sandım, ondan sonra coğrafik, dağ bölgelerini gösteren harita sandım ama sonra biraz daha yakından bakınca, en çok askerî operasyonların yapıldığı, en çok kayyumun atandığı, en çok sosyoekonomik eşitsizliğin olduğu, en çok işsizliğin olduğu bölge bu harita. Asıl bölücülük bu haritadır, bu haritanın bu şekilde yer almasıdır. Bu devlet, memleketiniz Batman'da Batmanlının iradesine ve inisiyatifine inanmıyor, bunu kabul etmiyor ve üç dönemdir de Batmanlıların seçtiği kişilerin belediye yönetiminde, yerel yönetimlerde olmasına müsaade etmiyor. O yüzden, şaşkınlığımızı lütfen mazur görün. Bir Batmanlıya ekonomiyi teslim etmiş olmasını alkışlamak istiyoruz; sağ olsun, var olsun, bir tane Batmanlının iradesini ve inisiyatifini kabul etmiş.

Şimdi, Batman'da bu kayyum karşıtı eylemler sürerken, sokakta gördüğümüz gençlerin çoğunun ayakkabısı yırtık pırtık, çoğunun üzerinde mont yoktu, o soğğun içinde, o TOMA suyunun altında, o eylemlerde taleplerini dile getiriyorlardı. Neden? Çünkü sizin tasarruf tedbirleriniz onların boğazından çalıyor, onların boğazından kesiyor. Bu dönemde, bu tasarruf tedbirlerinin uygulanageldiği dönemde, örneğin, yat satışında bir azalma gördük mü veya son model arabaların satışında bir azalma gördük mü? Burada azalma görmezken mont satışında, yiyecekte, gıdada insanların daha az beslendiği; yoksullukla birlikte, açlıkla birlikte, az beslenmekle birlikte DNA'larının değiştiği bir duruma şahit oluyoruz ve bu böyle gidiyor. Bu minvaldeki tasarruf politikaları bugünü kurtarır, birazcık yarını kurtarır ama bu ülkenin geleceğinden çalar. Neden geleceğinden çalar? Çünkü yoksulluğun daha uzun vadeli etkileri vardır, daha uzun vadeli tahribatları vardır; bu tahribatları gören bir yerden bir tasarruf programı uygulamanızı ve Batmanlıların, sizinle aynı toprakta yaşamış olan, aynı havayı solumuş olan insanların bu pastadan, bu gelirden, bu haritanın yeşillenmiş kısmından faydalanabilecekleri olasılıkları yaratmanızı bekliyoruz Sayın Bakan.

Sorular olacak, biliyorum sorular bölümünde sorular sorulacak ama ben sorularımı şimdi sormak istiyorum: Son üç dönemdir yani yaklaşık olarak dokuz yıldır Kürtler sadece kayyumla yönetiliyor ve bu kayyum yönetiminin yerelden çözüm üretmek üzerine geniş tahribatları var; bu tahribata dair, bunun hazineye olan miktarı yani hazineye olan kayıpla ilgili bir araştırmanız var mı, bölgesel olarak eşitsizliği nasıl derinleştirdiğine dair bir açıklamanız var mı?

Yine, Kürt illerinde benzer, başka bir uygulama var, o da insanlara asgari ücret değil, asgari ücretin yarısı veriliyor ve bu kayıt dışı bir şekilde yapılıyor. İnsanların hak ettiklerinin altında ücret alması, bu şekilde yaşamaları hazineye kaybettirir, bu toplumun hepsine kaybettirir; bu kaybı da tıpkı verilmeyen vergi gibi takip ediyor musunuz Sayın Bakan? Umuyorum ki ediyorsunuzdur.

Yine, sokaklarda gezen, bu kendine "Türk İntikam Tugayı" diyen tiplerin olduğu bir yerde yabancı yatırımcıyı bu topraklara

getirebileceğinize hakikaten inanabiliyor musunuz?

Sayın Muş'u çok öfkeliyor bu, geçen dönem onun öfke seviyesinin epey yükselmesine neden oldum bunu söyleyerek ama Türkiye'nin işgalci olduğu bölgelerdeki pozisyonu, durumu, orada maaş verdiği silahlı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - ...yapılar, orada sürdürdüğü altyapıyı devam ettirirken bunun bizim hazineye tam olarak maliyeti nedir; bunu da soruyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akça, konuşmanız bitmiştir.

(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; bir sakin olalım.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Nedir bu ya! Saçma sapan konuşuyorsun ya!

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo'nun Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Sayın Akça, Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın 51'inci maddesi var. Bunu size tekrar tekrar hatırlatıyorum, lütfen dinler misiniz.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Sayın Muş, bir yıl geçti aradan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir yıldır öğrenmemişsiniz demek ki. Bakın, size kimse müdahale etmedi, bir dinleyin.

Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın 51'inci maddesi meşru müdafaa, okuyorum maddeyi değerli arkadaşlar: "Birleşmiş Milletler üyelerinden birinin silahlı bir saldırıya hedef olması hâlinde Güvenlik Konseyi uluslararası barış ve güvenliğin korunması için gerekli önlemleri alıncaya dek bu üyenin doğal olan bireysel ya da ortak meşru savunma hakkına hâlel getirmez." Dolayısıyla Türkiye bu maddeye dayanarak kendi güvenliğini sağlamak için sınır ötesi operasyonlarını yapmaktadır. Değerli arkadaşlar, hukuki zemini budur.

Az önce ben sayın milletvekiline ilgili Anayasa maddelerini hatırlattım, size de hatırlatacağım: Anayasa'nın 123'üncü maddesi, Anayasa'nın 26'ncı maddesi, yine, Anayasa'nın 3'üncü maddesi.

Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Hazine ve Maliye Bakanlığı (Devam)

b) Gelir İdaresi Başkanlığı (Devam)

c) Türkiye İstatistik Kurumu (Devam)

ç) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (Devam)

d) Sermaye Piyasası Kurulu (Devam)

e) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

f) Kamu İhale Kurumu (Devam)

g) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Devam)

ğ) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (Devam)

ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi (Devam)

i) Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Mehmet Akalın... Yok.

Sayın Gürban, buyurun.

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) - Değerli hazırun, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İşin ehli, liyakatli, kurum hafızası olan değerli SPK Başkanımız buradayken Borsa İstanbulun sorunları hakkında biraz konuşmak istiyorum. Piyasa bozucu işlemlerle ilgili çifte standart uygulamalarına dikkat çekmek istiyorum: Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği kapsamında bireysel yatırımcılar piyasa manipülasyonu iddialarıyla ilgili cezalar alırken aynı hassasiyet Bank of America'ya gösterilmiyor. Bank of America robotlarına niçin müdahale edilmiyor? Bank of piyasada dengesizliğe yol açıyor. Bireysel yatırımcıyı zor durumda bırakıyor. Bireysel yatırımcılar cezalandırılırken Bank of neden cezalandırılmıyor? Bu çifte standart sermaye piyasalarına olan güveni zedeliyor. Adaletin sağlanması adına piyasa bozucu eylemlere dair düzenlemeler herkese eşit şekilde uygulanmalıdır.

Ayrıca, Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği'ndeki bazı belirsizliklere de dikkat çekmek istiyorum: Tebliğin 104'üncü maddesinde yer alan "piyasayı önemli ve nitelikli derecede etkileyecek işlemler" ifadesi yoruma açık bırakılmıştır. Bu durum uygulamada keyfiyet riskini de beraberinde getirmektedir. Buradaki önemli, nitelikli derecede etkileyecek işlemler günlük işlem hacminin yüzde kaçına denk gelmektedir?

Yüzde 10'u, yüzde 20'si gibi bir somut değer belirterek girilmesi, bu belirsizliğin giderilmesi gerekmektedir. Bu sayede hem bireysel hem kurumsal yatırımcılar için daha şeffaf piyasa ortamı sağlanacaktır.

Bir diğer önemli konu ise bireysel yatırım danışmanlığının eksikliğidir. Bu konuyu kripto para yasasını müzakere ederken gündeme getirmiştik. Bu konuda Sermaye Piyasası Kurulunun Aralık 2022'de duyurduğu bireysel yatırım danışmanlığı çalışmalarını hatırlatıp atılan adımları desteklediğimi ifade etmiştim. Ancak üzerinden çok uzun bir süre geçmesine rağmen hâlâ sürecin tamamlanamamış olması ciddi bir eksiklik. Vatandaşlarımızın sermaye piyasalarında daha bilinçli karar alabilmesi ve manipülasyon risklerinden korunabilmesi için bireysel yatırım danışmanlığı hizmetinin bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bugün sosyal medya, Telegram grupları ve çeşitli platformlarda milyonlarca yatırımcı yatırımlarıyla ilgili bilgi almak, soru sormak, fikir danışmak istiyor. Ancak bu alan yeterli düzenleme ve denetimden yoksun olduğu için manipülasyon ve kötü niyetli yönlendirmelerle doludur. X platformundaki bazı borsa yorumcuları aracılığıyla ve Telegram grupları kurularak hisseler küçük yatırımcılara satılıyor. Yüksek kâr vaadiyle küçük yatırımcılar Telegram gruplarına yönlendiriliyor. Kurulan Telegram gruplarında aylık aidat toplanıyor, sayıları on binleri hatta yüz binleri bulan Telegram grupları var. Küçük yatırımcılar üzerinden manipülasyon yapılırken aidatlarla da çok ciddi paralar toplanıyor. Aynı şekilde, X platformu üzerinden de çeşitli hisselerin pazarlanmasını yapanlar var. Hatta Twitter'da bulunan ücretli abonelik özelliğiyle ilgili de bir belirsizlik devam ediyor. Bazı kesimler Twitter'da ücretli abonelik oluşturarak yatırımcıları kendi özel alanlarına davet ederek para toplamaktadır. Bu kişilere sorulduğunda "Biz vergisini ödüyoruz." diyorlar ancak Sermaye Piyasası Kurulu ve mevzuatını bağlayan iş alanlarında "Vergimi ödüyorum, istediğimi yaparım." denilemez diye düşünüyorum. Örneğin, SPK izni olmadan "Aracı kurum kuralım, vergisini ödüyoruz." diyemeyiz, bu mümkün değil. Abonelik sistemi ya da aidat verilen hisse yorum gruplarında da vergi ödemek SPK'nin buna müsaade edeceği anlamını taşıyor. O zaman bu şöyle oluyor: "Uyuşturucu kaçırdım ama vergisini ödedim." ya da "Twitter aracılığıyla, Telegram gruplarında organ ticareti yaptım ama vergisini ödüyorum." demek gibi komik durumlar oluşturmaktadır. SPK'nin bu konularda şüpheye mahal bırakmayacak şekilde, sosyal mecralarda ödeme yapılan veya sosyal mecranın ödeme yaptığı, bunun karşılığında özel abonelikler açtığı ve bu ücretler karşılığında hisse analizi yapılan alanların yasal olup olmadığını net şekilde bülteninde ilan etmesi gerekmektedir. Son dönemde, halka arz edilen bazı firmaların yüksek değerlerle, rakamlarla arz edilerek yatırımcıların zarara uğratıldığı görülmektedir. Bu konuda değerlendirme yetkisinin aracı kurumlarda olduğunu biliyorum. Bu yetkinin şirket sahipleri ile aracı kurum yöneticileri arasında parasal ilişkilere sebep olabileceğinden, şirketlerin yüksek değerlendirme rakamlarıyla halka arzlarına sebebiyet vermemek için bu yetkinin tekrar SPK'ye geri döndürülmesini mantıklı buluyorum. SPK, yayınladığı bültenlerde hisselerde piyasa bozucu eylem yapan ya da makul şüphe görüp cezalandırdığı kişilere "piyasa dolandırıcısı" şeklinde hitap etmektedir. Bu durumun ardından yapılan incelemelerde herhangi bir savcılık suç duyurusuna...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Faik Öztrak, buyurun lütfen.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; rasyonelleşme on yedi aydır sürüyor ama işsizlik ve hayat pahalılığı hız kesmeden milleti ezme devam ediyor. İşin aslı, milletimiz üç yıldır Sayın Erdoğan'ın faiz-sebeep politikasının faturasını ödüyor. Buna rağmen, kendisi "İnşallah faizle birlikte enflasyon da düşecek." demekten de bir türlü vazgeçmiyor. Uluslararası kuruluşlar da Türkiye'yle ilgili risklerin en başına, eski politikalara dönüş ihtimalini yazıyor. Enflasyon öngörülen hızla düşüyor. Merkez Bankası enflasyon tahmin ve hedeflerini daha bütçe, Plan ve Bütçe Komisyonundan çıkmadan, Komisyonunda görüşülürken yükseltmek zorunda kalıyor. 2025 enflasyonunu yüzde 17'den yüzde 26'ya çıkarıyor ve böylece, daha Komisyondan geçmeden bütçenin rakamları kadük oluyor. Hâlâ ortada güçlü bir iç tutarlılığa sahip verimliliği, kapsayıcılığı içeren bir program ve bütçe yok. Kayyum uygulamaları, etki ajansı yasası çıkarma girişimleri demokrasimize, hukuk devletine olan güveni sarsıyor. TÜİK'in verilerine kimse güvenmiyor. Güven olmayınca ekonomi dikiş tutmuyor, cüzdanlar boşalıyor, borçlar artıyor, mutfaklar yangın yeri. Türkiye'de sosyal yardımlardan yararlanan aile sayısı son dört yılda 1 milyon 700 bin kişilik artışla 5 milyona dayandı. 2023 itibarıyla her 5 aileden 1'i yardıma muhtaç. Verimliliği artırarak dış açık sorununu kalıcı bir şekilde halletmek için iyi beslememiz gereken, iyi eğitmemiz gereken insan gücümüz her gün biraz daha fazla yardıma muhtaç hâle geliyor. Uluslararası Ekonomik İşbirliği Teşkilatının son yayımladığı "Yaşam Nasıl" araştırmasına göre, ülkemizde 15 yaş grubundaki her 100 öğrenciden 19'u parası olmadığı için haftada bir gün aç kalıyor. Türkiye, 25 OECD ülkesi arasında en kötü durumda. Kredi derecelendirme kuruluşlarının notları, Türkiye'nin sırtından kâr edecek sıcak paracılar için anlamlı olabilir ama A'lar, B'ler, eksiler, artılar evlatlarımızın karnını doyurmuyor. Bu notlar hâlâ ucube rejime geçtiğimiz 2018 yılının öncesinin de altında; bunu da belirtmek isterim.

Sabah beşeri sermayemizi güçlendirmekten bahsettiniz. Bırakın güçlendirmeyi beşeri sermayeyi, açlığın, yoksulluğun bir nesil üzerinde kalıcı hasar bırakmasını önleyecek kapsayıcı bir program bir bütçede ortada yok. "Rasyonelleşme" dediğiniz; kur ve faiz arasına sıkışan, kısa vadeli yatırımcılara göz kırparak döviz getirmeye dayanan, Türk lirasını değerlendirerek enflasyonu düşürmeyi hedefleyen pansuman tedbirleri çıktı. Kamuda tasarruf da lafta kaldı, yılın ilk on ayında genel bütçeli idarelerin giderleri yüzde 79 artmış, listedeki kurumların dörtte 1'inin giderlerindeki artış yüzde 100'ün üstünde; bina ve taşıt kiralamalarına ödenen para yüzde 108; toplantı ve organizasyonlara ödenen para yüzde 96 artmış. İlk on ayda bütçe açığı 1 trilyon 260 milyar lira, geçen yılın son ayında emanete alıp bu yıl harcamakta olduğunuz 731 milyar lira bu açığa dâhil değil. Neden 2023 sonunda bu kadar parayı emanete yazıp bu yılın bütçe açığında göstermediğinizi de açıklamanızı bekliyoruz.

Diğer taraftan, hazinenin nakit açığı ilk on ayda 1,7 trilyon lira. Bütçe açığı ile hazine nakit açığı arasındaki bu farkı nasıl izah ediyorsunuz? Hazinedeki açığın 358 milyar lirasını hazinenin kasasından karşılamışsınız; bu, güçlü nakit rezervi tutarak borçlanmada olumsuz koşullara karşı risk yönetme kapasitenizi nasıl etkiliyor? Yine, son aylarda iç borçlanmada artan miktarda doğrudan satış yönteminin kullanılmasını da açıklamanızı bekliyoruz.

Son olarak, on bir ay önce ülkeye 1 milyon dolar getirip bozduran biri bugün 300 bin dolar kazandı, on bir ayda döviz cinsinden yüzde

30 kazanç veren dünyada kaç tane ülke var? Bunu ne kadar sürdürmeyi düşünüyorsunuz? Bu sorularımıza cevabınızı bekliyoruz.

Komisyonumuza, size saygılar sunuyor, bütçenin hazırlanmasında emeği geçen değerli bürokratlara teşekkür ediyor, Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Öztrak.

Sayın Aliye Coşar, buyurun.

ALİYE COŞAR (Antalya) - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, geçtiğimiz yıl bu dönemlerde bütçe görüşmelerinde bütçenin halkın bütçesi olmadığını dile getirmiştik. Bir yıl göstermiştir ki yoksul, daha çok yoksullaştı; zengin, daha çok zenginleşti; ekonomik durumumuz geçtiğimiz yıldan daha kötü hâle geldi. Enflasyon verilerinde dünyada açık ara 1'inci sıradayız. Yirmi iki yıllık AKP iktidarında son dört yılda 5 Merkez Bankası Başkanı ve 4 Maliye Bakanı değişti. Siz hâlen 128 milyar doların hesabını veremediniz. Açıkladığımız ekonomik verilere rağmen, unutmayın ki yirmi iki yıldır bu ülkeyi siz yönetmektесiniz. AKP iktidarında geldiğimiz durumu özetlersek, kullanımda 125 milyon 925 bin kredi kartı var, vatandaşlarımız harcamalarını artık kredi kartıyla yapmaktadır, aldıkları maaşlarla ay sonunu getiremiyorlar. Bireysel kredi kartı borcundan dolayı yasal takibe düşen kişi sayısı 2024 yılı Ocak-Temmuz döneminde 784 bin kişidir. Ekonomideki beceriksizliğinizin faturasını ne yazık ki halk ödüyor. Bir tarafta vergi borcu silinen yandaş zenginler bir tarafta vergi yükü altında ezilen halk var.

AKP iktidarında vergide adaletsizlik de hız kesmeden devam ediyor. "Vergide adalet" diyorsunuz. Çok kazananan çok, az kazananan az vergi alınması yönünden ciddi bir adım görmüyoruz ve bu bütçede de gelir dağılımındaki adaletsizlik de devam ediyor. Kur korumalı mevduat hesabıyla servet aktarımı yaptınız, zenginken daha da zenginleştirdiğiniz kişilerden vergi almak yerine halkın temel tüketimine doğrudan etki eden, maliyetleri artıran her kalemden yüksek vergi almaktasınız. "Türkiye Yüzyılı" dediğiniz 2024 yılında AKP sayesinde vatandaşlarımız çöpten ve pazardan artık toplamaya başladı, insanlarımız ucuz gıda için kuyruklara girdi, birçok çocuk sağlıklı beslenmeden uzak kaldı. Çocuklarımıza öğlen yemeğini bile çok gördünüz. Emeklileri, emekçileri ve asgari ücretlileri açlığa mahkûm ettiniz. 4 kişilik bir ailenin aylık sınırı DİSK'e göre 20.478 lira, TÜRK-İŞ'e göre 19.830 lira; sizin vatandaşa reva gördüğünüz asgari ücret 17.002 lira. Gıda enflasyonunda Avrupa'da zirvedeyiz, dünyada 4'üncü sıradayız. Bu da AKP'nin yirmi iki yıllık eseridir.

Girdi maliyetlerini karşılamadığı için gerekli teşvikleri alamayan, mahsulünü yok pahasına satan çiftçilere millî gelirden düşen payı ödememekte ısrar ediyorsunuz. Bu ülkenin gençleri umutsuz, gelecek kaygısı yaşıyor. YÖKAK verilerine göre son üç yılda 878.909 öğrenci üniversite eğitimini yarıda bıraktı, ekonomik sebeplerle geleceklerini, hayallerini terk etmek zorunda kaldılar. Siz bu ülkenin geleceğine de zarar verdiniz.

Sayın Bakan, Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde Türkiye 120'nci sırada. Hukukun üstünlüğü sağlanmadan ekonominin iyileşmesi de hayal olur. Kamuda tasarruf tedbirleri çıkardınız ancak makam araçlarınız ve harcamalarınızla buna sizler uymuyorsunuz ama personel servislerine, yerel basına gelince "tasarruf tedbirleri" demekten kaçınıyorsunuz. Bütçede maalesef adaletli bir dağıtımı da göremiyoruz.

Antalya genel bütçeye turizm, tarım ve ticaret gelirleriyle en yüksek katkıyı sağlayan illerin başında geliyor ama aynı oranda yatırım alamıyor. Antalya, merkezî bütçeden 2,5 milyon nüfusa göre pay alıyor ancak 25 milyonun üzerinde yerli ve yabancı turist ağırlıyor. Antalya'da hizmet veren turizmcilerin ödediği konaklama vergisi kente değil merkezî bütçeye gidiyor. Büyükşehir Belediyemiz ile ilçe belediyelerimiz nüfuslarının katbekat fazlasına kısıtlı imkânlarla hizmet götürüyor, alınan vergiden pay dahi alınmıyor. Konaklama vergisi merkezî bütçenin keyfî harcamalarına bırakılmayacak kadar önemlidir. Konaklama vergisinden elde edilen gelir Büyükşehir Belediyesi ve konaklama sayılarına göre ilçe belediyeleri arasında dağıtılmalıdır.

Sayın Bakan, biz hakça bölüşülen bütçe istiyoruz, maalesef bu bütçede de bunu görmüyoruz.

Saygılarımla.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Çorabatır, buyurun.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri, bürokratlarımız, basınımızın temsilcileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, Bakanlığımızın vergi geliri açısından en önemli sektörlerinden bir tanesinden bahsetmek istiyorum. Ülkemizde turizm sektörünün önemini, ekonomiye olan katkısını bilmeyen kişi ya da kurum kalmadı. Özellikle cari açığın kapatılmasındaki rolü en az ithalat gideri, en fazla hizmet ihracatı yapan, döviz kazandırıcı faaliyet gösteren, istihdama en çok katkıyı veren turizm sektörünün Maliye Bakanlığımızdan beklentilerine değinmek istiyorum. Tabii, bunları söylerken inşallah bu gelire bakıp bir vergi artışına gitmezsiniz.

Sayın Bakan, başta Cumhurbaşkanımız olmak üzere, birçok Sayın Bakan bu sektörün getirilerinden övünerek bahsediyor. Turizm sektörünün verdiği mücadele ve ülkemiz ekonomisine katkılarında dolayı gurur duyuyoruz ve sektörün paydaşlarına teşekkür ediyoruz. Turizm sektörünün döviz olarak gelirlerini sizin de çok yakından takip ettiğinizi biliyorum. Diğer sektörlerin ekonomiye katkıları ve ekonomik durumları belli. Özellikle ithalat-ihracat dengelerine baktığımızda turizmin ne kadar avantajlı bir sektör olduğunu biliyoruz. Buraya kadar her şey güzel ama sektörün sorunlarını artık görmezden gelemeyiz. Bu maliyet yükleriyle sektörün devamlılığını ve rakipleriyle rekabetini sağlayamayız. Turizmi mutlaka siyasetüstü ve stratejik bir sektör olarak görmeliyiz. Sizden ricam, iktidarı muhalefeti devletin bütün kurumları bir araya gelerek turizm sektörünü desteklemeliyiz. Bu talepleri dinlerken sektörün ekstra bir talebi olmadığını, sadece kanunla verilen hakları eşit olarak kullanmak istediğini göz önünde bulundurmalıyız.

Sayın Bakan, vergi yüküne en fazla muhatap olan sektörün turizm sektörü olduğunu unutmayalım. Bütçe rakamlarını incelediğimizde, 2025 yılı için yaklaşık 20 milyarlık konaklama vergisi geliri öngörülüyor. Konaklama vergisi amacına uygun olarak alınmalı ve harcanmalıdır. Konaklama vergisi konaklama tesislerinden hasılatı, ciro üzerinden yüzde 2 olarak alınmakta. Aslında çıkış amacı müşteriden

almaktı ama vergiyi işletmeler ödemek zorunda kalıyor yani konaklayana tam olarak yansıtılmıyor. Dünyada konaklama vergisinin uygulama amacı turizm altyapısını güçlendirmek, çevre koruma projelerine kaynak sağlamak ve turistlerin kaldığı, kullandığı kamu hizmetlerine katkıda bulunmaktır. Genellikle turizm bölgelerindeki yerel yönetimler tarafından belirlenir. Ülkemizde bu verginin konaklama tesislerinden, bulunduğu yani topladığı turistik bölgelerimizin yaz ve kış nüfuslarındaki farkı ve altyapı yükünün dikkate alınması, kontrollü bir şekilde yerel yönetime, özellikle turizm kentlerine sizler tarafından verilmesi uygun olacaktır.

Bir başka mesele, ihracatçı firmalara kurumlar vergisi yüzde 5 indirimli uygulanıyor. Biliyorsunuz, Turizmi Teşvik Kanunu'nda Cumhurbaşkanlığı kararıyla yıllık 750 bin dolar üzerinde döviz getirisi olan turizm işletmelerinin ihracatçı sayılacağı hüküm altına alınmıştır fakat nedense karara “vergi kanunları hariç” ibaresi eklenerek kanunda yer alan bir hakkı aynı kararla sınırlandırılıyorsunuz.

Sayın Bakan, yurt dışından yıllık 750 bin dolar ve üzeri döviz getiren turizm işletmelerine de kazançları üzerinden -ihracatçılar gibi- yüzde 5 indirim ile yüzde 20 oranında kurumlar vergisi uygulanması gerekir; burada, turizmcilere haksızlık yapıyorsunuz.

ÖTV'nin en büyük ödeyicileri turizmciler. Rekabetin yoğun olarak yaşandığı ve bir taraftan da teşvik edildiği söylenen turizm sektöründe ağır bir ÖTV yükü bulunmaktadır. İçecekler üzerinde yoğunlaşan ÖTV, özellikle turizm konaklama tesisi işletmelerinin üzerinde de ciddi bir maliyet yükü, rekabet şansını zorluyorlar. İçecekler dışında, kiralama ve transfer amaçlı alınan taşıt araçları için ödenen ÖTV ve bu araçlarda kullanılan akaryakıtlar için ödenen ÖTV'yle birlikte turizm sektörü âdeta Maliye Bakanlığının bir dairesi gibi çalışmakta. Ayrıca, turizm sektörü yatırımlarının geri dönüş sürelerinin uzun olması ve bölgesel dağılımları dikkate alınarak verilecek yatırım teşvik belgelerine göre daha düşük oranda kurumlar vergisi ödemeleri gerekirken yeni getirilen bir düzenleme olan asgari kurumlar vergisiyle bu oran artırılmaktadır. Asgari kurumlar vergisi uygulamasıyla birçok indirim ve istisna dikkate alınmaksızın oluşan kazanç üzerinden yüzde 10 asgari kurumlar vergisi alınacaktır. Tabii ki işletmeler kazancı üzerinden kurumlar vergisi ödeyecek, buna bir itirazımız yok. Devletin bir bakanlığı yatırımları daha cazip hâle getirmek için vergisel avantaj sunarken bir başka bakanlığı ise bunu kısıtlayıcı tedbirler alıyor, düzenlemeler yapıyor.

Bir de size net hata noksan gelirlerinin turizmdeki payını sormak istiyorum Sayın Bakan.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bu bütçe teklifinde işçi, çiftçi, esnaf, emekli, engellinin yaşamını iyileştirecek düzenlemeler yok. 2025 yılında da vatandaşın kemerini değil, boğazını sıkacağımız anlaşılıyor. Tarım girdisine müdahale edilmedi. Çiftçinin ürettiği ürüne düşük alım fiyatı verildi. Çiftçi perişan edildi. Yanlış politikalarla ürünün tarlada kalmasına neden olundu. Çiftçi, tefeciye ve de tüccara mahkûm bırakıldı. Tonlarca ürün de tarlada kaldı ve de vatandaşın bu yıl sebze üretimindeki artıştan faydalanma olanağı olmadı. Fahiş fiyatlarla raflardan ürün almak durumunda kaldı. Destekler zamanında verilmedi, destekler kuşa döndü. Çiftçi diyor ki: “Mazot desteği yerine desteğin 3 katı alınan ÖTV vergisini tarımdan kaldırın.” Hâlen çiftçinin bankalara 750 milyar lira kredi borcu bulunuyor, takipteki borçlar artıyor. 21 üründe arz açığı bulunuyor. İthal edilen ürünlerde fiyatların fahiş fiyatlarla yarıştığı bir ülke durumundayız. İthal üründe amaç piyasayı dengelemek iken ülkemizde ithal ürünler haksız kazancın yolu oldu. Çiftçi için düşük alım fiyatı, emekli ve işçi için düşük maaş, vatandaşın elini attığı her yerde artan vergiler ve de durmayan zamlarla işsizlik yaşamı daralttı. Patates de şu an depoda, kamu üç ay içinde almaya girmezse onlar çöp olacak.

Sayın Bakan, içki de sigara da sağlığa zararlı. Sözde iktidarınız içkiye, sigaraya karşı çıkar gibi yapıyor, bu yolla da iyi vergi topluyorsunuz. Yabancı ülkeler için de ülkemiz cazip bir pazara döndü. AK PARTİ iktidarlarıyla sigara ve alkol çeşitliliği arttı. Şans oyunları patladı, şans oyunları çeşitlendi. Dolaylı kumardan 2025 yılında beklediğiniz vergi 54 milyar 525 milyon liraya çıktı. TEKEL'i 2004 yılında bedava fiyata sattınız, sonrasında alkollü içki fiyatlarındaki vergi artışı kaçak içki üretiminin payını yüzde 20'lere çıkardı. Kaçak alkolden ölümler yaşandı, yaşanıyor. 2025 yılında alkollü içeceklerden almayı hedeflediğiniz vergi geliri 170 milyar 750 milyon 672 bin lira, 2024 yılına göre yüzde 49 artışı içeriyor. Tütün mamullerinden 455 milyar 664 milyon lira bekliyorsunuz, bu tutar da 2024 yılına göre yüzde 48,7 oranında artış içeriyor. Bu vergiler; Cumhurbaşkanı, Diyanet İşleri Başkanı, milletvekili, memur maaşı dağıtımının da içine karışıyor. Akşamcıların vergisi Maliyede helal gelire dönüşüyor ki kimse de bu vergi gelirinin maaşa karışmasına itiraz etmiyor. Bu, şans oyunları, alkol ve tütün gelirleri ayrı ayrı kalemlerde toplanıp ülkemizde yaygınlaşan madde bağımlılarının kurtarılması için harcansa daha hayırlı bir iş yapılmış olur.

Ülkemizde üretilmeyip tamamı İngiltere'den ithal viski pazarı büyüyor. 2005 yılında satılan viski 776.752 litreken 2023 yılındaki verilere göre ülkemizde satılan viski 28 milyon 653 bin 486 litreye fırlamış bulunuyor. Dünyada Çin ve Hindistan'dan sonra en çok viski pazarı artan ülke durumundayız. Rakı ve bira duruyor, votka ve viski pazarı büyüyor. “İçki sağlığa zararlı.” diyen muhafazakâr iktidarımız içki çeşitliliği ile şans oyunlarının çeşitliliğini artırdı. Yurt dışından gelen içkiye de kapıları açmış durumda. Rakıdan ve biradan yüzde 50 dolayında vergi alırken pazarı büyüyen İngilizlerin ithal viskisinden vergi neden yüzde 1 alınıyor? Viskiye zenginler içer; birayı, rakıyı da daha düşük, alt gruplar tüketir. Burada da zenginlerin içkisine dair bir ayrıcalık mı var?

İşin özü, her alanda mutlu azınlığı koruyorsunuz, derin yoksullaşmayı yaşayanları ise görmezden geliyorsunuz. Bu gidiş iyi gidiş değil, bıçak kemiğe dayandı. Gelir dağılımı adaletli değil. 2025 yılında da çiftçiyi ezen; işçinin, memurun, emeklinin, dar ve sabit gelirlerinin boğazını sıkı uygulamalardan vazgeçmeyeceğiniz görülüyor. Sizin “iyileştirme” diye anlattıklarınız vatandaşın yaşamını iyileştirmiyor.

Büyük bir ülkeyiz. Üretimde planlamayla; liyakatle; adil bir paylaşım; insanca bir yaşam, hak, hukuk, adalet süreciyle sorunları aşabiliriz. Tek parti dayatması ve “Ben bilirim.” uygulamasıyla gideceğimiz yer iyice yakınlaştığınız duvardır. Duvara toslamadan dar ve sabit gelirler ile yoksulların feryadını duyun.

Sayın Bakan, 2025 yılı bütçesinde taşeronda kadro bekleyen, atanma bekleyen staj ve çırak mağdurları, emeklilikte adalet arayanlar için çözüm umudu görünmüyor. En azından, en düşük emekli maaşının asgari ücret olmasını, asgari ücretin 30 bin liraya çıkarılmasını siz de destekleyin. Çiftçi borçlarının 2027 yılına kadar ötelenip faizlerin silinmesini sağlayalım; bu konuda kanun teklifi de verdim. Ayrıca, şu öğrencilerin burslarını da bir artıralım diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Gökçek, buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz.

Bugün burada bütçenin amiral gemisi niteliğindeki bir Bakanlığın bütçesini görüşmek üzere bir araya geldik. Bütçenin geneline baktığımızda, 2025 bütçesinde daha az sosyal harcama ve daha çok verginin planlandığını görüyoruz. Bu hâliyle görüşeceğimiz bütçe, gelir bölüşümünü iyileştirmek bir yana daha da bozma tehlikesini beraberinde getiriyor.

Vergi ne için alınır? Halka hizmet götürmek; halkın refahını yükseltecek yatırımları, harcamaları yapmak için alınır ama siz ne için vergi alıyorsunuz? Çocuklar yatağa aç girerken yandaşların vergi borçlarını silmek için; ballı ihaleler ile ücretli beşerli maaşlar için alıyorsunuz.

Biz burada bütçe üzerine konuşurken salt rakamsal devlet harcamalarını değil, milyonlarca vatandaşımızın refahını ve geleceğini uzun uzadıya konuşup tartışmalı, bütçeyi buna göre şekillendirmeliyiz diyoruz ancak ne yazık ki bizim vatandaşın kasasını şeffaf bir şekilde masaya yatırmamıza imkân tanıyacak verileri devlet kurumu olan TÜİK şeffaf bir şekilde paylaşmıyor. TÜİK verilerine olan güven günden güne azalıyor. TÜİK'e göre ekim ayında aylık enflasyon yüzde 2,88; yıllık enflasyon ise 48,58. ENAG'a göre ekimde aylık enflasyon yüzde 5,57; yıllık enflasyon 89,77 oldu. TÜİK ve ENAG arasındaki fark 2 kat ve siz bu 2 kat farkı bize bir şekilde izah edemiyorsunuz. "Bizim siyasi büyüğümüz Recep Tayyip Erdoğan'dır, biz onun politikalarını destekliyoruz." diyen İstanbul Ticaret Odası Başkanı Şekib Avdagiç'in açıkladığı enflasyon bile yüzde 59 olmuş. Ve daha vahimi şu ki: Siz bu makyajlı TÜİK rakamlarıyla asgari ücreti belirlemek istiyorsunuz ve bundan hiç vicdanınız sızlamıyor.

Değerli milletvekilleri, bugün ülkemizin en önemli sorunlarından biri enflasyondur. İktidar her ne kadar halkın esas gündemini değiştirme niyetiyle hukuk dışı kayyum atamalarından medet umsa da sokağın temel derdi yoksulluk ve yokluk. Halkımızın alım gücü hızla düşüyor, vatandaşlarımız en temel ihtiyaçlarını bile karşılamakta zorlanıyor. Çocuklar okula aç gidiyor, yatağa aç giriyor. Resmî gıda enflasyonu 45,3 iken dar gelirlinin gıda enflasyonu 86,3; ev ve iş yerlerine yapılacak kira zammı oranıysa yüzde 62,02 oldu. Dar gelirliler, emekliler, emekçiler, öğrenciler ellerindeki, avuçlarındaki üç kuruşla kira mı verecekler, gıda mı alacaklar; ne yapacaklarını şaşırıyorlar. Özellikle, asgari ücretle geçinmeye çalışan milyonlarca vatandaşımız kazandıkları maaşın yarısından fazlasını gıda harcamalarına ayırmak zorunda kalıyor.

Sayın Bakan, bu sürdürülemez duruma karşı bir önlem almış gibi durmuyorsunuz bütçeye baktığımızda ne yazık ki. KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı yüzde 65 ve 2025 yılında da neredeyse yüzde 70'lere dayanacak. Oysa, gelişmiş ülkelerde bu oran yüzde 50'nin altında oluyor. Dolaylı vergilerin ağırlıklı olması dar gelirlili vatandaşlarımızı çok daha fazla etkiliyor. Adil bir vergi sistemi inşa etmediğimiz sürece gelir dağılımındaki eşitsizlikleri de daha derinleştirmiş olacağız. Konu vatandaş olunca vergi toplamakta, alınan vergilerin oranlarını artırmakta, bir alınan vergiyi 2 kez almakta çok mahirsiniz ancak daha mahir olduğunuz bir konu varsa o da yandaşların vergi borçlarını silmek.

Sayın Bakan, kısacası, bu hâliyle önümüze getirdiğiniz bu bütçe halkın yararına olmadığı gibi halkın sofrasındaki bir kuru ekmeğe dahi göz koyan bir anlayışı güçlendiriyor. Bu bütçeyle bütün vatandaşlarımıza Allah yardım etsin diyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi de Sayın Başkan'a söz vereceğim.

Sayın Başkan, buyurun lütfen.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun kıymetli üyeleri; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bölgemizde bir süredir yaşanmakta olan jeopolitik gerilimlere ve küresel belirsizliklere rağmen 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'mizle yatırımı, istihdamı, üretimi ve ihracatı önceliyor, ülkemizi kalkındırmaya, ekonomimizi canlandırmaya, vatandaşımıza hizmet vermeye devam ediyoruz. Bütçemizle bugüne kadar elde ettiğimiz kazanımları sürdürmeyi, ekonomik kalkınmayı artırmayı ve bu suretle elde edilen refahı toplumun tüm kesimleriyle paylaşmaya devam etmeyi hedefliyoruz.

Ülkemizin yaşamış olduğu Kahramanmaraş ve Hatay merkezli deprem felaketinin ardından, etkilenen bölgeleri kalkındırmak ve bölgedeki vatandaşlarımıza destek olmak amacıyla bütün imkânlar seferber edilmiştir. Bu amaçla, altyapı yatırımlarına öncelik verilmiş, ilgili kurumlarımızca vatandaşlarımızın yaralarının bir nebze olsun sarılmasını hedefleyen programlar tasarlanmıştır. Tarihin en büyük deprem felaketinde hasar gören bölgelerin yeniden kalkındırılması, depremin etkilerinin hafifletilmesi için 2023 yılında 960 milyar lira harcama yapılmış, içinde bulunduğumuz yılda ise toplam 1 trilyon 28 milyar lira bu harcamalara ayrılmıştır. 2025 yılı bütçesinde ise hem doğrudan depremden etkilenen bölgelerin kalkındırılması hem de yaşanabilecek olası afetlere karşı dirençliliğin artırılması gayesiyle 584 milyar lira tutarında ödenek öngörülmektedir. Bu tutar millî gelirimize oran olarak yüzde 0,9 seviyesindedir. Ekonomiyle ilgili eleştirilerimizi yaparken bu rakamların dikkate alınmasında fayda olduğu kanaatindeyim. Bununla birlikte, önümüzdeki yıldan itibaren depremin bütçemizde oluşturduğu olumsuz etkinin azalacağını ve çok daha güçlü bir bütçeyle yol alınacağını ifade etmek isterim.

Bu bakımdan, 2024 yılında bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 4,9 öngörülmekteyken deprem harcamaları hariç bu oran yüzde 2,5 olarak gerçekleşecektir. 2025 yılında ise bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 3,1 olarak öngörülmekte, deprem hariç bu oranın yüzde 2,2 seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. 2025 yılı merkezi yönetim bütçesinde bütçe giderlerinin 14 trilyon 731 milyar lira, bütçe gelirlerinin ise 12 trilyon 820 milyar lira olacağı öngörülmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; deprem felaketinin ardından verilen tüm desteklere ve eğitimden sağlığa, sosyal yardımlardan reel sektör desteklerine dek çok geniş bir alanda ülkemize, ekonomimize ve vatandaşımıza geniş bir alanda sunduğumuz hizmetlere devam ediyoruz. Bu kapsamda, 2025 yılında eğitime ayırdığımız kaynağı 2,2 trilyon liraya yükselterek eğitimin bütçe içindeki payının 14,8'e, sağlığa ayırdığımız kaynağı 1,1 trilyon liraya yükselterek sağlığın bütçe içindeki payını yüzde 7,5'e, yatırımlara ayırdığımız kaynağı 1,6 trilyon liraya yükselterek bütçe içindeki payını 10,7'ye, mahallî idarelere ayırdığımız kaynağı 1,3 trilyon liraya yükselterek bütçesindeki payını 9,1'e, sosyal yardımlara ayırdığımız kaynağı 651 milyar liraya yükselterek sosyal yardımların bütçe içindeki payını yüzde 4,4'e çıkarttık.

Bazı istatistikler veriliyor, bir istatistik de ben vereceğim. Asgari ücrette 2002 yılında 200 kilovatsaat mesken elektriğinin payı yüzde 20,2 iken 2024 yılı Kasımında yüzde 2,4'tür. Doğal gazın 2002 yılında asgari ücret içerisindeki payı yüzde 25,7 iken 2024 Kasımında 5,6'dır. Yine en düşük emekli maaşında 200 kilovatsaat elektrik harcamasının payı 2002 yılında 15,3 iken 2024 yılında 3,3, doğal gazın aynı oranı 2002 yılında 19,5 iken 2024 Kasımında 7,6'dır.

Konuşmamın sonuna gelirken vatandaşlarımızı öncelemeyi, ekonomimizi kalkındırmayı ve ülkemizin refahını artırmayı hedefleyen bir anlayışla hazırlanan 2025 yılı merkezi yönetim bütçesinde emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

Van-Hakkâri arasında bugün açılan 3.150 metre uzunluğunda Güzeldere Tüneli'nin hayırlı olmasını diliyorum, kırk dakikalık ulaşımı altı dakikaya indireceğini ifade ederek bütçemizin ülkemize ve halkımıza hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Karakaya, buyurun.

MEVLÛT KARAKAYA (Ankara) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Komisyonun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Maliye Bakanlığının üst düzey yöneticileri, diğer kurumlarımızın çok değerli temsilcileri; hepimizi saygıyla selamlıyorum. 2025 yılı bütçesinin güzelliklere, hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Efendim, aslında, tabii, beş dakika içerisinde çok fazla bir şeyi ifade edemiyoruz Sayın Bakanım ama ben öncelikle şunu söyleyeyim: Konuşmanızı dinleyemedim ama sonradan okudum. Gerçekten, enflasyon konusundaki, ekonomik büyüme konusundaki, dış finansmana erişim konusundaki, gri listeden çıkma konusundaki, Hazine destekli kefalet konusundaki, vergi yükünü düşürme ve kayıt dışı ekonomiyle mücadele konusundaki çalışmalarınız gerçekten takdire şayandır. Geldiğiniz günden beri, özellikle ekonomi politikalarındaki, maliye politikaları ve bunların para politikalarıyla uyumu konusundaki çalışmalarınızı da yakından takip ediyorum. Bütün bunlardan dolayı çok teşekkür ediyorum.

Tabii, güncel konuşulan konulardan bir tanesi, özellikle enflasyon muhasebesi uygulaması. Uzmanlık alanıma da girdiği için bir iki şeyi bu konuda ifade etmek istiyorum. Zaman zaman enflasyon muhasebesi uygulanmasının mükelleflerin, işletmelerin aleyhine olabildiği konusunda eleştiriler alıyoruz. Oysa bu muhasebe, finans, enflasyon muhasebesi uygulaması, bizdeki uygulanan TMS ve gerekse Maliye Bakanlığı mevzuatı hâline getirilen uygulama tamamen uluslararası finansal raporlama standartlarına göre yapılan bir uygulama. Bu kapsamda, enflasyon düzeltmesinin temel mantığı mali tabloların güncel paranın satın alma gücüyle ifade edilmesidir; aslında "düzeltme" değil, doğru ifade "yeniden" ifadesidir. Bu anlamda, baktığımızda doğal olarak bilanço yapısına göre sonuçlar değişir yani işletmenin sermaye paterni, yine parasal varlıklar yani TL bazlı varlıklar ile parasal kaynaklar yani TL bazlı kaynakların paranın satın alma gücüne göre düzeltilmesinden sonra oluşan bizim "net parasal pozisyon kâr ve zararı" dediğimiz sonuca göre değişir yani bilançonun durumuna göre yapılan düzeltmenin arkasında matrahla ilişkilendirmede matrah artabilir de, azalabilir de. Bu düzeltmeden sonra, özellikle borçla çalışan, sermayesini önemli ölçüde kaybetmiş firmalarda doğal olarak bir satın alma gücü kazancı ortaya çıkar. Ters durumda ise bu avantajdan yararlanılamaz, bunun da matraha yansması farklı olur. Onun için, tamamen o işletmeye özgü, teknik standartlara göre yapılan düzeltme sonucunda bazen matrah artabilir, bazen de azalabilir ama enflasyon düzeltmesi, özellikle yabancı kaynakla, borçla çalışanlar açısından bakınca bir avantaj görünse de enflasyonist ortamlardaki bu varlıkların yönetimini iyi yapanlar, öz kaynak yerine yabancı kaynaklarla çalışmayı tercih edenler bir avantaj sağlarlar. İşte, bu avantajla, tersi durumda olan işletmelerin arasındaki vergi adaletsizliğini ortadan kaldırmak... Ve bu düzeltmenin yapılmaması hâli özellikle borçlanmaya teşvik edeceğinden dolayı da para piyasasında fiyat oluşumunda da bir etkisinin olduğunu ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakan, tabii, vakit çok dar olduğu için fazla bir şey söyleyemiyoruz ama mali müşavirlerin de bu konuda geçici dönemler itibarıyla değil, yıllık olarak düzeltmeleri yapma konusunda talepleri var. Bugün bir sirkü yayınlamışsınız, benden talep etmişlerdi aslında ama ben o talebi size iletmeden siz talebi almış ve gerekli düzeltmeyi yapmışsınız. Onun için de ben mali müşavirler, yeminli mali müşavirler adına da sizlere teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karakaya, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, konuşmalarımıza devam edeceğiz ancak özellikle İYİ Parti ve DEM PARTİ Grubunun oturduğu sıraların ön kısımlarında sistemde bir temassızlık söz konusu; mikrofonlar açılmıyor. Arızanın tespit edilebilmesi için arkadaşlarımızın biraz vakit...

ERHAN USTA (Samsun) - Özel bir durum yok değil mi bize karşı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok değil. Biraz sert tartışmalardan dolayı bir temassızlık oluştu. Arkalarda problem yok, bu tarafta problem yok, ortanın tamamı, İYİ Parti Grubunun oturduğu en arka 2 sırada problem yok. Ancak şöyle değerli milletvekilleri: Soru-cevap

kısmından sonra bu tarafa da gelebilir soru soracak milletvekillerimiz. Önerge oylamalarına geçtiğimiz zaman zaten Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimiz buradan ayrılıyorlar, bizim bu tarafa da milletvekillerimizin bir kısmı gelebilir.

ERHAN USTA (Samsun) - Çözülemiyor mu şu an?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, çözemiyor arkadaşlar. Şöyle yapacağız: Bizim tarafa alacağız arkadaşları...

ERHAN USTA (Samsun) - Gececeksek kalıcı geçeceğiz Başkanım, öyle idareten falan geçemeyiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, en arka tarafta sizin sıra çalışıyor, ya oraya alacağız sizi... Bir şekilde bu işi idare edeceğiz ya da değerli arkadaşlar, soru-cevap yapmayacağız, önerge işlemi de yapmayacağız -bence en makulü bu- direkt oylamaya geçeceğiz. Dolayısıyla, arkadaşlar birkaç sebepten bahsediyor "Su dökülmüş olabilir." diyorlar. Bazen milletvekillerimiz kitap koyuyor, orada sistemde bir problem olmuş olabilir, dolayısıyla onu düzelteceğiz.

Sayın Otlu, buyurun lütfen.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Sayın Bakan, iyi akşamlar, sıra bana geldi.

Evet, belki de uzun zamandır tartışılıyor ama halkımızın bildiği Mehmet Şimşek programı var. Ben daha spesifik bir konuyu ele almak istiyorum bu programda ve bu bütçeyi aslında çok iyi anlatan, özetleyen, belki de fragman diye sunsanız en iyi fragmanı verecek bir konuyu ele almak istiyorum. Şimdi, okullar tatilde ama tatile giremeyen bir öğrenci kesimi var, o da sizin döneminizde özellikle oluşturulan MESEM'ler. Şu anda çalışıyorlar ve altı gündür aslında sermaye sınıfının daha fazla kâr elde etmesi için sabah altı buçukta yola çıkıyorlar. Saati belli olmayan ama saat 22.00'da mesailer biten gencecik öğrenciler. Aslında öğrenci değiller, sermaye sınıfının çocuk olarak işçileştirdikleri kesim bunlar. Bunlar 463 bine yakın gencecik insanlar ve özellikle de baktığımızda bir tane örneği vermek istiyorum. Çorum'da Ahlatcı Holding; özellikle AKP iktidarına yakın ve Erdoğan'la birlikte yurt dışı gezilerine giden, Türkiye'de "kuyumculuk" deyince, "maden" deyince, "altın" deyince 4'üncü sırada olan bu Holding, Millî Eğitim Bakanlığıyla birlikte bağlı olan Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüyle 2 Kasım'da altı yıllık bir iş birliği yapmış, 100 erkek, 50 kadın öğrencinin, 50 genç kızın buraya başvurmasını istemiş.

Instagram'ına baktım, başvuru ilanında şöyle diyor: "Takı ve mücevherat sektöründe kariyer yapmayı hedefleyen gençler! Sizi hayalinizi gerçekleştirmek üzere Ahlatcı Kuyumculuk MESEM'e davet ediyoruz. Bu eşsiz fırsatı kaçırmayın." diyor. Eşsiz fırsat olarak sunduğu şeye baktım, davetine baktım. Diyor ki: "9, 10 ve 11'inci sınıftaysanız size asgari ücretin üçte 1'ini vereceğim. 12'nci sınıfa geçince de size asgari ücretin yarısını vereceğim." Ve diyor ki: "Eğer bu okulu bitirirseniz ve başarılı olursanız ve benim Ahlatcı Holdingimin birinde çalışırsanız ey erkek öğrenciler, sizin bedelli askerlik ücretinizi ödeyeceğim. Ey kız öğrenci çocukları da -işçileştirdiği bu öğrenci kız çocuklarına da diyor ki- sizin de asgari ücretin 11 katı çeyiz masrafınızı ödeyeceğim." Ahlatcı Kuyumculuğun "eşsiz fırsat" diye sunduğu "Hayalinizi gerçekleştirin." dediği şey aslında "Beni zengin edin." Yani 150 öğrenci altı yılda aslında 900 öğrenci eder. Bu 900 öğrenciyi baktığımızda zaten vereceği şeyi katbekat kazanmaktadır.

Sabah altı buçukta gidiyorlar ve akşam ona kadar; çalışma saati on iki ile on altı saat arasındadır. Ve Ahlatcı Kuyumculuk diyor ki: "Bana çalışın, benim kârımı artırın. Endonezya'dan başlamak üzere bütün dünya sıralamasında, 454'üncü olduğum en zengin insan sıralamasında beni Elon Musk gibi 1'inci sıralara getirin."

İş sağlığı ve iş güvenliğinin hiçbir önemi yok çünkü burada işçileştirilen çocuklara baktığımızda hiçbir muayene yapılmıyor ve bunların hepsi de -bu yıl bakımından- 10 genç öğrenci, işçileştirilmiş çocuk iş cinayetinde katledildi. Kız öğrencileri ise cinsel şiddete ve tacize maruz kalıyorlar. O nedenle de bizim çocukken hayal ettiğimiz, "eşsiz bir yaşam" dediğimiz, çocuklara dayalı bütçenin olması gerektiğini savunduğumuz bu yaşamı Ahlatcı Holding savunmuyor ve aslında AKP iktidarının bu dönemki bütçesini en iyi anlatan projedir. O yüzden bu MESEM projelerine "hayır" diyoruz, "Çocuk işçiliği yasaklansın." diyoruz, bu bütçeyi de kabul etmiyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Otlu, teşekkür ederim.

Sayın Adalet Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Hoş geldiniz Sayın Bakan.

Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; herkesi selamlıyorum.

14 Mayıs seçimlerinden sonra zaten batmış olan ekonomiyi kurtararsınız diye göreve geldiğiniz günden beri yurttaşların tatmadığı acı reçete, sıkmadığı kemer kalmadı. Tabii, ne yazık ki hâlâ enflasyonu düşüremediniz. Tabii, "Vergide adaleti sağlamak gerek." dediniz, sağlayamadınız. Yoksulluğa çözüm bulmak yerine gelir eşitsizliğindeki uçurumu derinleştirdiniz. Türkiye gelir eşitsizliğinde Avrupa'nın en kötüsü durumunda. Tabii, Avrupa Birliği İstatistik Ofisi verilerini söylüyorum.

Yaşadığımız bu durum halk ve yurttaşlar açısından daha önce hiç yaşamadığımız bir eşiği, hiç yaşamadığımız bir durumu, bir aşamayı gösteriyor. Bu nedenle çok önemli aslında. En azından bizler böyle bir ekonomik duruma tanıklık etmedik.

Tabii, kadınlar açısından durum daha vahim. Mevcut cinsiyet temelli eşitsizlik ve ayrımcılıklar bölgesel eşitsizliklerle de perçinleniyor. Kadınlar istihdamdan, ekonomik ve sosyal haklardan mahrum kalıyorlar; buna bağlı olarak da mutlak kadın yoksulluğuyla karşılaşıyoruz. Derin yoksulluğun kadın ve çocuklar açısından daha yıkıcı ve ölümcül sonuçlar doğurduğunu iki gün önce İzmir'de yaşanan olaydan aslında gördük bir kere daha. Yani Melisa Sinem Akcan'ın hurda toplamaya çıktığı için 5 çocuğunu kaybetmiş olması zaten ekonominin geldiği durumu ve sosyal güvenlik sisteminin çökmüş olduğunu bize bir kere daha gösterdi.

Ben bugün "Kadınları ekonomik açıdan nasıl güçlendirebiliriz?" konusunda birkaç öneri yapmak istiyorum ama birazcık vergi meselesini odağa koydum. Vergi, bütçenin önemli bir kalemi olup bütçe gelirleri içerisinde yer almakta. Bu kapsamda bakıldığında nasıl ki bütçeyi toplumsal cinsiyet açısından inceleyebiliyorsak bütçenin önemli bir gelir kalemini oluşturan vergi konusunun da toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi gerekiyor. Bu konuda literatür açısından yapılmış önemli çalışmalar var. Ben, Doktor Cahide Göğüsdere'nin bu

konuyla ilgili ortaya koymuş olduğu kriterlerin böyle birkaç tanesini okumak istiyorum. Bu kriterler bize aslında cinsiyet eşitsizliği açısından kadınlar aleyhine var olan dolaylı vergilerin ve gelir vergisinin nasıl etkiler yaptığını söylüyor. “Kadınlar aile sağlığı, eğitim, beslenme ve benzeri ihtiyaçları için kendi gelirlerini harcıyorlarsa adaletsizlik vardır.” diyor, buraya bir tik atıyorum. “Artan KDV ve ÖTV oranları kadın girişimcilere daha fazla yük getiriyorsa...” Evet. “Kadın girişimcilerin ödediği KDV ile erkek girişimcilerin ödediği KDV sektörler göre değişiyor ve kadın girişimcilerin ödediği KDV daha yüksekse...” Yine evet. “Kadın girişimcilerin hizmet sektöründe, erkek girişimcilerin üretim ve ticaret sektörlerinde olma olasılığı daha fazla ise...” Yine evet. “Kadın girişimcilerin kazançları daha düşük olduğundan muafiyetlerden yararlanma oranları da daha düşükse...” Yine evet. “Yiyecek, içecek gibi ana tüketim maddelerinden alınan vergiler diğer harcama kalemlerine göre daha yüksekse...” Yani böyle sayıyoruz. “Temel gıda maddeleri, temel kişisel bakım kalemleri, çocuk giyimi ve ev yakıtı kullanımı nedeniyle vergi yükü artıyorsa...” Bütün bunların hepsi kadınlar açısından vergi yükünü artıran ve kadınları yoksullaştıran kalemler ve bunların hepsi kadınlar aleyhine toplumsal cinsiyet eşitsizliğini derinleştiren kalemler. Gelir vergisine baktığımız zamansa “Aynı düzey ve tek tip indirim, istisna ve muafiyet olursa...” diyor mesela. Bu gelir vergisi açısından zaten sadece sermaye sınıfı muafiyet sahibi olabilir. “Yüksek vergi oranları kadınları emek piyasasına girmekten caydırıyorsa...” diyor. Yine kesinlikle evet, bir tik daha atıyorum. “Adaletsiz ve yüksek oranlı vergi sistemi yanında kayıt dışılık haksız kazançları besliyor mu?” diyor. Evet, kayıt dışılık ve haksız kazançların artışı. “Erkekler vergi indiriminden ve çocuk indiriminden daha fazla yararlanıyorsa...” diyor. Evet, aynen, yine öyle. “Kadınlar yarı zamanlı ve kayıt dışı olarak çalıştığından indirimlerden yararlanamıyorsa...” Yine evet diyoruz. Yani böyle pek çok şey sayabilirim bizim vergi sistemimizin içerisinde olan.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini güçlendiren vergilendirme söz konusu. Türkiye’de toplumsal cinsiyete duyarlı vergilendirme Anayasa’da ve yasalarda yer almıyor. Gelir vergisi ve dolaylı vergilerde bu yönde düzenlemeye ihtiyaç var...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kaya, teşekkür ederiz.

Sayın Selcan Taşçı, buyurun.

SELCAN TAŞÇI (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Bakanlık bürokratları; gün boyunca genel politikalarla ilgili yeterince övgü de yergi de yapıldı, dolayısıyla aynı şeyleri tekrarlamak istemiyorum.

BDDK’nin dikkatine sunmak istediğim bir konu var. Binlerce mağduru olan bir konu, size de bolca şikâyet geliyordur bununla ilgili zaten. Ben, kendi seçim bölgem Tekirdağ’da yaşananlardan bir tanesini örnek olarak anlatayım, oradan herhâlde bürokratlarınız genellerler.

Şimdi, Tekirdağ Hayrabolu’da 70 yaşlarında bir insan düşünün, sağlık problemleri var; yaşı ve sağlık problemlerini özellikle vurguluyorum çünkü biliyorsunuz bu durumdaki insanlar herhangi bir satış işlemi için tapuya bile gitseler onlardan bir sağlık raporu öncelikle isteniyor. Bankasının mobil bankacılık uygulamasına 1 Eylül 2024 günü -maaş gününde- giriyor. Akbanktan emekli, zaten kendisi de o bankadan emekli, o bankanın çalışanı ve gördüğü şey, maaşı yatmış mı, yatmamış mı, onu kontrol edecek; o gün yani maaşı tamamıyla çekilmiş. Telefon dolandırıcılığı değil bu, başka bir şey anlatıyorum. Maaşı tamamıyla çekilmiş, o güne kadar o hesapta olan bütün birikimi tamamen çekilmiş KMH son limitine kadar çekilmiş. Dolayısıyla müşteri hizmetlerini arıyor ne olduğunu sormak için panikle. Deniyor ki: “Hesaplarınız arasında bir virman yapılmış.” Babaeski şubesinde açılan ikinci bir hesaptan söz ediliyor ama öyle bir hesap hiç açtırmamış, öyle bir hesabı yok. Babaeski şubesine gidiyor bunun üzerine, bütün paranın -şahıs ismi veriliyor- bir şahsa aktarıldığı söyleniyor. “İşte, biz bir şey yapamayız.” vesaire, o şekilde gönderiliyor.

Bu arada başka bir şey daha oluyor aslında, o ikinci hesap üzerinden paranın aktarıldığı gün bir de kredi çekiliyor yine bu emekli vatandaşımıza adına ve banka -çok enteresan- şubeye gittiğinde bu bilgiyi kendisine vermiyor. Yani, ikinci kez, tekrar müşteri hizmetlerini hesaplarını kapatırmak için aradığında bu bilgiyi de müşteri hizmetlerinden öğreniyor. Kredi de aynı kişiye aktarılmış, hayatında hiç adımı bilmediği, duymadığı aynı kişiye aktarılmış görünüyor. Öyle bir kredi ki bu, bu arada, yani ödeme planındaki tek bir taksiti bu vatandaşımızın toplam gelirinin neredeyse 1,5-2 katı yani böyle bir kredi verme yöntemi yok zaten. Yani her şeyi geçin, sadece bu sistem bile yani kredinin bu şekilde verilmiş olması bile makul şüphe doğurmaya yeter görünüyor. Bir başka makul şüphe doğuran durum da mağdurların neredeyse tamamının aynı bankanın yani Akbankin müşterisi olması.

Bunla ilgili CİMER’e de yapılmış çok sayıda başvuru var. Benim anlattığım olayın başvurusu 4 Eylül 2024 tarihli. Hukuki süreç zaten işliyor ama ne beklersiniz bir hukuk devletinde bununla ilgili? Hukuki süreç sona ermeden bankanın bu kişilerden, mağdur olan, zaten dolandırılan ve bankanın güvenlik zafiyetinden dolayı dolandırılan bu kişilerden tahsilat yapmamasını beklersiniz ama banka öyle yapmıyor, çekilen bütün krediyi faiziyle -taksitler doğrultusunda tabii- tahsil etmek istiyor. Neyse, işte, çoluktan çocuktan bulunuyor, bütün ödeme yapılıyor bankaya. Bu durumda, dediğim gibi, binlerce insan var.

Şimdi, Türkiye’de yargı süreleri malum yani bunlar yaşlı başlı insanlar. Kim öle, kim kala o yargı süresi sonuçlanana kadar. Bütün birikimini kaybetmiş, geçinemez hâle gelmiş insanlardan söz ediyoruz. Peki, sizden ne istiyoruz? Aslında, tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerini gözetmeye mi dayandırır BDDK, denetleyici pozisyonuna mı dayandırır artık bilemiyoruz ama burada, bu tahsil edilen paraların banka tarafından mağdurlara geri ödenmesi sürecinde müdahil olunmasını bekliyoruz çünkü dediğim gibi yani hukuki süreci beklense bu insanlar mümkün değil. Yani buna paralel yaşanan aile dramlarını hiç söylemiyorum bile.

Bir konu da -aslında söylendi- bütçe sunuşunun ağırlıklı olarak vergi gelirleri üzerine inşa edildiğini görünce vergilerin toplanmasında önemli rolü olan mali müşavirlerin talepleri var. Özetleyeyim: Özellikle mesleki faaliyette KDV’nin, Gelir Vergisi Kanunu’nda olduğu gibi tahsilat esasına bağlanmasını talep ediyorlar. Sözleşmelerindeki damga vergisinin kaldırılmasını talep ediyorlar. Birtakım kararları alırken Bakanlığın, uygulamada yük büyük oranda onlara düştüğü için meslek odalarıyla görüş alışverişinde bulunulmasını talep ediyorlar ve Vergi Kanunu’nun bu kadar sık değişmesinden muzdaripler, kanunları sadeleştirecek bir reform beklentileri var Sayın Bakan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Taşçı, teşekkür ederim.

Sayın Yavuz Aydın, buyurun.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Bakan, Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, öncelikle, sunumumuzu dikkatlice izledim. Güzelleme ve olumlu tablolarla “yapacağız” “tamamlayacağız” gibi gelecek zaman ekinin sıklıkla kullanıldığı bir sunum gerçekleştirdiniz. Oysaki Türkiye Cumhuriyeti’nin Hazine ve Maliye Bakanı olarak biz sizden daha farklı bir sunum beklerdik. Çeyrek asırdır ne yaptığınızı, nerede yanlış yaptığınızı kendi kendinize sorabilirsiniz.

Konuşmanızda ihracat verilerine yer verdiniz fakat ithalat verilerini hiç konuşmadınız. Çekindiğiniz konu, ortaya çıkacak olan cari açık rakamları mıydı, doğrusu merak ediyorum.

Sayın Bakan, vatandaş size umutla bakmakta fakat siz sadece vatandaşın cebine bakmaktasınız. Çekinmezseniz kötü ekonomi yönetiminizin bütün faturasını depreme keseceksiniz.

Bununla birlikte, süreyi bahane ederek konuşmanızın bazı kısımlarını atladınız. Dağıttığınız kitapçıktan o kısımları okudum, okumaya değer vermediğiniz kısımlarda vatandaşlarımıza ve çiftçilerimize yer vermişsiniz. Konuşmanızı kim hazırladı bilemiyorum fakat değineceğiniz konuların seçilmesinde sizi oldukça yanıltmışlar.

Yine, sunumunuzda bizzat şu cümleyi söylediniz: “Geriye dönük fiyatlama davranışının yüksek olduğu kira ve eğitim grubundaki yıllık artışlar ve kiralardaki yüzde 25’lik tavan uygulamasının kalkması enflasyondaki düşüşü yavaşlatmıştır.” dediniz. Bu nasıl bir açıklamadır, doğrusu merak ediyorum. Yüzde 25’lik tavan kira artışı zaten uygulanmamıştı fakat bu uygulamayı da siz getirdiniz. Sayın Bakan, bunun leylekler getirmedi, bizzat siz yani AK PARTİ Hükümetinin kendisi getirmiştir. Yüzde 25’i hem uygulamaya koyamadınız hem de kendinizin getirdiği uygulama yüzünden enflasyonun düşmediğini belirtiyorsunuz.

2024 yılında Kamuda Tasarruf ve Verimlilik Paketi’ni açıkladınız. Bugünkü konuşmanızda, Muhasebat Genel Müdürlüğünüz tarafından bakanlıklar, valilikler, üniversiteler, belediyeler ile diğer kurumlar olmak üzere 145 kamu kurumunun denetlendiğini belirttiniz fakat Amerika’ya biri Sayın Erdoğan için, biri heyeti için, biri kadrosu ve ekipmanları için, biri de zırhlı araçlar için, bir diğeri de önceden karşılama için toplam 5 uçakla gittiniz. Bu şekilde tasarruf yapılmaz, özellikle Çinli Trendyol firmasının cebine 46 milyar TL koyarak hiç tasarruf yapılmaz. Vatandaşlarımıza “Kemer sık.” demekten yorulmayan bir Hükümetle karşı karşıyayız. Sayın Mehmet Şimşek buradayken sormak istiyorum: Sayın Bakan, siz kaç diş kemer sıktınız? Doğrusu öğrenmek istiyorum.

Yirmi iki yıldır tüketim ekonomisi üzerinden yönetmeye kalktığınız ekonomi yüzünden vatandaşlarımızın cebini sömürdükçe sömürdünüz, asgari ücretli vatandaşlarımızı 17 bin TL’ye mahkûm ettiniz. Sizler bu asgari ücretle değil bir ay, bir hafta bile geçiremezsiniz. Bu sebeple, İYİ Parti olarak bizim asgari ücret talebimiz temmuz ayına kadar en az 28 bin TL’dir; bunun altında kalacak olan her rakam vatandaşlarımıza ihanettir. Tamam, anladık, vatandaşlarımız umurunuzda değil ama bu kadar da yapmayın; onları açlığa, sefaletle mahkûm etmemelisiniz.

Türkiye’de sorunlar nasılsa seçim bölgem Trabzon’da da aynı sorunlar vücut bulmaktadır. Sokaklara çıkın, caddelerde yürüyün, işsizler ordusuyla tanışın; o zaman asıl gerçeği görmüş olacaksınız.

Ezcümle, bu bütçe vatandaşın bütçesi değildir; bu bütçede kaybedenler emekliler, çiftçiler, memurlar, gençler ve işsizlerdir; bu bütçe zulüm bütçesidir; bu bütçe vatandaşı canından bezdirme bütçesidir diyor, heyeti saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aydın, teşekkür ederim.

Sayın Talat Dinçer, buyurun.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Bakan, sevgili bürokratlar; ben de sizleri saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Anayasa’nın 73’üncü maddesi zaten vergiyi tanımlamış, her vatandaşın kazancı oranında, gücü oranında kamu giderlerini karşılamak adına bir vergi ödemesi yasal hüküm altına alınmış ama tabii, bunu düzenlemek de Maliye Bakanlığına veriliyor, maliye politikasını yürüten olarak da Maliye Bakanlığına veriliyor ama görüyoruz ki ülkede bir vergi adaleti yok; hep kümesteki kazlar misali, kayıtlı kimler varsa, vergi mükellefi kimler varsa, bordrolu kimler varsa bütün vergi bunların üstünde yoğunlaşıyor.

Şimdi, şöyle bir baktığımızda, aşağı yukarı toplanan vergilerin -kitapçığınızı da okudum “Böyle bir algı yaratılıyor.” diyorsunuz ama toplanan vergilere baktığımızda- yüzde 70’i zaten dolaylı vergilerden elde ediliyor, yüzde 20’si de bordrolulardan geliyor, işte, geriye kalan yüzde 10 da ticaret yapan tacirlerden, normal gelir vergisi mükelleflerinden, vesaire, kurumlar vergisinden geliyor. Şimdi, bu yönüyle baktığımızda zaten inanılmaz derecede bir vergi adaletsizliği var. Zaten dolaylı verginin şöyle bir özelliği var: Sokaktaki dar gelirli ile holding sahibi bir şeyde aynı vergiyi ödüyorlar, böyle bir uygulama var. Aslında hep böyle seçim beyannamelerinde söyleriz ya “Adil vergi sistemini getireceğiz.” Getireceğiz, işte, hiçbir sistem bugüne kadar gelemedi. Zaten Sayın Bakanım, şöyle baktığımızda ne oldu da biz bu hâle geldik? Bundan üç beş sene önceye kadar, iki sene önceye kadar durum çok daha farklıydı. Birden şu bir-bir buçuk senede enflasyon fırladı, faizler fırladı, hayat pahalılığı aldı başını gitti. Ne oldu? Hazineye bir sıkıntı var o zaman. Acaba kur korumacılar mı bizi bu hâle getirdi? Yoksa garanti verilen bu yap-işletler mi bizi bu hâle getirdi? Yoksa hazineye çıkan milyar dolarlar mı bizi bu hâle getirdi? Hayat pahalılığı şurada bir senede, bir buçuk senede 10 kat arttı. İnsanlar artık inim inim inler oldu. Bunu adil bir şekilde döndürmek gerekiyor.

Bak, siz kurtarıcı olarak geldiniz, gelir gelmez hemen ilk yaptığımız, Türk vatandaşlarına motorlu taşıtlar vergisini 2’ye katladınız; bunu hep beraber yaşadık. Ondan sonra da dediniz ki: “Vergi denetimleri artacak.” Tamam, artsın ama vergi denetimleri özellikle vergi ödemeyen kayıt dışıyla uğraşanlara gelsin. Şimdi, siz hasılat tespiti çıkardınız. Hasılat tespitini kime yapıyorsunuz? Kayıtlı insanlara yapıyorsunuz. Kayıt dışı çalışan bir sürü kaçakçı var, kara para aklayıcı var, ülke topraklarını santim santim satın alan yabancılar var. Bunlarla ilgili,

bunların üzerinde daha geçtiğimiz dönem yaşadığımız Trendyol yasası -diğer arkadaşlar da bahsetti- çok büyük bir miktarda gelirden vazgeçiyoruz ama öbür tarafta, BAĞ-KUR'lu esnafı düşünüyorsunuz, BAĞ-KUR'lu esnaf bugün sigorta gideri olarak, sadece prim olarak 7.500-8.000 lira civarında prim ödüyor, emekli olduğunda 12.500 lira para alıyor yani bu, hangi finans mantığına sığar, bunu da anlamıyorum. Bu kadar büyük bir primi yatırıp da bu kadar düşük bir emekli maaşı, bilmiyorum, son derece sıkıntılı.

Diğer bir konu -vaktim de azalıyor- Sayın Bakanım: Şimdi, kitapçığımızı da okudum, özellikle bu bankalarla ilgili çok bir yaptırım göremiyoruz. En kötü dönemde kazananlar hep bankalar. Ya, işçi kaybediyor, çiftçi kaybediyor, esnaf kaybediyor, memur kaybediyor, herkes kaybediyor ama bir bakıyorsunuz ki bankaların kazançları en üst seviyede. Şimdi, esnafa öyle bir baskı yaptılar ki işletmelere öyle bir baskı yaptılar ki... Siz diyorsunuz ki: "IBAN'a para yatıranlara ceza keseceğiz." Ya, iyi güzel Sayın Bakanım da posa bir komisyon koyuyorlar -önünüzdedir rakamlar- posun bir işletim bedeli var, zaten postan çekse kırk beş gün sonra hesaba gelecek. Şimdi, vatandaş, işletmeciler burada sıkıntıya düştü. Pos komisyonları çok yüksek yani o sizin "2-3" diye açıkladığınız rakamlar 4'ü, 5'i, 6'yı buldu ama bunların üzerinde bir denetim söz konusu olmadı. Tabii, bu insanlar da doğal olarak ne yaptı? IBAN'a para yatırttılar, durumu böyle kurtarmaya çalıştılar. Buna bir çözüm bulmak gerekiyor. Bu kadar esnafın direkt ceza diye üzerlerine gitmemek gerekiyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Dinçer, teşekkür ederim.

Sayın Şeref Arpacı, buyurun.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri ve kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Maliye Bakanlığı olarak 1 Kasım'da enflasyon muhasebesiyle ilgili bir sirküler çıkardık, çıkarılan bu sirkürelere göre stokların değerlendirilmesi stoklara ait tutarların 1,03'ü olan, hesaplanan dönem ortalama düzeltme katsayısını 1,08 olarak değiştirdiniz. Yasada ise "Son üç ayın fiyat endeksi dikkate alınarak stok değerlemesinde basit ortalama yöntem tekniği dikkate alınır." demektedir; piyasanın çoğu da bu yöntemi kullanmaktadır. Katsayının 1,08'e çıkması şirketlere ekstra bir vergi yükü getirdi. Anlaşılan o ki siz Maliye Bakanı olarak enflasyondan beklediğinizi bulamayınca bir çeşit stok vergisi getirmiş oldunuz.

Sayın Bakan, yanlış ekonomi politikalarının bedelini hep bu millete ödedeceksiniz. Faturayı hep emeğiyle, alın teriyle çalışanlara, istihdama onlarca, yüzlerce, binlerce katkı koyan iş insanlarına mı ödedeceksiniz? Daha çok kısa zaman önce bir çırpıda Trendyol'un, Çinli bir firmanın hazineye doğrudan ödeyeceği bir senede en az 25 milyar liralık lisans bedelinden vazgeçti partiniz. En güçlü olduğunuz dönemde buna nasıl müsaade ettiniz? Amerika'daydınız, sıcak para arayışındaydınız, biz Mecliste bunları tartıştık, konuştuk, kulaklarımızı çok çınlattık Sayın Bakan.

Bu soruyu Ticaret Bakanına da sordum, size de sorayım: Bir yandan halkın ödediği dolaylı vergileri arttırırken ve yeni vergiler icat ederken bir yandan da uluslararası büyük şirketlerin vergilerini affetmek, ödeyeceği lisans ücretlerini iptal etmek içinize sınıyor mu, gece rahat uyuyabiliyor musunuz? Yandaşların geçen sene 660 milyar lira vergi borcunu sildiniz, bu sene belki 750 milyarın üstünde vergi almayacaksınız, Kırgızistan'a giden Cumhurbaşkanı 63 milyon dolar alacaktan vazgeçti; sildiğiniz paraların listesi uzayıp gidiyor. Siz gönüllü uyumlu pıdicilere, galericilere, emlakçılara, kuaförlere, berberlere baskı yaparken uluslararası şirketlerin ödeyeceği vergileri düşürüyorsunuz.

Şu an durduramadığımız talep enflasyonunun sebeplerinden bir tanesinin Türkiye'nin en zengin kesimine kur korumalı mevduatla verdiğiniz 800 küsur milyar TL'yle gerçekleşen servet transferi olduğunu biliyorsunuz. Peki, döviz gerçekten enflasyonun sebebi mi? Çünkü döviz günah keçisi oldu. Doların 18'den 19'a yolculuğu tam on ay sürdü yani on ayda sadece yüzde 5 arttı. Peki, o on ay enflasyonun yüzde 85, üretici enflasyonunun da yüzde 100 olduğunu biliyor musunuz?

Bugün uyguladığımız "yüksek enflasyon, yüksek faiz, kontrollü kur" politikasının 2001'deki "kur çıpası" uygulamasından ne kadar farkı var? Bugün TL bazında yüzde 50 faiz verdiğinizde, sabit kur sebebiyle aslında yüzde 40-yüzde 50 dolar faizi vermiş olmuyor musunuz? Başka ülkelerin 10-12 senede verdiği faizi bir senede veriyorsunuz, yine de dolarizasyon istediğiniz seviyeye geldi mi? Siz buna ne kadar dayanabileceksiniz? Enflasyon, kur ve faizin bağlamdan koparılması iş dünyasını nasıl etkiledi, görüyor musunuz? Türkiye ithalatçıların servetine servet kattığı bir ülke oldu.

Bakın, bir örnek vereyim, işin içinden nasıl çıkacaksınız, bakalım: 2021'de dolar 8,5, faiz 19, enflasyon 24, 1 kilo iplik 4 dolar; hani o küçük gördüğünüz tekstilciler ihracat rekoru kırıyordu o dönemde; bugün iplik 2 dolara düştü, dolar ise 34 liraya çıktı. Yani ham maddede yüzde 50 indirim oldu, kur 4 kat arttı, tekstilciler mal satamıyor. Şeytan bunun neresinde Sayın Bakan? Enflasyonda.

Hiç eğilip bükülmeden net bir soru soralım Sayın Bakan ve lütfen çok net cevap verin: Faiz sebep, enflasyon sonuç mu gerçekten; evet ya da hayır, net bir şekilde söyleyebilir misiniz? Söyleyemezsiniz herhâlde; ağzınızdan çıkacak kelimeleri siyasetin süzgecinden geçirirseniz ekonomiyi de düzeltemezsiniz Sayın Bakan. Size tavsiyem, alacağınız kararları bilimin, aklın, liyakatin ve adaletin süzgecinden geçirin, siyasetin değil. Yüzde 85 enflasyonun olduğu bir ülkede, sizi faizi 8'den 50'ye kadar yükseltip orada durduran neydi? Baz etkisiyle enflasyon düşüyor ama tahminler tutmuyor, enflasyon düşmüyor. Peki, siz 2 puan daha yükseltebiliyor musunuz faizi? Enflasyonla gerçekten mücadele ettiğinize inandırabiliyor musunuz bizleri? Enflasyonda gözle görülür bir düşüş varsa, 1 puan bile düşürebiliyor musunuz? O da olmuyor. Geçen haftaki "Ben ekonomistim." söylemi bile konut satışlarında artışa sebep oldu, yani gelecekte fiyatların artacağı beklentisiyle talep enflasyonu yarattı Sayın Bakan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Arpacı.

Sayın Nejla Demir, buyurun lütfen.

NEJLA DEMİR (Ağrı) - Sayın Bakan, değerli basın mensupları, kıymetli hazırım; Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesini tartıştığımız bugün, özellikle yoksulluk, sağlık ve eğitimde en kötü koşullara sahip olan, seçim bölgem olan Ağrı özelinde, Kürtlerin yaşadıkları illerdeki veriler üzerinden bölgesel eşitsizlik konusuna değinmek istiyorum.

Elbette Kürt coğrafyasının eşitsiz hâli sadece bugünün bakiyesi değil, yüzyıllık bir hikâyenin toplamıdır. Ancak son yirmi iki yılda özellikle insan hakları, hukuk, adalet ve demokrasi konusunda söz konusu eşitsizlik hâli katlanarak artmış durumdadır.

Kıyas yaparak bölgesel eşitsizliği ortaya koymaya çalışacağım ama insan hakları, hukuk, adalet, demokrasi bağlamında bunu yapmak çok zor. Böyle bir kıyası istesek de yapamayız çünkü geçmiş 1920'li yıllara dayanan ve 2016 yılından itibaren kurumsallaşan kayyum pratiğiyle Kürtlerin siyasal katılım hakkı gasbedilmiş durumdadır. Siyasal katılım hakkının olmadığı bir yerde demokrasiden bahsetmek de mümkün değildir. Kürtlerin yoğun yaşadığı iller 1920'li yıllardan itibaren sömürgeci bir anlayışla, umumi müfettişlik, OHAL ve kayyumlarla yönetiliyor. Dolayısıyla, Kürtlerin çoğunlukla yaşadıkları iller ile yaşamadıkları iller arasında demokrasi ve hukuk bağlamında kıyaslama yapmak mümkün değildir.

AKP her konuda olduğu gibi ekonomik ve sosyal politikalar konusunda da yirmi iki yıldır bize sürekli olarak tozpembe bir tablo çiziyor ancak çizilen tablo ile gerçekler arasında uçurumlar var, herkesin de malumu. Yüz yıldır uygulanan bilinçli politikalarla Kürt illeri ekonomik ve sosyal olarak geri bırakılmaktadır, ki dönemin Başbakanının da açık bir itirafıdır aynı zamanda bu bilinçli politikalar.

Hiç polemiklere girmeden resmî rakamlardan direkt bahsetmek istiyorum: TÜİK'in paylaştığı verilere göre, Türkiye'nin en yoksul şehirlerinin Ağrı, Kars, Iğdır ve Ardahan olduğunu görüyoruz. 2023 yılı Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması sonuçlarına göre, en düşük gelir Van, Muş, Bitlis ve Hakkâri bölgesinde gerçekleşmiştir. TÜİK'in verilerine göre, en düşük kadın istihdam oranı yine, yüzde 18'le Mardin, Batman, Şırnak, Siirt bölgesinde gerçekleşmiştir. Yine, benzer biçimde Sanayi Bakanlığı tarafından yayınlanan Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması'na göre en geride kalan il ve ilçeler yine, Kürtlerin yoğunlukta yaşadığı yerlerdir. Ortalama eğitim süresinin en düşük olduğu iller yine, Ağrı, Urfa, Muş, Van. Sizin araştırmalarınızın sonuçları bunlar; fark ettiyseniz hepsi Kürt coğrafyası, hepsi Kürtlerin yaşadığı iller, ne yazık ki yoksul ve yoksun bırakılan iller. Yine, 2021 yılı verilerine göre, sağlık altyapısı en kötü iller Şırnak ve Urfa. Temiz Hava Hakkı Platformu'nun raporuna göre, hava kirliliğine bağlı olarak ölümlerin en yüksek olduğu iller -şaşırmayacaksınız- Hakkâri, Batman, Şırnak, Muş, Malatya, Iğdır. TÜİK'in 2022 verilerine göre iyi ve kötü huylu tümörlerden kaynaklı ölümlerin en yüksek olduğu il yüzde 21 oranıyla Ağrı ili oldu; devamında, yine, Kars, Iğdır, Erzurum geliyor. Peki, bu ne demek, biliyor musunuz? Yurttaşlarımız, teşhis ve tedavi için temel sağlık hizmetine erişemiyor demek Sayın Bakan. Çoğunlukla vatandaş Ağrı'dan çevre illere sevk ediliyorken yollarda yaşamını yitiriyor, bu durum hep böyleydi, böylece devam mı etsin istiyorsunuz? Çabalarınızın buna hizmet etmediğine inanmak istiyorum.

Sayın Bakan, selamlaşıyorsunuz ama biz...

AHMET KILIÇ (Bursa) - Ne yapalım?

NEJLA DEMİR (Ağrı) - Tamam, selam veriyor da hani, önemli bir şey...

Dedim ki: Böylece devam etmesini istemiyorum, çabalarınızın buna da hizmet ettiğine, edeceğine inanmak istemiyorum.

Bütün bu veriler yurttaşlarımızın bölgesel eşitsizlik ve yoksulluktan dolayı başta sağlık hizmeti olmakla birlikte, temel ihtiyaç gereksinimlerine erişemediklerini gösteriyor. Sayın Bakan, bir Kürt olarak hiç mi sorgulamıyorsunuz -merak ediyorum- Kürtlerin bu eşitsizlik hâli hep böyle devam mı edecek, Kürtler hep mi ayrı olacak, hep mi ötekileştirilecek?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Ağrı Milletvekili Nejla Demir'in Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Demir, yaptığınız konuşma içerisinde kullandığınız ifadelerden kaynaklı Anayasa'nın 123'üncü maddesi, 126'ncı maddesi ve 3'üncü maddesini sizlere hatırlatıyorum. Görüşlerinizi buna uygun şekilde ifade etmeye sizi davet ediyorum.

NEJLA DEMİR (Ağrı) - Ben de hak için hatırlattım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi de...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Ağrı Milletvekili Nejla Demir'in Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tutanaktan rica ediyorum, biraz evvel yaptığım açıklamayı kopyalayıp aşağıya da yapıştırırlarsa tekrar aynı şeyleri söylemek zorunda kalmayayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, kayıtlara geçti.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

- a) Hazine ve Maliye Bakanlığı (Devam)
- b) Gelir İdaresi Başkanlığı (Devam)
- c) Türkiye İstatistik Kurumu (Devam)
- ç) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (Devam)
- d) Sermaye Piyasası Kurulu (Devam)
- e) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)
- f) Kamu İhale Kurumu (Devam)
- g) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Devam)
- ğ) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)
- h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (Devam)
- ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi (Devam)
- i) Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, son konuşmacımız Sayın Nail Çiler, Sayın Çiler'den sonra soru-cevaba geçeceğiz. Soru soracak olan milletvekillerimiz lütfen sisteme giriş yapınlar.

Sayın Çiler, buyurun.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Sayın Başkan, Değerli Bakan, değerli milletvekilleri, basınıımızın değerli temsilcileri; ben de akşamın ilerleyen saatinde hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Bakanıma sabrından dolayı özel olarak teşekkür ediyorum, bu saate kadar bizi dinledi.

Değerli Bakanım, arkadaşlar çoğu şeyi anlattı. Ben farklı şeylere değineceğim, biraz da ortamı dağıtmaya çalışacağım. Bir söz vardır: İyi olan bir makinist treni gara götürür, iyi olmayan bir makinist treni raydan çıkar. Umarım ki, dua ediyorum ki, siz treni gara götürenlerden olun.

Sevgili Bakanım, deprem bölgesinde ek motorlu taşıt vergisiyle ilgili 2023 Aralık ayında bir iyileştirme yapmıştınız; tescilli olan araçlar motorlu taşıtlar vergisinden muaf olmuşlardı. Şimdi, insanlar iş yerini, evini, sevdiklerini ve -küçümsenmeyecek derecede- çoğu kişi de binek otosunu ya da ticari aracını kaybetmiş durumda; deprem felaketi yaşayanların çoğunda bu durum söz konusu. Bu vatandaşlarımız bir kereye mahsus ÖTV'siz araç alma konusunda sizden yılbaşında bir müjde bekliyorlar.

Değerli Bakanım, bir konuda kaynaklarımızı iyi kullanalım diyoruz. Gerçekten siz bunun için mücadele ediyorsunuz, ben farkındayım ama Hazinesinin bir taşınmaz malı var, 200 milyon TL değerinde, Gebze'de, bir OSB'de -adını vermeyeceğim ama buradan ada pafta numarasını size vereceğim- 46.282 metrekare yüz ölçümlü bir taşınmazın 33.239 metrekaresi Maliye hazinesinden eğitim alanı diye ayrılmış, bunun 28.683 metrekaresi eğitim alanı olarak bırakılmış fakat 4.559 metrekaresini yani -bizim bulunduğumuz OSB'de yerin metrekaresi bin dolar ile 1.500 dolar arasında- 200 milyon TL değerinde bir yeri kim kullanıyor merak ediyorum; ada pafta numarasını size takdim edeceğim efendim. Millî Eğitim Bakanına geçen sene de sormuştum, bu sene de sordum; istediğim yanıtı henüz alamadım.

Ekonomide işler yolunda değil Sevgili Bakanım. Şimdiye kadar 19 sefer orta vadeli program açıklandı diye biliyorum. Orta vadeli programların -ben iş dünyasından geldim- hangisinde şimdiye kadar başarılı olduk; bir ölçme değerlendirme ya da elinizde öyle bir tespit var mı? Bunu gerçekten iş dünyası merak ediyor. Aldığımız önlemler işleri yoluna sokmuyor, maliyeti üretene ve tüketene yüklüyorsunuz. "Enflasyon muhasebesi" diye bir şey çıkardınız. 31 Aralık 2023 tarihinde yapılan düzenleme sonrasında bilançoda maliyet değerleriyle yer alan parasal olmayan varlıklar ve kaynakların değerlendirilmesi yeniden yapılmıştır. Vergi Usul Kanunu'nda yer alan hükümler kapsamında bu düzenleme 2024 ve 2025'te devam edecektir. Bu düzenlemeyi 2024 için iptal ettiniz ama 2005'te yine uygulanacak; geçici vergi dönemlerinde yani her üç ayda bir yapılacak. Yapılan bu düzenlemeler özellikle sanayicimize vergi olarak dönecektir. Bu, üreticiyi kısıtlamak değil mi?

Gıda enflasyonunda -Allah'a şükür- üst sıralardayız. Türkiye gibi tarım cenneti olan bir ülkede insanlar gıdaya ulaşamıyor. Çarşı pazara çıktığınızda vatandaş size bunları söylemiyor mu ya da çarşı pazara çıkmıyor musunuz Sayın Bakanım? Vatandaş pazara çıkmaya korkar oldu. Geçen hafta gelen bir telefonda şunu söyledi vatandaş: Pazarda kredi kartıyla alırsanız fiyat farklı, peşin alırsanız farklı. Muhakkak bu uygulamaların bir gözden geçirilmesi lazım.

Bir yandan da "kur korumalı" diye bir şey vardı. Hazine kur korumalı mevduata ne kadar ödeme yaptı? Merkez Bankası neden zarar açıkladı? Bu, kamu zararı değil mi; yetimin, yoksulun hakkı değil mi Sevgili Bakanım? Vatandaşa tasarruf çağrısı yapıyorsunuz, tam da bu sırada e-ticaret faaliyeti gösteren firmalara yılda 30-35 milyar lisans kıyağı yapıyorsunuz. Trendyol için yapılan düzenlemeyi doğru buluyorsunuz, içinize sindirebiliyor musunuz? Bunu özellikle bir Komisyon üyesi olarak soruyorum. BYD için devasa imtiyazlar verildi, diğer otomotiv firmalarına bu imtiyazları verdiniz mi ya da bundan sonra Çin'den gelecek markalara bu doğrultuda bir şeyler yapılacak mı?

TOGG bizim göz bebeğimiz, millî ve yerli. TOGG'un hikâyesini en iyi bilen benim çünkü Gebze'de dört dönem Ticaret Odası Başkanlığı yaptım. Binden fazla AR-GE mühendisi TOGG'da çalışıyor ve yerleşkesi Gebze'de. "TOGG'u satacak mısınız?" dediğimizde "Böyle bir plan yok." derken bugün "Her türlü imkânı düşünebiliriz." diye açıklama yapıldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Bu açıklamayı yapan da TOGG'un CEO'su.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Teşekkür ediyorum Sayın Çiler.

Sayın milletvekilleri, böylece bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır. Sayın milletvekillerine teşekkür ediyoruz.

Şimdi soru bölümüne geçiyoruz.

Sayın Bakana soru sormak isteyen değerli milletvekillerinin sisteme giriş yapmaları gerekmektedir. Komisyon üyelerimiz için on dakika, diğer milletvekillerimiz için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakika soru taleplerini karşılayacağız. Ardından Sayın Bakana cevap için söz vereceğim.

Şimdi ilk sözü Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teşekkür ederim.

TÜİK mahkemeye enflasyon hesaplamasıyla ilgili belgeleri vermedi. Bir şirket size belgeleri vermese ne dersiniz?

İkinci sorum: Türkiye Ekonomi Modeli ne oldu? Modele tekrar dönülse ne yaparsınız?

50 milyar dolar Körfez sermayesi gelecekti, bir buçuk yıl oldu, hiçbir şey yok. Ne zaman gelecek?

Yurt dışı swap kanalı ne zaman açılacak?

Maktu vergilerde artış yapılacak mı?

Son olarak da borsada açığa satış yasağı ne zaman kalkacak?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, Sayın Bakana sormak istiyorum: Araç muayenesi dışında artık bir de Ulusal Taşıt Tanıma Sistemi getirmektесiniz. Bu sistemi kurma işlemi yetkisini bir şirkete mi vereceksiniz, bu şirket şimdiden belli mi? Onu sormak istiyorum. Ayrıca, bu işlemi Gelir İdaresi Başkanlığı yapamaz mı?

Diğer sorum: 2025 yılı enflasyon hedefiniz nedir?

Son olarak da biraz önce Millî Piyangoyla ilgili bir konuşma yapmıştım. Buradan yola çıkarak Millî Piyango bayilerinin de sorunu var. Şöyle ki: Millî Piyango devredilmeden önce sabit-seyyar fark etmeksizin yüzde 9,72...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - ...oranda bir pay almaktayken şimdi bu oranlar iyice düşürüldü. Yani bir taraftan da seyyar ve sabit bayiler zor duruma düşürüldü. Gelir oranlarının artırılmasını bekliyorlar.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU - Teşekkür ediyorum Sayın Arı.

Sayın Sayyigit...

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkürler.

AKP döneminde çıkarılan vergi aflarından hangi şirketler yararlanmış? Vergi affından yararlanan hangi şirketler hâlâ faaliyetlerine devam etmektedir?

Kadın yoksulluğunu sona erdirmek için Bakanlığınız tarafından bir çalışma yapılmakta mıdır?

Ülkenin hazinesi şu an erkeklerin yönetiminde, Bakanlığınız yönetim kadrosunda neden hiç kadın yönetici bulunmamaktadır?

Makroekonomik veriler ve yapılan bağımsız araştırmalar kadınların istihdam ve ücretler konusunda erkeklerle eşit olmadığını göstermekte ancak istihdamda eşit olmayan ve erkeklerle eşit ücret almayan kadınlar eşit vergi ödemektedir. Bu noktada toplumsal cinsiyete duyarlı bir vergilendirme çalışmanız olacak mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kayıt dışılık ekonomimiz açısından ciddi bir sorun. Türkiye’de kayıt dışı ekonominin boyutunu nasıl, ne kadar hesap ediyorsunuz? Biraz ayrıntılarıyla sizden istirham edeceğiz.

Akaryakıtta ayrıca biliyorsunuz bu Ulusal Taşıt Tanıma Sistemi’ne geçiliyor. Bunu temel nedeni de -tabii, çok ciddi bir yatırım gerektiren bir sistem- akaryakıtta bu sahte fatura meselesi; bunu önlemeye çalışıyorsunuz. Bu sahte faturanın boyutu nedir? Bu UTTS Sistemi’nin maliyeti nedir? Bunun akaryakıt istasyonlarına maliyeti var, vatandaşlara maliyeti var, devlete maliyeti var çünkü sistem üzerinden çalışacak. Bir de bunu öğrenmek istiyorum. Yani o kaçak ile maliyet arasında nasıl bir ilişki var?

Son olarak da bu Ulusal Taşıt Tanıma Sistemi’nin İsraili bir şirkete verildiği konusunda iddialar oldu. Siz bu iddiaları yalanladınız, Darphane Genel Müdürlüğü bunu yalanladı, onu biliyoruz. Ancak şunu söyledi: “İstanbul Bilişim Vadisi’nde bir şirkete verildi.” Bu şirket TURPAK mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türkes Taş...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de Afyonkarahisar ili Sultandağı ilçesi Dereçine Belde Belediyesinin Ocak 2024-Eylül 2024 arası 19,8 milyon TL'lik EDS alacağının ödenmediğini, buna karşılık 5,8 milyon TL'lik borcunun taksitlendirilip 9,8 milyon TL olarak taksitlendirilmiş faizden dolayı; aynı zamanda da 3,96 milyon TL'lik vergi borcuna da haciz uygulanmış. Alacağı varken bu niye mahsup edilmiyor, böyle bir dengeleme yapılmıyor? Bu adaletsizliği nasıl çözeceksiniz? Ve bu şeyin en yakın zamanda bir şekilde hallolmasını sizden talep ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Borç verme hesabında 2024 Haziran itibarıyla 116 milyar 914 milyon TL ödeme olmuştur. Kimlere ne kadar borç verilmiştir? Geri dönüş oranları nasıldır? Temerrüde düşen var mıdır?

Yurt dışına yapılan transferler kaleminde 2024 Haziran itibarıyla 2 milyar 119 milyonluk yurt dışına transfer yapılmıştır. Mahiyeti nedir?

Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi programında 2023'te 503 milyar 360 milyon, 2024 Haziranında 380 milyar 223 milyon ödeme olmuştur. Hangi yerel yönetimlere hangi hususlarda destek verilmiştir? Dağılımı nedir?

Demiryolu ulaşım programında 187 milyarlık bir bütçe teklifi var, tamamı borç verme. Hangi projeye aktarılacaktır? Kime verilecektir?

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler, hane halkına, işletmelere yapılan transferler ve görevlendirme zararlarının mahiyeti nedir?

656 milyar 435 milyonluk bir Hazine garantisi vermişsiniz. Hangi projelere garanti verdiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kılıç...

AHMET KILIÇ (Bursa) - Sayın Bakanım, öncelikle bir talebi iletmek istiyorum. Bursa ilimiz vergi verme noktasında öncü bir kentimiz. Bu noktada, mükelleflerimize daha sağlıklı ve erişilebilir bir noktada yer belirlemiştik, bir vergi dairesiyle alakalı talepleri var; tasarruf tedbirlerimiz var ama biz gene de iletelim sizlere, siz uygun görürseniz ona göre bir pozisyon almakta fayda var.

Bir de efendim, iş adamlarımızın Rusya'yla ticaret noktasında yaşadıkları sıkıntılar var. Özellikle bazı noktalarda bankalar yoluyla, artık, para tahsil edemiyorlar Amerika'nın uyguladığı birtakım ambargolar vesilesiyle. Bu noktada da bu iş kaybına uğramak istemiyorlar, bununla alakalı nasıl bir süreç yönetebiliriz; bunu özellikle size sormamı istediler.

Teşekkür ederim, hayırlı olsun bütçeniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kocacık...

ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, yasa dışı bahis sorunu kapsamında Bakanlığınızca bazı çalışmalar yapıldığını ifade ettiniz. Bilhassa gençlerimiz öncelikli olmak üzere, toplum sosyolojisi açısından önemli bir sorun oluşturan yasa dışı bahisle mücadele edilmesi çok önemli. Bu kapsamda yaptığımız çalışmalar hakkında bilgi verir misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aksu...

ERSAN AKSU (Samsun) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, sabah konuşmanızda dolaylı vergi yükünün çok yüksek olduğu yönündeki kanaatin doğru olmadığını ifade ettiniz ama özellikle, vergi sistemimizdeki temel sorunun dolaysız vergilerin yeterli düzeyde olmamasını işaret ettiniz. Bu noktada sorum şu: Vergi adaletini daha güçlendirmek ve dolaysız vergilerin payını artırmak için yürüttüğünüz çalışmalar nelerdir?

Bütçenizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem...

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, her kesimde olduğu gibi, milyarlarca lira vergi tahsil etmeye çalışan vergi dairesi çalışanlarımız, vergi müfettişlerimiz bugün birçok ilde ev kiralarnı bile ödeyemeyecek durumdadır. Bu konuda bir iyileştirme düşünüyor musunuz?

Yine, Sayın Bakanım, enflasyon muhasebesi uygulanan dönemlerin etki analiz sonuçlarını paylaşabilir misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, tasarruf tedbirleri kapsamında kamu kurumlarının ihtiyaç fazlası araçları satılacaktı ve bunu Özelleştirme İdaresi yapacaktı. İhtiyaç fazlası kaç araç tespit edilmiştir bugüne kadar ve Özelleştirme İdaresi bugüne kadar herhangi bir satış yapmış mıdır? Yaptıysa da ne kadar gelir elde edilmiştir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Yegin...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Bakanım "Yüzde 60'la geliyoruz." diyen arkadaşlar, seçim gecesi ekrana çıkıp "Aramızda kalsın, kazanıyoruz." diyenleri baş tacı eden arkadaşlar, hiçbir seçim tahmini tutmayıp her seçim sabahı ulaşılmaz olan arkadaşlar Merkez Bankasının, ekonomi yönetiminin veya sizlerin zaman zaman verdiği tahminlerin güncellenmesiyle ilgili zaman içerisinde çok eleştiri yapıyorlar. Tahminler sadece bizim ülkemizde mi güncellenmektedir? Ekonomik verilerle ilgili tahminleri güncellemek günah mıdır?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Amma sordun ha! Amma sordun ha!

CAVİT ARI (Antalya) - 31 Martta herhâlde anlamışsındır ne olduğunu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Süre ilerliyor Sayın Yegin.

ORHAN YEGİN (Ankara) - İkinci diyeceğim de şu: İhracatçının yüzde 5'lik vergi avantajıyla ilgili olarak, döviz geliri sağladıkları için, bir nevi ihracatçı gibi ekonomiye katkı yaptıklarını düşünerek turizmcilerin de aynı avantajdan yararlanma talepleri vardır; bunu da iletmiş olayım.

Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - TRT'yi de sor, TRT'yi de sor; yüzde 65'den başlayıp nasıl düştüğünü de sor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım, dün 14 Kasım Diyabet Günü'ydü. Tabii ki juvenil diyabetlilerimiz var. Bu juvenil diyabetlilerimiz insülin kullanmak zorunda, otomatik şeker ölçümü ve otomatik insülin pompası kullanma talepleri var. Dün, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız bununla ilgili sizlerle çalışmaların devam ettiğini söyledi. Bu, SGK ödemesi içerisinde ne zaman girecek? Bunun yıllık maliyeti nedir efendim?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, süremiz çok az kaldı, çok fazla milletvekili var, biraz hızlandıralım sorularımızı.

Sayın Altınsoy...

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - O zaman sorumu kısaltıyorum hemen. Sayın Bakanım, seçim bölgem Aksaray'da Aksaray-Ulukışla-Yenice demiryolu hattının Mersin Limanı'na bağlanması amacıyla en kısa zamanda ihalesinin yapılması hususunda gerekli desteğinizi bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Gülsoy...

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, kayıt dışı faaliyetlerin yarattığı haksız rekabeti gidermek ve devletin gelir kaybını azaltmak için kayıt dışı ekonomiyle mücadele kapsamında alınan tedbirler hakkında bilgi verir misiniz?

Bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem.

ORHAN ERDEM (Konya) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, maliye bürokrasisi dışında vergi toplamakta en önemli partneriniz, sivil ayak TÜRMOB mensupları, mali müşavirler, yeminli mali müşavirler; dile de getirildi, en son 2020'de yapmıştık, yeşil pasaport taleplerinin belli bir süre koyularak -avukatlarda on beş yıl koymuştuk- bu konuda katkı verilmesini rica ediyoruz. Bu konuda fikrinizi almak isteriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türel...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Literatürde vergi harcamaları olarak adlandırılan istisna, muafiyet ve indirimlerin gözden geçirilmesine ve kaldırılmasına yönelik olarak yürüttüğünüz bir çalışma var mıdır? Geçen yıl OVP'de böyle bir çalışma olduğunu söylemişsiniz. Varsa hangi aşamada? İkinci sorum: 2024 yılına devreden hazine garantili borçların toplamı 656 milyar 435 milyon lira. Hangi firmalara hangi projeler için ne kadar hazine garantisi verilmiştir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Bakanım, depremden etkilenen şehirlerle ilgili olarak mücbir sebepte bir uzatma düşünüyor musunuz? Yine, 3 trilyon vergiden vazgeçildiğiyle ilgili gündüz birtakım söylemler oldu; bu, doğru mudur? Türkiye'nin devlet borcu

konusunda da farklı söylemler var. Gayrisafi millî hasılaya oranla devlet borcunun oranı nasıldır? Diğer ülkelerle kıyasladığınız zaman - Amerika Birleşik Devletleri olabilir, Avrupa ülkeleri olabilir- ne durumdayız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Arslan...

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Biz, Tip 1 diyabetlilerin aileleri olarak çok zor durumdayız, çok değişik mesajlarla karşılaşyoruz. Sağ olsun, İsmail Güneş Beyefendi de bu konudaki hassasiyetini belirtti. Sayın Bakanım, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Genel Kuruldan önce bir müjde vereceğini söyledi ama biliyorsunuz Sağlık Bakanlığının, Hazine ve Maliye Bakanlığının, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının üçünün birlikte bir karar alması gerekiyor. Buradaki başat karar verici sizsiniz, bu konudaki planlamanız nedir? Bunu bize açıklarsanız mutlu oluruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Otlu...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Tüm göstergeler kadınların ekonomik açıdan ciddi biçimde eşitsizliğe maruz bırakıldığını, iktidarın tercihlerinin ve bunların sonuçlarının yarattığı tüm dezavantajlardan katbekat fazla etkilendiklerini göstermektedir. Bu anlamda, kadın yoksulluğunu sona erdirmek için Bakanlığınız tarafından bir çalışma yapılmakta mıdır? Yakın dönemde 100 milyar TL gelir beklentisinde olduğunuzu bir tasarruf genelgesiyle açıkladınız ama ancak, ne var ki basına yansıyan bilgiler kamu kurumlarının tasarruf yapmak yerine israf harcamaları yaptığını göstermektedir. Bu bağlamda, tasarruf tedbirlerine uymayan yetkililer hakkında Bakanlığınız bir soruşturma açtı mı? Asgari ücreti açıklaması beklenen Bakanlık, acaba 35 bin lira yapıp bir yılda 2 kere ücret zammı yapacak mıdır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çorabatır...

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Sayın Bakan, bugün Plan ve Bütçe Komisyonunda tüm Komisyon üyelerinin mutabakatıyla, talepleriyle kurumlar vergisinin turizmci tarafından yüzde 5 indirimli uygulanması için de bir mutabakat var. Sayın Komisyon Başkanımız da Bakanlığı döneminde bununla ilgili çalışmalarda turizmciyi destekliyordu. Sizden bu akşam müjdeli bir haber bekliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Arpacı...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ülkemize 2024 yılında döviz girişi ne kadar olmuştur? Bu girişin yüzde kaç tahvile ve bonoya, yüzde kaç borsaya giriş yapmıştır? Bu tahvil ve bonoların ortalama vadesi nedir? Swap ve "carry trade" harici döviz rezervleri miktarı nedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Demir...

NEJLA DEMİR (Ağrı) - Merkezî vergi uzlaşma komisyonlarında hangi firmaların ne kadarlık borcu uzlaşma konusu olmuştur? Bu borçların firmalara göre tahsilat tutarı ve toplam borca göre tahsilat oranı ne kadardır?

Kur korumalı mevduat sistemine 10 milyon TL ve üzeri para yatıran kişi sayısı kaçtır? Hazineye yaklaşık maliyetinin 1 trilyon TL'yi bulduğu hesaplanan kur korumalı mevduatın kazanç dağılımı mevduata göre nasıl olmuştur?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, tebrik ediyorum "time on time" zamanında bitirdik.

Şimdi Sayın Bakana otuz dakika süre veriyorum bu soruları cevaplaması için

Sayın Bakan, buyurun lütfen.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun siz değerli üyelerine katkılarınız ve yapıcı eleştirileriniz için teşekkür ediyorum.

Birçok konu tabii gündeme getirildi bütün gün boyunca, az önce de epey bir soru soruldu. Tabii, cevabı hazır olan veya arkadaşlar hazırlarlarsa o cevaplara öncelik vereceğim ama o anlamda bir geri dönüş olana kadar genel anlamda bazı değerlendirmeleri yapacağım.

Biz sizin yaptığınız değerlendirmeleri konu bazlı olarak gruplandırdık. Müsaade ederseniz, en çok tartışılan konulardan bir tanesi gelir dağılımı ve enflasyona ilişkin yorumlar, değerlendirmeler.

Tabii, son yirmi iki yılda yoksulluğun azaltılması ve gelir dağılımının iyileşmesi için önemli adımlar atılmıştır. Uygulanan politikalar sayesinde gelir dağılımı göstergelerinde aslında yakın döneme kadar önemli iyileşmeler de olmuştur. Mesela, en yüksek gelire sahip yüzde 10'luk grubun harcanabilir gelirden aldığı payın en düşük gelire sahip yüzde 10'luk grubun payına oranı 2006'da yüzde 17,7'ken 2023'te 13,8'e kadar düşmüştür. Tabii, az önce de ifade ettim, son dönemde enflasyon kaynaklı bir miktar bozulma var, rakamlara önümüzdeki dönemde yansımaya devam edecek çünkü çok basit, yüksek enflasyon gelir dağılımını bozuyor, alım gücünü düşürüyor ve büyümenin kapsayıcılığını azaltıyor. Bu nedenle zaten "Bu programı tasarlarken en önemli hedefimiz, daha doğrusu birincil hedefimiz, ana hedefimiz fiyat istikrarıdır." dedik ve bu yolun meşakkatli ve uzun olduğunu başından ifade ettik. Hatta benim konuşma metnime bakarsanız orada bir dipnot var: 1970'ten beri 56 ülkede 100 enflasyon şoku incelenmiş ve enflasyonun çok öncesi düzeye düşürülmesi 3,4 yıl almış, Türkiye'den

bahsetmiyoruz, dünya deneyimi bu. Dolayısıyla şunun altını çizmek istiyorum: Enflasyonun düşmesi için gerekli politika çerçevesinin şekillenmesi biraz zaman aldı, para politikasının yeniden inşası zaman aldı ama bugün geldiğimiz nokta, koşullar artık kalıcı bir şekilde dezenflasyona elverişli. Biz bu süreci üç aşamalı olarak planladık. İlk yıl dezenflasyona geçiş dönemi, işte politika inşa süreci. Dolayısıyla “Siz şu seviyeden enflasyonu aldınız, enflasyon yukarı çıktı.” argümanı tabii kâğıt üzerinde makul bir argüman ama “Bu program uygulamaya konulmasaydı enflasyon ne olurdu?” sorusuna cevap yaratan tartışmaya tabii ki girmeyeceğim.

Şu anda biz bir dezenflasyon dönemindeyiz. Son dönem, özellikle 2026 ve sonrası istikrar dönemi olacak yani artık tek haneye doğru evrildiği ve kalıcı bir şekilde enflasyonun kontrol altına alındığı dönem olacak. Amacımız, enflasyonu tek haneye düşürmek, kalıcı olarak düşük tek haneye düşürmek çünkü fiyat istikrarının tanımı da budur.

Tabii, uluslararası kuruluşların, tabii bizim de tahminlerimizde değişiklikler oluyor. Bakın, size bir tane örnek vereceğim yani iyi bir örnek görmeyebilirsiniz ama geçen sene ekim ayında Dünya Ekonomik Görünümü Raporu yayınlandı IMF tarafından, 2025 yılına ilişkin enflasyon tahminleri yüzde 55’in üzerindeydi. Şimdi, 2025 için enflasyon tahminlerini yüzde 24’e çekmişler, yarı yarıya yani uygulanan politikalara ve gelişmelere göre tabii ki bazı tahminler revize edilebilir çünkü tahmin süreçleri dinamiktir. Zaten Merkez Bankamız ne diyor: Yüzde 70 olasılıkla enflasyon şu olacak diyor. Orada bir olasılık durumu söz konusu çünkü küresel ve yurt içi konjonktüre ilişkin birtakım varsayımlar yapmak zorundasınız ve bu varsayımlar zamanla da değişebiliyor, şartlar değişebiliyor. Uluslararası kuruluşlar da tahminlerinde -örneğin IMF- yılda en az 2 kez ana değişikliğe gidiyor, ara dönemde de yine 2 değişikliğe gidiyor yani yılda 4 kez tahmin değişikliğine gidiyor. Bizde de ilgili kurumlarımız iç ve dış konjonktüre yönelik tüm gelişmeleri titizlikle takip ediyor ve düzenli olarak toplanarak değerlendiriyor. Bakan olarak benim tahmin yapma imkânım yok. Mesela son OVP’de biz toplantı yaptık, Merkez Bankamız “Bizim yıl sonu tahminimiz bu.” dedi; Strateji ve Bütçe Başkanlığı “Şu.” dedi; kurumlarımızın ortalamasını aldık; evet; ortalamasını aldık yani. Dolayısıyla biz tabii ki bu konuda yetkin kurumlarımıza güveniyoruz, inanıyoruz ve bu çerçevede de... Peki, bakın, geçen sene -tabii ki birkaç ay bu program uygulandı- nasıl bir performans göstermişiz? 2024’e de geleceğim. Büyüme yüzde 4,4 olarak öngörmüştük 2023’te; 5,1 çıkmış, bir miktar yüksek çıkmış. Yüzde 10,1 olarak işsizlik oranını öngörmüştük; 9,4 çıkmış, daha düşük çıkmış. Yüzde 65 olarak yıl sonu enflasyonu öngörülmüş, yüzde 64,8 çıkmış. Yüzde 4 olarak bir cari açık öngörmüştük, yüzde 3,6 çıkmış. Yüzde 6,4 olarak bir bütçe açığını öngörmüştük, yüzde 5,2 olarak gerçekleşmiş. Dolayısıyla geçen seneki performans iddia edildiği kadar kötü değil.

Bu seneki performansa bakalım: Bu seneki performansta çok büyük ihtimalle cari açık bizim öngörülerimizin çok altında kalacak, bu iyi bir şey. İşsizlik oranı da öngörülerimizin oldukça altında, bu da iyi bir şey; istihdam artışı da böyle. Enflasyon da öngörümüzün üstünde. Niye? Aslında konuşmamda bir miktar değinmeye çalıştım, tabii ki para politikasının etkili olduğu alanlar var, etkili olmadığı alanlar var; mesela hizmetler. Hizmetlerin bir kısmı temel mallar, para politikasına iyi tepki veriyor, hizmetler o düzeyde vermiyor. Örneğin, biz kirada yüzde 25 limitini kaldırdığımızda, doğrusu, kira artışlarının yıllık bazda bir ara yüzde 117’lere kadar çıkacağını tabii ki öngörmemiz zor olur ama bahane aramıyoruz. Enflasyon bizim öngördüğümüzün üzerinde seyrediyor. Dolayısıyla enflasyonu kalıcı bir şekilde düşürmek için gereken ilave tedbirleri almak zorundayız, alacağız. O nedenle, biz, bütçe harcamalarında, bütçede, biliyorsunuz, deprem kaynaklı, ağırlıklı bir azalış öngörüyoruz; bu, dezenflasyonu destekleyecek çünkü bütçedeki, bütçe açığındaki daralma dezenflasyonisttir. Biz yine, bakacağız, değerlendireceğiz; tabii ki bütçe imkânlarına göre belki yeni yılda klasik artışlarda farklı bir değerlendirmeye gidebiliriz ama dediğim gibi, bütçe hususunu değerlendireceğiz.

Evet, büyümede biz yüzde 4 öngörmüştük esas OVP’de, öyle görünüyor ki yüzde 4’ün bir miktar altında gerçekleşecek ama burada esas olan şey şu: Biz hakikaten bu tahminleri yaparken tabii ki belirli bir belirsizliği dikkate almak durumundayız, yüzde 70 olasılıkla bu tahminler yapılıyor.

“KKM neden uygulamaya alındı?” “Neden Merkez Bankasına devredildi?” diye eleştiriler geldi. Şimdi, 2021’in Aralık ayında kurlarda büyük bir baskı oluşuyor ve o zaman, KKM geçici bir tedbir olarak, bir araç olarak devreye sokuluyor. Dolayısıyla KKM aslında Merkez Bankasının para politikası, döviz politikası ve rezerv yönetimiyle ilişkili bir konu. Şimdi, bu nedenle, uygulamaya ilişkin usul ve esasların TCMB yani Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından belirlenmesi ve yönetilmesi daha uygundur. Uyguladığımız program sayesinde -ben geriye bakmayı sevmiyorum, şimdi ileriye bakalım-KKM’de biz güçlü bir şekilde çıkışı şu anda sağlıyoruz. Çünkü uyguladığımız program sayesinde finansal piyasalarda bir istikrar sağlandı, Merkez Bankamız ciddi rezerv biriktiriyor. Piyasalarda bir oynaklık oluşmadan kademeli olarak dedik ki: KKM’den çıkacağız. Peki, başardık mı? Evet, başarıyoruz. KKM stoku geçen sene ağustos ayında zirveyi buldu; 3,4 trilyon, yaklaşık 144 milyar dolar, yaklaşık olarak söylüyorum. 8 Kasım itibarıyla 1,3 trilyon liraya geriledi yani 40 milyar doların altına ve bir çok yaşanmazsa, öngörmediğimiz bir şey yaşanmazsa, çok büyük ihtimalle buradan çıkış yakındır.

Tabii -bu sene için konuşuyorum- kurdaki değer kaybı, mevduat faizlerinin oldukça altında olduğu için... Ha, bir yıl vadeli varsa bilemem yani geçen seneki etkiler ama genelde üç ay vadeli KKM. Dolayısıyla son döneme bakarsanız -ben genel konuşuyorum çünkü elimde şu an itibarıyla veri yok- mevduat faizlerinin yüksek olduğu; kurdaki, daha doğrusu liradaki değer kaybının da oldukça düşük seyrettiği ki bu dile getiriliyor. O zaman, bu uygulamanın bu anlamda bir maliyeti de söz konusu olmaktan çıkmıştır.

Ülkemize gelen dış kaynağın çoğunlukla “carry trade” olduğu eleştirileri yapılıyor. Bir kere, şunun altını defalarca çizdim: Bizim açık ve örtülü bir kur hedefimiz yok, olamaz. Dolayısıyla bu anlamda, bizim bunu teşvik eden bir yaklaşımımız yok. Kur politikasını tabii ki Hükümet, Merkez Bankası belirliyor ama Merkez Bankası uyguluyor. Sermaye hareketlerini 1989 yılında liberalize etmiş, bana kalırsa erken etmişler. Sermaye akımlarını yönetmek de zor bir iştir ama tam bu sebeple de zaten sıcak paraya bakışımız olumlu değil. Dolayısıyla “carry trade”e dayalı bir modelimiz ve böyle bir niyetimiz asla olmadı ve olmayacaktır. Bizim uyguladığımız politikalar, daha çok, uzun vadeli sermaye benzeri ve ideali, borç yaratmayan yatırımların fon akışlarının sağlanmasıdır.

Kamu maliyesi tarafında önce kamu harcamaları tarafındaki eleştirilere değinmek istiyorum ve özellikle şunlar söylendi: “Para politikası iyi gidiyor, ortada bir maliye politikası yok.” Ben yuvarladım bu cümleleri. “Merkez Bankasını yalnız bırakıyorsunuz.” eleştirileri geldi. Doğrusu, deprem harcamalarına ilişkin zaten bizim bir tasarrufta bulunmamız söz konusu değil. Tamamen, ne kadar harcanabiliyorsa

harcanıyor. Ortalama dolar kuru üzerinden, muhtemelen son iki yılda yaklaşık neredeyse 70 milyar dolar civarında bir kaynak depreme harcanmış olacak. Bakın, hiçbir sorunu olmayan bir ülkede dahi siz eğer millî gelirin yüzde 6'sı kadar, bakın, yaklaşık yüzde 6'sı kadar bir kaynağı bir felakete harcarsanız orada alan sınırlıdır.

Ama genel olarak da şunu söyleyeyim: Bizim bütçe esnekliğimiz çok yüksek değil, bunları bilmeniz de fayda var. Bakın, bütçe harcamalarımızın yüzde 41,6'sı personel ve bu personelin sosyal güvenlikle ilgili prim transferlerine gidiyor, yüzde neredeyse 42'si; bakın, tek rakam. Dolayısıyla ben şunun altını çizmek istiyorum: 2025 yılında bütçe açığımız azaltacağız ve bunun sayesinde de biz mutlaka Merkez Bankasının dezenflasyon sürecini çok daha güçlü bir şekilde destekleyeceğiz.

Şimdi, kamu tasarrufları konusunda epey şey söylendi. Bir tasarruf verimlilik paketi açıklandı. Tasarruf kısmının -biz o zaman da vurguladık- önemli boyutu harcama disiplini dedik, bir de harcamaların verimli alanlara yönlendirilmesi dedik. Bu iki hususta da ilerleme olduğunu söyleyebilirim. Peki, makro açıdan ne kadar tasarruf yaptığımızı şöyle bir modelle açıklayayım müsaade ederseniz: Bakın, on yıllık bir dönemi alalım, son on yılı alalım, faiz dışı harcamalarda -deprem de hariç çünkü depremi de öngöremezsiniz, faiz de piyasa koşullarında belirleniyor- on yıllık Meclisimizin onayladığı bütçe ile gerçekleşen bütçe arasındaki faiz dışı harcamalardaki yukarı yönlü sapma yıllık ortalama yüzde 9,1'dir, on yılın ortalaması yıllık yüzde 9,1. Biz 2024 yılında bu sapmanın yüzde 0,8'e düşeceğini... Bir harcama disiplini olmasaydı, bir tasarruf felsefesi olmasaydı sapma yüzde 9,1'den yüzde 0,8'e düşürülebilir miydi? Sapma son on yılın ortalaması bağlamında gitseydi, bakın, bu 814 milyar liraya denk gelecekti. Dolayısıyla muazzam bir harcama disiplini var, tasarruf var.

Taşıt konusu; tabii, her zaman eleştirilen bir konu, o nedenle ona da değinmek istiyorum müsaade ederseniz. 2023 yılına göre kamuda taşıt sayısı bu sene net olarak 3.848 adet artmış ama bunun yüzde 90'ı, bakın, yüzde 90'ı güvenlik, sağlık ve afet yönetimi için edinilen taşıtlardır, yüzde 90'ından bahsediyorum. Bakın, rakamları da vereyim müsaade ederseniz. 2.910 adet yani yüzde 76'sı Emniyet Genel Müdürlüğüne Türk Polis Teşkilatını Güçlendirme Vakfınca hibe edilen taşıtlardır yani biz bütçeden bir para ödemedik. Evet, İstanbul'da, birçok şehrimizde gerçekten bu bir ihtiyaçtır. Şimdi "İçişleri Bakanlığımız, Emniyet Genel Müdürlüğümüz taşıtlarını yenilemesin, taşıt almasın." diyorsanız, takdir sizin. 252 tanesi Sağlık Bakanlığının ambulansıdır, acil müdahale hizmetleri için. Siz bunu istemiyor musunuz? Yine, 151 adeti Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına, yine asayiş için alınan taşıtlardır. 168 adeti Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığına aittir. Dolayısıyla bakın, taşıtlar konusunda... Ha, bu arada, makam aracı anlamında yenilenme taleplerinin tamamını, arkadaşlar bilirler, biz onlara mevcudun tasfiyesi kararıyla onay veriyoruz ve şu ana kadar benim onay verdiklerimin tamamına -bakın, bunu bahsettiğim güvenlik, vesaire anlamında söyleyemiyorum, binek anlamında söylüyorum, makam anlamında- biz Togg'u veriyoruz. Şimdi, ekranlarda gösteriyorsunuz, bakın, daha birkaç hafta önce Türkiye'de önemli bir terör olayı oldu ve bizim güvenlik birimleri benim zırhlı araçla gidip gelmemi istiyor, evet. Yani yoksa ben o yakın terör eylemine kadar Togg'la gidip geldim. Dolayısıyla bu tür kolaycı, ucuz siyaseti bir kenara bırakalım. Bakın, kiralık araçları söyleyeyim. Kiralık araçlarda şöyle söyleyeyim: Geçen seneye göre vadesi dolan ve yenilenmesi gereken araçların 2.671 adetini azalttık yani daha doğrusu var olan sözleşme... Bu yüzde 15'e tekabül ediyor, bu ciddi bir rakam, yüzde 15 kiralık araçlarda biz... Dolayısıyla tasarruf konusunda ciddiyiz.

Şimdi, EYT maliyeti konusu çok tartışıldı, eleştirildik. Ben bir Bakan olarak oturup EYT'nin maliyetini kendim hesaplayacak hâlîm yok. EYT'nin maliyetini biz Sosyal Güvenlik Kurumuna soruyoruz, onlar dosya bazında hesaplıyorlar ve bize işte, şu kadar aylık ve ikramiye ödemeleri var, şu kadarlık prim kaybı var diyorlar. EYT kapsamında emekli olmasına karşın kanunen emekli olabileceği yaşı dolduranlar hesaplamaya katılmıyor, ben çünkü sordum özellikle. Şimdi, Hazine ve Maliye Bakanlığı teknik ekipleri alıyorlar bu tutarı, bir de takdir ederseniz ki finansman maliyetini ekliyorlar. Neden? Çünkü bu öngörülmüş bir şey değil. Dolayısıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız diyor ki: "2024 için 592,6 milyar lira." ama bu finansman maliyetini içermiyor. Biz buna finansman maliyetini Hazine olarak hesaplayıp ekliyoruz ve 752 milyar liraya oradan ulaşıyoruz. Önemli değil, burada önemli olan şey şu arkadaşlar: Aktüeryal dengeyi bozan bir uygulama mı? Evet, şu anda OECD'de 38 tane ülke var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yapmayaydın, kandırıldın mı? Yapmayaydın.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Aralarında az gelişmiş, bakın, aralarında gelişmekte olan ülkeler var ve bu ülkelerin içinde 30'lu yaşlarda, 40'lı yaşlarda insanların emekli olduğu bana bir tanesini gösterin hatta 50'li yaşlarda emekli olan ülke neredeyse kalmadı, 65'in üzerine birçok ülke çıktı. Şimdi, tabii ki bu önemli bir husus.

Faiz harcamalarına da değinmek istiyorum. Faiz harcamaları nominal olarak alırsak tabii ki işin içinden çıkamayız yani bu sağlıklı bir yaklaşım da olmaz. Sağlıklı bir analiz için ve karşılaştırılabilir olması için faiz harcamalarının millî gelire oranına bakmamız lazım. Şimdi, faiz harcamalarının millî gelire oranı son yirmi iki yıldır düşüyor. Bakın, faiz harcamalarının 2002 yılında yüzde 14,3'müş millî gelire oranı, millî gelir 100 liraysa, faiz harcamaları yüzde 14,3'müş; bütçe harcamalarının yüzde 43'üymüş, vergi gelirlerinin de yüzde 87'siymiş. Bakın, 2024 yılında millî gelire oran olarak faiz harcamaları yüzde 2,9 seviyesinde, son yirmi iki yılın ortalaması yüzde 4,5. Orta vadeli program sonunda biz bu oranı yüzde 3 seviyesinde tutmayı hedefliyoruz. Faiz harcamalarının vergi gelirlerine oranını az önce söyledim, 2024 yılında yüzde 17 olacak, yirmi iki yıl önce yüzde 86-87 civarıydı. Yine 2002-2023 ortalaması yüzde 26,6; program dönemi sonunda ise bu oran umuyoruz yüzde 16,7 seviyesinde gerçekleşir. Tabii ki gönül ister ki açıklarımız büyümesin ve daha az borçlanalım çünkü daha az borçlanınca tabii ki yatırıma, ihracata, üretime, istihdama daha çok kaynak ayırmış oluruz özel sektör üzerinden ama şunu da kabul edelim: Son iki yılda -bu yıl dâhil- millî gelirin yüzde 6'sına yakın bir deprem harcaması olmuş ve bunu biz borçlanıyoruz yani bütçede öngörülmüş bir konu değil. Dolayısıyla bunun etkisiyle faiz harcamalarının da örneğin gelecek sene bir miktar artması tabii ki normal.

Tarım konusu çok tartışıldı yani transfer harcamalarının mutlaka yüzde 1 civarında olması lazım. Biz tarım sektörünü stratejik bir sektör olarak görüyoruz ve çok önemsiyoruz. Tarım sektörü çok değerli, çok önemlidir, üreticilerimizi de desteklemek zorundayız ve destekliyoruz. Bakın, 2025 yılı bütçemizden ayrılan toplam kaynak 705,6 milyar liradır. Bakın, tarımsal destek programları evet, 135 milyar lira ama tarım sektörü yatırım ödenekleri için 166,3 milyar lira, tarım kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal KİT ve ihracat desteklerine 204,6 milyar lira. Tarıma yönelik mesela vergisel destekler var, 199,8 milyar lira. Mesela, vergi harcamalarını konuşuyoruz bunun 200 milyar lirası

tarım sektörüne. Şimdi, dolayısıyla, bütün bu rakamları toplarsanız millî gelire oran olarak yüzde 1,15'in üzerine çıkıyor.

Harcama tarafında son olarak ben şunun altını çizmek istiyorum: Tabii, ücretlere ilişkin birçok değerlendirme yapılıyor, asgari ücreti bir komisyon erbabıyla belirliyoruz, benim bu aşamada bir değerlendirmede bulunmam doğru olmaz, ben bunu daha önce de söyledim. Gönül ister ki katma değeri yüksek ürünler üretelim, verimliliğimiz çok yüksek olsun, teknolojik boyutu çok yüksek olsun ve asgari ücretimiz bunun çok çok üstünde olsun. Biz oraya ulaşmak için zaten yapısal reform gündeminde en büyük başlığı AR-GE'ye, teknolojik dönüşüme, yeşil dönüşüme ve dijital dönüşüme ayırdık ama şunu söylemeden gidemem tabii: En düşük memur maaşında reel artış, bakın, son yirmi iki yılda yüzde 238, dolar bazında ücretler 238 dolardan 1.139 dolara çıkmış. En düşük emekli maaşındaki reel artış yüzde 543 ve dolar bazlı artış, bakın, yüzde 812 yani 40 dolardan 363 dolara; asgari ücrette reel artış yüzde 212, dolar bazlı artış yüzde 343; 112 dolardan 494 dolara çıkmış bugün itibarıyla. Özetle, çalışanlarımızı hiçbir şekilde biz enflasyona ezdirmedik, ezdirmeyeceğiz.

CAVİT ARI (Antalya) - Kimse farkında değil Sayın Bakanım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Çalışanların haberi yok bundan.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Bakın, geçen sene asgari ücret yüzde 107,5 arttı. Enflasyon neydi, geçen sene enflasyon neydi? Yüzde 65.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hangi enflasyondan bahsediyoruz? Enflasyon sepetinde zeytin yağı 116 lira nasıl yapacağız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Bakın, bu sene enflasyon yüzde 44'e revize edildi, yüzde 49 vermişiz. Dolayısıyla, hiçbir şekilde bizim çalışanları ne bu program başladığından bu yana... Bakın, geçen sene bu program başladı, söylüyorum: Asgari ücret yüzde 107,5 arttı geçen sene, enflasyon yüzde 65.

Şimdi, yine, vergi harcamaları konusu çok tartışıldı, vergi adaleti tartışıldı. Tartışılacak tabii ki. Doğru tartışmalar. Bu arada, saygı da duyuyorum. Mesela, Erhan Bey'in -genelde isim vermek istemem ama- çok kaliteli bir sunumu oldu yani çok takdir ettim kendisini belki aynı fikirde değiliz ama. Gerçekten bu seviyeli tartışmaları ben severim. Neden? Çünkü yol gösterici de ondan. Gerçekten, ben samimi olarak söylüyorum ve takip de ederim. Şimdi, bu eleştirileri yapacağız tabii ki.

Bakın, vergi harcamalarının 853 milyar lirası asgari ücretin vergi dışı bırakılmasından kaynaklanıyor. Vergi mi getirelim asgari ücrete, siz onu mu istiyorsunuz? Çok basit bir soru sorayım arkadaşlar, asgari ücreti...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Emekli, asgari ücretli...

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Ben sizi dinledim Sayın Ağbaba, lütfen... Bakın, ben sabahtan beri sizi dinliyorum. Bakın, hiç böldüm mü, hiç müdahale ettim mi ben size? Hayır, etmedim çünkü ben size saygı duyuyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, yatırımları teşvik etmeyelim mi? Bakın, yatırım teşvikleri için 536 milyar lira. Etmeyelim mi yatırımları? Eğitim, sağlık ve sosyal amaçlar... Bakın, engelli, yaşlı, emekli, şehit, dul ve yetimler için 259,2 milyarlık vergiden vazgeçmişiz.

AR-GE, yenilik, tasarım faaliyetlerinin teşvik edilmesi için 147,3 milyar lira. Yani bunları etmeyelim mi arkadaşlar? Şimdi, vergi harcaması... "Siz sermaye için 3 trilyondan vazgeçtiniz." diyorlar. Ya, neresi sermaye bunun ya? Ya, bunu söylemek için gerçekten ya bizim yazdıklarımızı, söylediklerimizi okumamak lazım ya da hakikaten başka...

Bakın, tarımsal faaliyetlere -az önce söyledim- 200 milyar lira. Rakamlar böyle gidiyor. Yurt içi tasarruflar... Tasarrufları artırmamız lazım, bunun içinde BES de var, başka şeyler de var; 816,7 milyar lira. Altyapı, enerji, ulaştırma vesaire gibi konular, bütün bunlar için 169 milyar lira.

Özetle yani bu vergi harcamalarını analiz ederseniz sonuçta şunu görürsünüz: Gerçekten biz büyümek için, istihdam artışı için, ihracat için, evet, birtakım vergilerden imtina ediyoruz. Yalnız şunun ben sözünü verdim, doğrudur, Sayın Türelî doğru söylüyor, ben geçen sene dedim ki: "Etkin olmayan istisna, muafiyet ve indirimleri gözden geçireceğiz."

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Planlarda, programlarda var.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Evet, evet, söyledim de ayrıca.

Biz gerçekten de bu yönde bazı çalışmaları da yaptık. Şimdi, "Tekrar ediyorsunuz." diyeceksiniz ama. Bakın, sabah ben okudum bunları ama madem bu konularda... Bakın, şimdi, yurt içi asgari kurumlar vergisini niye getirdik? Evet, birçok şirketimiz bu indirimlerden yararlandığı için vergi vermiyor. Şimdi, indirim falan, her şey bir kenara, en az yüzde 10 verecek. Çok uluslu şirketler yüzde 15 verecek, minimum yüzde 15 verecek. Peki, bunu ne zaman getirdik? Sermayeyi destekleyen Mehmet Şimşek'in Bakan olduğundan sonraki dönemde getirdik(!)

ERHAN USTA (Samsun) - Çok teşekkür ederiz(!)

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Şirketlerimizin taşınmaz satışlarından yüzde 50 kazanç istisnasını aslında biz daralttık, evet çünkü kâr dağıttığınız zaman vergileri ödemek zorundasınız. Serbest bölgede faaliyet gösterenlerin istisnasını daralttık. Biz kur korumalı mevduata şirketlerin kurumlar vergisi istisnasını kaldırdık. Evet, kaldırdık ve bunun gibi o kadar çok... Mesela, stopaj vergisi getirdik kur korumalıya. Evet, zengini vergilendiriyoruz, yatırım fon ve ortaklıklarının hâlihazırda var olan kazanç istisnasını gayrimenkul kazançlarının yüzde 50'sinin kâr dağıtım... Neyse, bunu daha önce söylemişim. Şirketlerin vergi matrahını azaltan bazı giderlerde yine kısıtlamalara gittik ve buna devam edeceğiz arada. Evet, evet, devam edeceğiz ve bu çalışmalarımız devam edecek.

Şimdi, vergi adaleti konusunda... Bakın, bulabilirsem vereceğim size çünkü sorularda da var "Sorulara cevap verilmedi." denilecek. Bir ara bir tablo vardı bu dolaylı vergiler meselesinin nasıl gittiğine ilişkin ama herhâlde arkadaşlar eklemedi, neyse.

Değerli arkadaşlar, bakın, şunu söyleyeyim: Son yirmi iki yılda... Şöyle diyeyim: Gelir vergisi tarifesinin en alt dilimini biz yüzde 22'den yüzde 15'e düşürmüştük. En üst dilimini yüzde 35'ten yüzde 40'a çıkarmışız.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 45'ten 35'e düşürdük.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Evet.

Bakın, esnafımız, 850 bin esnafımız gelir vergisi istisnasına tabi, bizim dönemde. Bunların KDV mükellefiyeti de yok. Yani, bakın, 850 bin esnaf. 2025 yılı vergi maliyeti bu arada geldi, size söyleyeyim. Bakın, dolaylı vergiler, dolaysız vergiler hesaplanırken OECD ülkeleri, lütfen, ben bunu defalarca söyledim ama nedense yüzde 60'lar, yüzde 70'ler konuşuluyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - İzin verirsiniz bütün sorulara da cevap verebilirim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, izin veremiyoruz hepsine.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Beni tanıyan bilir.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Yarın cumartesi Başkanım, sıkıntı yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, çok teşekkür ediyorum.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Bir beş dakika daha verin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Beş dakika verebilirim. Siz ne kadar veriyorsanız ben de o kadar vereceğim Sayın Bakanım.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Şimdi, değerli arkadaşlar, şöyle: Uluslararası standartlarda dolaylı vergi, dolaysız vergi tartışmasında sosyal güvenlik primleri var, belediyelerin topladıkları vergiler var. Bakın, ben uluslararası OECD tanımını kullanıyorum, 2002 yılında dolaysız vergilerin toplam vergiler içerisindeki payı yüzde 53,1'di, şimdi, yüzde 56,1'e çıkmış dolaysız, doğrudan vergiler. Benzer şekilde -Türkiye'yi konuşuyoruz bu arada- yine 2002 yılında yüzde 46,9 olan dolaylı vergilerin oranı yüzde 43,9'a düşmüş. Dolayısıyla, evet, belki arzuladığımız düzeyde değil. Bu arada OECD ortalamalarının da üzerindeyiz ha. Yani arzuladığımız yerde değiliz ama şimdi "yüzde 70 dolaylı vergi" dediğiniz zaman uluslararası tanıma uymuyor. Uluslararası tanım... Çok basit, OECD...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Türkiye'nin kendi istatistikleri Sayın Bakan.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Değerli arkadaşlar, bakın, kıyaslama yapacaksınız OECD referanstır. OECD bunun içine sosyal güvenlik primlerini koyuyor, bütün toplanan vergi, harç her şeyi katıyor. Dolayısıyla, bu tanıma göre Türkiye'deki dolaylı vergilerin toplam vergilere oranı -bu 2022 sonu itibarıyla çünkü OECD'nin rakamlarını veriyorum- yüzde 43,9. Şimdi, dolayısıyla, biz... Bakayım soruların bir kısmı var mı? Vergi yüklerini zaten sabahleyin epey konuştuk.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - O tabloyu paylaşır mısınız.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Tabii ki, memnuniyetle paylaşırım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlarımız onu dağıtır.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Ha, çok önemli bir husus, vergi borçlarının silindiği husus. Bakın, öncelikle şunu söyleyeyim: Türk vergi hukukunda hiçbir bakanın veya idarenin vergi borcunu silme yetkisi yok, bakanın vergi silme yetkisi yok. Vergileri silme yetkisi sadece ve sadece yüce Meclisindir. Bakın, bunun altını tekrar çizmek istiyorum, hiçbir şekilde ne bireylerin ne de şirketlerin vergilerini silme yetkim yok benim, iyi ki yok. Ha, eğer söylediğiniz husus uzlaşma müessesesi kapsamında, yanlış olduğu değerlendirilen raporlar kapsamında birtakım düzeltmeler ise o 1963'te getirilmiş. Ben ne yaptım bakan olduktan sonra? 1963'ten beri yürürlükte olan... "Bundan sonra uzlaşmalarda anaparada hiçbir şekilde indirim yapılamaz." diye kanunu biz getirdik size. Dolayısıyla, ben nasıl vergi...

ERHAN USTA (Samsun) - Destekledik. Daha önce de önerdik.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Teşekkür ediyorum.

Ben vergi borcu asla silmedim. Çünkü ben hiçbir şekilde böyle bir sorumluluk üstlenmem.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Cumhuriyet Halk Partililer nereden çıkardı Sayın Bakanım bunu?

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Şimdi, lütfen müsaade edin, bitireyim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Cumhuriyet Halk Partisi ne söylerse doğru söyler İsmail Güneş.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Dolayısıyla, değerli arkadaşlar, tekrar ediyorum, Maliye Bakanının hatta Cumhurbaşkanının vergi silme yetkisi yoktur. Ben hiçbir zaman hiçbir şirketin vergisini silmedim, silmeyeceğim çünkü silemem, böyle bir yetkim yok.

Ziraat Bankası eleştirileri yapıldı. Ben hemen arkadaşlara söyledim "Genel Müdürü arayın, söyleyeceği bir şey varsa iletin, hızlı bir şekilde." Şimdi, "Bankanın tüm şubelerin tabelaları asla değişmiyor." diyor. Sadece deprem bölgesindeki tadilat ihtiyacı olan şubelerin tadilatları sırasında tabelalar değişiyor. Evet, değerli arkadaşlar, bakın...

CEVDET AKAY (Karabük) - Zonguldak değişmiş, Tunalı Hilmi değişmiş.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Bana söyleneni söylüyorum. Şimdi, bakın, tadilat ihtiyacı olan ve deprem bölgesinde.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - O zaman yanlış bilgi vermişler size.

CEVDET AKAY (Karabük) - Yanlış bilgi.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - İki, Demirören grubu taksitlerini ödüyor ve vadesi geçen borcu yok diyor. Bakın, ben size Genel Müdürün bana söylediklerini söylüyorum. Tüm bankaların yaptığı gibi Ziraat Bankası da son on üç yıldır düzenli olarak yılın sonunda bir sonraki yılın hedeflerini tartışmak üzere, istişarede bulunmak üzere toplanıyor. Yapılan toplantı da bu bağlamda. Ha, bu arada şunu da söyleyeyim: Geçen gün bir baktım, bir gazetede diyorlar ki: “Bakan Şimşek 5 bin dolarlık otelde kalacak.” Neymiş, ben nereye gidiyorum, nerede kalıyorum, hangi villada?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bilmiyoruz biz okumadık.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Ben de merak ettim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ben de merak ettim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, siz okursunuz.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Ve bunu söyleyen sizin arkadaşınız bu arada. Bunu söyleyen de sizin arkadaşınız. Peki yani arayıp sormak herhâlde yani.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Çok ayıp bir şey ya!

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Hayır, hayır, lütfen.

Arayıp sormak, nezaket gereği ya, “Bakan acaba...” Bizim özel kalem var, biz varız. Arasanız; ben bir kere o toplantıya gitmiyorum. İki, gitsem bile hayatımda ben günübirlik gittiğim yerde kalmıyorum ki. Sabah gidiyorum öğleden sonra dönüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, süre doldu. Şimdi, bunların bir kısmı teknik sorular değerli arkadaşlar. Bunları yazılı olarak tarafımıza göndermenizi sizden istirham ediyoruz yedi gün içerisinde...

CAVİT ARI (Antalya) - Beş dakika daha süre verelim Başkanım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ben size bir şey demiyorum da AK PARTİ’den bir şeyler kapmışsınızdır diye.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Bir beş dakika daha süre verseniz.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Beş dakika daha süre verelim Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim değerli arkadaşlar...

Buyurun Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Beş dakika daha süre verelim Başkanım.

CEVDET AKAY (Karabük) - Beş dakika daha verelim Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Komisyondan yoğun talep var. Ben söz vermeyecektim de arkadaşlar “Söz verelim.” diyor.

Beş dakika daha süre veriyoruz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Sayın Bakan, şu Tip 1...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Başkanım, süre verelim Sayın Bakan Tip 1 konusunda görüşünü dile getirsin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir soru da ben soracağım, bir müsaade edin. Yani kimseye konuşma hakkı vermiyorsunuz değerli arkadaşlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Estağfurullah Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir soru da ben sorayım. Sabahtan beri bir şey konuştum mu ben?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Estağfurullah.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Herkesin sözünü kestiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, üzerimde çok baskı var. Bu Tip 1’le alakalı sizden bir cevap bekliyor arkadaşlar. Bir değerlendirmeniz olursa arkadaşlarımız sevinir. Beş dakika daha söz veriyoruz son kez, bir daha uzatmayacağım.

Buyurun Sayın Bakanım, toparlayın lütfen.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Teşekkür ediyorum.

Tip 1’le ilgili doğrusu benim çok aşına olduğum bir konu değil, bugün gündeme getirildi, önemli bir konu tabii ki. Biz tabii ki duyarlı olmak durumundayız ve ilgili bakan arkadaşlarımızla konuyu çalışacağız. En kısa süre içerisinde sorunu imkânlarımız çerçevesinde çözmeye çalışacağız.

Kaldığım yerden müsaade ederseniz devam etmek istiyorum. “Genel Müdür Danışmanı ile ilgili iddialar doğru değil.” demiş Genel Müdür. “Kardeşi yirmi sekiz yıl bankada çalışmış ve emekli olmuştur.” diyor. “Oğlu ise on beş yıldır Ziraat Teknolojide çalışıyor.” diyor. Genel Müdür Danışmanı şirket ortağı olarak kredi almamıştır. Krediyi alan şirket almış olduğu krediyi de tamamen ödemiştir. Kredi de 5 milyon TL’dir. Ziraat Filo kendi ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş -bana söylediği- bizim ihtiyaçları... Bankaya ait bir şirkettir ve tasarruf tedbirlerine tabidir. Dolayısıyla, tasarruf tedbirlerine tabiyse zaten o anlamda bir istismar söz konusu olması en azından kamu olarak mümkün değil.

Şimdi, değerli arkadaşlar, “Vergi borcunu ödemeyenlere doğrudan elektronik haciz yapıyorsunuz.” şeklinde bir değerlendirme var. Bizim arkadaşlar diyorlar ki: “İddia edildiği gibi değil, ilgisine haber verilmeden asla doğrudan doğruya e-haciz tatbik edilmemektedir.”

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Gününde ödeyenler ödüllendirilsin Sayın Bakanım.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Şimdi, müsaade ederseniz biraz daha devam edeyim.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne ilişkin bir sürü olumsuz değerlendirme yapıldı. Ben size birkaç rakam vereyim: 2003-2024 döneminde sabit fiyatlarla Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne tam 1,1 trilyon liralık yatırım yapılmış, bunun yüzde 14'ü tarıma, yüzde 12'si enerjiye, yüzde 11'i madencilik, yüzde 6'sı sağlık; böyle gidiyor liste. Bakın, imalat sanayisinde 29 tane OSB kurduk. Evet, ben Batman'ın rakamlarını çok iyi hatırlıyorum. Madem konu Batman'dan, zaman zaman Batmanlı olmam hasebiyle taş atıldı. 1990 yılında bir OSB kuruluyor, 2002'ye kadar bir tane un fabrikası var sadece. Orayı biz büyüttük, yüzlerce fabrika, şimdi, 3'üncü organize sanayi bölgesi üzerinde çalışılıyor. Dolayısıyla, bizim kitabımızda asla ayrımcılık olmaz. Bakın, 60 bin derslik yapmışız, 7 üniversite kurmuşuz, 2.604 kilometre çok şeritli yol yapmışız. Sağlıkta 50 milyar lira yatırım yapmışız. Bakın, Doğu Anadolu Bölgesi'ne yine aynı dönemde 1 trilyon 40 milyar lira sabit fiyatlarla yatırım yapılmış. Yine bunun yüzde 16'sı konuta, eğitime... Ya, detaylara girmiyorum zaman olmadığı için. 20 tane OSB kurmuşuz, 20 tane OSB; 46 bin derslik, 12 tane üniversite, sağlık, 4.153 kilometre yine çok şeritli yol yapılmış. Bunların... Bakın, kişi başına gelirden Türkiye yüzde 77 büyürken Doğu Anadolu Bölgesi, DAP bölgesi yüzde 80 büyümüş, GAP bölgesi yüzde 98 büyümüş.

Bakın, yani bu toplam büyüme. Kişi başı yıllık ortalama büyüme Türkiye'de yüzde 3,2 iken DAP bölgesinde 3,3; GAP bölgesinde 3,9 ama şimdi daha da gelişemez miydi? Kesinlikle; tek engel var, o da terördür.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Yalnız toplumsallığa yansıyan hiçbir şey yok.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Evet, tek engel var çünkü terörün olduğu bölgede devletin en mükemmel teşviklerini bile devreye aldığımız zaman arzuladığımız çerçevede yatırımları çekemiyorsunuz. Onun için, biz o bölgeye en yüksek teşviki vermeye devam edeceğiz çünkü biz bölgesel kalkınmışlık farklarını azaltmak istiyoruz. Dolayısıyla, bu konuda bizim söyleyeceğimiz çok şey var, keşke zamanım olsa.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Turizm var Sayın Bakanım, turizm.

HAZİNE VE MALİYE BAKANI MEHMET ŞİMŞEK - Şimdi, değerli arkadaşlar, ben ayaküstü, vergi konularında yorum yapmamayı prensip edinmiş bir insanım. Neden? Şimdi, siz yüzde 5'lik bir indirim istiyorsunuz? Az önce tartışmalar, işte sermaye vergilendirilmiyor tartışmalarıydı. Onun için, biz, oturup bu hususları iyi çalışmadan, iyi değerlendirmeden, benim ayaküstü bu tür konularda yorum yapmam prensip olarak bir Maliye Bakanının yapacağı şey değil.

Değerli arkadaşlar, ben sadece söylüyorum, ben bir konuyu analiz etmeden, bir konuyu tartışmadan...

Yine bir soru vardı, Özelleştirme İdaresinde araç ne kadar? Şu anda binin üzerinde araç toplanmış orada. Bir sistem hazırlığı var, yakında açık artırımıyla bu araçları satacaklar, özetle kasım ayı içerisinde herhâlde başlarlar diye ümit ediyorum.

Şimdi, nakit açığı, bütçe açığı arasındaki fark soruldu öncesinde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım...

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Sayın Bakan, vergisini gününde yatırımlar indirim bekliyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çiler, vergiyle alakalı "Ayaküstü şey yapmam." diyor, hiç yanaşmıyor.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Ödül vermesi lazım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani aslında zamanında vergisini ödeyip de ödül veren tek ülke bizim SGK'de.

Değerli milletvekilleri, teşekkür ediyorum Sayın Bakanımıza.

Sayın Bakanım, bir hafta, yedi gün içerisinde diğer soruları yazılı olarak -zaten çok teknik sorular- cevap verirseniz çok seviniriz. Biz zaten takip ederiz. Evet, yedi günü lütfen geçirmeyelim.

Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri; böylece gündemimizdeki kurum bütçe kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi oylamalara geçiyoruz.

Sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesini okutuyorum.

(Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 8 adet önerge vardır; önerge işlemlerini başlatıyorum, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Hazine Maliye Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK	EKLENEN
---------	----------	-----------	----------	---------

			KOD	TUTAR(TL)
Engellilerin Toplumsal Hayata Katılımı ve Özel Eğitim Programı (6)	12.40	01	05.01	500.000.000

Rahmi Aşkın Türelî

İzmir

Cevdet Akay

Karabük

Veli Ağbaba

Malatya

Tahsin Ocaklı

Rize

Mustafa Erdem

Antalya

Cavit Arı

Antalya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ağbaba.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Şimdi, deprem bölgesinde çalışma koşulları cazip hâle getirilmedi hâlâ. Deprem üzerine yirmi ay geçmesine rağmen sorunlar çözülemedi. Organize sanayi bölgesinde faaliyet gösteren fabrikalar işçi bulmakta zorlanıyor. Fabrikalar tam kapasiteyle çalışmıyor, fabrikalarda ara eleman bulunamıyor. Hayat hâlâ Malatya'da ve deprem bölgesinde normale dönmüş değil. Mücbir sebep 30 Kasım'da son buluyor. Malatya esnafını, deprem bölgesi esnafını, tüccarını, muhasebecisinin, sanayisinin yani tüm kesim sürenin uzatılmasını istiyor. Esnaf vergilerinin, borçlarının affedilmesini isterken esnaf "BAĞ-KUR primleri yükseltilmesin." derken işveren SGK prim desteği isterken 30 Kasım'da mücbir sebep maalesef sona eriyor. Hayat normale dönmüş değil; ticaret odası, esnaf odası, muhasebeciler, herkes mücbir sebebin uzatılması istiyor. Bu sesin sizin tarafınıza duyulmasını istiyor. Mücbir sebep uzatılınsın diye bu konudaki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Ağbaba.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hemen bitiriyorum Sayın Başkanım.

Bu konuda deprem bölgesinin sizden sizin deprem bölgesinin sesini duymanızı istiyoruz.

Şimdi, biraz önce söylediniz, ekonominin bu hâlde olmasının sebebi "EYT, asgari ücretten vergi alınmaması, memur maaşları." dediniz, kur korumalı mevduatın hiç mi suçu yok? "Faiz sebep, enflasyon netice." diyenlerin hiç mi suçu yok? 128 milyar doları iç edenlerin hiç mi suçu yok? Merkez Bankası bağımsızlığını engelleyenlerin hiç mi suçu yok? Hukuk güvencesinin olmadığı, AYM kararlarının uygulanmadığı bir düzenin hiç mi suçu yok diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, konuşmalarımızı önergeyle alakalı yapıp toparlayalım lütfen, sizden rica ediyorum. Buranın da bir geleneği var.

Teşekkür ediyorum Sayın Ağbaba, sağ olun.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Hazine ve Maliye Bakanlığı Bütçesinin aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Kayıt dışı ekonomiyle mücadele (32)	12.35	01	03.02	1.000.000.000

Rahmi Aşkın Türelî

Veli Ağbaba

Cavit Arı

İzmir
CEVDET AKAY
Karabük

Malatya
Tahsin Ocaklı
Rize
Mustafa Erdem
Antalya

Antalya
Ahmet Vehbi Bakırhoğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Sayın Bakanım, Genel Müdür size yanlış bilgi aktarıyor galiba. "Deprem bölgesi" dediniz. Zonguldak Şubesi cevap veriyorum: Niğde Hüdavent...

HAZİNE VE MALİYE BAKANİ MEHMET ŞİMŞEK - Tadilat gerektiren ve deprem dedim.

CEVDET AKAY (Karabük) - Şu anda bütün Ziraat Bankası şubelerinde yapılıyor ve aşağı yukarı da 1 milyara yakın masraf yapılıyor. Yine, bunun haricinde de şube hizmet binası tefrişatı ve tadilatı dört yıl içerisinde bitirilecek, planlamaya alınmış, ona da 27 milyar lira harcanacak.

Etkinlikle ilgili de, etkinliğe siz katılacaktınız, bunu siz de biliyorsunuz, vazgeçtiniz, iyi ki vazgeçtiniz ama bu tasarruf tedbirleri de bu ortamda 3 kamu bankasının 500 milyon lira buraya harcamasına siz tasarruf genelgesini yayınlayan Bakan olarak izin vermemeliydiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, toparlayın.

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet, ayrıca, Ziraat Filoyla ilgili tahsisler devam ediyor. Bakanlığınıza da tahsisler var, aktifinde görünüyor, onu da özellikle ifade edeyim.

Kayıt dışı ekonomiyle mücadelede de ödeneği yetersiz buluyoruz. 1 milyar lira artırım talebimiz var. Kabulünü istiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	12.32	01	05.01	90.000.000.000

Gülcan Kaçmaz Sayyigit
Van

Heval Bozdağ
Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, gerekçeyi mi okutuyorum?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden üretiminin önemli bir ayağı olan ev işleri cinsiyetçi toplum yapısına göre şekillenirken hanelerde karşılıksız üretilen ev hizmetleri kadınların omuzlarına yüklenmiştir. Ev içi üretimin çoğu kadınlar tarafından yerine getirilmekte, bu durum da toplumsal cinsiyet eşitsizliğine neden olmaktadır. Kadının çalışma hayatına katılımının önünde ciddi yapısal sorunlar yer alırken ev işlerini kadınlara özgü sorunlar olarak gören yaklaşım ev emekçisi kadınların sorunlarını da görmezden gelmektedir. Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de ev emekçileri en güvencesiz çalışma grupları arasında yer almaktadır. Ev emekçilerinin yasal korumadan yoksun olması, sosyal güvence hakkına erişim engeli mevcut sorunları daha da vahim bir hâle getirmektedir.

Sosyal güvenlik sisteminin düzenli prim ödeyen ücretli çalışma üzerine kurulu olması yüzünden ev işleri ve evde bakım hizmetleri sebebiyle hiçbir karşılık almadan çalışan ev emekçisi kadınlar sosyal güvenlik sistemi dışında kalmaktadır. Kadının evle birlikte algılanışı, ev işlerinin kadının görevi olarak tanımlanması, bu emeğin görünmezliğine katkıda bulunmakla birlikte bir iş olarak algılanmamasına da neden olmaktadır. Bu noktadan bakıldığında ev işleri üretken bir emek olarak değerlendirilmemekte, dolayısıyla ev içinde harcanan emek bir iş olarak değer görmemektedir. Bu sebeple ülke genelindeki yoksulluğu aşmak, kadınların görünmeyen emeğini görmek ve tanımak için kadınların toplumsal, siyasi ve ekonomik hayata eşit katılımını sağlayıncaya kadar veri yoksunluğu sebebiyle tam sayısı belirlenemeyen ama yaklaşık 14 milyon olduğu tahmin edilen tüm ev emekçisi kadınların sigortalanması ve emeklilik hakkına kavuşması sosyal devlet anlayışının bir gereği olarak sağlanmalıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	12.32	01	05.02	800.000.000.000 TL

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Van

Heval Bozdağ

Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, gerekçeyi mi okutuyorum?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Emekliler 2000'li yılların başından bu yana büyük hak kayıplarına maruz kalmışlardır. Yüksek enflasyon neticesinde emeklilerin alım gücü iyiden iyiye düşmüş, emekliler açlığa mahkûm olma noktasına gelmişlerdir. Emeklilerin taban aylıkları iyileştirilmeden aylık ve hesaplama sistemleri kısmı yüzdelik zamlarla emeklilerin refahını artırmak mümkün değildir. Yaklaşık 4 milyon emekli açlık sınırının çok altında bir maaşa, 12.500 TL'ye mahkûm edilmişlerdir. Ortalama emekli aylığı açlık sınırının çok altında kalmıştır. Bu sebeple emeklilerin mağduriyetinin bir an önce giderilmesi gerekmektedir. En düşük emekli aylığının yoksulluk sınırının yarısına denk, 35 bin TL'ye gelecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
17	12.40	01	05.01	400.000.000.000

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Van

Heval Bozdağ

Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Türkiye'de 2 milyonun üzerindeki esnaf yüksek enflasyon, hayat pahalılığı, fahiş kiralar, artan enerji ve girdi maliyetleri nedeniyle her geçen gün daha da zor durumda kalmaktadır. Esnafın iktidarın büyük sermaye yanlısı politikaları sonucunda kapanma noktasına gelmişlerdir. Esnafın büyük bir kısmı borç batağında geçim sıkıntısı yaşamaktadır. Bu nedenle cirosu yıllık 1 milyon TL'nin altında olan her bir esnafın 300 bin liraya kadar olan borcunun Hazine tarafından karşılanması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
39	12.40	01	05.01	275.000.000.000

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Van

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Çiftçilerin başta mazot olmak üzere gübre, tarımsal ilaç gibi girdi fiyatlarında son zamanlarda iktidarın yanlış politikaları sonucu ve artan döviz kuruna bağlı olarak büyük artışlar olmuştur. Bu artışlar çiftçileri üretimden koparmış, çiftçiler tarlalarını ekemez hâle gelmiş, bunların sonucunda da gıda fiyatlarında büyük artışlar meydana gelmiştir. Türkiye, Dünya Bankasının yayımladığı Gıda Güvenliği Raporu'na göre, yıllık reel gıda enflasyonu en yüksek ülkelerden biri olmuştur. Çiftçiler artan girdi maliyetlerini karşılamak için 850 milyar TL borçlanmak durumunda kalmışlardır. Bu nedenle, üretime devam edebilmesi için başta küçük ölçekli tarım yapan çiftçiler olmak üzere tarımsal üreticilerin 400 bin liraya kadar olan borçlarının kamu tarafından üstlenilmesi gerekir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Mütekip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
39	12.40	01	05.01	50.000.000.000

Ayyüce Türkes Taş

Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, öncelikle, önergeye geçmeden, çok kısa, Sayın Başkanım, müsaade ederseniz, Sayın Bakanın söylediği bu... Hani tahminlerde sapma elbette olur. Biz de bu işi çok yaptık, çok saptı ancak Sayın Bakanım yani Dünya Bankasının tahminlerinde sapma ile bir idarede, uygulamayı elinde tutan kurumların tahmininde saptması farklı şeylerdir. Dünya Bankasının elinde herhangi bir araç yok. Ülkeler neyi tahmin ederse onu tahmin ediyor. Dolayısıyla, bence o benzetme çok doğru olmadı.

Şöyle bir çelişki oldu sizin son yaptığınız tahmininizde esas itibarıyla: Büyümeyi aşağı çektiniz, enflasyonu yukarı çektiniz. Bu, ciddi bir çelişki. Hani revizyon; büyümeyi aşağı çektik, enflasyonu da aşağı çekerseniz anlaşılabilir yani enflasyonu yukarı çektiğiniz bir ortamda nasıl büyümeyi aşağı çektiniz? Dolayısıyla, ya şimdiki yaptığınız tahminde bir problem var ya da önceki tahmin o anlamda problemliydi. Onu belki öyle görmek lazım.

Bu EYT meselesinde elbette ben size demedim ki hani siz bir hesap yapın falan diye ama Maliye Bakanlığının çok güçlü bir bürokrasisi olduğunu biz biliyoruz, çok çalıştık bunları. Veya Strateji ve Bütçe Başkanlığı... Bu, Çalışma Bakanlığının yalnız başına...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) - Hemen bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, faydalı olduğunu düşündüğümüz bir şey yapıyoruz. Ben mesela bunu Sayın Çalışma Bakanına da söyledim yani kendi hesabımı söyledim, gelin, bunu detaylı çalışalım dedim. Çalışma Bakanı o işe pek girmede. Dolayısıyla, burada bu hesapların kontrol edilmesi lazım. Gerçekten çok kolay değil bu, hem mikrodan hem makrodan yaptık. Bakın, sizinle iki dakika bir konuşsak ben bu konuda sizi ikna edeceğimi düşünüyorum. Hiç mikrosuna girmeye gerek yok globalden bakınca.

Bir de şu var tabii: Siz hangi konuda bugüne kadar bir şeyin maliyetini söylerken finansman maliyetiyle söylediniz de EYT'yi söylüyorsunuz. Ya, bu EYT'yi bir yüksek çıkarma şeyi var, bence bunu yapmaya gerek yok.

Şimdi, bu tarım meselesi şöyle önemli Sayın Bakan: 0,2; tabii, başka şeyler katılabilir, o ayrı bir konu ama Tarım Kanunu'nda söylenen şey bu, doğrudan transferler oranı 0,2. Bakın, Tarım Kanunu'ndaki 1'i söylemiyorum, sizin uyguladığımız, sizin tam geldiğiniz yıldaki uygulama 0,6'ydı, 2007 yılında 0,67'ydi. Bu, tedricen düşe düşe 0,2'ye düştü ve bu, tarımı ayağa kaldırmıyor.

Bakın, şimdi, havza bazlı üretim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Başkanım, hemen bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi anladık, arttırıyorsunuz Sayın Usta.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Oylayalım Başkanım artık.

ERHAN USTA (Samsun) - Ama gerekçesi var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Biz anladık önergeyi.

ERHAN USTA (Samsun) - Bu, hakikaten cari açık açısından, istihdam açısından önemli yani 0,2'lik arkadaşlar, yaklaşık 400-500 milyar lira olması gereken, geçmişte verdiğimiz paralarla söylüyorum. Yani mesela, en azından 2006-2020 ortalaması, bak, uzun dönem bir ortalama yani 2006-2020 on dört yıl boyunca verdiğiniz millî gelire oranı korumuş olsanız bugünkü 135'in üzerine bir 154 milyar daha fazla vermeniz gerekiyor. Burası daha fazla parayı hak ediyor yani eli sıkı birisi olarak söylüyorum ama biz burada yine bütün bunlara rağmen sadece 50 milyar lira koyduk; çiftçinin yanında olun Sayın Bakanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yatırımı da burada sayıyorsunuz Sayın Bakan, yanlış.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	AZALTILAN MİKTAR
9	12.32	01	05.02	46.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Erhan Usta

Samsun

Sayın Bakanım, burada Bakanlığımızın bütçesinden 46 milyar lira siliyoruz efendim, onun için önerge veriyoruz. Niye veriyoruz? Çünkü sizin cebinize gelecek 46 milyar lira konusunda bir gayretiniz olmadı; Trendyol meselesi. Ya, emin olun arkadaşlar, bu Trendyol meselesi çok önemli. Bakın, muhtemelen detayları size söylenmedi, oradan ihracat falan... Bakın, bu hesabı nasıl yaptılar biliyor musunuz? Adrese teslim bir şey. Şimdi, net işlem hacmi hesap edilmesi gerekiyor, lisans bedeli doğacak, Trendyol gaza basmış gidiyor "Ben nasılsa bu kanunu değiştiririm, kimseyi takmam." diyor, aynen bunu söyledi. İki buçuk yıl kendisine süre verilmesine rağmen gaza bastı, lisans bedeline takıldı, kanun geldi buraya. Mutabakatla geçmiş, bakın, bir kişi "ret" dememiş Genel Kurulda bu kanuna 2022 Temmuzunda geçerken ama bu kanun şimdi bu Meclisten geçiverdi bütün feryadımıza rağmen, nasıl geçti biz anlamadık. Şunu söylemeye çalışıyorum: Yani Trendyol lisans bedelini ödemeyeceğini biliyormuş. Şimdi, öyle bir hesap yapıyor ki Sayın Bakanım, Trendyol için ihracat bedeli normalde düşülüyor, ondan sonra...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - ...Trendyol hesabı tutsun diye ihracatı kaç defa düşüyorlar biliyor musun? 4 defa daha düşüyorlar ya! Ya, böyle bir hesap olur mu arkadaş! Ya, aynı şey 4 defa düşülür mü bir hesabı tutturmak için? Hesap tutmuyor, hâlâ lisans bedeli geliyor biraz, "yatırım" diyorlar, yatırım normalde düşülüyor, "2024 yılı için, 2025 Martta ödenecek para için yatırımda 4 defa düşülür." diyor. Bak, vicdansızlığa bak! Yani ayıba bak ya! "Almayacağım para." de kardeşim ya, maddeyi kaldır ya! Bizim de aklımızla alay eder gibi... Gene olmuyor Sayın Bakanım, oradaki limite takılıyor "Bu limit, bu oran yüzde 15'e kadar esnetilir." diyor. Bir de onu yüzde 15 yani yüzde 20 koyuyor e-ticaret içerisinde, onu da 23'e çıkartıyor, tam Trendyol'un oranına geliyor, Trendyol 46 milyar liradan kurtuluyor. Bu Meclis bu kanunu geçirdi. Ben sizin bu kanuna engel olmanızı çok isterdim çünkü biz sizin ne kadar dürüst bir insan olduğunuzu biliyoruz yani devletin çıkarları konusundaki gayretlerinizi de biliyoruz ama bu ülkede böyle bir kanun geçirildi. Bu, parasal kısmı; ya parasında da değiliz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, şunları bundan sonra bir bir...

ERHAN USTA (Samsun) - Sizin de çok emeğiniz var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, ben artık bakan değilim.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Ben eminim ki Sayın Mehmet Şimşek bu konuyu hakikaten... İşleri yoğun çünkü bu konuda bilgi verilmedi.

Trendyol... Çinli Trendyol tabii, "Trendyol" derken bazıları Türk, eski şey sanıyor, Çinli artık bu firma. Yani Çinli olmasın isterse ya. Biz rekabete açmak istiyoruz piyasalarımızı, piyasayı tamamen ele geçirmiş, yarın bir gün bütün kurallarını koyacak, ezip geçecek her şeyi. E, Amazon davasını biliyorsunuzdur Amerika'da; ya, nasıl uğraşılıyor adamlar? E, şimdi, oradan bizim ders almamız varken bir Amazon'u tekrar bizim ülkemizde yaratmanın ne anlamı var Sayın Bakanım? Lütfen bu konunun üzerine bir eğilin, hem şu parayı kurtaralım hem de şu milleti kurtaralım.

Teşekkür ediyorum.

Önergemize destek bekliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Hazine ve Maliye Bakanlığıyla alakalı verilen son önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul emeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Hazine ve Maliye Bakanlığının 2025 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Hazine ve Maliye Bakanlığının 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gelir İdaresi Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Gelir İdaresi Başkanlığının 2025 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 1 adet önerge vardır, okutup işleme alıyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	AZALTIYAN MİKTAR
31	33.38	01	06.03	300.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, Sayın Bakanım, önce şu çok kısa şu dolaylı, dolaysız işini ben de bir söyleyeyim. Ben o konuya girmedim esasında, bana biraz yüzeysel geldiği için o konuya çok fazla girmiyorum ama arkadaşların söylediği rakamlarda bir yanlışlık yok, daha doğrusu OECD ikisini de yapıyor, SGK'yi, primleri dışarı alarak da yapıyor içeri alarak da yapıyor. Aslında yani sosyal güvenlik primini siz tabii, doğrudan bir vergi olarak kabul ederseniz sizin oranlar olabilir ama genel uygulama bunun dışında oluyor. O zaman baktığımızda da yani şöyle işte, yüzde 60'a 34'lük biraz da mülkiyet geliyor. Şimdi, biz bunu Türkiye'deki politika dokümanlarında da yapıyoruz. Bakın, şu yıllık program, Cumhurbaşkanlığı yıllık programı. Buradaki uygulama ne veriyor mesela? Vasıtalı, vasıtasız, servet ve bunun içerisine sosyal güvenlik primini katmıyor; Türkiye'deki yaygın uygulama. Böyle baktığımızda da vasıtalı vergilerin yani mal ve hizmet üzerinden alınan vergilerin 2025 yılı için tahminde yüzde 64 payı, onu görmemiz lazım; bu böyle.

Şimdi, buradan yekûne gitmek istemiyorum ama enteresan bir olay geldi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Önergeye geçiyorum.

Arkadaşlar da alınmasın çünkü onlar çok özverili çalışıyor Vergi Denetleme Kurulundaki, Gelir İdaresindeki arkadaşlar. Şimdi, bir kişi, ismini vermeyeceğim, ismini verirsem canına okuyabilirsiniz ama siz isterseniz size sonradan verebilirim. Şimdi, bu arkadaşta mektup geliyor, vergi dairesi, Gelir İdaresi Başkanlığı bakın, şöyle bir mesaj gönderiyor “Değerli mükellefimiz, Başkanlığımız verilerinden üzerinize kayıtlı birden fazla gayrimenkul bulunduğu anlaşılmış, bunun için de gelir vergisi beyannamesi vermediğiniz tespit edilmiştir. Gelin bunu verin.” diyor. Şimdi, hemen bir hafta sonra aynı kişiye bir de şöyle bir görüşme mektubu geliyor. Görüşme mektubunda “sayın kiracı” diyor aynı kişiye. Şimdi, az önce “Ev sahibi, üzerinde birden fazla bir varlık var.” diyordu, burada bu sefer “kiracı” diyor, “Sen kiracısın, kiralamış olduğunuz konutla ilgili görüşmede bulunmak üzere bilmem ne yapmak üzere gelin.” diyor. Yani, şimdi, arkadaş defalarca mektup yazıyor, CİMER’e gidiyor “Ya, arkadaş, benim 1 tane konutum var İstanbul’da, çocuğum orada okuyor, çocuğum duruyor. Ne benim birden fazla vergi verecek bir evim var ne de bir yerin kiracısıyım.” diyor ama kendisini anlatamıyor. Tabii, ben bundan yola çıkarak Gelir İdaresi hep kötü çalışıyordur demiyorum elbette ama bu tür olaylar da var, bunu bilmek lazım. Belki biraz böyle vatandaşın durumuna bir bakmak lazım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Tahakkuk olmuş mu?

ERHAN USTA (Samsun) - Çok kısa da Mevlüt Bey söylediği için, bu enflasyon muhasebesi meselesinde şöyle bir şey oldu. Bu enflasyon muhasebesini biz tabii, çok önemsedik, burada da çok tartıştık. Sayın Bakanım, şöyle bir durum oldu: Bu enflasyon muhasebesi başlamadan önce büyük firmalar, enflasyon muhasebesi... Tabii, onlar çok bilinçli, yeminli mali müşavir çalıştırıyorlar, danışmanlarla çalışıyorlar, kendi pozisyonlarını aldılar. Yani o değerlemeleri...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, önergeye davet ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Bundan niye rahatsız oluyorsunuz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Tahakkuk olmuş mu onu sordum.

ERHAN USTA (Samsun) - Yok, yok, olmamış, adam gidiyor...

ORHAN YEGİN (Ankara) - O zaman yanlış bir mesaj gitmiş, ne var?

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, ne mesajı? Hayır, hayır.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Tahakkuk yok, borç yok, icra yok, bir şey yok.

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, icra mı olsun bir de adama! Hayır, olacak zaten şimdi. Görüşmeye çağırılmış, adam görüşmeye gitti. Yani seni hiç rahatsız etmiyor mu bir vatandaş olarak? Adama, bir mektup gönderiyorsun, bir diyorsun ki : “Kiracısın.”

ORHAN YEGİN (Ankara) - Hayır, tahakkuk olmuş mu?

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, olacak işte, olmuyorsa da olacak, devlet bırakır mı parasını?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Devlet bırakır mı? Adamın yakasına yapışmış. Orhan, seninki laf mı ya, gözünü seveyim!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Sayın Usta, açacağım mikrofonunuzu, sizden istirhamım şu: Biliyorsunuz, pek çok mesele var tartışmamız gereken ama önergede bir usul var, bir geleneğimiz var.

ERHAN USTA (Samsun) - Önerge zaten. Burada “Gelir İdaresinin parasını keselim.” diyor.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir müsaade edin.

Sayın Usta, açacağım mikrofonunuzu.

Şimdi, Sayın Usta, ya, sizden istirhamım, bu önergeyle alakalı gündeme getirelim; başka konulara da giriyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - Ağabey, önerge ya! Bu önerge değil mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, buranın da bir geleneği var biliyorsunuz, epey bir zamandır, bununla kısıtlı tatalım işi, oylamayı bitirip gidelim. Herkes yorgun, dört gündür yoğun çalışıyorsunuz hepiniz.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Vallahi dün gece de 02.45’te çıktım ben yani burada bittikten sonra biz çalıştık. Emek veriyoruz, faydalı olmaya çalışıyoruz yani laf olsun diye falan da konuşmuyoruz. Arkadaş, hiç bir yerinde siyaset yok bunun. Yani şimdi, bak, burada şöyle bir sıkıntı var, bunu görmemiz lazım ama bunu birinin Sayın Bakana söylemesi lazım, belli ki söylenmiyor bunlar.

Şimdi, enflasyon muhasebesiyle büyük firmalar kendisini korudu. Ne yaptı? Varlıklarını daha önceden güncelledi, enflasyon muhasebesi başlamadan önce bir şekilde o işlemleri yaptı ama küçük firmalar bir şey yapmadı. Şimdi, sermayesi güçlü olanlar iki tarafta da hem sermaye hem varlığı güncellendiği için çok fazla kâr çıkmadı ama biraz borçla çalışan, sıkıntılı olan KOBİ’lere ciddi vergi çıktı. Ha, buna yapacak çok fazla bir şey yok ama bunu da bilmek lazım, bunu görmek lazım çünkü vergi silecek hâliniz yok “Vergi silemeyiz.” dediniz ama vergi uzlaşmada çok silindi Sayın Bakanım, şimdi düzeltiyorsunuz. Ben uzlaşma konusunu kaç yıldır burada söylüyorum, bakın, dünya kadar benim konuşmam var, tutanaklardan çıkartılabilir. Çok memnun olduk, en azından işte, bir kısmı yapıldı ama o paralar

uzlaşmalarda silindi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı) BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

(Gelir İdaresi Başkanlığının 2025 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Gelir İdaresi Başkanlığının 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türkiye İstatistik Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türkiye İstatistik Kurumunun 2025 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	AZALTIYAN MİKTAR
61	31.65	02	06.09	500.000.000 TL
61	31.46	02	06.01	90.000.000 TL
98	31.4	02	06.05	35.000.000 TL
98	31.4	02	03.02	50.000.000 TL
98	31.4	02	06.07	85.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biliyorsunuz tabii, burada, enflasyonu yanlış ölçerek TÜİK hepimizin canına okuyor; en azından bir dönem. Sayın Bakanın ben müdahale etmediğini biliyorum ama TÜİK tabii, buna üst yönetim açısından söylüyorum, onlar kaliteli uzmanlar, hiçbirisine bir şey söylemiyorum ama TÜİK buna alıştı. O alışkanlık ne kadar devam ediyor onu bir test etmek lazım; o ayrı bir konu. Şimdi, enflasyon rakamını veriyor, biz de ne yapıyoruz? Memurun maaşını, işçinin maaşını bu enflasyon rakamlarına göre veriyoruz, değil mi? Ama TÜİK şimdi kendi bütçesini getiriyor, personel giderleri dışındaki bütçesini yüzde 290 artırıyor. Ya arkadaş, millete sen enflasyon için olmayacak rakamları söylüyorsun. Geçen sene, 2023 Mayısında -bu Başkan nerede- bu Başkan, bu ülkede sıfır enflasyon açıkladı ya, sıfır enflasyon. Sağında solunda yüzde 5'lik, 10'luk enflasyon var. Yani bu enflasyon bir gitti o tarafa, bir burada şey yaptı, bir ayda böyle nasıl yerin dibine geldi, onu anlayamadık. Doğal gazla açıklıyorsun, zaten doğal gazla ilgili yaptığı işlem yanlış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Dolayısıyla, şimdi, bu Sayın Başkan kendi milletine açıkladığı enflasyona göre niye kendi bütçesinin yüzde 290 artırılmasını talep ediyor? Eğer burada kaldırırsanız birazdan TÜİK'in bütçesi, personel giderleri dışındaki bütçesi -eğer arkadaşların bana verdiğinde, burada bir yanlış yoksa- yüzde 290 artıyor; bu olmaz. Dolayısıyla, TÜİK bu ülkenin önemli bir kurumudur. TÜİK'in itibarının yükseltilmesi lazım ama bugünkü TÜİK yönetimi, bu işleri yapabilecek bir yönetim değil Sayın Bakan. Bu konuyu da ben bu vesileyle hatırlatmış olayım diye değerlendiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, TÜİK'le ilgili önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

(Türkiye İstatistik Kurumunun 2025 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Türkiye İstatistik Kurumunun 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Özelleştirme İdaresi Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 2025 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

Program	Kurumsal	Finansman	Ekonomik Kod	Azaltılan Miktar
98	67.4	02	03.05	10.000.000 TL
98	67.4	02	06.03	5.000.000 TL
98	67.4	02	03.02	9.000.000 TL
98	67.5	02	06.05	20.000.000 TL

Ayyüce Türkes Taş

Adana

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ödeneklerinin azaltılmasına ilişkin bir önerge. Gerekçemiz şu, çok net: Özleştirme İdaresi geçmişte iyi işler yaptı ama şu anda özelleşecek zaten bir şey kalmadı. Özleştirme İdaresi Başkanlığı bir şey yapmıyor. Siz ona zorla bir iş buldunuz, işte şimdi araç satacak. Yani işte bin tane, 2 bin tane, bilmem ne araç satacak diye bu kadar parayı bu kuruma harcamayalım. Bakın, rakamlar ortada Sayın Bakan, 2023'te sadece 181 milyon dolarlık özleştirme yapmış ya, bu iş için dünya kadar parayı niye harcıyoruz? Kıymetli uzmanları var, onları kıymetli kurumlarımıza dağıtıverelim ve bu kurumun normal şartlarda kapatılması lazım; meseleyi böyle değerlendirmek lazım. O yüzden, en azından, şimdi burada kapatma yapmayacağımıza, yapamayacağımıza göre... Hiç kimse de alınmasın yani Özleştirme İdaresi Başkanını filan tanımam etmem ama hakikaten bu kurumun artık Türkiye için faydalı bir kurum olduğunu düşünmüyorum. Bunu yapmak lazım işte; tasarruf böyle oluyor yani harcama programını bitirmek lazım. Bu kurum fonksiyonunu tamamlamıştır. Allah razı olsun, güzel işler yaptı, ucuz pahalı sattı, neyse geçmişte ama artık bu kurumu niye ayakta tutuyoruz, milyonlarca dolar para harcıyoruz bu kuruma?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Usta.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

(Özleştirme İdaresinin 2025 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Özleştirme İdaresinin 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sermaye Piyasası Kurulunun bütçesini okutuyorum:

(Sermaye Piyasası Kurulunun 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Sermaye Piyasası Kurulunun 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2025 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 2 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	AZALTILAN MİKTAR
14	90.47	03	03.05	40.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biliyorsunuz bu düzenleyici, denetleyici kurumlar bütçelerini eskiden Maliye Bakanlığına, şimdi Strateji ve Bütçe Başkanlığına göndermiyor, kendi bütçesini hazırlıyor, aslında doğrudan Meclise gönderiyor. Bunlar ne isterlerse o parayı Meclis kabul etmesi durumunda almıyor yani merkezî otoritenin bunlar üzerinde bir yetkisi yok. Ben bunun bugünkü şartlarda artık çok doğru olduğunu düşünmüyorum, o işin ayrı bir boyutu.

Şimdi, burada tabii, BDDK meselesinde Sayın Bakanım -yani 2 tane önerge birbirine çok benziyor- bu BDDK'nin ben Tasarruf Genelgesi'ne uyup uymadığını bilmiyorum. Mesela bize bir sürü bilgi geliyor; BDDK Başkan Yardımcılarının, Özel Kalem Müdürlerinin bindikleri araçların markasını lütfen bir soruşturun. Özel kalem müdürü A6 Audi'ye biniyor. Niye biniyor? Ha, kendisi mi alıyor? Kendi bütçesinden alamıyor, Sayıştay denetçisi de bunu görmüyor. Katılım Bankaları Birliğine, Bankalar Birliğine bu şeyler aldırılıyor. Nihayetinde bu ülkenin malı yani burada Komisyon Başkanı Sayın Mehmet Muş bile Passat'a binerken -Eski Bakan üstelik- niye BDDK Başkanı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Superb.

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, biraz şey yapmışsınız, önceden Passat'tı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Meclis onu veriyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet yani hakikaten böyle. Ya, burada bir dengesizlik yok mu arkadaşlar? Niye BDDK Başkanının Özel Kalem Müdürü A6'ya binsin? Niye Tasarruf Genelgesi'ne uymasın? Ya, bunlar uymayacak da biz mi uyacağız buna? Yani böyle bir şey olabilir mi? Burada şimdi böyle ciddi bir problem var, bunların düzeltilmesi lazım.

Mesela, Finans Merkezi Projesi'nde BDDK'nin binası yer alıyor. Şahap Kavcıoğlu, eski Merkez Bankası Başkanı olmaktan mı kaynaklanıyor nedir "Ben o binaya gitmem." diyor, başka bir yere gidiyor. Ya, burası devlet, devlet milletin kendi egolarını tatmin edeceği, kaprislerini tatmin edeceği bir yer olamaz. Yani bunlar, arkadaşlar, bizim paralarımızla oluyor ya! Millet açlık, fakirlik içerisinde kıvrılırken beyefendi ben bu binayı istemiyorum, öbür binaya gideceğim... Deprem konusunda Sayın Bakana birtakım şeyler uydurarak gerçekçe gösteriyorlar... Böyle bir şey yok. Bak, bunların hepsinin iç yüzünü biliyorum, isteğiniz kadar detaylı konuşabilirim. Yani olmaz böyle! Burada milletin parasıyla hiç kimse ağalık yapmasın. Dolayısıyla, gelin, bunun parasını keselim biraz, BDDK'nin. Çünkü buna Maliye Bakanlığı dokunamıyor, buna Strateji ve Bütçe Başkanlığı da dokunamıyor ancak siz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bir araştırılabilir bakalım öyle mi? Öyleyse...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye...

Değerli milletvekilleri, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	AZALTI LAN MİKTAR
14	90.6	03	03.05	200.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, tabii, BDDK deyince hakikaten bugün Şahap Kavcıoğlu niye burada yok? Ha, böyle bir şey olabilir mi? Niye gelip bütçesini burada sunmuyor? Ya, bu, Meclise saygısızlık değil mi? Geçen sene de yoktu, daha önce de yoktu. Bu olmaz, bunu kabul etmiyoruz Sayın Bakanım yani bu size de meydan okumadır, bize de; şahıs olarak filan değil. Buranın kurumsal bir kimliği var. Buraya gelip şey yapacak. Bir insanın her sene bütçe zamanı işi çıkıyor filan olamaz. Bir defa bunu kabul etmiyoruz, burada bir şey var.

Tabii, BDDK'de ciddi bir yönetim sorunu var, ben bunu net olarak söylemek durumundayım.

Erhan Usta

Samsun

Bakın, konuştuğum her lafın şahsi olarak, kişisel olarak bana bir vebali var, bir bedeli oluyor ama ben bu bedeli ödemeye razıyım. Bildiğim şeyi söylemeden de edemiyorum. Yani gelmiyor, bütçesini savunmuyor, meydan okuyor, sizin başarısızlığınıza oynuyor, bak, çok net bir şekilde söylüyorum yani başarılı olmasın diye oynayan bir BDDK Başkanı var. Böyle her şeyi... Ama öbür taraftan da gelini Borsa İstanbulda işe girdi. Özel Kalem Müdürünün, Furkan Çarpadan'ın yeğeni Borsa İstanbulda uyduruk bir sınavla, sorsan sınavın içeriğine dair...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, önergelerle alakalı konuşalım lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Önergeyle alakalı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir önergeye gelemedik, şu önergeyi bir şey yapalım. Lütfen, geleneğimizi ve teamüllerimizi bozmayalım.

AYYÜCE TÜRKER TAŞ (Adana) - İkna çalışmaları bunlar.

ERHAN USTA (Samsun) - Değerli Başkanım, ya, önergeye nasıl geleceksin başka türlü? Burada söylüyoruz. Burada yapılan yanlışları, verimsizliği söyleyeceğim, önergeye geleceğim, "Parasını keselim." diyeceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, gelinine melinine gerek yok, ailevi meselelere girmeye gerek yok.

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, Özel Kalem'in yeğeni buraya giriyor, ondan sonra...

Bakın, geçenlerde, tarihiyle belli ya, Eylül ayında, bilmem ne tarihinde -17 Eylül müydü günü- saat 14.00'te geliyor Borsa İstanbul'a, Borsa İstanbulu basıyor, orada yirmi beş yıllık Borsa İstanbul görevlisini tehdit ediyor, işine son verdiriyor. Kim yapıyor bunu? Şahap Kavcıoğlu. Ya, Şahap Kavcıoğlu'nun babasının çiftliği mi Borsa İstanbul? Böyle bir şey olabilir mi bir insana bilmem ne gerekçesiyle? Ondan sonra, bunlar yapılıyor. BDDK'de Başkan Yardımcısına takı merasimi yapılıyor, bunu zaten anlamak hiç mümkün değil. İngiltere Finansal Otoritesince, bakın, kara paradan dolayı yasaklı İngiliz vatandaşının ortağı olduğu Colendi Bank firmasının kuruluş iznini BDDK veriyor. Bu izin nasıl verildi, bunu sormak istiyorum.

Son olarak da BDDK'den ayrılan bir Başkan Yardımcısı var, "Murat Yönaç" diye bir arkadaş, tanımam, kimdir, yani daha bir yıl geçmemiş...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Nasıl bir bankanın kurucu ortağı olabilir? Diğer ortakları kim, bunun sermayesi nereden elde ediliyor; bunlar açıkta kalan sorulardır yani BDDK'nin kaynaklarıyla bu tür şeylerin yapılmasına müsaade etmemek lazım. Bu, devlet düzenini de kamu düzenini de bozar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

(Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2025 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kamu İhale Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Kamu İhale Kurumunun 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Kamu İhale Kurumunun 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2025 yılı bütçesi okundu)

1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: SİGORTACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	AZALTIYAN MİKTAR
---------	----------	-----------	--------------	------------------

98	103.4	03	03.05	50.000.000 TL
98	103.4	03	06.07	50.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, son önerge ama en önemlisi de belki bu. Şöyle: Biz burada Sigortacılık Denetleme Kurumuyla ilgili yine burada ödenek azaltımı öngörüyoruz çünkü bu Kurum en azından bazı konularda, şimdi anlatacağım konuda görevini yapmıyor; görevini yapmıyorsa kaynağını azaltalım.

Sayın Başkan, olay şu: Şimdi, yerli bir yatırımcı bu Kuruma gidiyor, destek branş ruhsatı olarak bir sigorta şirketi kurmak istiyor, büyük bir sigorta şirketi kurmak istiyor; bir türlü randevu alamıyor. Bu arkadaşlar bana geldiler, ben konuyu dinledim, vakit ayırdım neye aracı olduğumu bilmek için, ondan sonra, hakikaten çok değerli olduğunu düşündüm. Başkanı aradık, Başkanla ben de görüşemedim; ona randevu vermedi, benim telefonuma da çıkmadı. Neyse, en sonunda, Özel Kalem, sağ olsun, bizimle görüşmedi ama bir Daire Başkanını yönlendirmiş. Bu arkadaşlar Daire Başkanına gidiyor, Daire Başkanının âdeta dibi düşüyor önerdikleri şeye, "Çok güzel bir şey." diyor, heyecanlanıyor, bilmem ne. Gelip bana meseleyi tekrar anlattılar, o zaman Başkanla tekrar bir görüşelim, size bir randevu alalım dedim, Başkan tekrar telefonumuza çıkmadı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, olay şu, bakın, emin olun kişiselleştirmek için demiyorum. Sayın Bakanım, şimdi size anlatacağım, eğer burada söylediğim şeyde bir sıkıntı varsa siz bunu zaten anlayabilirsiniz. Mesele şu, diyor ki bu arkadaş... Ya, sigorta şirketleri var değil mi? Sigorta yapıyorlar. Bunlar, mesela, işte, destek branş, asistan hizmetleri, araç çekme, bilmem ne, filan diyor ya, bu hizmetleri normal gidiyorlar ve AŞ'lerden alıyorlar yani 500 bin lira sermayeyle kurulmuş şirketlerden bu hizmetler alınıyor. Bu arkadaşların yapmak istediği şey, bu alanda diğer sigorta şirketlerini de reasüre eden bir şirket kurmak istiyor, sigorta şirketi, branş desteği... Acıbadem'e nasıl sağlıklı ilgili hani böyle bir ruhsat verildiyse bununla ilgili bir şey kurmak istiyor. Yani dolayısıyla piyasanın rekabete açılması açısından... Ondan sonra, daha işin bir sürü teknik boyutu var. Yani bu sigorta şirketleri asistan hizmetlerini alırken diğer tarafla bir anlaşma yapıyor, on iki ay taksit yapılıyor, ondan sonra, arada enflasyon oluyor, adam başlangıçta söylediği fiyatla araba çekme işini yapamıyor, kaliteyi düşürüyor. Müşteri şikâyetleri...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkanım, önerge...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın, bir değerlendirme yapacağım bugün, bir değerlendirme yapacağım.

ERHAN USTA (Samsun) - Başka nasıl ikna edeceğim bu kurumun görevini yapmadığına Değerli Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, dolayısıyla burada yapılması gereken şey şu: Yani bu arkadaşı dinlemek lazım. Şimdi, önüne ne çıkarılıyor? 175 milyon lira.

RESUL KURT (Adıyaman) - Anlatma.

ERHAN USTA (Samsun) - Arkadaşım, lütfen!

RESUL KURT (Adıyaman) - Bunun yeri burası değil ya!

ERHAN USTA (Samsun) - Bırak, ne burası değil ya!

RESUL KURT (Adıyaman) - Burası değil ya!

ERHAN USTA (Samsun) - Burada ne konuşacağım ben başka?

RESUL KURT (Adıyaman) - Ayıp ya!

ERHAN USTA (Samsun) - Ne konuşacağım ben burada?

RESUL KURT (Adıyaman) - On beş saat oldu ya!

ERHAN USTA (Samsun) - Ne konuşacağım ben burada ya? Sen neden bahsediyorsun? Sen kimsin de benim sözümlü kesiyorsun?

RESUL KURT (Adıyaman) - Sen kimsin! Sen kimsen ben oyum!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Sayın Usta, devam edin.

ERHAN USTA (Samsun) - Bak, kardeşim, bu ülke için faydalı bir şey. Yerli, milli diyoruz değil mi? Adam diyor ki: "Yüzde 80'inin yabancıların olduğu bir yerde ben 175 milyon lira sermayeyle bir şirket kuracağım." Başkan gelip bununla konuşmuyor bile, sen neden bahsediyorsun!

RESUL KURT (Adıyaman) - Gidip anlatın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Ne gidip anlatın, adam randevu veriyor mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) - İlla Bakana anlatacağım tabii ki.

RESUL KURT (Adıyaman) - Adam veriyor şimdi.

ERHAN USTA (Samsun) - Açar mısınız mikrofonu Sayın Başkanım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Açık, açık, açık!

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, bunu anlatmam lazım Bakana.

Bakın, 500 milyon lira... Sayın Bakanım, kanun "175 milyon" diyor; gelsin cevap versin, arkadaş buradadır herhâlde. 500 milyon lira önden koyuyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, niye koyuyorsun?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, ben tamamlayayım.

ERHAN USTA (Samsun) - "Bunun emsalini 500 bin lirayla yapıyor başkaları." diyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta... Sayın Usta...

Değerli arkadaşlar, müsaade edin.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

5.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2025 yılı bütçesi üzerinde verdikleri önergeyle ilgili yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, ben bir değerlendirme yapacağım.

Değerli arkadaşlar, bakın, milletvekilleridir, seçilmişlerdir, asgari nezakettir sizi arayan birisine dönmek. Bu, asgari bir nezakettir kim ararsa arasın; ya, belki adamın başına bir iş gelmiştir ya. Bu dönmeme konusunu kesinlikle kabul etmiyoruz, bu hangi partiden olursa olsun. Arayan bir milletvekili ve bu milletvekilinin, değerli arkadaşlar, denetleme yetkisi var. Bakın, sizin şu an bütçenizi denetliyorlar.

ERHAN USTA (Samsun) - Konu da kendisinin konusu ya.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Dolayısıyla bunu hiçbir milletvekili için kabul etmiyorum; bunu da ifade etmek istiyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Cümlem bitmedi Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, mesele anlaşıldı.

ERHAN USTA (Samsun) - Otuz saniye...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, bir müsaade edin bana, bir değerlendirme yapayım.

ERHAN USTA (Samsun) - Önergeyi okuyalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi de okuduk biz.

ERHAN USTA (Samsun) - Okudunuz mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Okuduk. Bütçesini azaltacağız.

Bir de değerli arkadaşlar, Sayın Usta; biliyorsunuz -yani burada da arkadaşlar var- genel itibarıyla bir teamül var, o teamüle göre gidiyoruz ve bu konuda da çok müdahale de etmiyorum. Ancak önergeyle alakalı genelde yaklaşımımız şu: Birkaç kelimeyle "Önergenin amacı şudur." diye... Oylar geçeriz.

ERHAN USTA (Samsun) - İsteğimi nasıl izah edebilirim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, burada karşılaşılan bir hadiseyi önerge üzerinden konuşmak...

ERHAN USTA (Samsun) - Parasını keselim diyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şöyle, bize keselim dediniz.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir müsaade eder misiniz, ben bir açıklama yapacağım.

ERHAN USTA (Samsun) - "Niye keselim?" diyecek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, bakın, değerli arkadaşlar, şöyle bir geleneğimiz yok. Bakın, ben 2011 yılında Komisyon üyeliği yaptım, Bakan olarak geldim, şu an Komisyon Başkanım; önerge verilir, ya "Gerekçe okutun." der ya da bir dakikayla izah eder "Amacı budur." der çünkü önerge işlemi en son yapılıyor, zaten gün boyu müzakere yapıyoruz. Önergeler üzerinden farklı bir tartışma yapmak doğru değil. Şunu yapabiliriz biz eğer benim haberim olsaydı: Sayın Bakanım odamda zaten ağırladım, siz de gelirdiniz, görüşürdük, çağırırdık SEDDK Başkanını, gelirdi orada bire bir meseleyi aktarabilirdi diye düşünüyorum.

Bugün için şu değerlendirmeyi yapmak istiyorum: Değerli arkadaşlar, önergelerle alakalı, sadece önerge içeriğiyle alakalı açıklamalarımızı kısa bir şekilde yapalım. Anlıyorum, bu meseleyi millî bir mesele olarak görüyorsunuz, gündeme getirmeniz haklı bir talep

ama Sayın Usta, bunu farklı bir şekilde getirseniz ben daha memnun olurum; istirahat ediyorum sizden. İlgili kurum da mutlaka bu değerlendirmesini bir daha yapar diye düşünüyorum. Biraz yoğunluk olmuş herhâlde görüşme konusunda.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleleri (Devam)

a) Hazine ve Maliye Bakanlığı (Devam)

b) Gelir İdaresi Başkanlığı (Devam)

c) Türkiye İstatistik Kurumu (Devam)

ç) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (Devam)

d) Sermaye Piyasası Kurulu (Devam)

e) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

f) Kamu İhale Kurumu (Devam)

g) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Devam)

ğ) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Devam)

h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (Devam)

ı) Yatırımcı Tazmin Merkezi (Devam)

i) Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

(Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2025 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizde yer alan konular kabul edilmiştir, hayırlı uğurlu olsun.

Bütün katılımcılara teşekkür ediyorum.

18 Kasım Pazartesi günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.22